

Avgangsstudenten

- Studentenes vurdering av undervisning, praksis, studieforhold, tilegnet kompetanse, studieatferd og fremtidig utdanning

Ida Katrine Riksaasen Hatlevik

© Høgskolen i Oslo
ISBN 978-82-579-4668-5
ISSN 0807-1047

Det må ikke kopieres fra denne bok i strid med åndsverkloven og fotografiloven eller i strid med avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, Interesseorganisasjon for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale medfører erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Forord

Denne rapporten undersøker tredjeårsstudenters vurdering av sin utdanning samlet sett og av undervisning, praksis, egen innsats og kompetansetilegnelse. Rapporten tar også opp studentenes planer om etter- og videreutdanning. Rapporten er utarbeidet på oppdrag av studieseksjonen ved Høgskolen i Oslo og inngår som del av høgskolens kvalitetssikringsarbeid. Tidligere er det utarbeidet en rapport om Førsteårsstudenten (Frøset og Smeby 2007) og en rapport om uteksaminerte studenters Tilbakeblikk på utdanningen (Frøset og Caspersen 2008).

Datagrunnlaget er StudData, en database som omfatter studenter fra mer enn tjue profesjonsutdanninger ved elleve høgskoler og universiteter. Dataene som analyseres er samlet inn på tre tidspunkt: våren 2001, våren 2003 og våren 2007. Rapporten fokuserer enkeltutdanninger fordi utfordringene i studiekvalitet må relateres til særtrekk ved hver enkelt utdanning, men innledningsvis trekkes noen paralleller mellom gruppene.

Rapporten er utarbeidet av stipendiat Ida Katrine Riksaasen Hatlevik, under veiledning av prosjektleder førsteamanuensis Håvard Helland. Takk til rådgiver Kjersti Tokstad og prorektor Per Arne Olsen ved HiO, for viktige innspill og samarbeid i forbindelse med utarbeidelse av rapporten.

Senter for profesjonsstudier, mars 2009

Jens Christian Smeby

Innholdsfortegnelse

Forord.....	3
1 Innledning.....	9
1.1 Endringer og gjennomgående tendenser.....	11
1.2 Datagrunnlag og metode.....	17
2 Sykepleierutdanningen.....	19
2.1 Sammendrag	19
2.2 Samlet vurdering av utdanning og lærested	20
2.3 Undervisning og studieforhold.....	22
2.4 Praksis.....	29
2.5 Utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle	32
2.6 Tilegnet kompetanse	34
2.7 Studieatferd.....	39
2.7.1 Tidsbruk.....	39
2.7.2 Studiestrategier	41
2.8 Etter- og videreutdanning	44
3 Allmennlærerutdanningen.....	45
3.1 Sammendrag	46
3.2 Samlet vurdering av utdanning og lærested	47
3.3 Undervisning og studieforhold.....	48
3.4 Praksis.....	54
3.5 Utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle	57
3.6 Tilegnet kompetanse	58
3.7 Studieatferd.....	63
3.7.1 Tidsbruk.....	63
3.7.2 Studiestrategier	65
3.8 Etter- og videreutdanning	67

4	Førskolelærerutdanningen.....	69
4.1	Sammendrag	69
4.2	Samlet vurdering av utdanning og lærested	70
4.3	Undervisning og studieforhold.....	72
4.4	Praksis.....	78
4.5	Utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle	81
4.6	Tilegnet kompetanse	82
4.7	Studieatferd.....	87
4.7.1	Tidsbruk	87
4.7.2	Studiestrategier	88
4.8	Etter- og videreutdanning	92
5	Faglærerutdanningen i formgivning, kunst og håndverk.....	93
5.1	Sammendrag	93
5.2	Samlet vurdering av utdanning og lærested	94
5.3	Undervisning og studieforhold.....	95
5.4	Tilegnet kompetanse	96
5.5	Studieatferd.....	98
5.5.1	Tidsbruk	98
5.5.2	Studiestrategi	99
6	Sosionomutdanningen	101
6.1	Sammendrag	101
6.2	Samlet vurdering av utdanning og lærested	102
6.3	Undervisning og studieforhold.....	104
6.4	Praksis.....	111
6.5	Utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle	115
6.6	Tilegnet kompetanse	116
6.7	Studieatferd.....	121

6.7.1	Tidsbruk	122
6.7.2	Studiestrategi	123
6.8	Etter- og videreutdanning	126
7	Barnevernspedagogutdanningen	127
7.1	Sammendrag	127
7.2	Samlet vurdering av utdanning og lærested	128
7.3	Undervisning og studieforhold	129
7.4	Tilegnet kompetanse	130
7.5	Studieatferd	132
7.5.1	Tidsbruk	132
7.5.2	Studiestrategi	133
8	Ergoterapiutdanningen	135
8.1	Sammendrag	135
8.2	Samlet vurdering av utdanning og lærested	136
8.3	Undervisning og studieforhold	138
8.4	Praksis	144
8.5	Utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle	147
8.6	Tilegnet kompetanse	148
8.7	Studieatferd	154
8.7.1	Tidsbruk	154
8.7.2	Studiestrategi	154
8.8	Etter- og videreutdanning	157
9	Bibliotek- og informasjonsutdanningen	159
9.1	Sammendrag	159
9.2	Samlet vurdering av utdanning og lærested	160
9.3	Undervisning og studieforhold	161
9.4	Praksis	167

9.5	Utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle	169
9.6	Tilegnet kompetanse	170
9.7	Studieatferd.....	175
9.7.1	Tidsbruk	175
9.7.2	Studiestrategier	176
9.8	Etter- og videreutdanning	178
10	Fysioterapi / mensendieckutdanningen.....	179
10.1	Sammendrag	179
10.2	Samlet vurdering av utdanning og lærested	180
10.3	Undervisning og studieforhold	181
10.4	Praksis.....	182
10.5	Tilegnet kompetanse	183
10.6	Studieatferd.....	186
10.6.1	Tidsbruk	186
10.6.2	Studiestrategier	186
	Referanser	189

1 Innledning

Denne rapporten omfatter analyser av StudData for tredjeårsstudenter på ni profesjonsutdanninger ved Høgskolen i Oslo: sykepleier-, allmennlærer-, førskolelærer-, faglærer-, sosionom-, barneverns-pedagog-, ergoterapi-, bibliotek og informasjons- og fysioterapi/ mensendieckutdanningen. Analysene omfatter data samlet inn på tre tidspunkt: våren 2001, våren 2003 og våren 2007.

Rapporten belyser utdanningskvalitet ved å se på de vurderingene studenter, som er i slutten av sitt tredje studieår, gir av sin utdanning samlet sett og av forhold knyttet til undervisning, praksis, egen innsats og kompetansetilegnelse. Rapporten tar også opp studentenes planer om etter- og videreutdanning.

Rapporten er utarbeidet på oppdrag av studieseksjonen ved Høgskolen i Oslo og inngår som del av høgskolens kvalitetssikringsarbeid. Tidligere er det utarbeidet en rapport om *Førsteårsstudenten* (Frøset og Smeby 2007) og en rapport om uteksaminerte studenters *Tilbakeblikk på utdanningen* (Frøset og Caspersen 2008).

Studentenes vurdering kan ikke gi en uttømmende beskrivelse av kvaliteten på en utdanning. Men studenter som er i sluttfasen av sin utdanning, har erfaring fra hele utdanningsløpet, og kan derfor gi viktig informasjon om hvordan de opplever og vurderer studiet. Studentenes opplevelser, erfaringer og vurderinger er viktige å få tak i, både for å få et innblikk i hvordan utdanningstilbudet oppleves og som innspill til evaluering av innhold, undervisningsformer og studieopplegg i den enkelte utdanning.

Utdanningskvalitet kan deles opp i en rekke underområder som undervisningskvalitet, rammekvalitet, inntakskvalitet, styringskvalitet, resultatkvalitet og relevans (Norgesnetttrådet 1999). Studentene kan gi viktig innspill i vurderingen av en utdannings undervisningskvalitet, rammekvalitet og resultatkvalitet.

Undervisningskvalitet beskriver kvaliteten på selve læringsarbeidet og omfatter både kvaliteten på undervisningen og praksisopplæringen, og studentenes egen innsats for tilegnelse av kunnskap. Her belyses undervisningen ved å se på studentenes vurdering av lærer-studentrelasjonen, undervisningen, vektlegging av sammenheng mellom teori og praksis i undervisningen og studiets og studentenes forhold til forskning. Hva som legges i undervisningsbegrepet kan variere fra tradisjonelle forelesninger til ulike former for studentaktiverende aktiviteter, og det kan variere mellom lærere og fra utdanning til utdanning. I denne rapporten har vi ikke hatt mulighet til å knytte studentenes vurderinger direkte til hvilke former for undervisning som foregår i de enkelte utdanninger, ut over at studentene er bedt om å si noe om i hvilken grad undervisningen preges av at læreren snakker eller at studentene trekkes aktivt inn. Praksis belyses gjennom å se på studentenes vurdering av forberedelse til praksis, veilederne og veiledningen under praksisoppholdet, sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet og enkelte andre erfaringer knyttet til praksis. Hvor stor andel av utdanningen praksis utgjør og hvordan praksis er organisert, varierer en god del mellom utdanningene. En skal derfor være varsom med å sammenligne studentenes vurderinger av både undervisning og praksis på tvers av utdanningene. I tillegg til studentenes vurdering av undervisning og praksis, belyses utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle. Studentenes egen innsats belyses gjennom å se på både hvor mye tid studentene oppgir å bruke på studierelaterte aktiviteter per uke og hvordan de legger opp sitt studiearbeid.

Utsagnene om hvordan studentene legger opp sitt studiearbeid har vi valgt å dele inn i to hovedkategorier: aktiv studiestrategi og pensum – og eksamensorientert studiestrategi.

Rammekvalitet handler om studieforhold og læringsmiljø. Det er først og fremst studentenes vurdering av det sosiale miljøet, arbeidsbelastning, organisering og administrasjon som belyses i denne rapporten. Andre forhold knyttet til rammekvalitet som institusjonens lokaler, undervisningsrom, bibliotek/læringscenter, lesesal, strukturer, regler og hjelpemidler er ikke tatt med.

Resultat kvalitet har å gjøre med studentenes læringsutbytte, personlig utvikling og gjennomføring, og belyses her gjennom å se på i hvilken grad studentene opplever å ha tilegnet seg teoretisk kompetanse, praktisk kompetanse, refleksjonskompetanse, relasjonell kompetanse og ledelseskompentanse gjennom sin utdanning.

Innledningsvis kommenteres endringer over tid og tendenser som er gjennomgående for flere av utdanningene, og det gis en beskrivelse av datagrunnlag og metode. Deretter følger egne kapitler hvor detaljerte analyser for hver utdanningsgruppe presenteres. Hvert kapittel innledes med et sammendrag av de viktigste funnene. Hovedtemaene som tas opp i hvert kapittel er:

- Samlet vurdering av utdanning og lærested
- Undervisning og studieforhold
- Praksis¹
- Utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle²
- Tilegnet kompetanse
- Studieatferd
- Etter- og videreutdanning³

Der det er mulig kommenteres, eventuelle endringer over tid. Tema som det finnes sammenlignbare data for mer enn ett kull (panel), er studieatferd, vurdering av tilegnet kompetanse i løpet av utdanningen, samt enkeltspørsmål om vurdering av studiet og vurdering av praksis.

---

¹ Praksis belyses ikke for faglærerutdanningen og barnevernspedagogutdanningen. Spørsmål om praksis ble bare stilt våren 2003 og 2007. På grunn av lav svarprosent er resultatene for 2007 utelatt for barnevernspedagogutdanningen. På grunn av få respondenter er resultatene fra 2001, 2003 og 2007 slått sammen for faglærerutdanningen og resultatene fra 2001 og 2003 er slått sammen for barnevernspedagogutdanningen. Sammenslåing av resultater fra ulike panel innebærer at bare resultater for de spørsmålene som ble stilt til alle panelene blir belyst.

² Utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle belyses ikke for faglærerutdanningen, barnevernspedagogutdanningen og fysioterapi / mensendieckutdanningen. Spørsmål om utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle ble bare stilt våren 2007. På grunn av lav svarprosent er resultatene fra 2007 utelatt for barnevernspedagogutdanningen og fysioterapi / mensendieckutdanningen. På grunn av få respondenter er resultatene fra 2001, 2003 og 2007 slått sammen for faglærerutdanningen. Sammenslåing av resultater fra ulike panel innebærer at bare resultater for de spørsmålene som ble stilt til alle panelene blir belyst.

³ Etter- og videreutdanning belyses ikke for faglærerutdanningen, barnevernspedagogutdanningen og fysioterapi / mensendieckutdanningen. Spørsmål om fremtidig utdanning ble bare stilt våren 2007. På grunn av lav svarprosent er resultatene fra 2007 utelatt for barnevernspedagogutdanningen og fysioterapi / mensendieckutdanningen. På grunn av få respondenter er resultatene fra 2001, 2003 og 2007 slått sammen for faglærerutdanningen. Sammenslåing av resultater fra ulike panel innebærer at bare resultater for de spørsmålene som ble stilt til alle panelene blir belyst.

Rapporten er utformet slik at det gir god mening å lese bare innledningskapitlet og kapitlet om den utdanningen en er spesielt interessert i. Kapitlene om de enkelte utdanningene har tilnærmet lik utforming. Dette innebærer at den som leser hele rapporten fra perm til perm, vil se at det er en del gjentakelser.

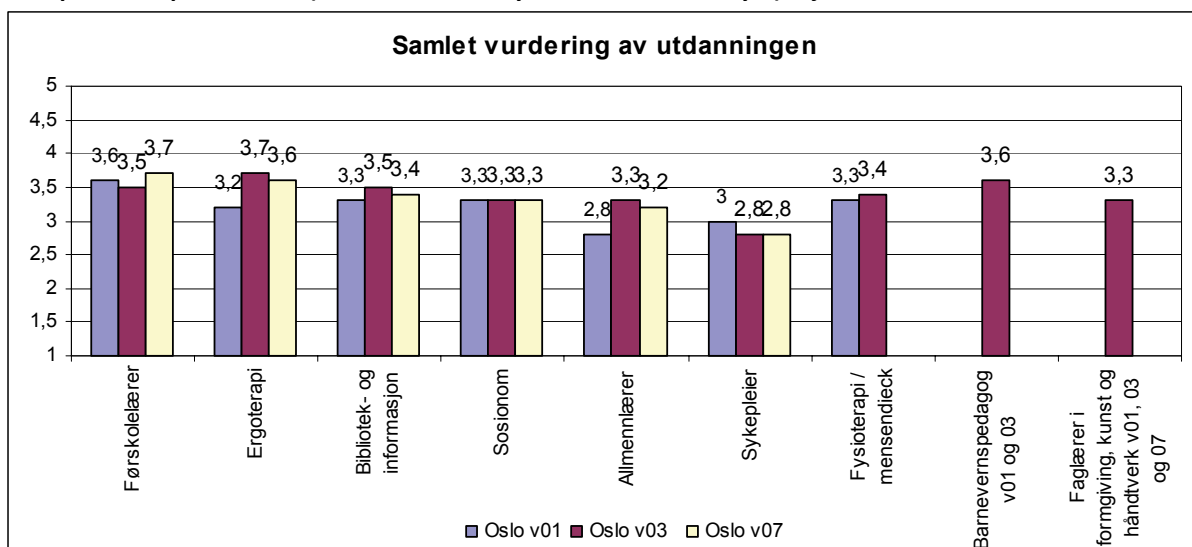
1.1 Endringer og gjennomgående tendenser

Med innføring av kvalitetsreformen høsten 2003, er det interessant å se om en kan spore noen endringer over tid i studentenes vurdering av sin utdanning. Denne rapporten inneholder vurderinger gitt både av studenter ved Høgskolen i Oslo før reformen (de som var i sitt tredje studieår våren 2001 og 2003) og av de som har hatt hele sin utdanning etter at reformen ble innført (de som var i sitt tredje studieår våren 2007). Kvalitetsreformen har blant annet medført ny gradsstruktur, tettere oppfølging av studentene, nye eksamens- og evalueringsformer, ny støtteordning og økt internasjonalisering (Kunnskapsdepartementet 2009).

Samlet vurdering

Studentenes samlede vurdering av den utdanningen de har fått, varierer en del mellom de ulike utdanningene. Figur 1.1 viser gjennomsnitt for studenters samlede vurdering av hver enkelt utdanning.

Figur 1.1 Tredjeårsstudentenes samlede vurdering av sin utdanning ved Høgskolen i Oslo våren 2001, 2003 og 2007 på en fempunktsskala (1 'Svært misfornøyd' til 5 'Svært fornøyd'). Gjennomsnitt.

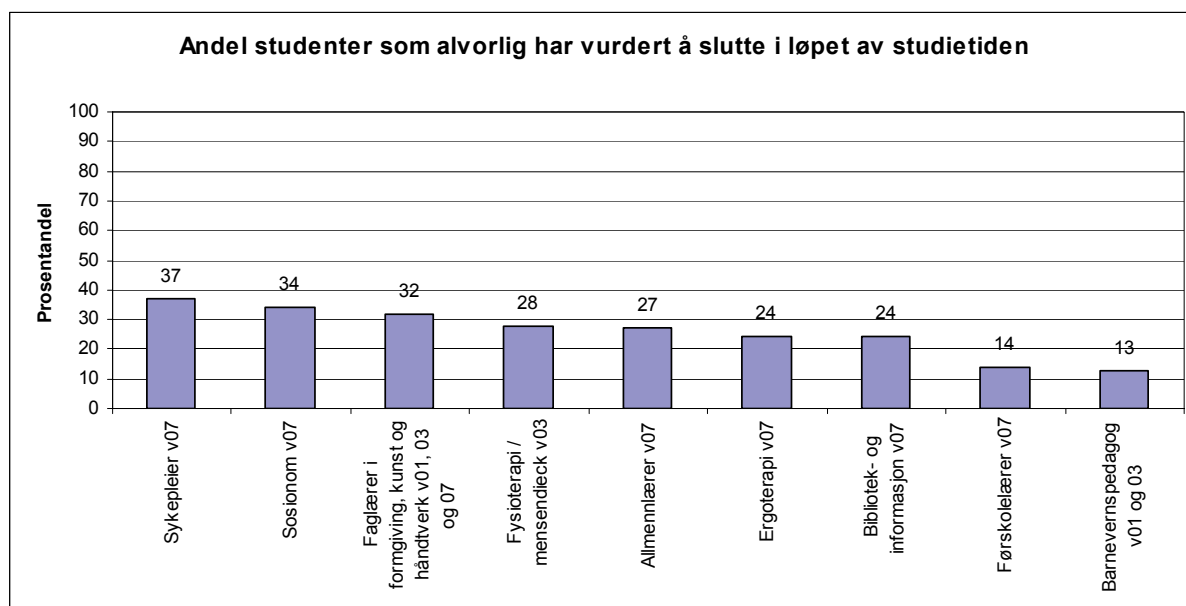

Av Figur 1.1 ser en at for våren 2007 er studentenes samlede vurdering av utdanningen i gjennomsnitt høyest for førskolelærer- og ergoterapiutdanningen. Videre ser en at den samlede vurderingen har endret seg i positiv retning for allmennlærer-, førskolelærer- og ergoterapiutdanningen, og den er uendret for sosionom- og bibliotek- og informasjonsutdanningen. For sykepleierutdanningen har derimot studentenes samlede vurdering av utdanningen endret seg i negativ retning, sykepleierstudentene er også de som er minst fornøyd med sin utdanning, og kvalitetsreformen viser altså ingen entydig forbedring.

En god del studenter har alvorlig vurdert å slutte underveis

Hvor mange studenter som alvorlig har vurdert å slutte i løpet av studietiden kan sees som et uttrykk for hvordan studentene oppfatter den utdanningen de mottar og hvor fornøyde de er med eget utdanningsvalg. Figur 1.2 viser andelen tredjeårsstudenter som alvorlig har vurdert å slutte i løpet av studietiden. Dette er studenter som faktisk var i ferd med å fullføre sin utdanning og viser ikke hvor store andeler som falt fra underveis.

Figur 1.2 Andel tredjeårsstudenter ved Høgskolen i Oslo som alvorlig har vurdert å slutte i løpet av studietiden.

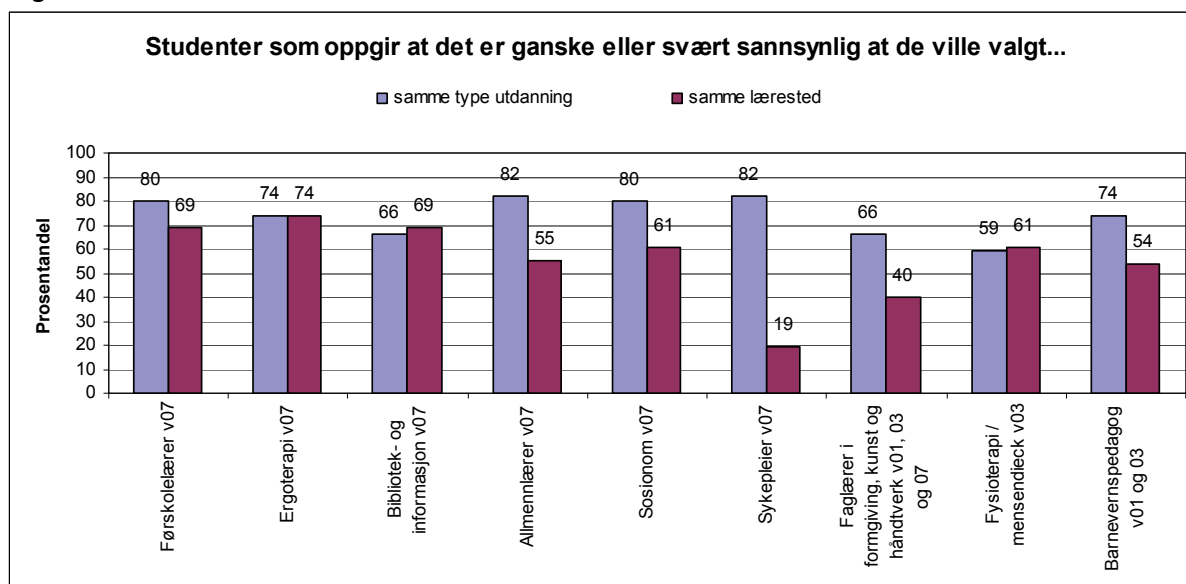
Figur 1.2 viser at ved sykepleier-, sosionom- og faglærerutdanningen i formgivning, kunst og håndverk har om lag hver tredje student alvorlig vurdert å slutte i løpet av studietiden. På Fysioterapi- / mensendieck-, allmennlærer-, ergoterapi- og bibliotek- og informasjonsutdanningen har hver fjerde student alvorlig vurdert å slutte underveis. Førskolelærer- og barnevernspedagogutdanningen kommer klart best ut hvor kun hver syvende student har vurdert å slutte.

Andelen studenter som alvorlig har vurdert å slutte har økt fra 2003 til 2007 for sykepleier-, og sosionomutdanningen. Den har sunket fra 2001 til 2007, men med lavest nivå for 2003, for allmennlærer- og ergoterapiutdanningen. For førskolelærer- og bibliotek- og informasjonsutdanningen har andelen som alvorlig har vurdert å slutte sunket fra 2003 til 2007.

Ville valgt samme type utdanning, men ikke nødvendigvis samme lærested

Det er rimelig å anta at de som har vurdert å avbryte sin utdanning underveis enten er usikre på om de har valgt riktig utdanning, eller er svært misfornøyd med den utdanningen de mottar. Figur 1.3 gir en oversikt over hvor stor andel som vurderte det som ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt henholdsvis samme type utdanning og samme lærested, dersom de kunne gjøre valget på nytt.

Figur 1.3 Valg av utdanning og lærested dersom en kunne foreta valget på nytt for tredjeårsstudenter ved Høgskolen i Oslo. Prosent.

Av Figur 1.3 ser en at ved alle utdanningene ville de fleste studentene valgt samme type utdanning dersom de kunne gjøre valget om igjen. Imidlertid er det store forskjeller mellom utdanningene i andelen studenter som ville valgt samme lærested om igjen. Særlig sykepleierutdanningen skiller seg ut ved at kun i underkant av hver femte student kunne tenkt seg å velge samme lærested om igjen. Faglærerutdanningen kommer heller ikke så godt ut, hvor kun to av fem studenter ville valgt samme lærested om igjen. Selv om de andre utdanningene kommer langt bedre ut, er det for flere av utdanningene flere studenter som ville valgt samme utdanning enn det er som ville valgt samme studiested.

Gjennomsnittet for studentenes vurdering av valg av type utdanning har steget fra 2001 til 2003 og 2007 for allmennlærer-, førskolelærer-, sykepleier- og ergoterapiutdanningen, men er uendret for sosionom- og bibliotek- og informasjonsutdanningen. Gjennomsnittet for studentenes vurdering av valg av samme lærested har steget fra 2001 til 2003 og 2007 for førskolelærer- og ergoterapiutdanningen, er uendret for allmennlærer-, sosionom- og bibliotek- og informasjonsutdanningen, mens den har sunket fra 2001 til 2003, og fra 2003 til 2007 for sykepleierutdanningen.

Positiv endring av undervisningen, men kan fremdeles bli bedre til å motivere og engasjere

Studentenes vurderinger av undervisningen tyder på at det har skjedd en viss positiv utvikling, selv om en del nok hadde skjedd allerede før innføringen av kvalitetsreformen. Studentenes vurdering av i hvilken grad undervisningen gir motivasjon til selvstudium viser at det har skjedd en positiv endring fra 2001 og 2003 til 2007 for allmennlærer- og førskolelærerutdanningen, og en forbedring fra 2001 til 2003 og 2007 for ergoterapi- og bibliotek- og informasjonsutdanningen, mens det er uendret for sykepleier- og sosionomutdanningen. Det har også skjedd en positiv endring i studentenes vurdering av om sammenhengen mellom det de lærer og det fremtidige arbeidet blir vektlagt i undervisningen fra 2001 til 2003 og 2007 for sykepleier-, allmennlærer-, førskolelærer-, ergoterapi- og bibliotek- og informasjonsutdanningen, mens det er uendret for sosionomutdanningen. Imidlertid er hovedinntrykket en sitter igjen med når en ser på studentenes vurderinger av undervisningen, at ved

de fleste utdanningene kan undervisningen bli bedre i forhold til å engasjere, involvere og motivere studentene.

Flerkulturelle spørsmål har en plass i studiet

Allmennlærer-, førskolelærer- og barnevernspedagogstudenter opplever at flerkulturelle spørsmål har en ganske sentral plass i studiet. Det har også skjedd en markant positiv endring fra 2003 til 2007 i studentenes vurdering av denne påstanden for sykepleier-, allmennlærer-, førskolelærer og bibliotek- og informasjonsutdanningen, mens det har skjedd en negativ endring fra 2001 og frem til 2007 for sosionomutdanningen. Høgskolen i Oslo skiller seg positivt ut i forhold til andre høgskoler i dette spørsmålet for sykepleier-, allmennlærer- og førskolelærerutdanningen.

Å holde seg oppdatert på forskningsresultater er viktig for fremtidig yrkesutøvelse, men utdanningene kan bli bedre til å lære studentene å lese forskningslitteratur

Kunnskap om forskningsmetoder og det å holde seg oppdatert på forskningsresultater oppleves som en sentral del av yrkeskompetansen for studenter ved sykepleier-, allmennlærer-, førskolelærer-, sosionom- og ergoterapiutdanningen. Samtidig tyder studentenes vurderinger på at utdanningene ikke i like stor grad gir anledning til å utvikle evne til å lese og forstå forskningslitteratur.

Ønsker bedre tilbakemeldinger på innleverte arbeider

Studentenes vurderinger tyder på at relasjonen mellom studenter og lærere bør bli bedre. Det er særlig læreres tilbakemeldinger på innleverte skriftlige arbeider som studenter ved de fleste utdanningene opplever som lite tilfredsstillende. Når en ser på kvalitetsreformens mål om at studentene skal få tettere oppfølging, er det verdt å merke seg at det ikke har vært forbedring i studentenes opplevelse av å få konstruktive tilbakemeldinger fra lærere på innleverte skriftlige arbeider ved noen av utdanningene. Studenter ved sykepleier-, førskolelærer-, bibliotek- og informasjonsutdanningen våren 2007 er mindre enige enn studentene i 2003 i påstanden om at de fikk konstruktive tilbakemeldinger på innleverte arbeider. Ved allmennlærer-, sosionom- og ergoterapiutdanningen er studentenes vurdering av dette utsagnet uendret.

Erfarer sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet, men ikke i samme grad i undervisningen

Å hjelpe studentene til å se sammenhengen mellom teori og praksis, til å se relevansen av det de lærer for senere yrkesutøvelse, er et viktig kvalitetsaspekt ved profesjonsutdanninger. I grove trekk kan en si at studentene erfarer sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet. I undervisningen oppmuntres det til refleksjon over sammenhengen mellom teori og praksis, men når det kommer til konkretisering, ved at undervisningen tar utgangspunkt i case eller i problemstillinger studentene møter i praksis, så er ikke det særlig fremtredende.

Fornøyd med praksis

Studentene ved de fleste utdanningene er mer fornøyde med praksisdelen av utdanningen, enn de er i sin samlede vurdering av utdanningen. Studentene opplever at de mestrer de oppgavene de utførte i praksistiden. De er godt fornøyde med den praksis de har hatt og den veiledningen de har fått under praksisoppholdet, noe som i liten grad har endret seg for de ulike kullene. Imidlertid oppgir studentene på de aller fleste utdanningene at de føler at de ikke var godt nok forberedt i forhold til å skulle ut i praksis. Dette kan tolkes som at det i undervisningen burde gjøres mer for å forberede studentene på den praksis de skal ut i ved for eksempel å ha mer praksisrettet undervisning. Denne

antagelsen støttes av at studentene ved de fleste utdanningene oppgir at sammenhengen mellom teori og praksis ikke kommer tydelig frem i undervisningen. Imidlertid kan det også stilles spørsmål ved om det går an å bli nok forberedt på praksis, om ikke en nettopp gjennom praksisoppholdet skal få se relevansen av teorien og få en forsmak av hvordan det er å være yrkesutøver.

Godt fornøyd med det sosiale studentmiljøet

Ved de fleste utdanningene vurderer studentene det sosiale miljøet studentene imellom som godt. Det sosiale miljøet ved de fleste utdanningene har enten vært godt hele tiden eller det har skjedd en forbedring, med unntak av bibliotek- og informasjonsutdanningen som har hatt en gradvis forverring, fra at miljøet ble opplevd som godt i 2001 til at studentene verken er enige eller uenige i påstanden om at det sosiale miljøet mellom studentene er dårlig i 2003 og 2007.

Misfornøyd med administrering og organisering av utdanningen

Studentenes vurderinger av organisering og administrasjon av studiet, tyder på at dette er noe alle utdanningene bør ta tak i. Studentene opplever administrativt rot og er misfornøyd med hvordan beskjeder om studieopplegget formidles. Klargjøring fra starten av hva som er målene for hvert kurs, er også noe som med fordel kunne blitt langt bedre ved de fleste utdanninger.

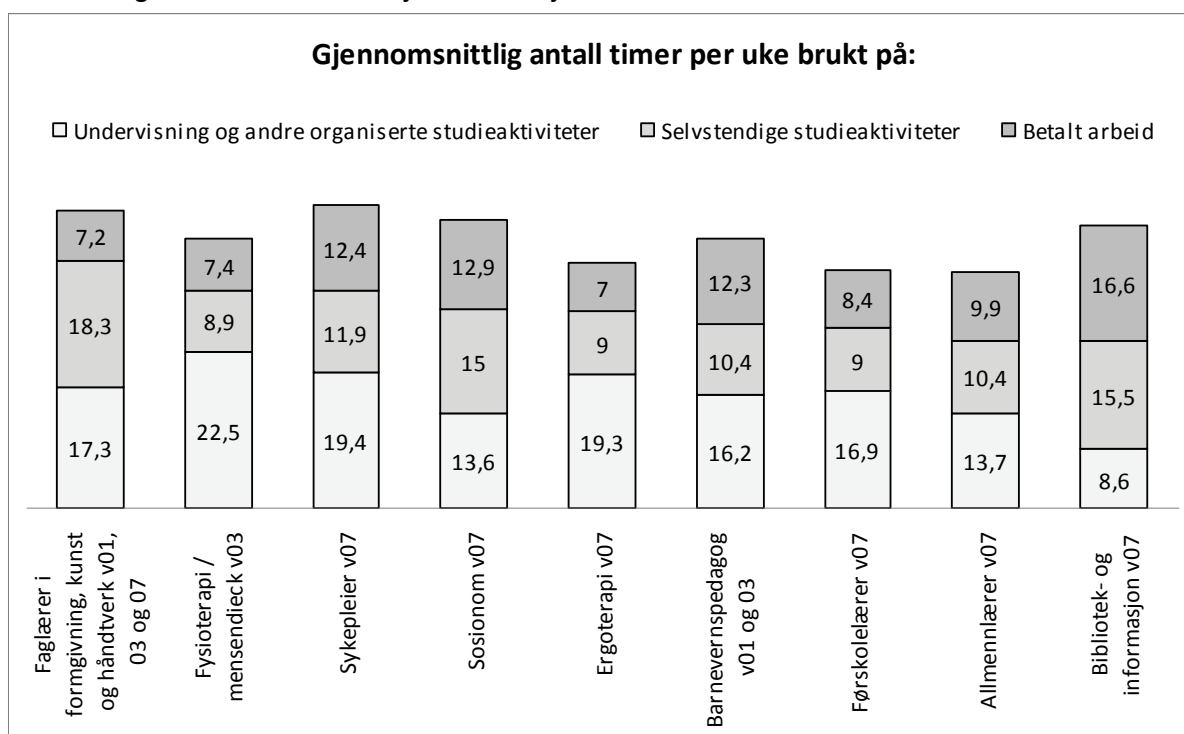
Pensum- og eksamensorientert studiestrategi dominerer, samtidig som studentene får mye ut av å diskutere fag med medstudenter

Studentenes rapportering om hvordan de legger opp sitt studiearbeid viser at det er en pensum- og eksamensorientert studiestrategi som er den dominerende ved de fleste utdanninger. Faglærerutdanningen i formgivning, kunst og håndverk skiller seg ut ved at en aktiv studiestrategi er det som er mest dekkende som beskrivelse av deres studietilnærming og studentene på fysioterapi- og mensendieckutdanningen kan sies å ha både en aktiv og en pensum- og eksamensorientert studietilnærming. For sykepleier-, allmennlærer- og førskolelærerutdanningen har det skjedd en viss endring i retning av en noe mer aktiv studiestrategi. Mens studenter ved sosionom-, og bibliotek- og ergoterapiutdanningen har hatt tilnærmet uendret studietilnærming og studenter ved ergoterapiutdanningen har hatt en viss økning i pensum- og eksamensorientert studiestrategi. Imidlertid skiller utsagnet "jeg har fått mye ut av å diskutere fag med medstudenter", som representerer en aktiv studiestrategi, seg ut på samtlige utdanninger som et utsagn som får svært høy oppslutning og for de fleste utdanningene er det utsagnet som får høyest oppslutning.

En del variasjon i tid brukt på ulike studieaktiviteter og fulltids arbeidsuke er langt unna for de fleste utdanninger

Tid brukt på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter og selvstendige studieaktiviteter ligger i gjennomsnitt mellom 24-31 timer per uke for de fleste utdanninger. Kun faglærerutdanningen, med et gjennomsnitt på nærmere 36 timer per uke, har studenter med studierelatert innsats tilnærmet det en kan kalle en fulltids arbeidsuke. Dette avspeiles også i at studentene heller ikke opplever arbeidsbelastningen på studiet som for hard. Figur 1.4 viser oversikt over ulike studentgruppers gjennomsnittlig tidsbruk per uke på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, selvstendige studieaktiviteter og betalt arbeid.

Figur 1.4 Studentenes egenrapportering av omtrent hvor mange timer de bruker per uke på studierelaterte aktiviteter og betalt arbeid i sitt tredje studieår. Gjennomsnitt.

Av Figur 1.4 ser en at det er en viss variasjon mellom de ulike utdanningene i hvor mye tid som brukes til undervisning og andre studieaktiviteter og hvor mye tid som brukes til selvstendige studieaktiviteter. Det kan se ut til at det er en viss sammenheng mellom de to kategoriene for en del av utdanningene, ved at når studentene i gjennomsnitt bruker forholdsvis mye tid på undervisning og organiserte studieaktiviteter, så bruker de forholdsvis lite tid til selvstendige studieaktiviteter og omvendt. Imidlertid bryter studenter ved enkelte utdanninger dette mønsteret.

Allmennlærerstudentene er den studentgruppen som bruker minst tid på selvstendige studieaktiviteter og er av de studentgruppene som bruker minst tid på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter. Faglærerstudentene bruker klart mest tid på selvstendige studieaktiviteter og bruker middels tid på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter.

Når det gjelder endring i studentenes tidsbruk er det lite som tyder på at Kvalitetsreformens innføring av nye støtteordninger og ønske om heltidsstudenter har fått fullt gjennomslag. Det er en viss variasjon mellom utdanningene, men ved de fleste utdanningene brukte studentene noe mindre tid på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, om lag samme antall timer per uke på selvstendige studieaktiviteter, og uendret eller noe lavere antall timer per uke på betalt arbeid, med enkelte unntak. Sykepleierstudentene brukte noe mer tid på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter i 2007 enn i 2001. Studentene på sosionomutdanningen brukte om lag det samme antall timer på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, mens de brukte langt mer tid på selvstendige studieaktiviteter i 2007 enn i 2003. Studentene på bibliotek- og informasjonstudningen brukte langt flere timer per uke på betalt arbeid i 2007 enn i 2003 og 2001.

Studentene opplever at de har tilegnet seg kompetanse

Studentenes vurdering av tilegnelse av ulike former for kompetanse, varierer noe mellom de ulike utdanningene. Grovt sett kan en si at studentene ved alle utdanningene, som omfattes i denne rapporten, opplever at de har tilegnet seg teoretisk kompetanse, praktisk kompetanse, refleksjonskompetanse, relasjonell kompetanse og ledelseskompetanse. Det har vært noen endringer over tid, men det kommer ikke frem noe klart mønster. Det er ikke mulig, ut fra resultatene i denne rapporten, å se at kvalitetsreformen har ført til at studentene opplever at de i større grad enn tidligere har tilegnet seg relevant profesjonskompetanse.

Avslutningsvis vil vi bemerke at til tross for at det er sider ved utdanningene som kan forbedres, tyder studentenes egne vurderinger av kompetansetilegnelse i løpet av utdanningen på at alle utdanningene i stor grad gjør det de skal, nemlig å utruste studentene med relevant kompetanse i forhold til de arbeidsfelt de utdanner til.

1.2 Datagrunnlag og metode

Denne rapporten bygger på StudData. StudData er en spørreskjemaundersøkelse som gjennomføres og ledes av Senter for Profesjonsstudier ved Høgskolen i Oslo. Totalt deltar 20 profesjonsutdanninger ved 11 høgskoler i undersøkelsen, selv om ikke alle utdanninger og studiesteder er representert i alle panel. StudData er en database hvor data samles inn via spørreskjema på fire tidspunkt (faser), ved starten av utdanningen, slutten av utdanningen, 3 år etter endt utdanning og 6 år etter endt utdanning. I StudData deltar individer som har startet sin utdanning til forskjellige tidspunkt (ulike panel/kull). I denne rapporten benyttes data fra fase 2 for panel 1, 2 og 3. Det vil si studenter som gikk i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 eller 2007.

Sammenligningen av resultatene fra de tre panelene begrenses av i hvilken grad både antall respondenter og svarprosenten er høy nok til at dette gir meningsfulle resultater. For faglærerutdanningen i formgivning, kunst og håndverk er antall respondenter fra hvert kull for lav til at en kan sammenligne kullene, og det gis i stedet en felles analyse hvor alle kullene er slått sammen. For fysioterapi/mensendick- og barnevernspedagogutdanningen ved Høgskolen i Oslo, er svarprosenten i panel 3 så lav at dette panelet utelates og dermed også sammenligningen mellom de tre panelene. De utdanningene hvor det gjøres sammenligninger mellom de tre panelene er altså: sykepleier-, allmennlærer-, førskolelærer-, sosionom-, ergoterapi- og bibliotek og informasjonsutdanningen.

For sykepleier-, allmennlærer-, førskolelærer-, sosionom- og barnevernspedagogutdanningene sammenlignes tredjeårsstudentenes tidsbruk med førsteårsstudentenes (Frøset og Smeby 2007). For sykepleier-, allmennlærer-, førskolelærer- og sosionomutdanningen sammenlignes tredjeårsstudentenes planer om etter- og videreutdanning med hvor mange som faktisk hadde påbegynt etter- og videreutdanning tre år etter endt utdanning (Frøset og Caspersen 2008).

Alle forskjeller som kommenteres i denne rapporten er statistisk signifikante ($p < 0.05$), det vil si at det er 95 prosent sannsynlig at de forskjellene som er avdekket er forskjeller som er generaliserbare, og ikke skyldes tilfeldigheter. Av enkelte figurer kan en få inntrykk av at det er variasjon i vurderingene til studentene i de ulike panelene, uten at disse forskjellene er statistisk signifikante. Dette skyldes at noen av gruppene er relativt små. Jo lavere antall respondenter i en gruppe, jo større må forskjellene

være for at de skal være statistisk signifikante. Alle figurer og tabeller viser resultater fra Høgskolen i Oslo. Der resultatene fra Høgskolen i Oslo skiller seg signifikant fra andre studiesteder, er dette markert i noter til figurene og blir kort kommentert. Hvilke læresteder det sammenliknes med varierer mellom utdanningene etter hvilke utdanningstilbud som finnes ved de ulike høgskolene, og om svarprosenten er høy nok (over 50 prosent) og det er et tilstrekkelig antall respondenter. Ved lavt antall respondenter (for eksempel under 30) vil kun ved forholdsvis store avvik gi signifikante forskjeller.

De ulike spørsmålene, i spørreskjemaet studentene har besvart, er gitt på fempunkt og syvpunkt skalaer hvor kun ytterpunktene er oppgitt, som "svært misfornøyd" til "svært fornøyd", "ikke i det hele tatt" til "i svært stor grad", "uenig" til "enig" og "helt enig" til "helt uenig". I analysen av resultatene benyttes, for å gjøre det mer leservennlig, også andre betegnelser som er ment å beskrive hvor på skalaen studentenes gjennomsnitt befinner seg. Disse betegnelseene er altså ikke svarkategorier studentene kunne krysse av på, men våre tolkninger av hvor på skalaene resultatene befinner seg. Nedenfor gis en oversikt over hvilke betegnelser som benyttes til de ulike skalaene i denne rapporten.

Samlet vurdering av utdanning og praksisdeler gis på en fempunktskala hvor 1 er svært misfornøyd og 5 er svært fornøyd. I rapporten benyttes *svært misfornøyd* for gjennomsnitt fra 1 til 1,4, *misfornøyd* fra 1,5 til 2,0, *litt misfornøyd* fra 2,1 til 2,6, *verken fornøyd eller misfornøyd* fra 2,7 til 3,2, *litt fornøyd* fra 3,3 til 3,8, *fornøyd* fra 3,9 til 4,4 og *svært fornøyd* fra 4,5 til 5.

Vurdering av undervisning og studieforhold og studiestrategier gis på en syvpunktskala hvor 1 er uenig og 7 er enig. *Uenig* gis til gjennomsnitt fra 1 til 2,1, *litt uenig* brukes fra 2,2 til 3,3, *verken enig eller uenig* fra 3,4 til 4,5, *litt enig* brukes fra 4,6 til 5,7 og *enig* fra 5,8 til 7.

Vurdering av utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle gis på en fempunktskala der 1 er helt uenig og 5 er helt enig. *Helt uenig* benyttes til gjennomsnitt fra 1 til 1,4, *uenig* fra 1,5 til 2,0, *litt uenig* fra 2,1 til 2,6, *verken uenig eller enig* fra 2,7 til 3,2, *litt enig* brukes fra 3,3 til 3,8, *enig* fra 3,9 til 4,4 og *helt enig* fra 4,5 til 5.

Vurdering av praksis og tilegnet kompetanse gis på en fempunktskala hvor 1 er ikke i det hele tatt og 5 er i svært stor grad. *Ikke i det hele tatt* benyttes til å beskrive gjennomsnitt fra 1 til 1,4, *i svært liten grad* brukes fra 1,5 til 2, *i liten grad* fra 2,1 til 2,6, *til en viss grad* fra 2,7 til 3,2, *i ganske stor grad* brukes fra 3,3 til 3,8, *i stor grad* brukes fra 3,9 til 4,4 og *i svært stor grad* fra 4,5 til 5.

Vurdering av ulik praksis for sykepleierstudenter gis på en fempunktskala hvor 1 er misfornøyd og 5 svært fornøyd. *Misfornøyd* gis til gjennomsnitt fra 1 til 1,8, *litt misfornøyd* brukes fra 1,9 til 2,6, *verken fornøyd eller misfornøyd* fra 2,7 til 3,2, *litt fornøyd* brukes fra 3,3 til 3,8, *fornøyd* brukes fra 3,9 til 4,4 og *svært fornøyd* fra 4,5 til 5.

2 Sykepleierutdanningen

I dette kapitlet sammenlignes vurderinger gitt av avgangsstudenter på sykepleierutdanningen ved Høgskolen i Oslo som var i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 eller 2007. Det er kun heltidsstudenter og ikke deltidsstudenter som er med i analysene.

Tabell 2.1 viser hvor mange avgangsstudenter på sykepleierstudiet som har besvart spørreskjemaet ved studieslutt i absolutte tall (N) og i form av svarprosent for hvert kull ved Høgskolen i Oslo og ved fem andre høyere utdanningsinstitusjoner våren 2007.

Tabell 2.1 Sykepleierstudenter som har besvart ved studieslutt våren 2001, 2003 og 2007. Antall og svarprosent.

	N	Svarprosent
Høgskolen i Oslo våren 2001	258	73,4
Høgskolen i Oslo våren 2003	207	65,0
Høgskolen i Oslo våren 2007	289	65,1
Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007	157	85,3
Høgskolen i Bergen våren 2007	59	40,7
Høgskolen i Bodø våren 2007	32	29,1
Høgskolen i Ålesund våren 2007	21	19,3
Universitetet i Stavanger våren 2007	2	1,1

Resultater for sykepleierstudenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 som signifikant skiller seg fra resultater for sykepleierstudenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag kommenteres. På grunn av lav svarprosent ved Høgskolen i Bergen, Høgskolen i Bodø, Høgskolen i Ålesund og Universitetet i Stavanger, utelates disse fra analysen.

2.1 Sammendrag

Sykepleierstudentene er verken fornøyde eller misfornøyde, og er den studentgruppen som er minst fornøyde av alle studentgruppene i denne rapporten, når de gir sin samlede vurdering av den utdanningen de har fått. Imidlertid er de langt mer fornøyde med praksisdelen enn de er med utdanningen sett under ett. Om lag en av tre sykepleierstudenter har alvorlig vurdert å slutte i løpet av utdanningen. De aller fleste sykepleierstudenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 oppgir at de ser det som ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme utdanning, men ikke samme lærested, dersom de hadde mulighet til å gjøre valget på nytt.

Sykepleierstudentenes vurdering av utsagn som avspeiler sider ved undervisningskvaliteten tyder på at lærer-studentrelasjonen kan bli bedre og at undervisningen har et forbedringspotensial når det gjelder å motivere, engasjere og aktivisere studentene. Studentene opplever ikke at sammenhengen mellom teori og praksis konkretiseres på en slik måte at den kommer tydelig frem i undervisningen – til tross for at lærerne oppmuntrer til refleksjon rundt sammenhengen mellom teori og praksis. Sykepleierstudentene vurderer det å være oppdatert på forskning som viktig for senere

yrkesutøvelse, men opplever at studiet med fordel kunne bli enda bedre til å sette dem i stand til å lese og forstå forskningslitteratur.

Sykepleierstudentenes vurdering av utsagn om praksis tyder på at de kan forberedes bedre til praksisoppholdet, at de stort sett har mottatt god veiledning, at de erfarte sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet og at de opplever at de mestrer de oppgavene de utførte i praksisperioden. Studentene er svært fornøyde med praksis ved medisinske og kirurgiske avdelinger, mens de ikke er fullt så fornøyde med sin praksis i psykisk arbeid og i kommunehelsetjenesten.

Sykepleierstudentenes vurdering av utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle, viser at de er positivt innstilt til teori og at de i praksisopplæringen opplevde at teoretisk kunnskap er av stor verdi.

Sykepleierstudentene oppgir i gjennomsnitt å bruke om lag 31 timer per uke på studierelaterte aktiviteter, og er blant de studentgruppene i denne rapporten, som bruker mest tid per uke på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter og litt over middels tid på selvstendige studieaktiviteter. Studentenes vurdering av utsagn om hvordan de legger opp sitt studiearbeid, tyder på at en pensum- og eksamensorientert studiestrategi er mest dekkende som beskrivelse av deres studietilnærming.

Sykepleierstudentenes vurderinger av utsagn som belyser rammekvaliteten tyder på at studentenes sosiale miljø er godt, at arbeidsbelastningen er middels og at de er litt misfornøyd med organisering og administrasjon av utdanningen.

Utdanningens resultat kvalitet belyses her gjennom studentenes egen vurdering av tilegnet kompetanse. Sykepleierstudentene oppgir at de gjennom sin utdanning i stor grad har tilegnet seg refleksjonskompetanse og relasjonell kompetanse, og at de i ganske stor grad har tilegnet seg teoretisk kompetanse, praktisk kompetanse og ledelseskompetanse.

På spørsmål om fremtidig utdanning tror om lag en av tre sykepleierstudenter at de har fullført en mastergrad, og to av tre at de har tatt en videreutdanning, ti år etter endt utdanning.

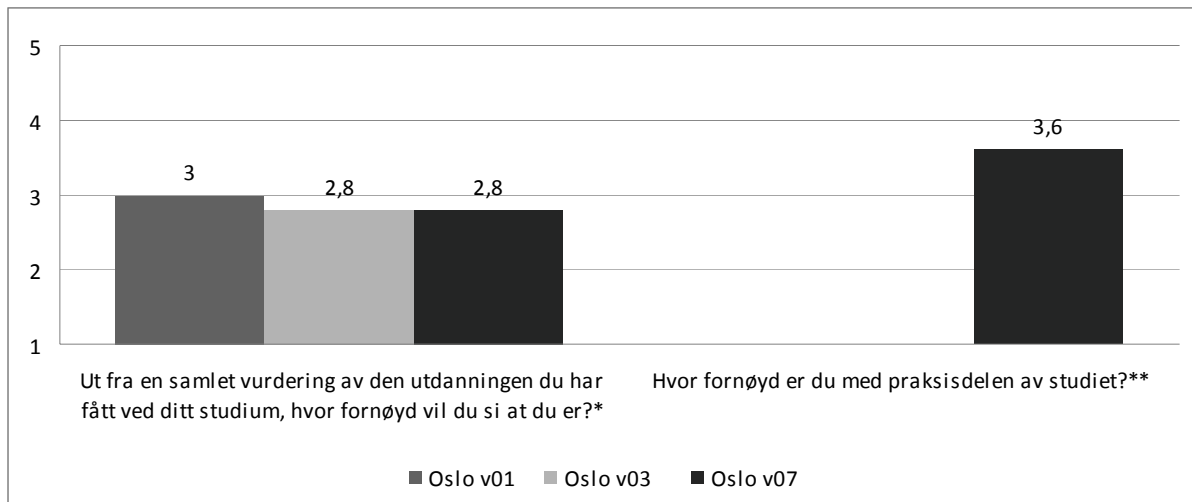
2.2 Samlet vurdering av utdanning og lærested

Studentenes samlede vurdering av sykepleierutdanningen og lærestedet måles ved først å se på hvor fornøyde de er, ut fra en samlet vurdering, med den utdanningen de har fått og hvor fornøyde de er med praksisdelen, Figur 2.1.⁴ Deretter omtales hvor stor andel som har vurdert å avbryte studiet. Til slutt sees det på i hvilken grad sykepleierstudentene kunne tenke seg å ta samme utdanning og studere ved samme lærested, dersom de kunne ta valget om igjen, Tabell 2.2.

---

⁴ Mer detaljert vurdering av undervisning, studieforhold og av praksisdelen gis i avsnitt 2.3, 2.4 og 2.5.

Figur 2.1 Samlet vurdering av utdanning og med praksisdelen for studenter på sykepleierutdanningen i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Svært misfornøyd' til 5 'Svært fornøyd'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 og 2007 er signifikant lavere enn for studenter våren 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

Sykepleierstudentene våren 2007 er i gjennomsnitt verken fornøyde eller misfornøyde, og er den studentgruppen i denne rapporten som er minst fornøyde, når de gir sin samlede vurdering av den utdanningen de har fått. Det har skjedd en liten, men signifikant negativ endring i den samlede vurdering av hvor fornøyde avgangsstudenter på sykepleierstudiet ved Høgskolen i Oslo er med sitt studium, fra 2001 til 2003 og 2007.

Av Figur 2.1 ser en at studentene i gjennomsnitt er litt fornøyde med praksisdelen av sykepleierstudiet, og at de er mer fornøyde med praksisdelen enn de er med utdanningen sett under ett. Imidlertid er studentene på sykepleierutdanningen ved Høgskolen i Sør-Trøndelag signifikant mer fornøyde med sin praksisdelen enn det sykepleierstudentene ved Høgskolen i Oslo er (3,9 mot 3,6 i gjennomsnitt).

På spørsmål om de noen gang i løpet av studietiden alvorlig har vurdert å slutte, øker andelen som svarer ja fra 28 prosent av sykepleierstudentene i 2001 og 27 prosent i 2003, til hele 37 prosent av studentene i 2007. Til sammenligning er det ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007 bare 19 prosent av sykepleierstudentene som i løpet av studiet alvorlig har vurdert å slutte. Det har altså vært en markant økning i andelen som alvorlig har vurdert å slutte, og denne andelen er om lag dobbelt så stor som ved samme utdanning ved en annen høgskole. Sykepleierstudentene ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er også den studentgruppen i denne rapporten som har høyest andel studenter som alvorlig har vurdert å slutte. Det er rimelig å anta at de som vurderer å avbryte sin utdanning enten er usikre på om de har valgt riktig utdanning, eller ikke er fornøyde med den utdanningen de mottar.

Tabell 2.2 viser hvor sannsynlig studentene oppgir at det er at de ville valgt samme utdanning og samme lærested dersom det var mulig å velge utdanning og lærested på nytt.

Tabell 2.2 Vurdering av valg av utdanning og lærested for sykepleierstudenter i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo. Prosentfordeling.

Dersom det hadde vært mulig å gjøre om igjen valget du foretok da du begynte på denne utdanningen. Hvor sannsynlig er det da at du ville ha valgt	Svært lite sannsynlig	Lite sannsynlig	Usikker	Ganske sannsynlig	Svært sannsynlig	Vet ikke
....samme type utdanning (våren 2007)*	2,8	2,8	11,5	32,1	49,5	1,4
....samme type utdanning (våren 2003)**	6,4	2	9,8	20,1	61,3	0,5
....samme type utdanning (våren 2001)	8,7	7,5	13,9	24,2	42,1	3,6
....samme lærested (våren 2007)***	36,8	21,4	21,1	11,6	7,7	1,4
....samme lærested (våren 2003)****	48,2	22,3	8,6	6,6	13,2	1
....samme lærested (våren 2001)	26,2	20,9	23	8,6	12,7	8,6

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studentene våren 2001, og den er signifikant lavere for studentene ved høgskolen i Oslo enn for studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

**** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant lavere enn for studentene våren 2001.

Av Tabell 2.2 ser en at de aller fleste sykepleierstudenter ved Høgskolen i Oslo (82 prosent) oppgir at det er ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme type utdanning dersom de hadde mulighet til å gjøre valget på nytt, men at kun en liten andel (19 prosent) oppgir det ville være ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme lærested. Gjennomsnittet for studentenes vurdering av sannsynlighet for valg av samme type utdanning har steget fra 2001 til 2003 og 2007 (3,9 mot henholdsvis 4,3 og 4,3 i gjennomsnitt), mens det for valg av samme lærested har sunket fra 2001 til 2003 og 2007 (2,9 mot henholdsvis 2,2 og 2,4 i gjennomsnitt). Når det gjelder valg av lærested skiller studentene ved Høgskolen i Oslo seg markant fra studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag hvor de fleste (74 prosent) ville valgt samme lærested, dersom de kunne gjøre valget om igjen. Andelen som tror det er ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme lærested om igjen er langt lavere blant sykepleierstudentene enn i noen annen studentgruppe ved Høgskolen i Oslo våren 2007.

2.3 Undervisning og studieforhold

I dette avsnittet presenteres studentenes vurdering av kvalitetsaspekter knyttet til undervisning og studieforhold. Studentene ble bedt om å vurdere 26 utsagn, hvert på en syvpunktskala hvor 1 er "uenig" og 7 er "enig". Det er kun studentene våren 2007 som ble bedt om å vurdere alle utsagnene. Studenter våren 2003 og våren 2001 ble bedt om å vurdere fem utsagn om undervisning og studieforhold.

Utsagnene studentene er bedt om å ta stilling til kan være med på å si noe om en utdannings undervisningskvalitet og rammekvalitet. Undervisningskvaliteten belyses her gjennom å se på lærer – studentrelasjonen (Figur 2.2), undervisningen (Figur 2.3), sammenheng mellom teori og praksis i undervisningen (Figur 2.4) og studiets og studentenes forhold til forskning (Figur 2.5).

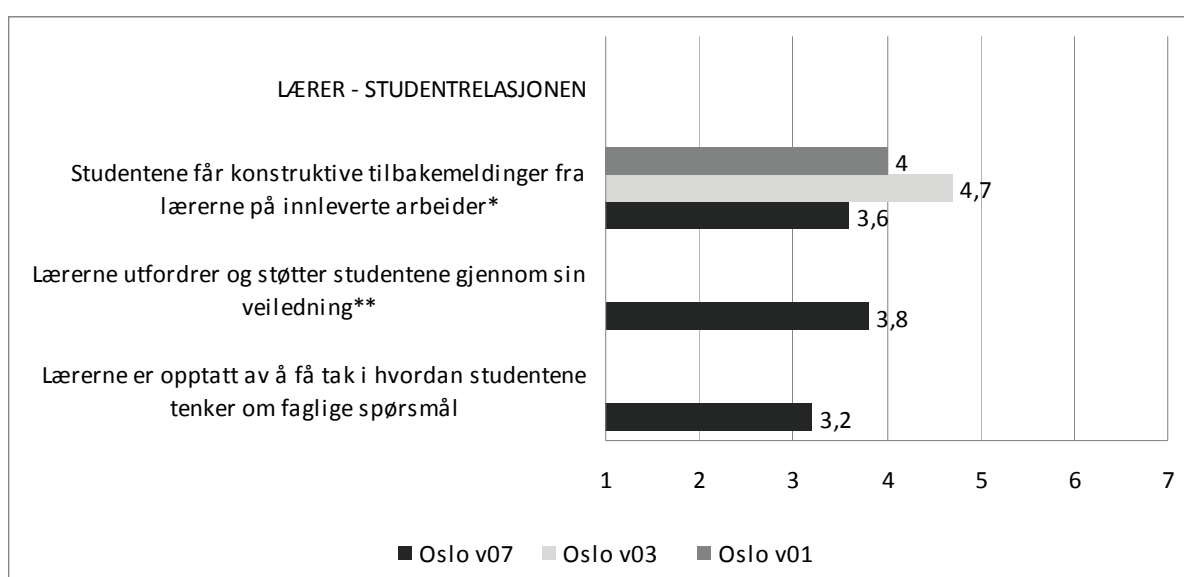
Rammekvaliteten belyses ved å se på forhold som sosialt miljø, arbeidsbelastning og organisering og administrasjon (Figur 2.6).

Lærer – studentrelasjonen

Lærer – studentrelasjonen måles ved tre utsagn om tilbakemeldinger på innleverte arbeider, om veiledningen er utfordrende og støttende og om studentene opplever at lærerne er opptatt av hva studentene tenker om faglige spørsmål. Sykepleierstudentenes vurderinger av de tre utsagnene, tyder på at lærer – studentrelasjonen kan bli langt bedre.

Figur 2.2 viser i hvilken grad sykepleierstudentene er enige eller uenige i påstandene om at de får konstruktive tilbakemeldinger fra lærerne på innleverte arbeider, at lærerne utfordrer og støtter studentene gjennom sin veiledning, og om at lærerne er opptatt av å få tak i hvordan studentene tenker om faglige spørsmål.

Figur 2.2 Vurdering av lærer - studentrelasjonen for sykepleierstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter våren 2003 og 2001, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

Figur 2.2 viser at våren 2007 er sykepleierstudentene i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at de får konstruktive tilbakemeldinger på innleverte arbeider eller at lærerne utfordrer og støtter studentene gjennom sin veiledning. I gjennomsnitt er studentene litt uenige i påstanden om at lærerne er opptatt av å få tak i hvordan studentene tenker om faglige spørsmål.

Figur 2.2 viser at sykepleierstudentene våren 2007 i gjennomsnitt er mer uenige enn studentene våren 2001 og 2003 i at de får konstruktive tilbakemeldinger fra lærerne på innleverte arbeider. Imidlertid er studentene ved Høgskolen i Oslo signifikant mer enige enn studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007 både i dette (3,6 mot 2,8 i gjennomsnitt) og i at lærerne utfordrer og støtter studentene gjennom sin veiledning (3,8 mot 3,3 i gjennomsnitt).

Undervisningen

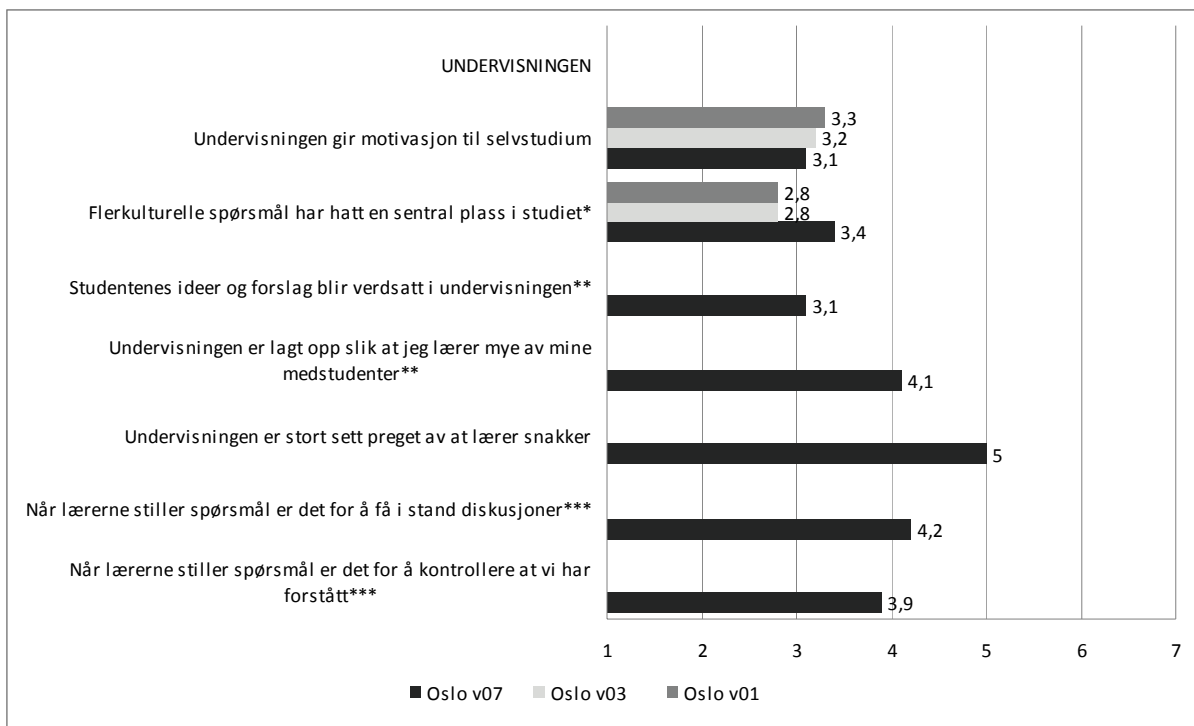
Kvaliteten på undervisningen måles ved syv utsagn. I Figur 2.3 presenteres utsagn som måler i hvilken grad undervisningen gir motivasjon til selvstudium, og om den er preget av at studentene

aktiviseres eller at læreren foreleser. I tillegg søkes det fanget opp om flerkulturelle spørsmål har en plass i undervisningen.

Sykepleierstudentenes vurdering av utsagnene tyder på en undervisningsform som har et forbedringspotensial når det gjelder å motivere, engasjere og aktivisere studentene.

I hvilken grad undervisningen hjelper studentene til å se sammenheng mellom teori og praksis og studiets og studentenes forhold til forskning, er for oversiktens skyld tatt ut som egne temaer som belyses nedenfor.

Figur 2.3 Vurdering av undervisningen i tredje studieår for sykepleierstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001 og 2003, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001 og 2003.

Figur 2.3 viser at sykepleierstudentene våren 2007 i gjennomsnitt er litt uenige i at undervisningen gir motivasjon til selvstudium og at studentenes forslag blir verdsatt i undervisningen. Studentene er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at undervisningen er lagt opp slik at studentene lærer mye av sine medstudenter eller at når læreren stiller spørsmål så er det enten for å få i gang diskusjoner eller for å kontrollere at de har forstått. Studentene er litt enige i at undervisningen stort sett er preget av at læreren snakker. Studentene er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at flerkulturelle spørsmål har hatt en sentral plass i studiet.

Av Figur 2.3 kan en se at i hvilken grad flerkulturelle spørsmål har hatt en sentral plass i studiet har signifikant endret seg fra at sykepleierstudentene våren 2001 og 2003 er litt uenige i at det hadde en sentral plass i studiet, til at studentene våren 2007 verken er enige eller uenige i dette utsagnet.

Studentene ved Høgskolen i Oslo er signifikant mer enige i at flerkulturelle spørsmål har en sentral plass i studiet enn studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (3,4 mot 2,9 i gjennomsnitt). Mens studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag er signifikant mer enige i at studentenes ideer og forslag blir verdsatt i undervisningen enn studentene ved Høgskolen i Oslo (3,7 mot 3,1 i gjennomsnitt).

Vektlegging av sammenheng mellom teori og praksis i undervisningen

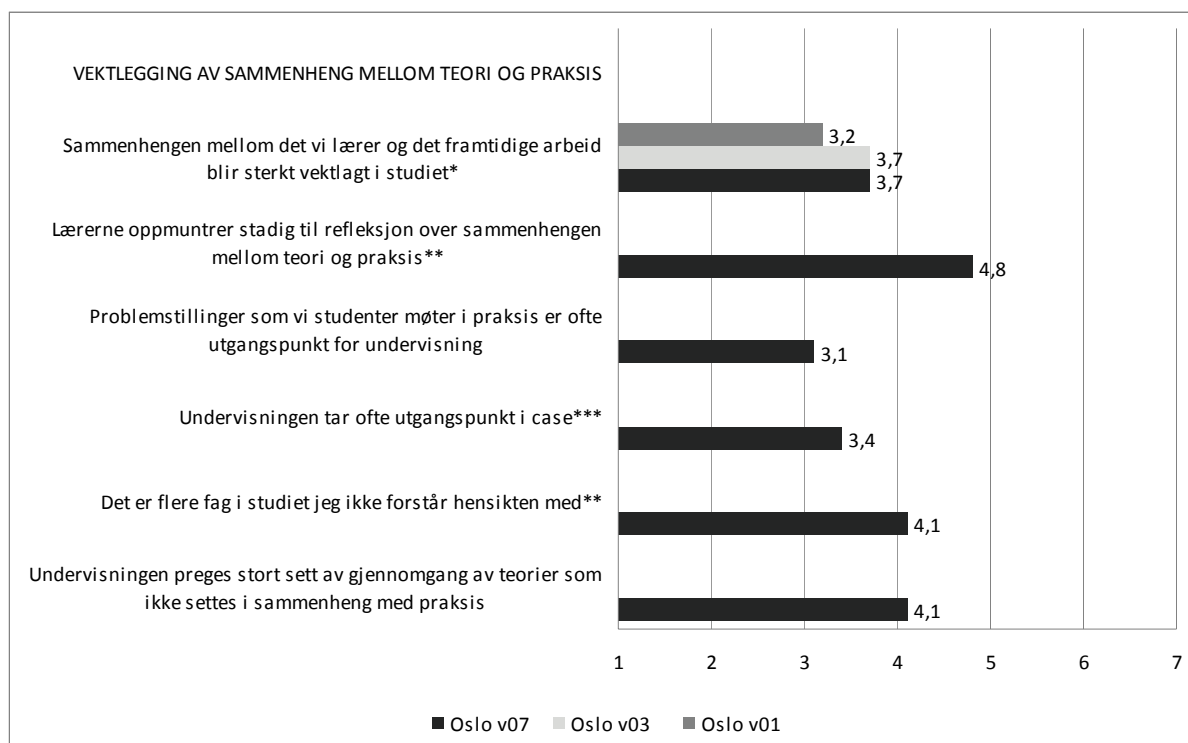
Et viktig kvalitetsaspekt ved undervisningen på sykepleierutdanningen er om den klarer å hjelpe studentene til å se sammenhengen mellom teori og praksis, og på den måten forberede studentene på senere profesjonsutøvelse. Figur 2.4 viser hvordan studentene vurderer seks utsagn om dette. Fire positive utsagn tar opp om undervisningen tar utgangspunkt i case eller i problemstillinger studentene møter i praksis, om sammenhengen mellom det de lærer og fremtidig arbeid vektlegges, og om det oppmuntres til refleksjon over sammenhengen mellom teori og praksis. To negative utsagn tar opp om undervisningen preges av gjennomgang av teorier som ikke settes i sammenheng med praksis, og om det er fag i studiet studentene ikke forstår hensikten med.

Sykepleierstudentenes vurdering av utsagnene tyder på at selv om lærerne oppmuntres til refleksjon over sammenheng mellom teori og praksis, konkretiseres ikke dette på en slik måte at denne sammenhengen kommer tydelig frem i undervisningen.

Figur 2.4 viser at våren 2007 er sykepleierstudentene i gjennomsnitt litt enige i at lærerne stadig oppmuntres til refleksjon over sammenheng mellom teori og praksis. Imidlertid er studentene verken enige eller uenige i at sammenhengen mellom det de lærer og det framtidige arbeidet blir sterkt vektlagt i studiet. Studentene er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at undervisningen tar utgangspunkt i case og de er litt uenige i at problemstillinger de møter i praksis er utgangspunkt for undervisningen. Studentene er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at undervisningen preges av teorier som ikke settes i sammenheng med praksis eller at det er flere fag de ikke forstår hensikten med.

Av Figur 2.4 ser en at det har skjedd en viss positiv endring ved at sykepleierstudentene våren 2003 og 2007 er signifikant mer enige enn studentene i 2001 i at sammenhengen mellom det de lærer og det framtidige arbeidet blir vektlagt i studiet.

Figur 2.4 Vurdering av vektleggingen av sammenhengen mellom teori og praksis i undervisningen i tredje studieår for sykepleierstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 og 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001 og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

Studentene ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er også signifikant mer enige enn studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag i at sammenhengen mellom det de lærer og det fremtidige arbeidet blir vektlagt i studiet (3,7 mot 3,3 i gjennomsnitt), at lærerne oppmuntrer til refleksjon over sammenheng mellom teori og praksis (4,8 mot 4,3 i gjennomsnitt) og at det er signifikant flere fag i studiet de ikke forstår hensikten med (4,1 mot 3,7 i gjennomsnitt). Mens studentene ved Høgskolen i Oslo er signifikant mindre enige i at undervisningen ofte tar utgangspunkt i case enn studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (3,4 mot 4,6 i gjennomsnitt).

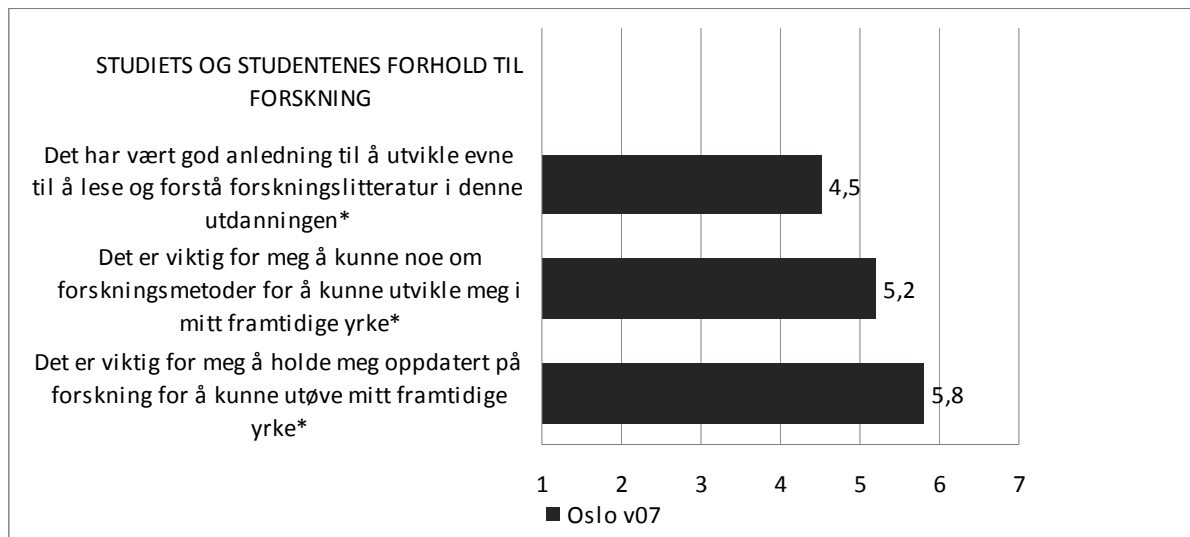
Sykepleierstudentenes totale opplevelse av sammenhengen mellom teori og praksis utdypes ytterligere ved å se på deres opplevelse av sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet, avsnitt 2.4, og gjennom å se på hvordan utdanningen vektlegger teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle, avsnitt 2.5.

Studiets og studentenes forhold til forskning

Studentenes og studiets forhold til forskning belyses i Figur 2.5 ved å se på i hvilken grad studentene opplever det å kunne noe om forskningsmetoder som viktig for å kunne utvikle seg i sitt framtidige yrke, om det er viktig å holde seg oppdatert på forskning for å kunne utøve sitt framtidige yrke, og i hvilken grad de synes utdanningen har gitt dem anledning til å lære å lese forskningslitteratur.

Sykepleierstudentenes vurdering tyder på at de generelt vurderer kunnskap om forskningsresultater som sentralt for sin yrkeskompetanse, men at studiet med fordel kunne bli enda bedre til å sette studentene i stand til å forstå forskningslitteratur.

Figur 2.5 Vurdering av studiets og studentenes forhold til forskning i tredje studieår for sykepleierstudenter våren 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

Figur 2.5 viser at i gjennomsnitt er studentene våren 2007 enige i at det er viktig å holde seg oppdatert på forskning for å kunne utøve sitt fremtidige yrke, og at de er litt enige i at det er viktig å kunne noe om forskningsmetoder for å kunne utvikle seg i sitt fremtidige yrke. Studentene er verken enige eller uenige i at det i utdanningen har vært god anledning til å utvikle evne til å lese og forstå forskningslitteratur.

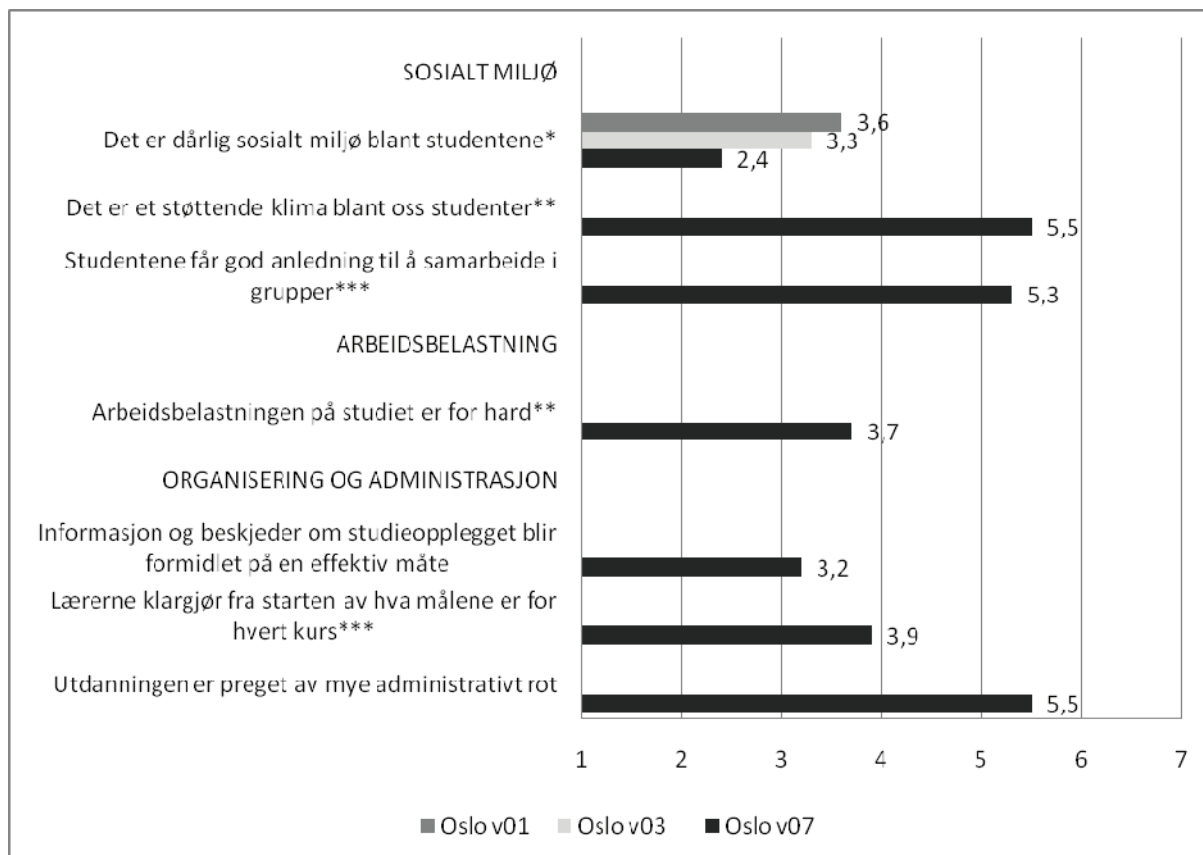
Sykepleierstudentene våren 2007 ved Høgskolen i Oslo er signifikant mer enige enn studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag i at det er viktig å holde seg oppdatert på forskning for å kunne utøve det fremtidige yrket (5,8 mot 5,3 i gjennomsnitt), at det er viktig å kunne noe om forskningsmetoder for å kunne utvikle seg i yrket (5,2 mot 4,5 i gjennomsnitt) og at det i utdanningen har vært god anledning til å utvikle evnen til å lese og forstå forskningslitteratur (4,5 mot 3,7 i gjennomsnitt).

Sosialt miljø, arbeidsbelastning, organisering og administrasjon

Rammekvaliteten belyses i Figur 2.6 ved å se på studentenes vurdering av tre utsagn om det sosiale miljøet, ett utsagn om arbeidsbelastning og tre utsagn om organisering og administrasjon av utdanningen.

Figur 2.6 viser i grove trekk at studentenes sosiale miljø er godt, at arbeidsbelastningen er middels og at de er litt misfornøyde med organisering og administrasjon av utdanningen.

Figur 2.6 Vurdering av sosialt miljø, arbeidsbelastning, organisering og administrasjon i tredje studieår for sykepleierstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter våren 2001 og 2003.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

***Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

Figur 2.6 viser at sykepleierstudentene våren 2007 i gjennomsnitt er litt enige i at det er støttende klima blant studentene og er litt uenige i påstanden om at det er dårlig miljø blant studentene. Studentene er i gjennomsnitt litt enige i at det er god anledning til å samarbeide i grupper. Det kan også se ut til at studentenes opplevelse av det sosiale miljøet har endret seg i positiv retning ved at studentene våren 2001 verken er enige eller uenige i at det sosiale miljøet blant studentene er dårlig til at studentene våren 2007 er litt uenige i denne påstanden.

Sykepleierstudentene er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at arbeidsbelastningen er for hard.

Sykepleierstudentene er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at lærerne klargjør fra starten hva målene er for hvert kurs. De er litt uenige i at informasjon og beskjeder om studieopplegget blir formidlet på en effektiv måte, og er litt enige i at utdanningen er preget av mye administrativ rot.

Sykepleierstudentene våren 2007 ved Høgskolen i Oslo er signifikant mer enige enn studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag i at det er støttende klima blant studentene (5,5 mot 5,1 i gjennomsnitt)

og i at arbeidsbelastningen oppleves som hard (3,7 mot 2,4 i gjennomsnitt). Mens studentene ved Høgskolen i Oslo er signifikant mindre enige enn studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag i at studentene får god anledning til å samarbeide i grupper (5,3 mot 5,7 i gjennomsnitt) og i at lærerne klargjør fra starten av hva målene er for hvert kurs (3,9 mot 4,7 i gjennomsnitt).

2.4 Praksis

Sykepleierutdanningen inneholder 50 uker med praksis fordelt på alle tre studieårene, noe som innebærer at om lag halvparten av studiet foregår i praksis. I avsnitt 2.2 (Figur 2.1) så vi at sykepleierstudentene våren 2007 i gjennomsnitt er mer fornøyde med praksisdelen av studiet enn de er i den samlede vurderingen av utdanningen. I dette avsnittet belyses studentenes vurdering av praksisdelen ved å se på i hvilken grad ulike utsagn knyttet til praksis stemmer overens med deres erfaringer. Utsagnene studentene ble bedt om å ta stilling til ved vurdering av praksis, kan være med på å si noe om utdanningens undervisningskvalitet.

Studentene ble bedt om å vurdere 16 utsagn knyttet til praksis, hvert på en fempunktskala hvor 1 er "ikke i det hele tatt" og 5 er "i svært stor grad", som i den videre analysen er delt i fire grupper: Forberedelse til praksis, veiledning og veilederne, sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet og andre erfaringer fra praksis (Figur 2.7). Det er kun studentene våren 2007 som ble bedt om å vurdere alle utsagnene om praksis, og studentene våren 2003 ble bedt om å vurdere tre utsagn knyttet til veilederne.

Forberedelse til praksis belyses gjennom studentenes vurdering av i hvilken grad høgskolen hadde forberedt studentene til praksisoppholdet på en god måte og om praksisoppholdet var godt tilrettelagt av praksisstedet.

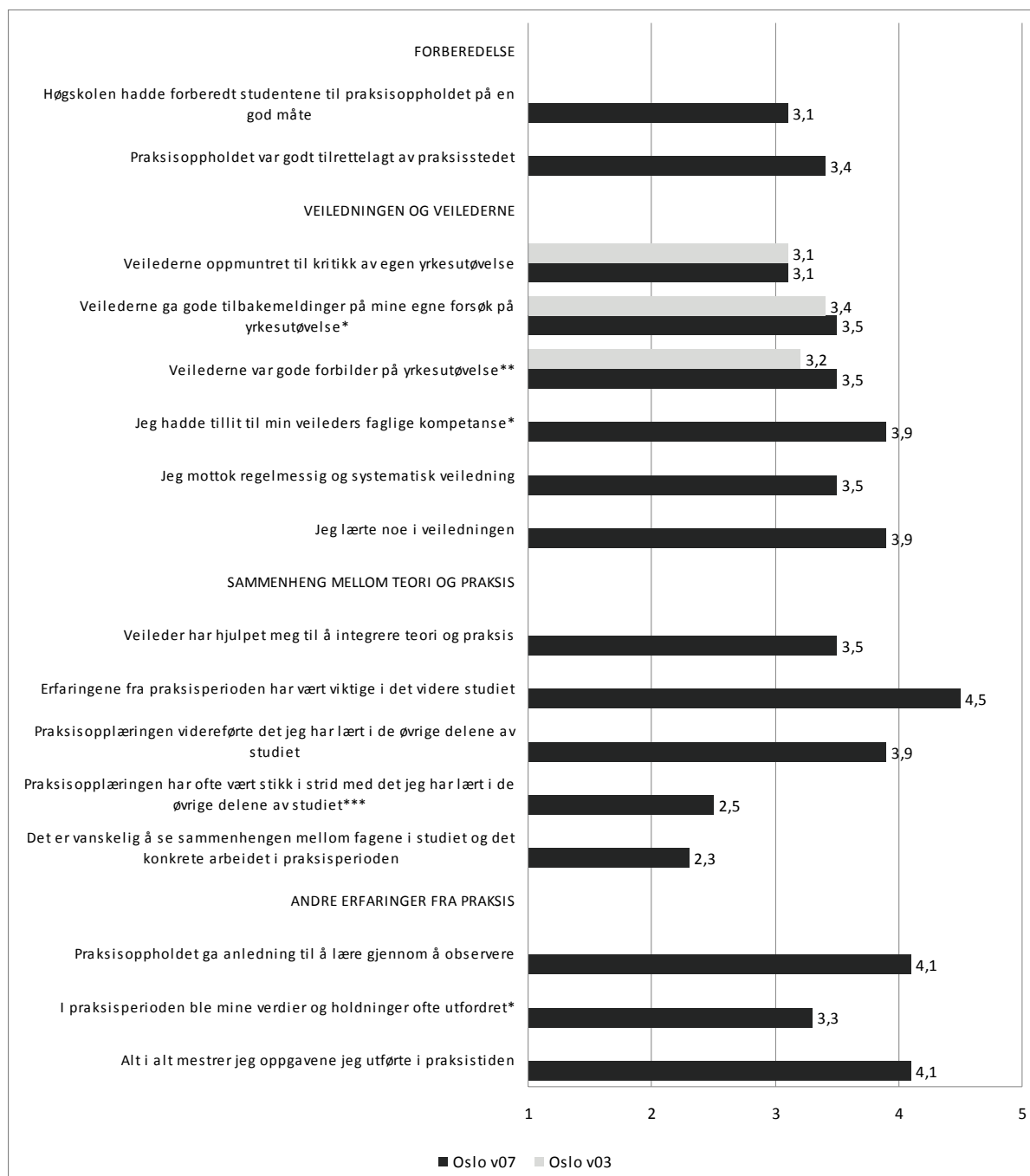
Veiledning og veilederne belyses gjennom studentenes vurdering av i hvilken grad veilederne oppmuntret til kritikk av egen yrkesutøvelse, om veilederne ga gode tilbakemeldinger på studentenes egne forsøk på yrkesutøvelse, om veilederne var gode forbilder på yrkesutøvelse, samt påstandene om at studentene hadde tillit til veileders faglige kompetanse, at de mottok regelmessig og systematisk veiledning og at de lærte noe i veiledningen.

Sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet belyses gjennom studentenes vurdering av i hvilken grad veileder har hjulpet dem til å integrere teori og praksis, om erfaringene fra praksisperioden har vært viktige i det videre studiet, om praksisopplæringen videreførte eller har vært i strid med det de har lært i de øvrige delene av studiet og om det er vanskelig å se sammenhengen mellom fagene i studiet og det konkrete arbeidet i praksisperioden.

Av andre erfaringer fra praksis belyses studentenes vurdering av i hvilken grad praksisoppholdet ga anledning til å lære gjennom å observere, om studentenes verdier og holdninger ble utfordret og om studentene opplever at de alt i alt mestrer de oppgavene de utførte i praksistiden.

Sykepleierstudentene våren 2007 ble også bedt om å vurdere hvor fornøyde de er med ulike typer praksis på medisinske avdelinger, kirurgiske avdelinger, i kommunehelsetjenesten og psykisk arbeid, hvert på en fempunktskala hvor 1 er "ikke i det hele tatt" og 5 er "i svært stor grad" (Figur 2.8).

Figur 2.7 Vurdering av praksis og veiledning tilknyttet praksis for sykepleierstudenter i sitt tredje studieår ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2003 på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

Forberedelse til praksis

Figur 2.7 viser at det er rom for forbedring når det gjelder å forberede studentene til praksisoppholdet. Sykepleierstudentene oppgir i gjennomsnitt at høgskolen til en viss grad hadde

forberedt studentene til praksisoppholdet på en god måte og at praksisoppholdet i ganske stor grad var godt tilrettelagt av praksisstedet.

Veiledningen og veilederne

Av Figur 2.7 ser en at i hvilken grad de ulike utsagnene om praksisveilederne og -veiledningen, stemmer overens med studentenes erfaringer, varierer noe. Studentene opplever i gjennomsnitt til en viss grad at veilederne oppmuntret til kritikk av egen yrkesutøvelse. Mens de i ganske stor grad oppgir at veilederne ga gode tilbakemeldinger på studentenes egne forsøk på yrkesutøvelse, at veilederne var gode forbilder på yrkesutøvelse og at studentene regelmessig mottok veiledning. Videre hadde studentene i gjennomsnitt i stor grad tillit til veileders faglige kompetanse og oppgir at de i stor grad lærte noe av veiledningen. Av Figur 2.7 ser en også at studentene våren 2007 i litt større grad enn studentene våren 2003 opplever at veilederne var gode forbilder på yrkesutøvelse.

Sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet

Figur 2.7 viser at sykepleierstudentene erfarer sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet. Studentene selv vurderer i gjennomsnitt i svært stor grad erfaringene fra praksisoppholdet som viktige i det videre studiet, praksisopplæringen oppleves i stor grad å videreføre, og i liten grad å være i strid med, det de har lært i de øvrige delene av studiet. Studentene opplever i liten grad at det er vanskelig å se sammenhengen mellom fagene i studiet og det konkrete arbeidet i praksisperioden. Studentene oppgir at veileder i ganske stor grad hjalp dem med å integrere teori og praksis.

Andre erfaringer fra praksis

Av andre erfaringer knyttet til praksis viser Figur 2.7 at sykepleierstudentene i praksisperioden i gjennomsnitt i stor grad fikk anledning til å lære gjennom å observere, at de i ganske stor grad fikk sine verdier og holdninger utfordret, og at de i stor grad opplever at de mestrer de oppgavene de utførte i praksistiden.

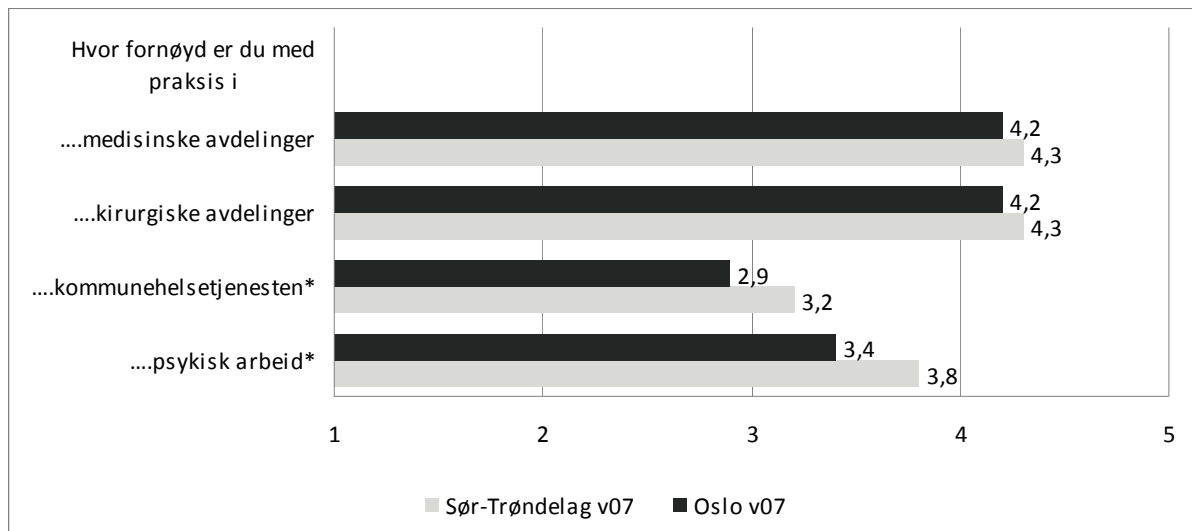
Sammenlignet med Høgskolen i Sør-Trøndelag

Vurderingen sykepleierstudentene ved Høgskolen i Oslo gir av praksis, skiller seg for de fleste utsagnene ikke signifikant fra Høgskolen i Sør-Trøndelag, med unntak av at studentene ved Høgskolen i Oslo i signifikant mindre grad enn studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag oppgir at veilederne ga gode tilbakemeldinger på studentenes egne forsøk på yrkesutøvelse (3,5 mot 3,9 i gjennomsnitt), at veilederne var gode forbilder på yrkesutøvelse (3,8 mot 3,5 i gjennomsnitt), at studentene hadde tillit til veileders faglige kompetanse (3,9 mot 4,1 i gjennomsnitt) og at i praksisperioden ble mine verdier og holdninger utfordret (3,3 mot 3,5 i gjennomsnitt). Studentene ved Høgskolen i Oslo oppgir i signifikant større grad enn studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag at praksisopplæringen ofte har vært stikk i strid med det de har lært i de øvrige delene av studiet (2,5 mot 2,2 i gjennomsnitt).

Vurdering av ulike typer praksis

Sykepleierstudentene våren 2007 ble spurt om hvordan de vurderer praksis av ulik art. Figur 2.8 viser hvor fornøyde sykepleierstudenter våren 2007 ved Høgskolen i Oslo og ved Høgskolen i Sør-Trøndelag er med praksis på henholdsvis medisinske avdelinger, kirurgiske avdelinger, i kommunehelsetjenesten og psykisk arbeid.

Figur 2.8 Vurdering av praksis av ulik art for sykepleierstudenter i sitt tredje studieår ved Høgskolen i Oslo og Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007 på en fempunktsskala (1 'Misfornøyd' til 5 'Svært fornøyd'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

Av Figur 2.8 ser en at studentene ved Høgskolen i Oslo i gjennomsnitt er svært fornøyd med praksis ved medisinske og kirurgiske avdelinger, at de er litt fornøyd med sin praksis i psykisk arbeid, men at de i gjennomsnitt verken er fornøyd eller misfornøyd med sin praksis i kommunehelsetjenesten.

Figur 2.8 viser også at studentene ved Høgskolen i Oslo og Høgskolen i Sør-Trøndelag i gjennomsnitt er omtrent like fornøyd med sin praksis ved medisinske og kirurgiske avdelinger, mens studentene ved Høgskolen i Oslo er signifikant mindre fornøyd med sin praksis i kommunehelsetjenesten og med psykisk arbeid enn det studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag er.

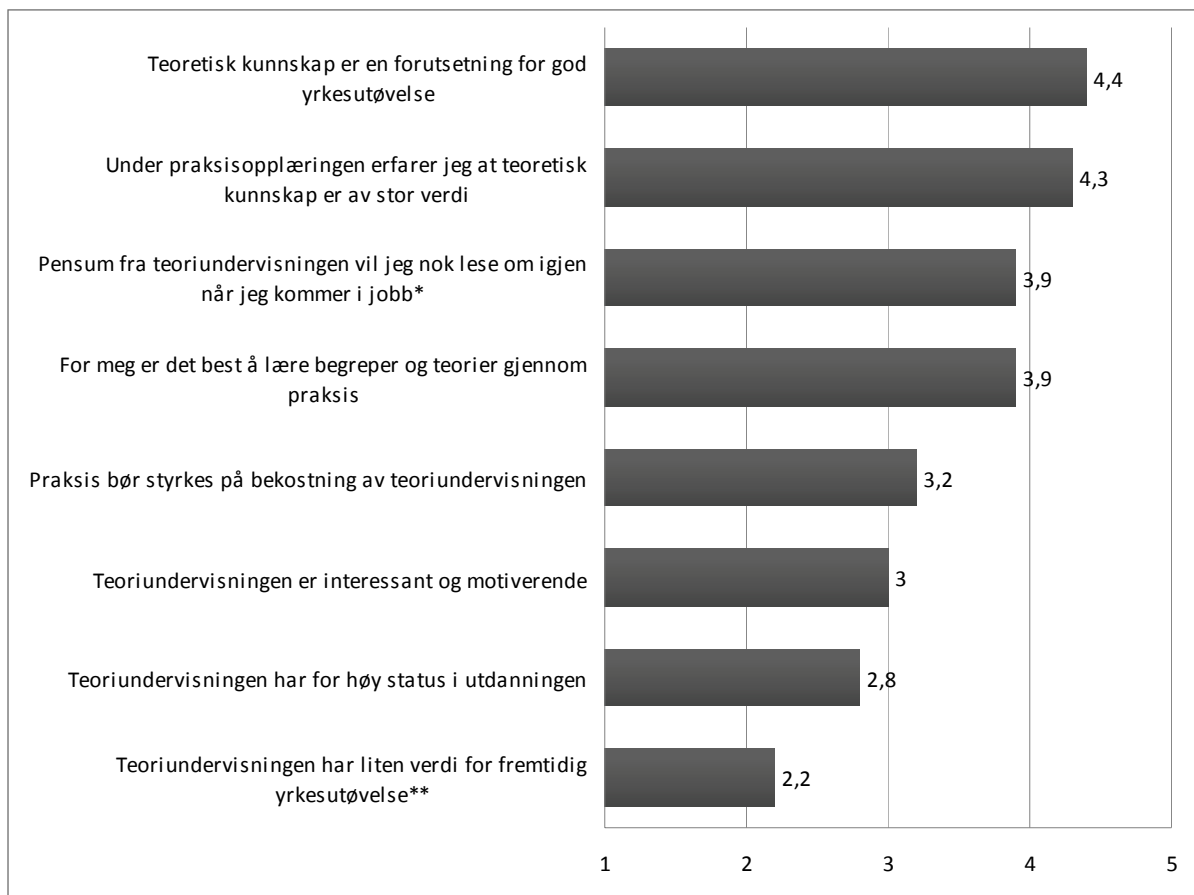
2.5 Utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle

Avgangsstudentene våren 2007 ble bedt om å vurdere 8 utsagn om utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle, hvert på en fempunktsskala hvor 1 er "helt uenig" og 5 er "helt enig".

Figur 2.9 viser i hvilken grad sykepleierstudentene er enige i påstandene om at teoretisk kunnskap er en forutsetning for god yrkesutøvelse, om de under praksisopplæringen erfarer at teoretisk kunnskap er av stor verdi, om de vil lese pensum på nytt når de kommer i jobb, om det er best å lære begreper og teorier gjennom praksis, om praksis bør styrkes på bekostning av teoriundervisningen, om teoriundervisningen er interessant og motiverende, om teoriundervisningen har høy status i utdanningen og om at teoriundervisningen har liten verdi for fremtidig yrkesutøvelse.

Figur 2.9 Vurdering av utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle blant sykepleierstudenter i tredje studieår våren 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'helt uenig' til 5 'helt enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

Figur 2.9 viser at sykepleierstudentene er positivt innstilt til teoretisk kunnskap ved at de i gjennomsnitt er enige i at teoretisk kunnskap er en forutsetning for god yrkesutøvelse og at de er litt uenige i at teoriundervisningen har liten verdi for fremtidig yrkesutøvelse. Studentene erfarte under praksisopplæringen at teoretisk kunnskap er av stor verdi, og de er enige i at de nok vil lese teoripensum om igjen når de kommer ut i jobb. Studentene er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at teoriundervisningen har for høy status i utdanningen.

Og selv om sykepleierstudentene i gjennomsnitt er enige i at det er best å lære begreper og teorier gjennom praksis og i gjennomsnitt verken er enige eller uenige i at teoriundervisningen er interessant og motiverende, er de også i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at praksis bør styrkes på bekostning av teoriundervisningen.

Sykepleierstudentene ved Høgskolen i Oslo er signifikant mindre enige enn studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag i at de vil lese pensum fra teoriundervisningen om igjen når de kommer i jobb (3,9 mot 4,2 mot i gjennomsnitt). Og studentene i Oslo er signifikant mer enige enn studentene i

Sør-Trøndelag i påstanden om at teoriundervisningen har liten verdi for framtidig yrkesutøvelse (2,2 mot 2,0 i gjennomsnitt).

2.6 Tilegnet kompetanse

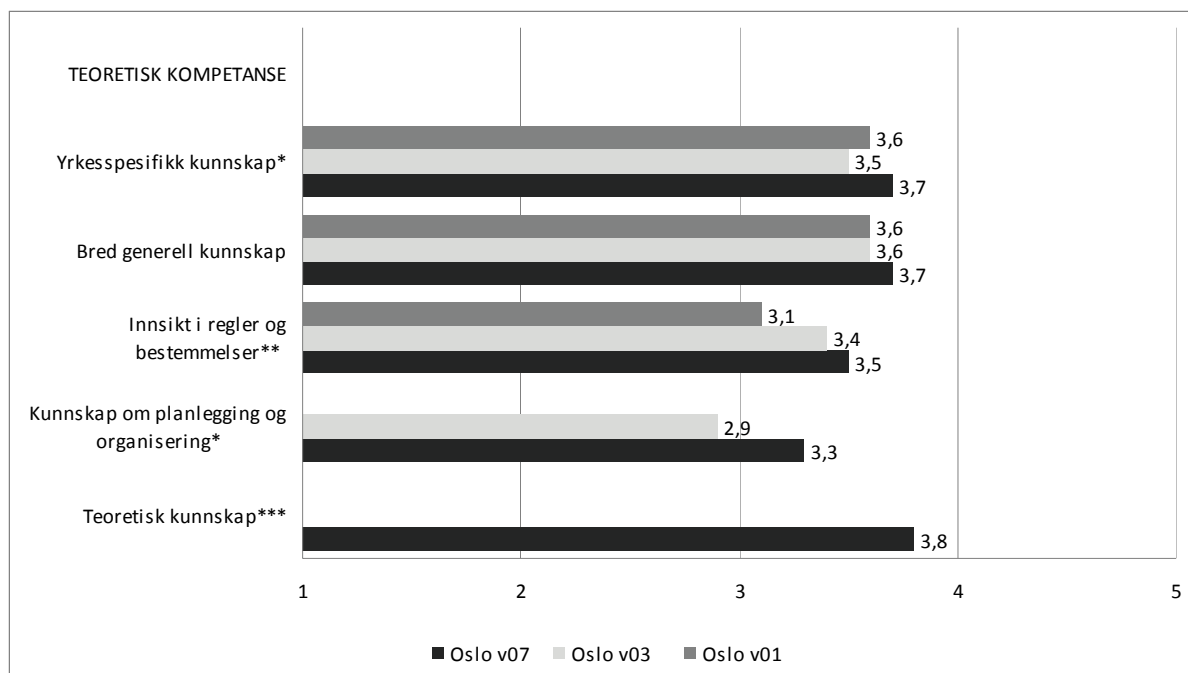
Studentenes læringsresultat måles i denne rapporten ved å se på studentenes vurdering av tilegnet kompetanse. Studentene ble bedt om å vurdere i hvilken grad de har tilegnet seg ulike typer kunnskap, totalt 21 utsagn, hvert på en fempunktskala hvor 1 er "ikke i det hele tatt" og 5 er "i svært stor grad". De ulike utsagnene er, for å gjøre det mer oversiktlig, gruppert under ulike kompetanseområder og resultatene er presentert i fem ulike figurer: Teoretisk kompetanse (Figur 2.10), Praktisk kompetanse (Figur 2.11), Refleksjonskompetanse (Figur 2.12), Relasjonell kompetanse (Figur 2.13) og Ledelseskompentanse (Figur 2.14). Det er kun studenter våren 2007 som ble bedt om å vurdere alle utsagnene om tilegnet kompetanse. Studentene våren 2003 ble bedt om å vurdere 17, og studentene våren 2001 15, utsagn.

I grove trekk tyder sykepleierstudentenes vurderinger på at de gjennom sin utdanning i stor grad har tilegnet seg refleksjonskompetanse og relasjonell kompetanse, og i ganske stor grad har tilegnet seg teoretisk kompetanse, praktisk kompetanse og ledelseskompentanse.

Teoretisk kompetanse

I Figur 2.10 belyses teoretisk kompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de oppgir at de gjennom sin utdanning har tilegnet seg teoretisk kunnskap, yrkesspesifikk kunnskap, bred generell kunnskap, innsikt i regler og bestemmelser og kunnskap om planlegging og organisering.

Figur 2.10 Vurdering av tilegnet teoretisk kompetanse i tredje studieår for sykepleierstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001 og 2003, og gjennomsnittet for studenter våren 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

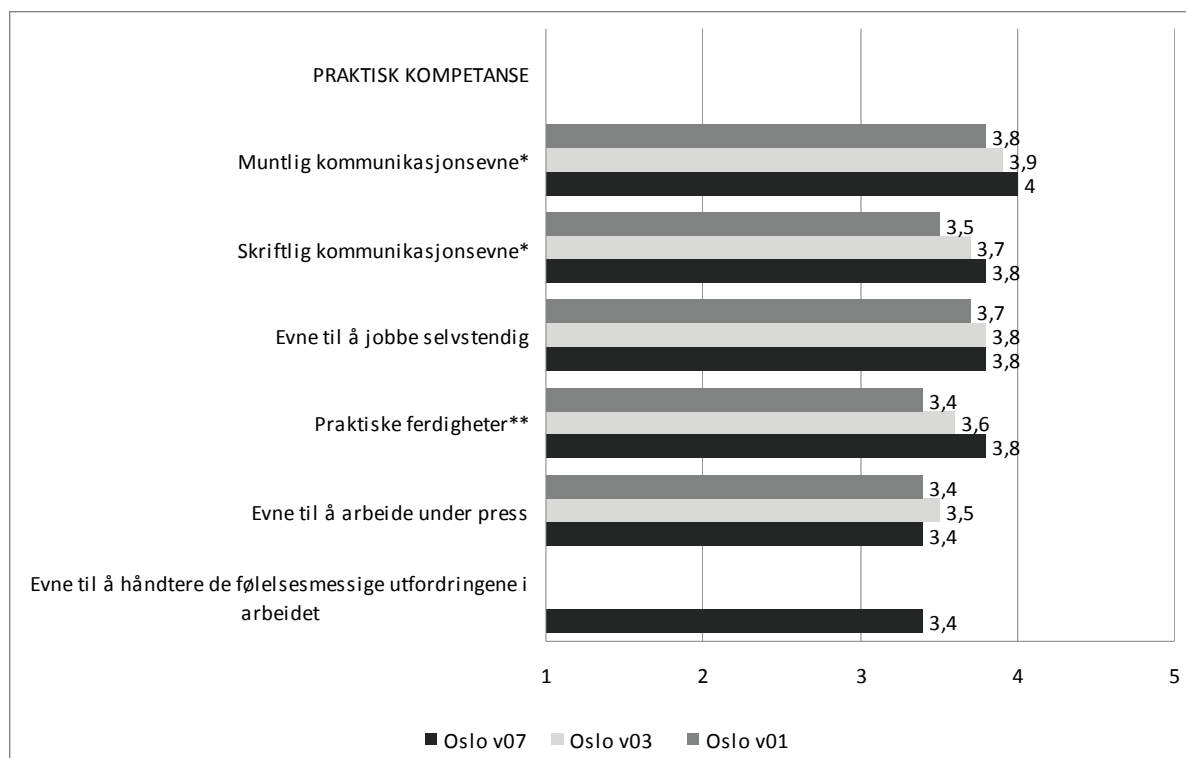
Figur 2.10 viser at sykepleierstudentene våren 2007 oppgir at de gjennom sin utdanning i gjennomsnitt i ganske stor grad har tilegnet seg teoretisk kunnskap, yrkesspesifikk kunnskap, bred generell kunnskap, innsikt i regler og bestemmelser og kunnskap om planlegging og organisering.

Av Figur 2.10 går det frem at selv om forskjellene er små, oppgir sykepleierstudentene våren 2007 i signifikant større grad enn studentene våren 2003 å ha tilegnet seg både yrkesspesifikk kunnskap og bred kunnskap. Studentene våren 2007 oppgir også i signifikant større grad enn både studentene i 2001 og 2003 å ha tilegnet seg innsikt i regler og bestemmelser. Studentene ved Høgskolen i Oslo oppgir at de i signifikant større grad enn studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag har tilegnet seg teoretisk kunnskap (3,8 mot 3,6 i gjennomsnitt).

Praktisk kompetanse

I Figur 2.11 belyses praktisk kompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg praktiske ferdigheter, muntlig og skriftlig kommunikasjonsevne, evne til å jobbe selvstendig, evne til å arbeide under press og evne til å håndtere de følelsesmessige utfordringene i arbeidet.

Figur 2.11 Vurdering av tilegnet praktisk kompetanse i tredje studieår for sykepleierstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001 og 2003, og gjennomsnittet for studenter våren 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

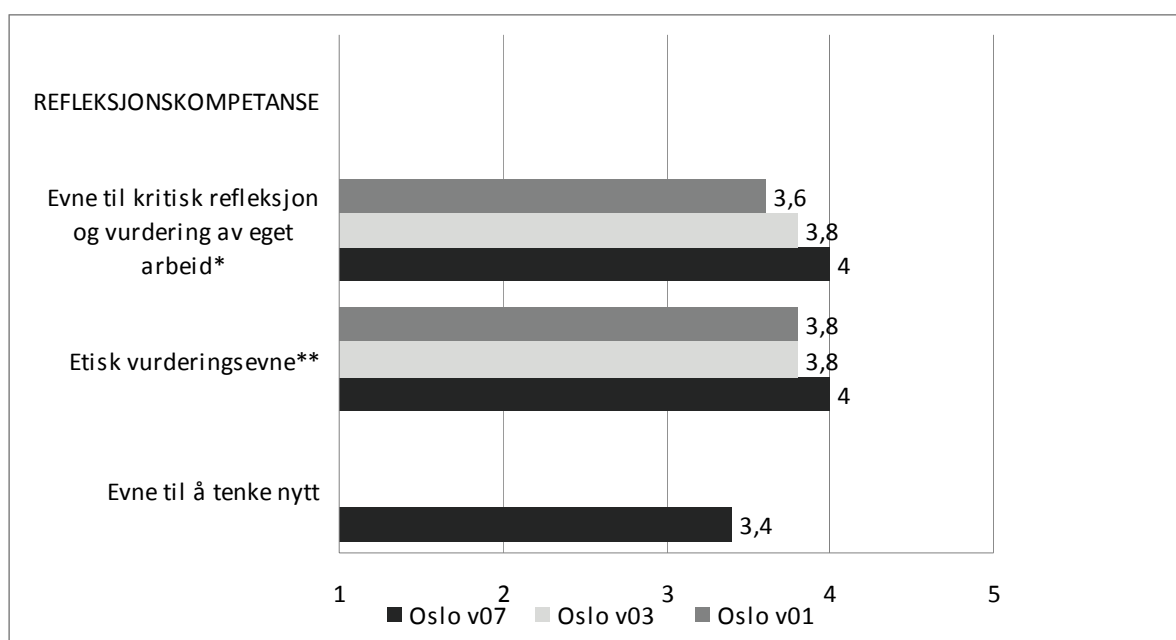
Figur 2.11 viser at sykepleierstudentene våren 2007 oppgir at de gjennom sin utdanning i gjennomsnitt i stor grad har tilegnet seg muntlig kommunikasjonsevne, og i ganske stor grad har tilegnet seg praktiske ferdigheter, skriftlig kommunikasjonsevne, evne til å jobbe selvstendig, evne til å arbeide under press og evne til å håndtere de følelsesmessige utfordringene i arbeidet.

Sykepleierstudentene våren 2007 oppgir i signifikant større grad enn studentene våren 2001 å ha tilegnet seg muntlig og skriftlig kommunikasjonsevne gjennom sin utdanning. Studentenes vurdering av i hvilken grad de har tilegnet seg praktiske ferdigheter har økt signifikant fra studentene våren 2001, til studentene våren 2003 og til studentene våren 2007.

Refleksjonskompetanse

I Figur 2.12 belyses refleksjonskompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid, etisk vurderingsevne og evne til å tenke nytt.

Figur 2.12 Vurdering av tilegnet refleksjonskompetanse i tredje studieår for sykepleierstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001 og 2003, og gjennomsnittet for studenter våren 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001 og 2003.

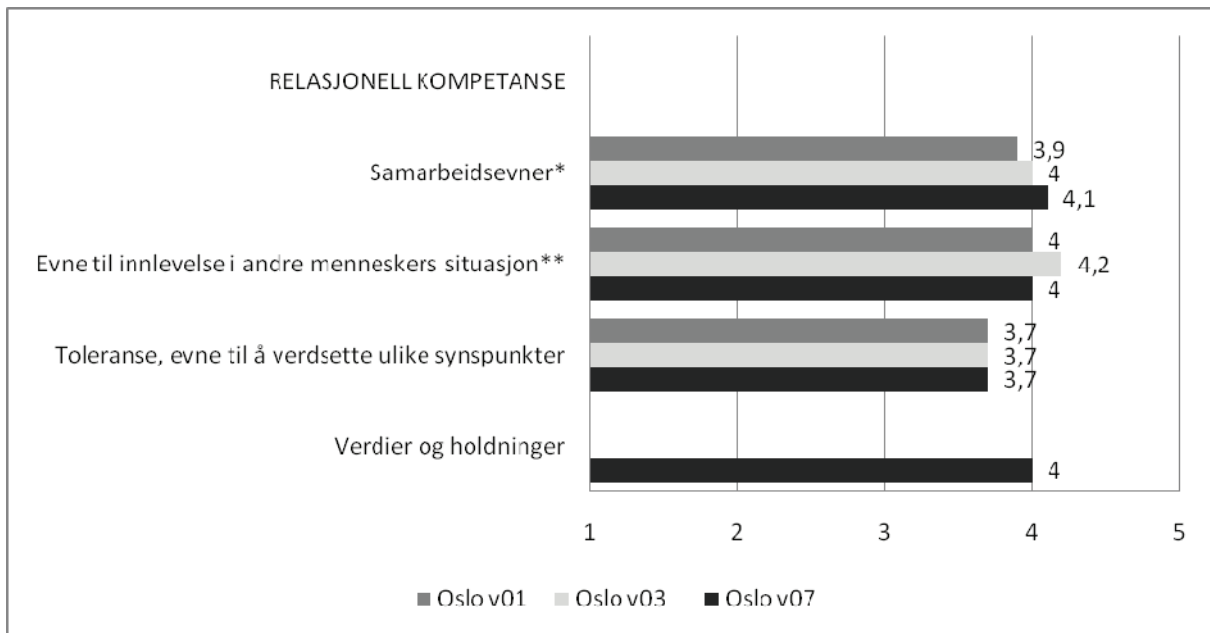
Figur 2.12 viser at sykepleierstudentene våren 2007 i gjennomsnitt oppgir at de gjennom sin utdanning i stor grad har utviklet etisk vurderingsevne og evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid, og at de i ganske stor grad har utviklet evne til å tenke nytt.

Av Figur 2.12 kan en se at sykepleierstudentene våren 2007 i signifikant større grad enn studentene våren 2001 og 2003 oppgir å ha utviklet etisk vurderingsevne og evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid.

Relasjonell kompetanse

I Figur 2.13 belyses relasjonell kompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg samarbeidsevner, evne til innlevelse i andre menneskers situasjon, toleranse og verdier og holdninger.

Figur 2.13 Vurdering av tilegnet relasjonell kompetanse i tredje studieår for sykepleierstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2007 og 2001.

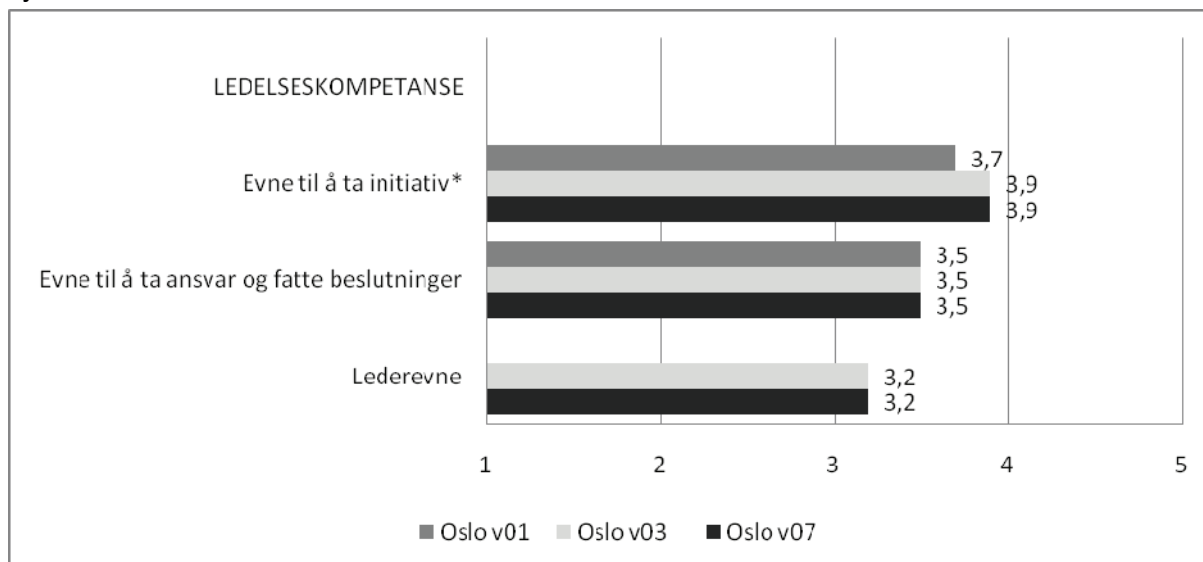
Figur 2.13 viser at sykepleierstudentene våren 2007 i gjennomsnitt oppgir at de gjennom sin utdanning i stor grad har utviklet samarbeidsevner, evne til innlevelse i andre menneskers situasjon og verdier og holdninger, og i ganske stor grad har utviklet toleranse.

Av Figur 2.13 ser en også at selv om forskjellene er små, oppgir studentene våren 2007 i signifikant større grad enn studentene våren 2001 å ha utviklet samarbeidsevner. Mens studentene våren 2003 oppgir i større grad enn studentene våren 2001 og våren 2007 å ha utviklet evne til innlevelse i andre menneskers situasjon.

Ledelseskompetanse

I Figur 2.14 belyses ledelseskompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg lederevne, evne til å ta initiativ og evne til å ta ansvar og fatte beslutninger.

Figur 2.14 Vurdering av tilegnet ledelseskompetanse i tredje studieår for sykepleierstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

Figur 2.14 viser at sykepleierstudentene våren 2007 oppgir at de i stor grad gjennom sin utdanning har tilegnet seg evne til å ta initiativ, at de i ganske stor grad har tilegnet seg evne til å ta ansvar og fatte beslutninger og at de til en viss grad har tilegnet seg lederevne. Selv om forskjellene er små, oppgir studentene våren 2007 i signifikant større grad enn studentene våren 2001 å ha tilegnet seg evne til å ta initiativ. Sammenlignet med studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag har studentene i Oslo i signifikant større grad tilegnet seg evne til å ta initiativ (3,7 mot 3,9 i gjennomsnitt).

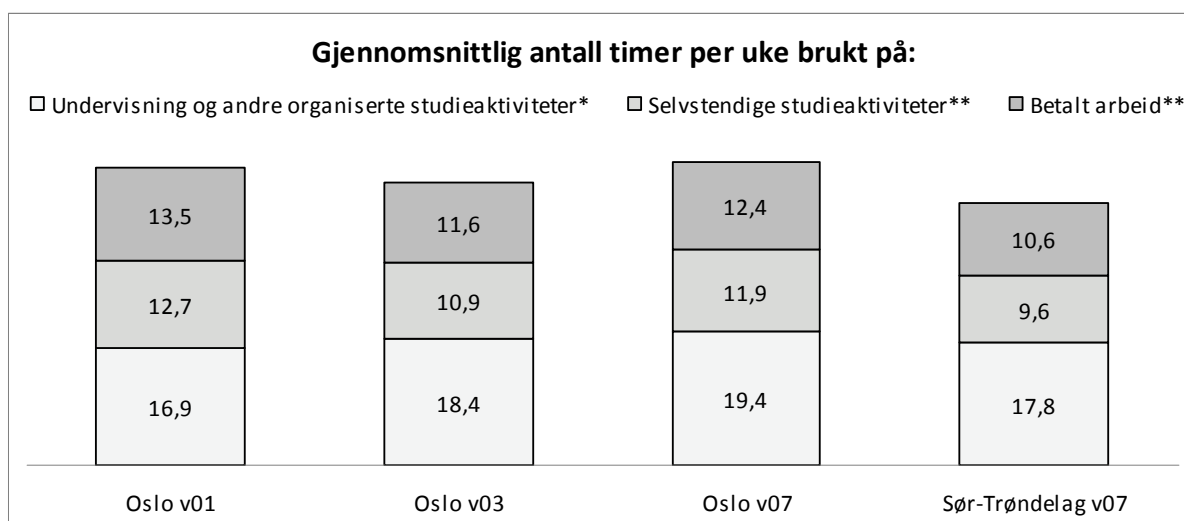
2.7 Studieatferd

Studentenes studieatferd måles i denne rapporten både ved å se på hvor mye tid studentene oppgir å bruke på studierelaterte aktiviteter og betalt arbeid per uke, og hvilke studiestrategier studentene oppgir å bruke når de legger opp sitt studiearbeid.

2.7.1 Tidsbruk

Figur 2.15 viser hvor mange timer i gjennomsnitt sykepleierstudentene som var i sitt tredje studieår ved Høgskolen i Oslo våren 2001, 2003 og 2007 og ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007 oppgir å bruke på henholdsvis undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, selvstendige studieaktiviteter og betalt arbeid i løpet av en vanlig uke.

Figur 2.15 Sykepleierstudenters egenrapportering av omtrent hvor mange timer de bruker på studierelaterte aktiviteter og betalt arbeid i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo og våren 2007 ved Høgskolen i Sør-Trøndelag. Gjennomsnitt.

*Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

Sykepleierstudentene som var i sitt tredje studieår våren 2007 ved Høgskolen i Oslo brukte i gjennomsnitt i overkant av 19 timer per uke på undervisning eller andre organiserte studieaktiviteter, i underkant av 12 timer på selvstendige studieaktiviteter og i overkant av 12 timer på betalt arbeid.

Av Figur 2.15 ser en at variasjonene er liten mellom de tre kullene ved Høgskolen i Oslo i gjennomsnittlig antall timer brukt til selvstendige studieaktiviteter eller betalt arbeid. Det er noe variasjon i tid brukt på undervisning og organiserte studieaktiviteter, men det er kun forskjellen mellom studenter våren 2001 og 2007 som er signifikant.

Sykepleierstudentene ved Høgskolen i Oslo våren 2007 bruker i gjennomsnitt signifikant mer tid på undervisning og organiserte studieaktiviteter, selvstendige studieaktiviteter og betalt arbeid enn studentene i Sør-Trøndelag.

Sammenligner en avgangsstudentenes tidsbruk med førsteårsstudentenes, ser en at avgangsstudentene i gjennomsnitt bruker langt flere timer på undervisning og organiserte studieaktiviteter, mens de er likere i tid brukt på selvstendige studieaktiviteter og betalt arbeid. Førsteårsstudentene ved Høgskolen i Oslo i 2004 brukte i gjennomsnitt omtrent 13 timer per uke på undervisning eller andre organiserte studieaktiviteter, 10 timer per uke på selvstendige studieaktiviteter og 10 timer per uke på betalt arbeid (Frøseth og Smeby 2007: 20).

Sykepleierstudiet består av om lag 50 prosent praksis, det kan derfor være noe usikkert hva studentene legger i en "vanlig uke", og det er muligens tvilsomt ut fra antall timer rapportert brukt på "undervisning og andre studieaktiviteter" at studentene oppfatter praksis som "organiserte studieaktiviteter". Vi antar derfor at de fleste studentene rapporterer tidsbruk fra en uke hvor de mottar undervisning på høgskolen.

2.7.2 Studiestrategier

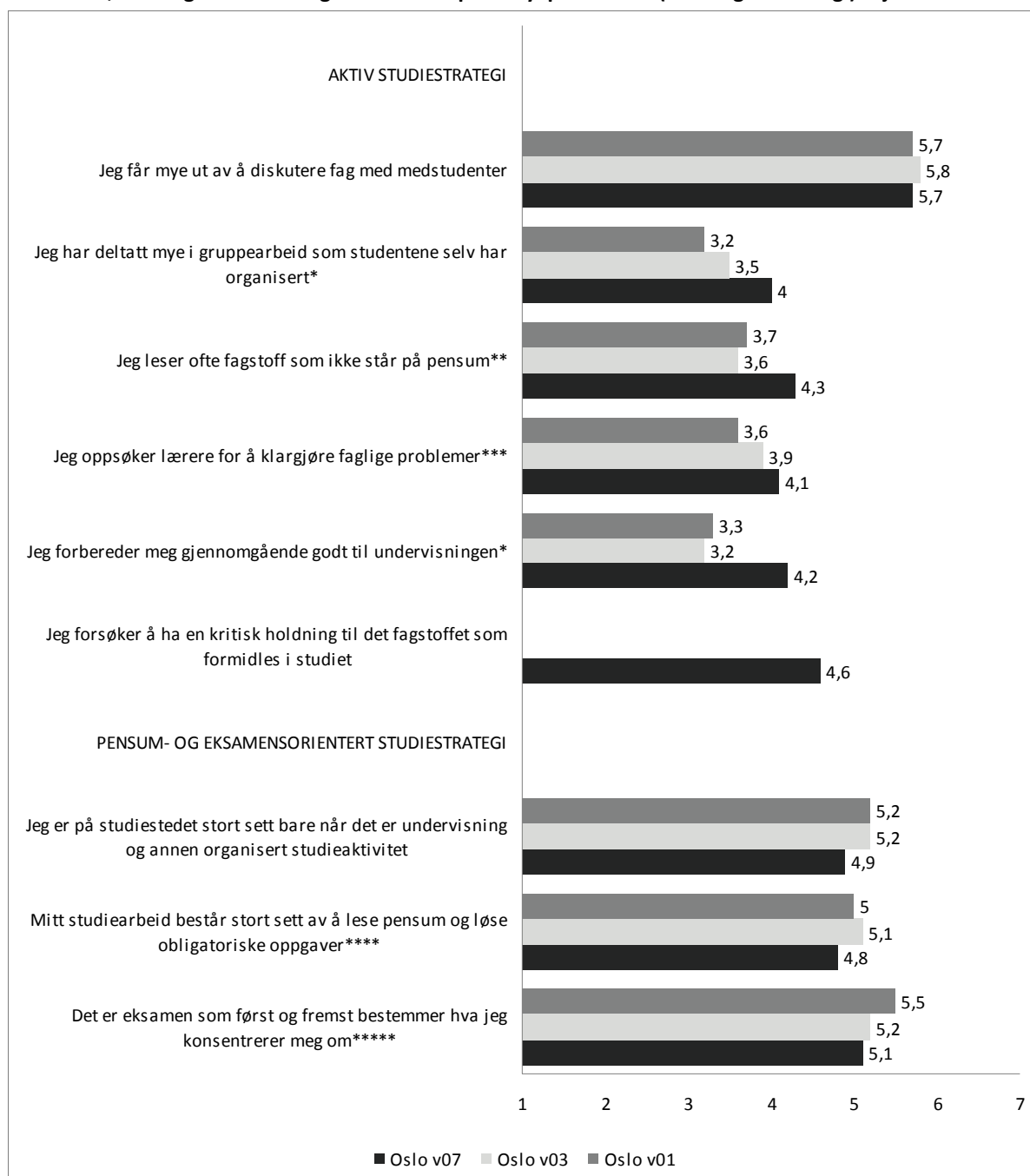
Med studiestrategi siktes det her til studentenes måte å forholde seg til og tilegne seg utdanningens innhold, det vil si hvordan de legger opp sitt studiearbeid. I StudData er studentene bedt om å vurdere ni utsagn om hvordan de legger opp sitt studiearbeid. Studentene ble bedt om å vurdere hvert utsagn på en sjupunktskala hvor 1 er "uenig" og 7 er "enig" (Figur 2.16).

Studentenes studiestrategi kan inndeles og beskrives på ulike måter. Dæhlen og Havnes (2003), Aamodt (2003) og Havnes og Aamodt (2004) beskrev med bakgrunn i StudData tre ulike studiestrategier: autonom, interaktiv og minimalistisk. Havnes og Aamodt (2004) fant at både en autonom og en interaktiv studiestrategi positivt henger sammen (korrelerer) med læringsutbytte, mens en minimalistisk studiestrategi hadde en svak negativ korrelasjon med læringsutbytte. Aamodt (2005) har utarbeidet en indeks for studiestrategi fra 1 til 7 hvor de som skårer 1 på variabelen beskrives som passive og har en pensum- og eksamensorientert studiestrategi, mens de som skårer 7 beskrives som selvstendige og har en mer selvstendig studiestrategi og tar ansvar for egen læring. Denne variabelen gir et sammenfattet mål på studiestrategi og er brukt i sammenligning av studenters studiestrategibruk mellom ulike profesjoner, se Aamodt (2005) og Caspersen (2007). Det er imidlertid mistenkelig ved kun å se på denne variabelen, er detaljer i hvordan studentene svarer på de enkelte utsagnene.

I denne rapporten har vi på bakgrunn av det som er gjort tidligere, valgt å presentere resultatene av hvordan studentene svarer på alle ni utsagnene. For oversiktens skyld har vi delt utsagnene inn i to grupper, en gruppe handler om i hvilken grad studentene forholder seg aktivt til studiet – *aktiv studiestrategi*, og den andre gruppen av utsagn måler i hvilken grad studentene kan sies å ha en mer *pensum- og eksamensorientert studiestrategi* (Figur 2.16). Aktiv studiestrategi belyses gjennom studentenes vurdering av om de er enige eller uenige i påstander om at de får mye ut av å diskutere fag med medstudenter, at de har deltatt i gruppearbeid som studentene selv har organisert, at de ofte leser fagstoff som ikke står på pensum, at de oppsøker lærere for å klargjøre faglige problemer, at de gjennomgående forbereder seg godt til undervisningen og at de forsøker å ha en kritisk holdning til fagstoffet som formidles i studiet. Pensum- og eksamensorientert studiestrategi måles gjennom studentenes vurdering av om de er enige eller uenige i påstander om at de er på studiestedet stort sett bare når det er undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, at studiearbeidet stort sett består av å lese pensum og løse obligatoriske oppgaver og at det først og fremst er eksamen som bestemmer hva de konsentrerer seg om.

Vi vil, i likhet med Caspersen (2007), understreke at en aktiv og en pensum- og eksamensorientert studiestrategi ikke skal brukes som normative kategorier. Men at de kun beskriver ulike måter å legge opp studiearbeidet. Selv om det kan sees som et mål i seg selv at studentene skal være aktive og selvstendige, kan det å fokusere på eksamen og oppfylle de krav som studiet stiller, på mange måter sees på som en fornuftig studiestrategi. En skal ikke se bort i fra at studentenes studiestrategier også avspeiler hvordan studiet er lagt opp og dets eksamensform.

Figur 2.16 Vurdering av påstander som gir uttrykk for studiestrategi i tredje studieår for sykepleierstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003 og 2001 og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003 og 2001.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003 og 2001, og gjennomsnittet for studenter våren 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

**** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter våren 2003.

***** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter våren 2001 og gjennomsnittet for studenter våren 2007 ved Høgskolen i Oslo er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

Figur 2.16 viser i hovedsak at studentene i alle kullene i gjennomsnitt, er noe mer enige i utsagn som representerer en pensum- og eksamensorientert studiestrategi, enn i utsagnene som representerer en aktiv studiestrategi. Imidlertid er ikke bildet helt entydig, utsagnet om at en "får mye ut av å

diskutere fag med medstudenter”, som er her anses å være et uttrykk for en aktiv studiestudiestrategi, er det utsagnet som har høyest gjennomsnitt.

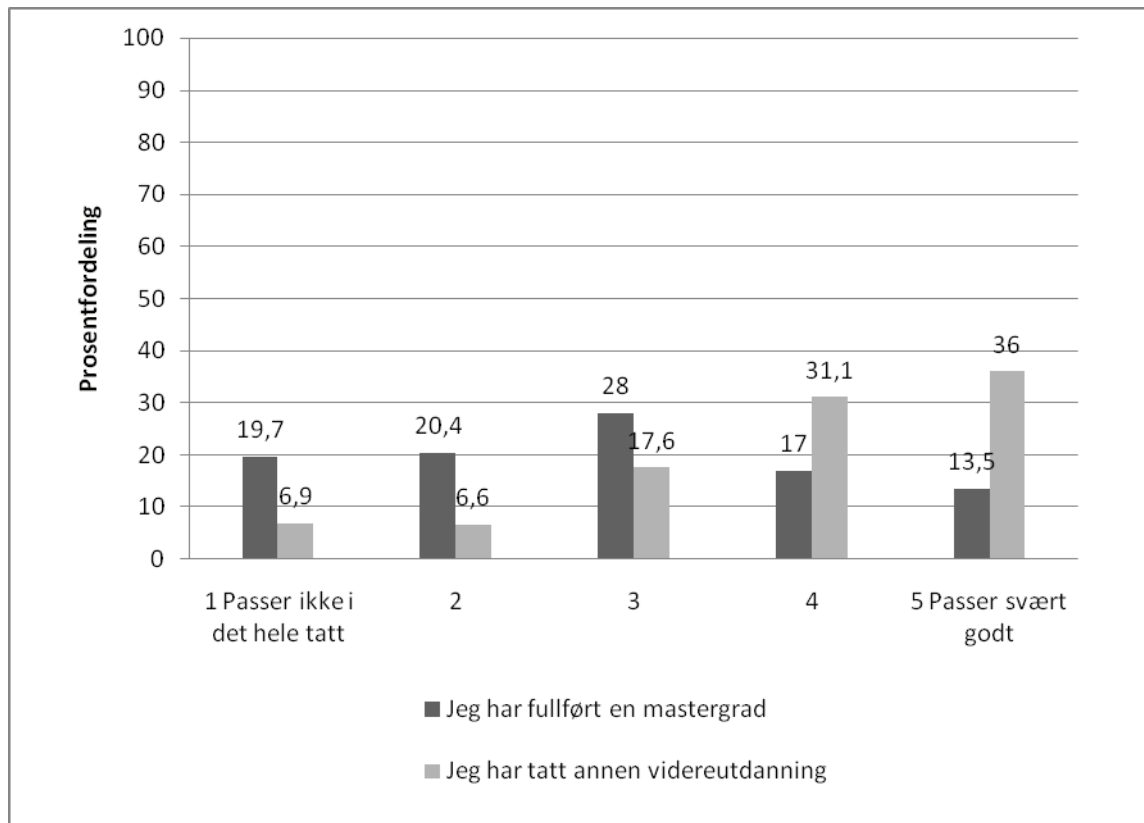
Av Figur 2.16 fremgår det også at sykepleierstudentene i sitt tredje studieår i gjennomsnitt er signifikant litt mindre pensum- og eksamensorienterte og har en litt mer aktiv studiestrategi i 2007 enn i 2003 og 2001.

Gjennomsnittet for de fleste av utsagnene varierer i liten grad mellom Høgskolen i Oslo og Høgskolen i Sør-Trøndelag. Forskjellene mellom de to høgskolene når det gjelder utsagnene ”Jeg har deltatt mye i gruppearbeid som studentene selv har organisert” og ”Jeg forbereder meg gjennomgående godt til undervisningen” er kun på noen tideler. Mens når det gjelder utsagnet ”Det er eksamen som først og fremst bestemmer hva jeg konsentrerer meg om” er forskjellen i gjennomsnitt på 0,9, dette kan tyde på at sykepleierstudentene ved Høgskolen i Oslo er mer eksamensorientert enn ved Høgskolen i Sør-Trøndelag.

2.8 Etter- og videreutdanning

Studentenes etter- og videreutdanningsmål belyses i Figur 2.17 ved hvor stor andel som oppgir at de tror at de ti år frem i tid vil ha fullført en mastergrad og/eller tatt annen videreutdanning. Studentene ble bedt om å vurdere i hvilken grad utsagnene om at de om 10 år har "fullført en mastergrad" og "tatt annen videreutdanning" på en fempunktskala der 1 er "passer ikke i det hele tatt" og 5 er "passer svært godt".

Figur 2.17 Sykepleierstudenters vurdering (i sitt tredje studieår ved Høgskolen i Oslo) av hvor sannsynlig det er at de har tatt en mastergrad eller annen videre utdanning etter 10 år. Prosentfordeling på en fempunktskala (1 'Passer ikke i det hele tatt' til 5 'Passer svært godt').

Figur 2.17 viser at om lag en av tre sykepleierstudenter tror de vil ha fullført en mastergrad innen 10 år etter endt utdanning. Om lag to av tre antar at de vil ha tatt en videreutdanning i løpet av samme tidsrom. Det er ingen signifikante forskjeller i gjennomsnitt mellom Høgskolen i Oslo og Høgskolen i Sør-Trøndelag. Frøseth og Caspersen (2008) peker på at det er relativt utbredt å ta videreutdanning eller annen utdanning blant sykepleiere som har sin utdanning fra Høgskolen i Oslo. Av sykepleiere som ble uteksaminert fra Høgskolen i Oslo våren 2003, hadde i 2006 om lag en av fire påbegynt eller fullført annen utdanning, og drøyt av halvparten hadde planer om å søke opptak til videre- eller annen høyere utdanning i løpet av de neste to årene.

3 Allmennlærerutdanningen

I dette kapitlet sammenlignes vurderinger gitt av studenter i sitt tredje studieår på allmennlærerutdanningen⁵ ved Høgskolen i Oslo som var i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 eller 2007. Allmennlærerutdanningen er normert til 4 år, men bare de tre første årene er felles og all praksis er fordelt på de tre første årene. Det fjerde året består av valgfrie emner, og det er også mulig i dette året å få innpasset annen høyere utdanning. I følge Næss og Vibe (2006) gjennomfører 76 prosent av studentene studiet i sin helhet innenfor allmennlærerutdanningen, mens 10 prosent velger annen pedagogisk utdanning og 14 prosent annen høyere utdanning som sitt fjerde studieår. Innpassing av annen høyere utdanning kan enten være utdanning som allerede er avlagt før studentene begynte på allmennlærerutdanningen, eller utdanning de tar etter tre år på allmennlærerutdanningen. Dette innebærer at minimum tre av fire allmennlærerstudenter ikke kan sies å være avgangsstudenter. Imidlertid har de det til felles med de andre studentgruppene i denne rapporten at de er ferdig med all praksis og alle felles emner, og dermed kan gi viktige innspill til fellesdelen av allmennlærerutdanningen.

Tabell 3.1 viser hvor mange studenter i sitt tredje studieår på allmennlærerutdanningen som har besvart spørreskjemaet ved studieslutt i absolutte tall (N) og i form av svarprosent for hvert kull ved Høgskolen i Oslo og ved fem andre høyere utdanningsinstitusjoner våren 2007.

Tabell 3.1 Allmennlærerstudenter som har besvart i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007. Antall og svarprosent.

	N	Svarprosent
Høgskolen i Oslo våren 2001	163	73,4
Høgskolen i Oslo våren 2003	133	82,0
Høgskolen i Oslo våren 2007	170	70,2
Høgskolen i Volda våren 2007	54	77,1
Høgskolen i Bergen våren 2007	138	70,1
Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007	54	35,5
Høgskolen i Bodø våren 2007	19	32,7
Universitetet i Stavanger våren 2007	32	26,7

Resultater for allmennlærerstudenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 som signifikant skiller seg fra resultater for allmennlærerstudenter ved Høgskolen i Bergen og Høgskolen i Volda kommenteres. På grunn av lav svarprosent fra Høgskolen i Sør-Trøndelag, Høgskolen i Bodø og Universitetet i Stavanger, utelates disse fra analysen.

⁵ For mer informasjon om allmennlærerutdanningen ved Høgskolen i Oslo se <http://www.hio.no/Studietilbud2/Bachelorstudier/Allmennlaererutdanning>.

3.1 Sammendrag

Allmennlærerstudentene er verken fornøyde eller misfornøyde når de gir sin samlede vurdering av utdanningen de har fått, og studentene er noe mer fornøyde med praksisdelen av allmennlærerutdanningen, enn de er med utdanningen sett under ett. Om lag tre av ti allmennlærerstudenter har alvorlig vurdert å slutte i løpet av utdanningen. De aller fleste allmennlærerstudenter oppgir at de ser det som ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme utdanning, og om lag halvparten ville valgt samme lærested, dersom de hadde mulighet til å gjøre valget på nytt.

Allmennlærerstudentenes vurdering av utsagn som avspeiler sider ved undervisningskvaliteten tyder på at lærer-studentrelasjonen kan bli bedre og at undervisningen kan bli bedre til å motivere, engasjere og aktivisere studentene. Videre opplever studentene at sammenhengen mellom teori og praksis ikke konkretiseres på en slik måte at denne sammenhengen kommer tydelig frem i undervisningen. Allmennlærerstudentene generelt har en positiv holdning til forskning, men utdanningen kan bli bedre på å sette studentene i stand til å lese og forstå forskningslitteratur.

Allmennlærerstudentenes vurdering av utsagn om praksis tyder på at de kan forberedes bedre til praksisoppholdet, at de stort sett mottok god veiledning og at sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet kan gjøres tydeligere. Allmennlærerstudentene opplever i stor grad at de mestrer de oppgavene de utførte i praksisperioden.

Allmennlærerstudentenes vurdering av utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle, viser at de til en viss grad er positivt innstilt til teori og at de i praksisopplæringen opplevde at teoretisk kunnskap er av stor verdi.

Allmennlærerstudentene oppgir i gjennomsnitt å bruke om lag 24 timer per uke på studierelaterte aktiviteter, og er av de studentgruppene i denne rapporten, som bruker minst tid per uke på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter og under middels når det gjelder selvstendige studieaktiviteter. Studentenes vurdering av utsagn om hvordan de legger opp sitt studiearbeid, tyder på at en pensum- og eksamensorientert studiestrategi er mest dekkende som beskrivelse av deres studietilnærming.

Allmennlærerstudentenes vurderinger av utsagn som belyser rammekvaliteten tyder på at studentenes sosiale miljø er godt, at arbeidsbelastningen er middels, men at de er litt misfornøyd med organisering og administrasjon av utdanningen.

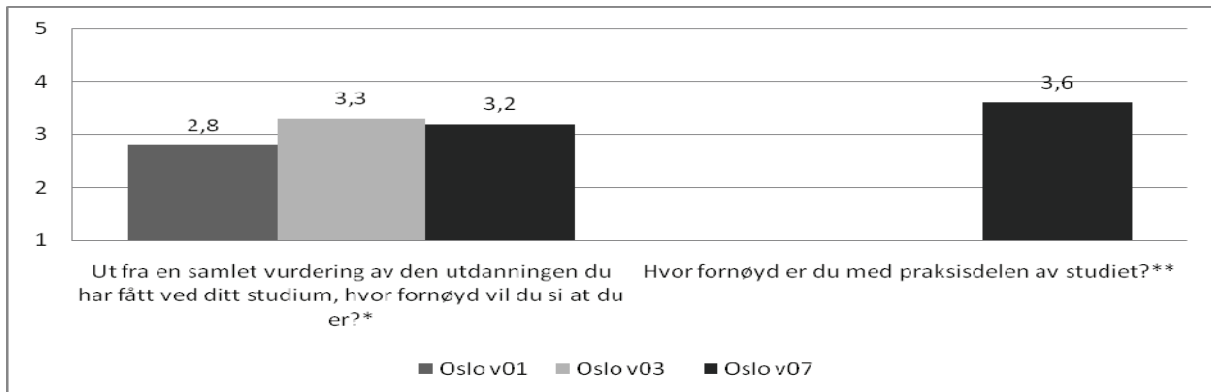
Utdanningens resultat kvalitet belyses her gjennom studentenes egen vurdering av tilegnet kompetanse. Allmennlærerstudentene oppgir at de gjennom sin utdanning i ganske stor grad har tilegnet seg refleksjonskompetanse, relasjonell kompetanse, teoretisk kompetanse, praktisk kompetanse og ledelseskompentanse.

På spørsmål om fremtidig utdanning oppgir om lag en av fire allmennlærerstudenter at de tror de har fullført en mastergrad, og drøyt halvparten at de har tatt en videreutdanning, ti år etter endt utdanning.

3.2 Samlet vurdering av utdanning og lærested

Studentenes samlede vurdering av allmennlærerutdanningen og lærestedet måles ved først å se på hvor fornøyde de er, ut fra en samlet vurdering, med den utdanningen de har fått og hvor fornøyde de er med praksisdelen, Figur 3.1.⁶ Deretter omtales hvor stor andel som har vurdert å avbryte studiet. Til slutt sees det på hvor sannsynlig studentene tror det er at de ville valgt samme utdanning og samme lærested, dersom de kunne ta valget om igjen, Tabell 3.2.

Figur 3.1 Samlet vurdering av utdanning og med praksisdelen for studenter på allmennlærerutdanningen i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 på en fempunktsskala (1 'Svært misfornøyd' til 5 'svært fornøyd'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 og 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for Høgskolen i Bergen og Høgskolen i Volda.
** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Volda.

Figur 3.1 viser at allmennlærerstudentene våren 2007 i gjennomsnitt verken er fornøyde eller misfornøyde når de gir sin samlede vurdering av den utdanningen de har fått. Det har skjedd en liten, men signifikant positiv endring av hvor fornøyde studentene samlet sett er med sin utdanning fra 2001 til 2003 og 2007. Sammenlignet med andre studiesteder er forskjellene i hvor fornøyde studentene er små, men signifikante. Ved Høgskolen i Bergen (3,4) og Høgskolen i Volda (3,4) er studentene i gjennomsnitt signifikant mer fornøyde samlet sett med sin utdanning enn studentene ved Høgskolen i Oslo (3,2) våren 2007.

Av Figur 3.1 ser en at studentene i 2007 i gjennomsnitt er mer fornøyde med praksisdelen av allmennlærerutdanningen, enn de er med utdanningen sett under ett. Imidlertid er studentene ved allmennlærerutdanningen ved Høgskolen i Volda (3,9) signifikant mer fornøyde med praksisdelen av sin utdanning enn studentene ved Høgskolen i Oslo (3,6).

På spørsmål om de noen gang i løpet av studietiden alvorlig har vurdert å slutte er det 40,4 prosent i 2001, 24,6 prosent i 2003 og 27,1 prosent av avgangsstudentene i 2007 som svarer ja. Det er en markant nedgang i andeler som alvorlig har vurdert å slutte, og er omtrent på samme nivå som Høgskolen i Bergen hvor 22,5 prosent og Høgskolen i Volda hvor 24,1 prosent av avgangsstudentene våren 2007 alvorlig har vurdert å slutte i løpet av studiet. En kan anta at de som har vurdert å avbryte sin utdanning, enten er usikre på om de har valgt riktig utdanning, eller er svært misfornøyde med den opplæringen de mottar.

⁶ Mer detaljert vurdering av undervisning, studieforhold og av praksisdelen gis i avsnitt 3.3, 3.4 og 3.4.

Tabell 3.2 viser hvor sannsynlig studentene oppgir at det er at de ville valgt samme utdanning og samme lærested dersom det var mulig å velge dette på nytt.

Tabell 3.2 Vurdering av valg av utdanning og lærested for allmennlærerstudenter i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo. Prosentfordeling.

Dersom det hadde vært mulig å gjøre om igjen valget du foretok da du begynte på denne utdanningen. Hvor sannsynlig er det da at du ville ha valgt	Svært lite sannsynlig	Lite sannsynlig	Usikker	Ganske sannsynlig	Svært sannsynlig	Vet ikke
....samme type utdanning (våren 2007)*	1,8	4,7	10,0	34,1	47,6	1,8
....samme type utdanning (våren 2003)*	9,2	4,6	9,9	27,5	48,9	0,0
....samme type utdanning (våren 2001)	10,1	11,2	16,1	27,3	31,7	3,1
<hr/>						
....samme lærested (våren 2007)	6,0	10,1	28,0	21,4	33,9	0,6
....samme lærested (våren 2003)	11,5	11,5	17,7	13,8	43,8	1,5
....samme lærested (våren 2001)	15,6	15,0	10,0	17,5	34,4	7,5

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

Tabell 3.2 viser at de aller fleste allmennlærerstudenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 (82 prosent) oppgir at det er ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme type utdanning, dersom de hadde hatt mulighet til å foreta valget på nytt. I overkant av halvparten allmennlærerstudentene ved Høgskolen i Oslo (55 prosent) ville valgt samme lærested.

Gjennomsnittet for studentenes vurdering av sannsynlighet for valg av samme type utdanning har steget fra 2001 til 2003 og 2007 (3,7 mot henholdsvis 4,0 og 4,3 i gjennomsnitt), mens det er uendret for valg av samme lærested. Resultatene for valg av type utdanning og lærested viser ingen signifikante forskjeller i gjennomsnittet mellom høgskolene.

3.3 Undervisning og studieforhold

I dette avsnittet presenteres studentenes vurdering av kvalitetsaspekter knyttet til undervisning og studieforhold. Studentene ble bedt om å vurdere 26 utsagn, hvert på en syvpunktskala hvor 1 er "uendig" og 7 er "endig". Det er kun studentene våren 2007 som ble bedt om å vurdere alle utsagnene. Studenter våren 2003 og våren 2001 ble bedt om å vurdere fem utsagn om undervisning og studieforhold.

Utsagnene studentene er bedt om å ta stilling til kan være med på å si noe om en utdannings undervisningskvalitet og rammekvalitet. Undervisningskvaliteten belyses her gjennom å se på lærer – studentrelasjonen (Figur 3.2), undervisningen (Figur 3.3), sammenheng mellom teori og praksis i undervisningen (Figur 3.4) og studiets og studentenes forhold til forskning (Figur 3.5).

Rammekvaliteten belyses ved å se på forhold som sosialt miljø, arbeidsbelastning og organisering og administrasjon (Figur 3.6).

Lærer - studentrelasjonen

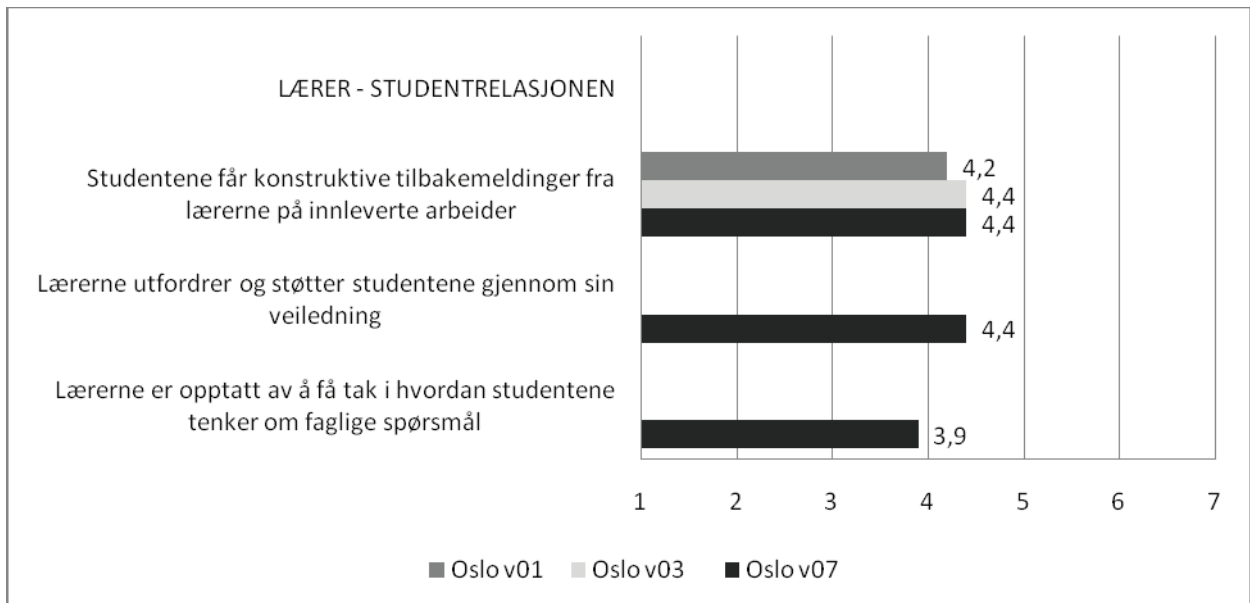
Lærer – studentrelasjonen måles ved utsagn om tilbakemeldinger på innleverte arbeider, om veiledningen er utfordrende og støttende og om studentene opplever at lærerne er opptatt av hva

studentene tenker om faglige spørsmål. Allmennlærerstudentenes vurderinger av de tre utsagnene, kan være en indikasjon på at lærer – studentrelasjonen kan bli bedre.

Figur 3.2 viser i hvilken grad allmennlærerstudentene er enige eller uenige i påstandene om at de får konstruktive tilbakemeldinger fra lærerne på innleverte arbeider, at lærerne utfordrer og støtter studentene gjennom sin veiledning, og om at lærerne er opptatt av å få tak i hvordan studentene tenker om faglige spørsmål.

Figur 3.2 Vurdering av lærer - studentrelasjonen for allmennlærerstudenter i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

Figur 3.2 viser at våren 2007 er allmennlærerstudentene i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at studentene får konstruktive tilbakemeldinger på innleverte arbeider, i at lærerne utfordrer eller støtter studentene gjennom sin veiledning og i at lærerne er opptatt av å få tak i hvordan studentene tenker om faglige spørsmål.

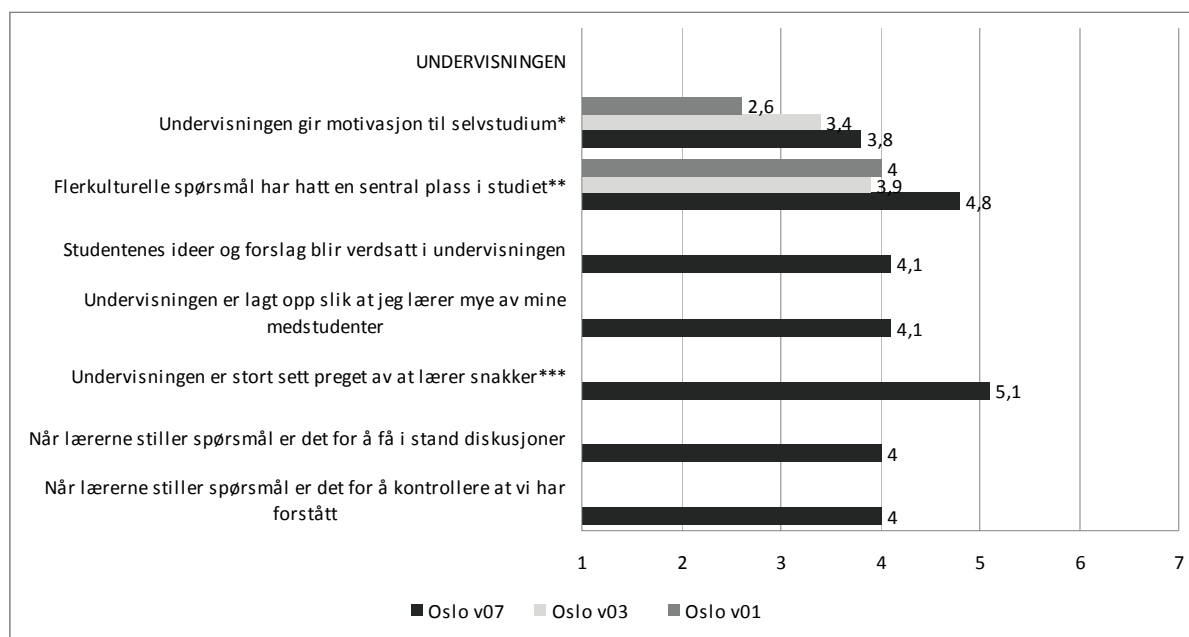
Undervisningen

Kvaliteten på undervisningen måles ved syv utsagn. I Figur 3.3 presenteres utsagn som måler i hvilken grad undervisningen gir motivasjon til selvstudium, og om den er preget av at studentene aktiviseres eller at læreren foreleser. I tillegg søkes det fanget opp om flerkulturelle spørsmål har en plass i undervisningen.

Allmennlærerstudentenes vurderinger tyder på at undervisningen kan bli enda bedre når det gjelder å motivere, engasjere og aktivisere studentene.

I hvilken grad undervisningen hjelper studentene til å se sammenheng mellom teori og praksis og studiets og studentenes forhold til forskning, er for oversiktens skyld tatt ut som egne temaer som belyses nedenfor.

Figur 3.3 Vurdering av undervisningen for allmennlærerstudenter i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003 og 2001, og gjennomsnittet for studenter 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003 og 2001, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen og Høgskolen i Volda våren 2007.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

Figur 3.3 viser at allmennlærerstudentene våren 2007 i gjennomsnitt er litt enige i at undervisningen stort sett er preget av at læreren snakker og i at flerkulturelle spørsmål har hatt en sentral plass i studiet. Studentene er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at undervisningen gir motivasjon til selvstudium, at studentenes ideer og forslag blir verdsatt i undervisningen, at undervisningen er lagt opp slik at de lærer mye av sine medstudenter, eller at når læreren stiller spørsmål så er det for å få i gang diskusjoner eller for å kontrollere at studentene har forstått.

Av Figur 3.3 kan en også se enkelte endringer i allmennlærerstudentenes vurderinger av undervisningen. Studentene i 2001 er litt uenige i at undervisningen ga motivasjon til selvstudium, mens studentene i 2007 verken er enige eller uenige i dette utsagnet. I hvilken grad flerkulturelle spørsmål har hatt en sentral plass i studiet har også endret seg fra at studentene i 2001 og 2003 verken er enige eller uenige til at studentene i 2007 til en viss grad er enige i dette utsagnet. Studentene ved Høgskolen i Oslo er også signifikant mer enige enn studentene ved Høgskolen i Bergen og Høgskolen i Volda i at flerkulturelle spørsmål har hatt en sentral plass i studiet (henholdsvis 4,8 mot 3,6 og 3,5 i gjennomsnitt). Mens studentene ved Høgskolen i Oslo i signifikant større grad enn studentene ved Høgskolen i Bergen er enige i at undervisningen er preget av at læreren snakker (5,1 mot 4,5 i gjennomsnitt).

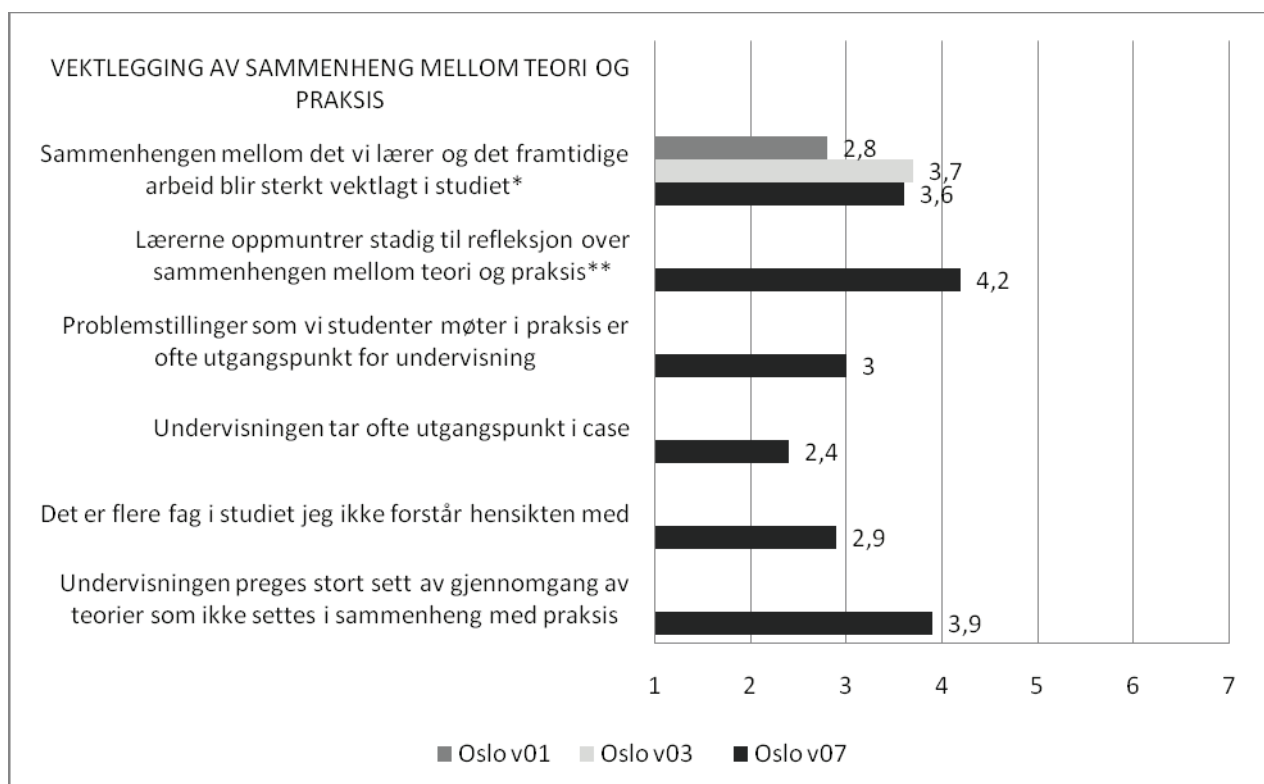
Vektlegging av sammenheng mellom teori og praksis i undervisningen

Et viktig kvalitetsaspekt ved undervisningen på allmennlærerutdanningen er om den klarer å hjelpe studentene til å se sammenhengen mellom teori og praksis, og på den måten forberede studentene

på senere profesjonsutøvelse. Figur 3.4 viser hvordan studentene vurderer seks utsagn om vektlegging av sammenheng mellom teori og praksis i undervisningen. Fire positive utsagn omfatter om undervisningen tar utgangspunkt i case eller i problemstillinger studentene møter i praksis, om sammenhengen mellom det de lærer og fremtidig arbeid vektlegges og om det oppmuntres til refleksjon over sammenhengen mellom teori og praksis. To negative utsagn tar opp om undervisningen preges av gjennomgang av teorier som ikke settes i sammenheng med praksis og om det er fag i studiet studentene ikke forstår hensikten med.

Allmennlærerstudentenes vurdering av utsagnene tyder på at sammenhengen mellom teori og praksis kan gjøres tydeligere i undervisningen. Studentene er i gjennomsnitt enten litt uenige eller de er verken enige eller uenige i alle utsagnene som kan sies å måle i hvilken grad undervisningen er lagt opp slik at studentene hjelpes til å se sammenheng mellom teori og praksis.

Figur 3.4 Vurdering av vektleggingen av sammenhengen mellom teori og praksis i undervisningen for allmennlærerstudenter i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 og 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

Figur 3.4 viser at allmennlærerstudentene våren 2007 i gjennomsnitt verken er enige eller uenige i at sammenhengen mellom det de lærer og det fremtidige arbeidet blir sterkt vektlagt i studiet eller at lærerne stadig oppmuntrer til refleksjon over sammenhengen mellom teori og praksis. Studentene er i gjennomsnitt litt uenige både i at problemstillinger som studentene møter i praksis ofte er utgangspunkt for undervisning og at undervisningen ofte tar utgangspunkt i case. Imidlertid er studentene i gjennomsnitt også litt uenige i påstanden om at det er flere fag de ikke forstår

hensikten med og de er verken enige eller uenige i at undervisningen stort sett preges av gjennomgang av teorier som ikke settes i sammenheng med praksis.

Av Figur 3.4 ser en også at det har skjedd en viss endring over tid ved at allmennlærerstudentene våren 2001 er litt uenige i at sammenhengen mellom det de lærer og det fremtidige arbeid blir sterkt vektlagt til at studentene våren 2003 og 2007 verken er enige eller uenige i dette utsagnet.

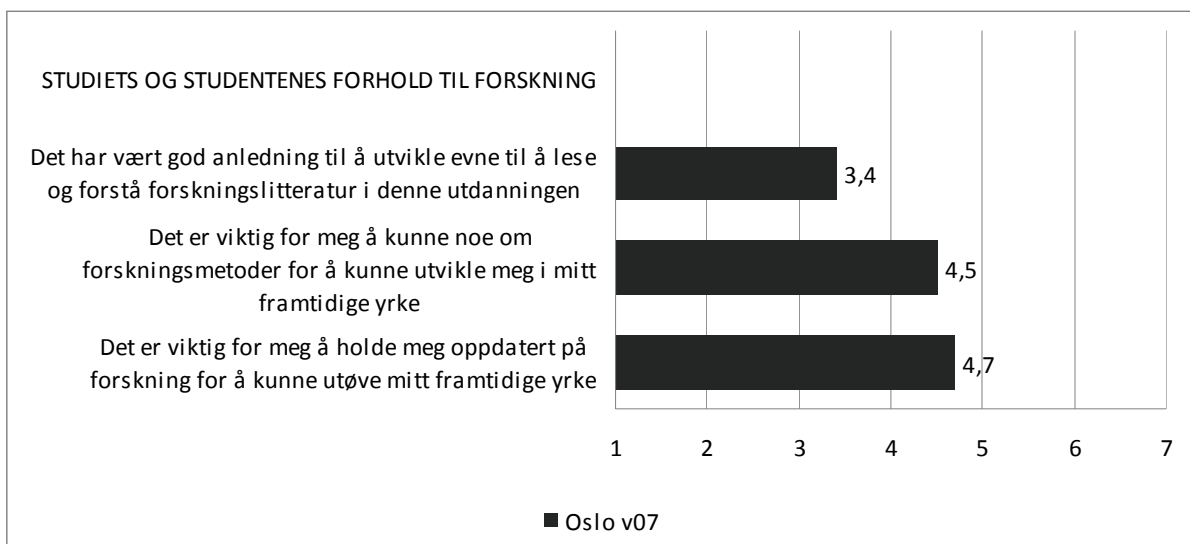
Allmennlærerstudentene ved høgskolen i Oslo er signifikant mer enige i påstanden om at lærerne stadig oppmuntrer til refleksjon over sammenheng mellom teori og praksis, enn det studentene ved Høgskolen i Bergen er våren 2007 (4,2 mot 3,6 i gjennomsnitt).

Allmennlærerstudentenes totale opplevelse av sammenhengen mellom teori og praksis utdypes ytterligere ved å se på deres opplevelse av sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet, avsnitt 3.4 og gjennom å se på hvordan utdanningen vektlegger teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle, avsnitt 3.5.

Studiets og studentenes forhold til forskning

Allmennlærerstudentenes og studiets forhold til forskning belyses i Figur 3.5 ved å se på i hvilken grad studentene opplever det å kunne noe om forskningsmetoder som viktig for å kunne utvikle seg i sitt fremtidige yrke, om det er viktig å holde seg oppdatert på forskning for å kunne utøve sitt fremtidige yrke, og i hvilken grad de synes utdanningen har gitt dem anledning til å lære å lese forskningslitteratur. Allmennlærerstudentenes vurderinger tyder på at de generelt har en positiv holdning til forskning.

Figur 3.5 Vurdering av studiets og studentenes forhold til forskning for allmennlærerstudenter i sitt tredje studieår våren 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

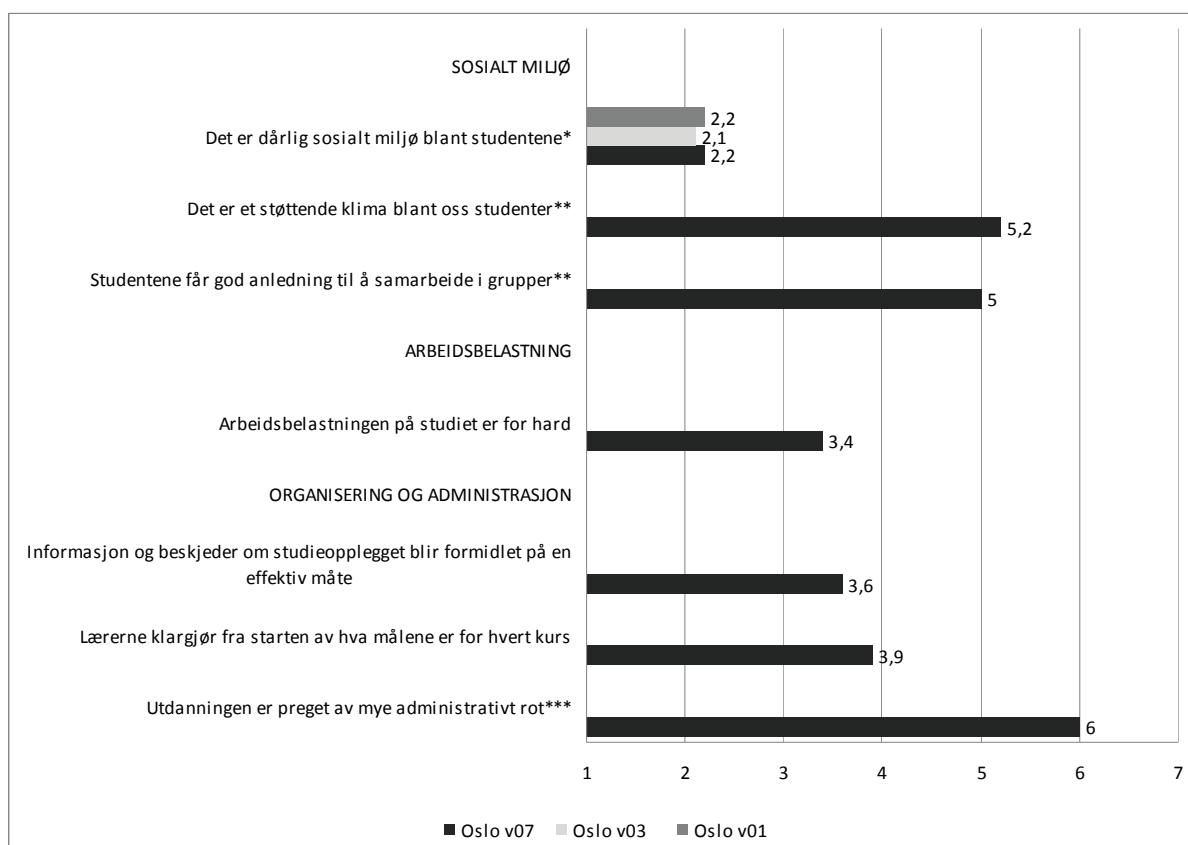
Figur 3.5 viser at allmennlærerstudentene våren 2007 i gjennomsnitt er litt enige i at det er viktig å kunne noe om forskningsmetoder i sitt fremtidige yrke og at de også ser det som viktig å holde seg oppdatert på forskning for å kunne utøve sitt fremtidige yrke. Derimot er de i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at det har vært god anledning til å utvikle evne til å lese og forstå forskningslitteratur i utdanningen.

Sosialt miljø, arbeidsbelastning, organisering og administrasjon

Rammekvaliteten belyses i Figur 3.6 ved å se på studentenes vurdering av tre utsagn om det sosiale miljøet, ett utsagn om arbeidsbelastning og tre utsagn om organisering og administrasjon av utdanningen.

Figur 3.6 viser i grove trekk at allmennlærerstudentenes sosiale miljø er godt, at arbeidsbelastningen er middels og at de er litt misfornøyd med organisering og administrasjon av utdanningen.

Figur 3.6 Vurdering av sosialt miljø, arbeidsbelastning, organisering og administrasjon i tredje studieår for allmennlærerstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen og Høgskolen i Volda våren 2007.

Allmennlærerstudentene våren 2007 er i gjennomsnitt litt enige i at det er et støttende klima blant studentene og er litt uenige i påstanden om at det er et dårlig miljø blant studentene. Studentene er litt enige i at det er god anledning til å samarbeide i grupper. Studentene er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at arbeidsbelastningen på studiet er for hard.

Allmennlærerstudentene er i gjennomsnitt enige i at utdanningen er preget av mye administrativt rot. De er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at lærerne klargjør fra starten hva målene er for hvert kurs og i at informasjon og beskjeder om studieopplegget blir formidlet på en effektiv måte.

Sammenlignet med Høgskolen i Bergen er allmennlærerstudenter ved Høgskolen i Oslo signifikant mer enige i påstanden om at det sosiale miljøet blant studentene er dårlig (2,2 mot 1,7 i gjennomsnitt), mens studentene ved Høgskolen i Oslo er signifikant mindre enige i at det er støttende klima blant studentene (5,2 mot 5,7 i gjennomsnitt) og at det er god anledning til å samarbeide i grupper (5,0 mot 5,4 i gjennomsnitt). Studentene ved Høgskolen i Oslo er betydelig mer enig enn studentene både ved Høgskolen i Volda og Høgskolen i Bergen i at utdanningen er preget av mye administrativ rot (6,0 mot henholdsvis 4,0 og 5,1 i gjennomsnitt).

3.4 Praksis

Allmennlærerutdanningen inneholder 20 uker med praksis fordelt over de tre første studieårene. I avsnitt 3.2 (Figur 3.1) så vi at allmennlærerstudentene i gjennomsnitt er mer fornøyde med praksisdelen av studiet enn det de er i den samlede vurderingen av utdanningen. I dette avsnittet belyses studentenes vurdering av praksisdelen ved å se på i hvilken grad ulike utsagn knyttet til praksis stemmer overens med deres erfaringer. Utsagnene studentene ble bedt om å ta stilling til ved vurdering av praksis, kan være med på å si noe om utdanningens undervisningskvalitet.

Studentene ble bedt om å vurdere 16 ulike utsagn knyttet til praksis, hvert på en fempunktskala hvor 1 er "ikke i det hele tatt" og 5 er "i svært stor grad", som i den videre analysen er delt inn i følgende fire grupper: forberedelse til praksis, veiledning og veilederne, sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet og andre erfaringer fra praksis (Figur 3.7). Det er kun studentene våren 2007 som ble bedt om å vurdere alle utsagnene om praksis, og studentene våren 2003 ble bedt om å vurdere tre utsagn knyttet til veilederne.

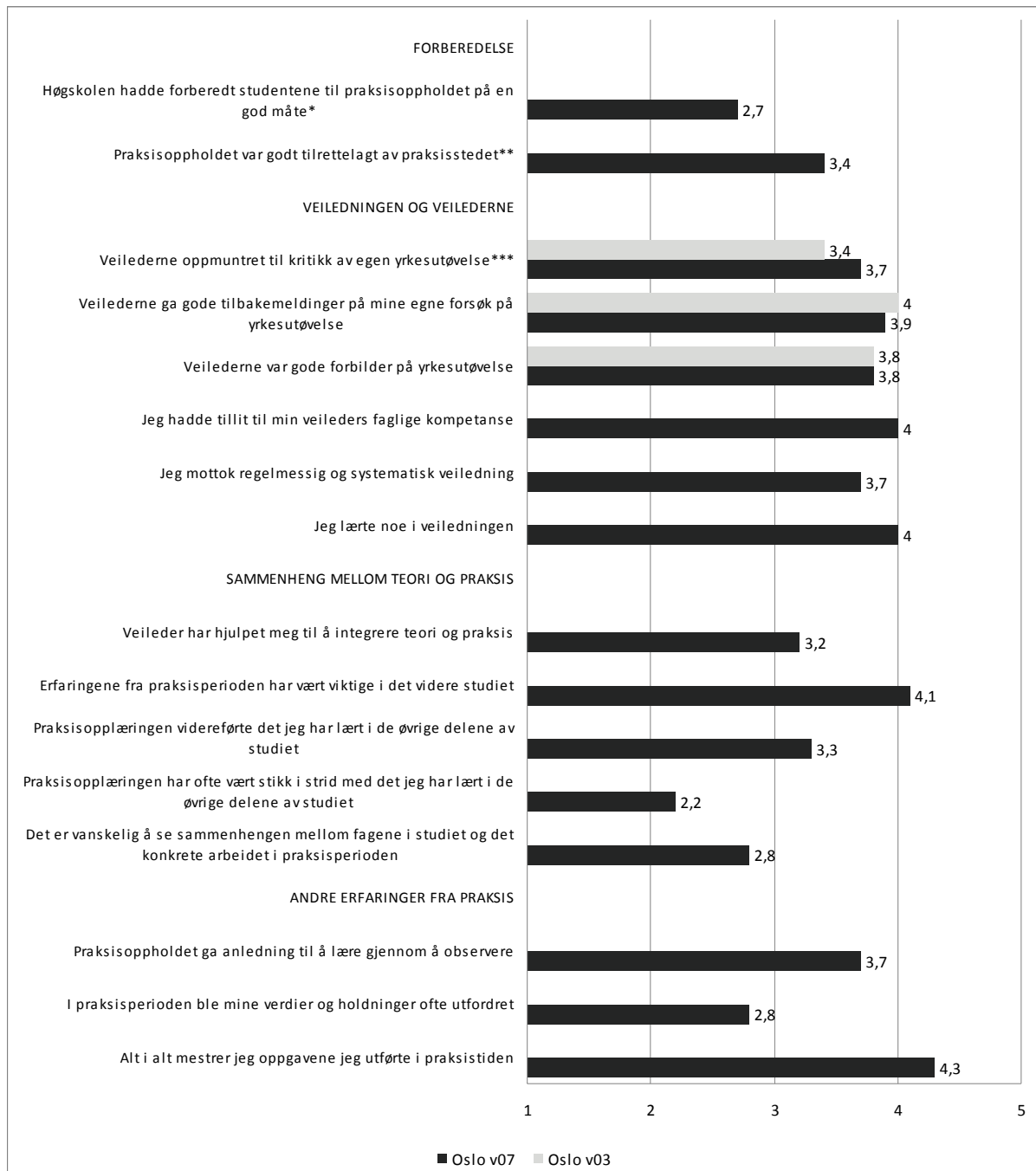
Forberedelse til praksis belyses gjennom studentenes vurdering av i hvilken grad høgskolen hadde forberedt studentene til praksisoppholdet på en god måte og om praksisoppholdet var godt tilrettelagt av praksisstedet.

Veiledning og veilederne belyses gjennom studentenes vurdering av i hvilken grad veilederne oppmuntret til kritikk av egen yrkesutøvelse, om veilederne ga gode tilbakemeldinger på studentenes egne forsøk på yrkesutøvelse, om veilederne var gode forbilder på yrkesutøvelse, samt påstandene om at studentene hadde tillit til veileders faglige kompetanse, at de mottok regelmessig og systematisk veiledning og at de lærte noe i veiledningen.

Sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet belyses gjennom studentenes vurdering av i hvilken grad veileder har hjulpet dem til å integrere teori og praksis, om erfaringene fra praksisperioden har vært viktige i det videre studiet, om praksisopplæringen videreførte eller har vært i strid med det de har lært i de øvrige delene av studiet og om det er vanskelig å se sammenhengen mellom fagene i studiet og det konkrete arbeidet i praksisperioden.

Av andre erfaringer fra praksis belyses studentenes vurdering av i hvilken grad praksisoppholdet ga anledning til å lære gjennom å observere, om studentenes verdier og holdninger ble utfordret og om studentene opplever at de alt i alt mestrer de oppgavene de utførte i praksistiden.

Figur 3.7 Vurdering av praksis og veiledning tilknyttet praksis for allmennlærerstudenter i sitt tredje studieår ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2003 på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Volda og Høgskolen i Bergen våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Volda våren 2007.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003.

Forberedelse til praksis

Figur 3.7 viser at det er rom for forbedring når det gjelder å forberede allmennlærerstudentene til praksisoppholdet. Studentene er i gjennomsnitt til en viss grad enige i at høgskolen hadde forberedt studentene til praksisoppholdet på en god måte, mens studentene i ganske stor grad opplever at praksisoppholdet var godt tilrettelagt av praksisstedet.

Veiledningen og veilederne

Av Figur 3.7 ser en at allmennlærerstudentene opplever i gjennomsnitt at alle utsagnene om veilederne og veiledningen i praksisdelen av utdanningen, er i tråd med deres erfaringer. Dette innebærer at studentene i gjennomsnitt opplever at de i stor grad lærte noe i veiledningen, at veilederne ga gode tilbakemeldinger på studentenes egne forsøk på yrkesutøvelse og at studentene hadde tillit til veileders faglige kompetanse. Studentene oppgir i gjennomsnitt at de i ganske stor grad mottok regelmessig og systematisk veiledning, og opplever i ganske stor grad at veilederne oppmuntret til kritikk av egen yrkesutøvelse og at veilederne var gode forbilder på yrkesutøvelse.

Av Figur 3.7 ser en også at allmennlærerstudentene våren 2007 i litt større grad enn studentene våren 2003 opplever at veilederne oppmuntret til kritikk av egen yrkesutøvelse.

Sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet

Figur 3.7 viser at allmennlærerstudentenes erfaring med sammenheng mellom teori og praksis i praksisoppholdet, er noe varierende alt etter hva de spørres om. I gjennomsnitt vurderer studentene selv i stor grad erfaringene fra praksisoppholdet som viktige i det videre studiet og praksisopplæringen oppleves i liten grad å være i strid med det de lærer i de øvrige delene av studiet. Praksisopplæringen videreførte i ganske stor grad det de har lært i de øvrige delene av studiet. Imidlertid opplever de i gjennomsnitt kun til en viss grad at veileder hjalp dem med å integrere teori og praksis og at det til en viss grad er vanskelig å se sammenhengen mellom fagene i studiet og det konkrete arbeidet i praksisperioden.

Andre erfaringer fra praksis

Av andre erfaringer knyttet til praksis viser Figur 3.7 at allmennlærerstudentene i gjennomsnitt i praksisperioden i ganske stor grad fikk anledning til å lære gjennom å observere, at de i til en viss grad fikk sine verdier og holdninger utfordret og at de i stor grad opplever at de mestrer de oppgavene de utførte i praksistiden.

Sammenlignet med Høgskolen i Volda og Høgskolen i Bergen

Vurderingen allmennlærerstudentene ved Høgskolen i Oslo skiller seg med noen unntak ikke signifikant fra Høgskolen i Bergen og Høgskolen i Volda. Studentene ved Høgskolen i Oslo er i signifikant mindre grad, enn studentene ved Høgskolen i Volda og Høgskolen i Bergen, fornøyde med høgskolens forberedelse av studentene til praksisoppholdet (2,7 mot henholdsvis 3,3 og 2,9 i gjennomsnitt). Studentene ved Høgskolen i Oslo er også i signifikant mindre grad fornøyde med praksisstedets tilrettelegging av praksisoppholdet enn studentene ved Høgskolen i Volda (3,4 mot 3,7 i gjennomsnitt).

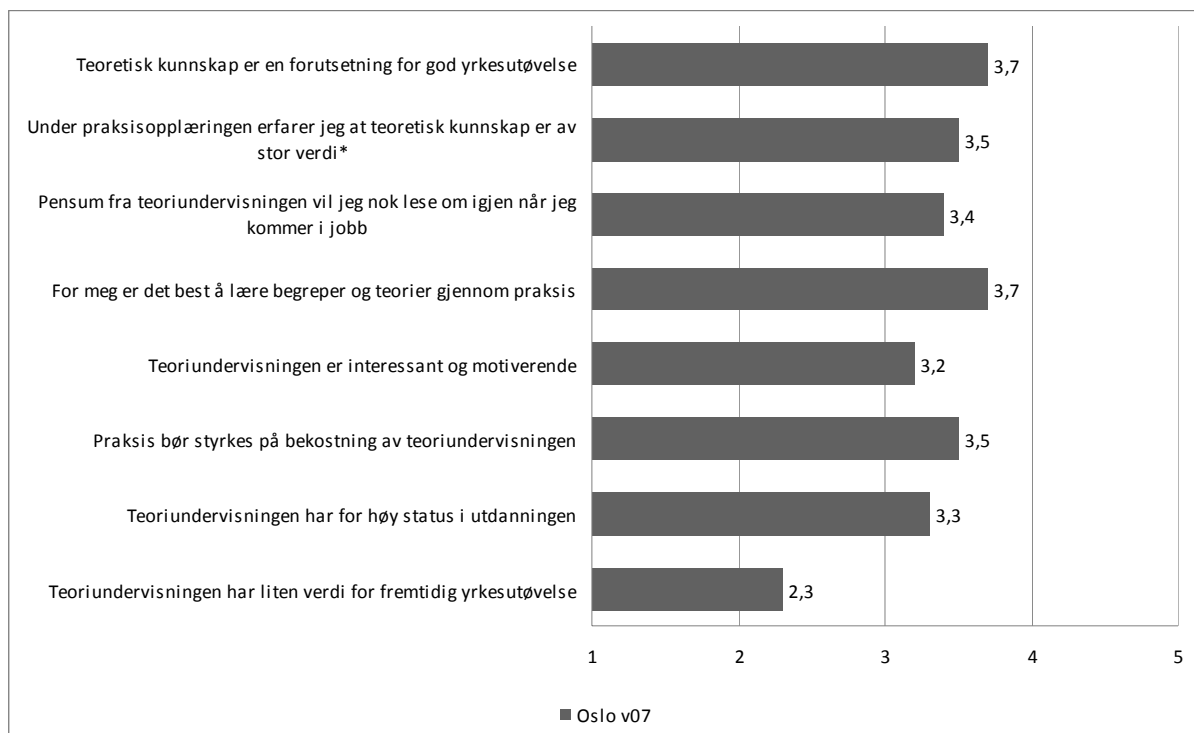

3.5 Utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle

Avgangsstudentene våren 2007 ble bedt om å vurdere 8 utsagn om utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle, hvert på en fempunktskala hvor 1 er "helt uenig" og 5 er "helt enig". Det er kun studenter våren 2007 som ble bedt om å vurdere disse utsagnene.

Figur 3.8 viser i hvilken grad allmennlærerstudentene er enige eller uenige i påstandene om at teoretisk kunnskap er en forutsetning for god yrkesutøvelse, om de under praksisopplæringen erfarer at teoretisk kunnskap er av stor verdi, om de vil lese pensum på nytt når de kommer i jobb, om det er best å lære begreper og teorier gjennom praksis, om praksis bør styrkes på bekostning av teoriundervisningen, om teoriundervisningen er interessant og motiverende, om teoriundervisningen har høy status i utdanningen og om at teoriundervisningen har liten verdi for fremtidig yrkesutøvelse.

Figur 3.8 Vurdering av utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle blant allmennlærerstudenter i tredje studieår våren 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktskala (1 'helt uenig' til 5 'helt enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

Figur 3.8 viser at allmennlærerstudentene i gjennomsnitt til en viss grad er positivt innstilt til teoretisk kunnskap ved at de er litt uenige i påstanden om at teoriundervisningen har liten verdi for fremtidig yrkesutøvelse og at de er litt enige i at teoretisk kunnskap er en forutsetning for god yrkesutøvelse. Imidlertid er de i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at teoriundervisningen er interessant eller motiverende.

Allmennlærerstudentene er i gjennomsnitt litt enige i at de under praksisopplæringen erfarte at teoretisk kunnskap er av stor verdi og oppgir at de er litt enige i utsagnet om at de kommer til å lese

pensum om igjen når de kommer i jobb. Figur 3.8 indikerer også at studentene i gjennomsnitt er litt mer positive til praksisopplæringen enn til teoriundervisningen. Studentene er litt enige i utsagnene om at for dem er det best å lære begreper og teorier gjennom praksis, at praksisopplæringen bør styrkes på bekostning av teoriundervisningen og at teoriundervisningen har for høy status i utdanningen.

Allmennlærerstudentene våren 2007 ved Høgskolen i Oslo er mer enige enn studentene ved Høgskolen i Bergen i påstanden om at de under praksisopplæringen erfarte at teoretisk kunnskap har stor verdi (3,5 mot 3,2 i gjennomsnitt).

3.6 Tilegnet kompetanse

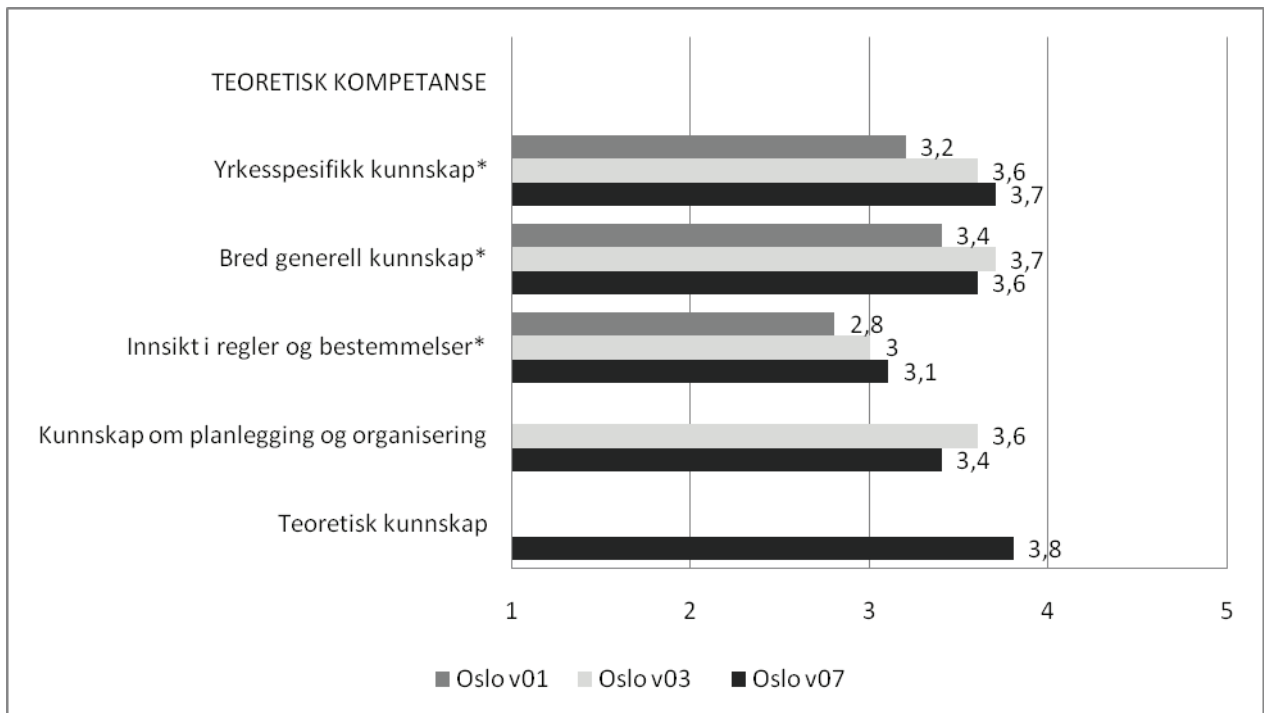
Studentenes læringsresultat måles i denne rapporten ved å se på studentenes egen vurdering av tilegnet kompetanse. Studentene ble bedt om å vurdere i hvilken grad de har tilegnet seg ulike typer kunnskap, totalt 21 utsagn, hvert på en fempunktskala hvor 1 er "ikke i det hele tatt" og 5 er "i svært stor grad". De ulike utsagnene er, for å gjøre det mer oversiktlig, gruppert under ulike kompetanseområder og resultatene er presentert i fem ulike figurer: Teoretisk kompetanse (Figur 3.9), Praktisk kompetanse (Figur 3.10), Refleksjonskompetanse (Figur 3.11), Relasjonell kompetanse (Figur 3.12) og Ledelseskompetanse (Figur 3.13). Det er kun studenter våren 2007 som ble bedt om å vurdere alle utsagnene om tilegnet kompetanse. Studentene våren 2003 ble bedt om å vurdere 17, og studentene våren 2001 15, av utsagnene.

I grove trekk tyder allmennlærerstudentenes vurderinger på at de gjennom sin utdanning i ganske stor grad har tilegnet seg refleksjonskompetanse, relasjonell kompetanse, teoretisk kompetanse, praktisk kompetanse og ledelseskompetanse.

Teoretisk kompetanse

I Figur 3.9 belyses teoretisk kompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg teoretisk kunnskap, yrkesspesifikk kunnskap, bred generell kunnskap, innsikt i regler og bestemmelser og kunnskap om planlegging og organisering.

Figur 3.9 Vurdering av tilegnet teoretisk kompetanse for allmennlærerstudenter i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

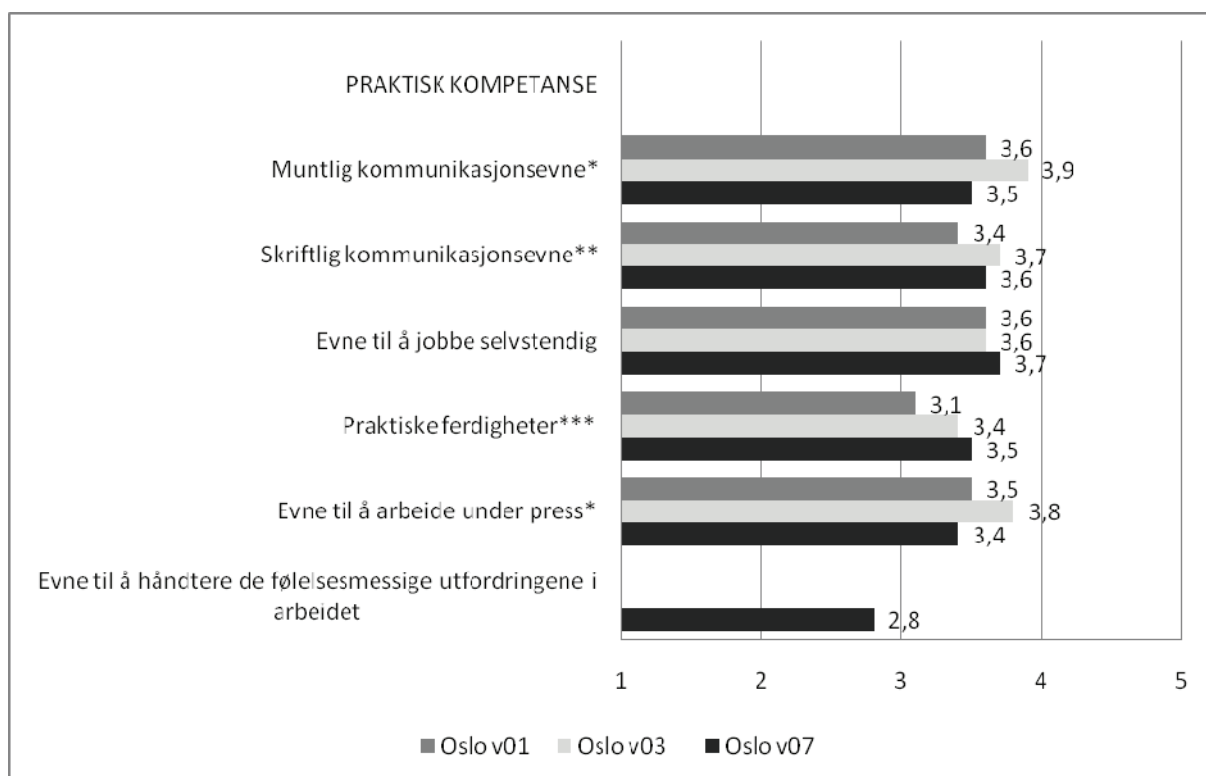
Figur 3.9 viser at allmennlærerstudentene våren 2007 i gjennomsnitt oppgir at de gjennom sin utdanning i ganske stor grad har tilegnet seg teoretisk kunnskap, yrkesspesifikk kunnskap og bred generell kunnskap. Studentene har i gjennomsnitt til en vis grad tilegnet kunnskap om planlegging og organisering og innsikt i regler og bestemmelser.

Allmennlærerstudentene våren 2003 og 2007 oppgir i signifikant større grad enn studentene i 2001 at de har tilegnet seg yrkesspesifikk kunnskap, bred generell kunnskap og innsikt i regler og bestemmelser.

Praktisk kompetanse

Figur 3.10 belyser praktisk kompetanse ved at den viser studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg praktiske ferdigheter, muntlig og skriftlig kommunikasjonssevne, evne til å jobbe selvstendig, evne til å arbeide under press og evne til å håndtere de følelsesmessige utfordringene i arbeidet.

Figur 3.10 Vurdering av tilegnet praktisk kompetanse for allmennlærerstudenter i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001 og 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

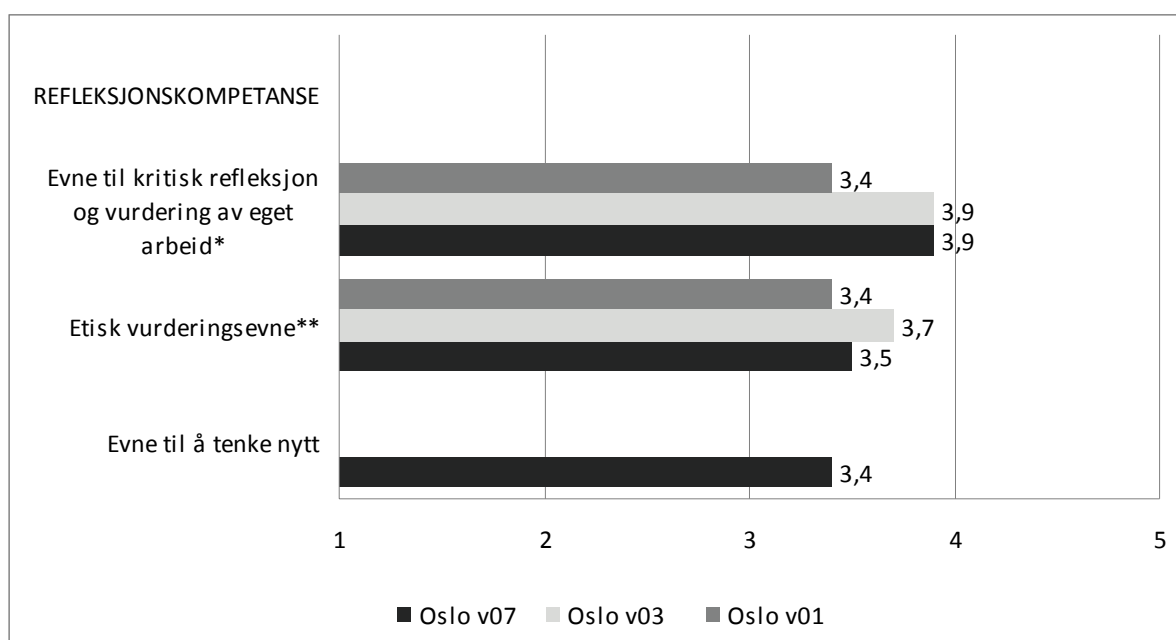
Figur 3.10 viser at allmennlærerstudentene våren 2007 i gjennomsnitt oppgir at de gjennom sin utdanning i ganske stor grad har tilegnet seg praktiske ferdigheter, muntlig kommunikasjonssevne, skriftlig kommunikasjonssevne, evne til å jobbe selvstendig og evne til å jobbe under press. Studentene har til en viss grad tilegnet seg evne til å håndtere de følelsesmessige utfordringene i arbeidet.

Figur 3.10 viser også at allmennlærerstudentene våren 2003 i signifikant større grad enn i 2001 og 2007 oppgir å ha tilegnet seg muntlig kommunikasjonssevne og evne til å arbeide under press, og at studentene våren 2003 i signifikant større grad enn i 2001 har tilegnet seg skriftlig kommunikasjonssevne. Både studentene våren 2007 og 2003 oppgir å ha utviklet sine praktiske ferdigheter i signifikant større grad enn studentene våren 2001. Studentene ved Høgskolen i Oslo våren 2007 oppgir i signifikant større grad enn studentene ved Høgskolen i Bergen å ha utviklet praktiske ferdigheter gjennom sin utdanning (3,5 mot 3,2 i gjennomsnitt).

Refleksjonskompetanse

I Figur 3.11 belyses refleksjonskompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid, etisk vurderingsevne, og evne til å tenke nytt.

Figur 3.11 Vurdering av tilegnet refleksjonskompetanse for allmennlærerstudenter i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant høyere enn for studentene våren 2007 og 2001.

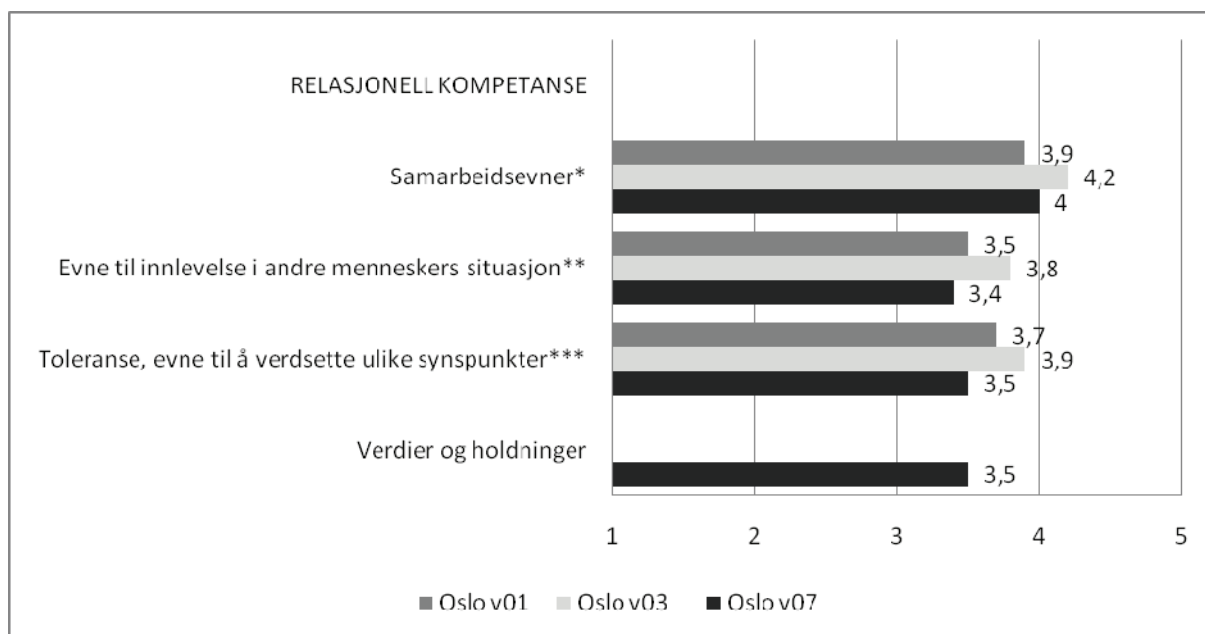
Vi ser av Figur 3.11 at allmennlærerstudentene våren 2007 i gjennomsnitt oppgir at de gjennom sin utdanning i stor grad har tilegnet seg evne til kritisk refleksjon av eget arbeid, og at de i ganske stor grad har tilegnet seg etisk vurderingsevne og evne til å tenke nytt.

Av Figur 3.11 kan en se at allmennlærerstudentene våren 2003 og 2007 i signifikant større grad enn studentene våren 2001 oppgir å ha tilegnet seg evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid. Mens studentene våren 2003 oppgir i signifikant større grad enn både studentene våren 2001 og 2007 å ha tilegnet seg etisk vurderingsevne.

Relasjonell kompetanse

I Figur 3.12 belyses relasjonell kompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg samarbeidsevner, evne til innlevelse i andre menneskers situasjon, toleranse og verdier og holdninger.

Figur 3.12 Vurdering av tilegnet relasjonell kompetanse for allmennlærerstudenter i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2007 og 2001.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2001 og 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2007.

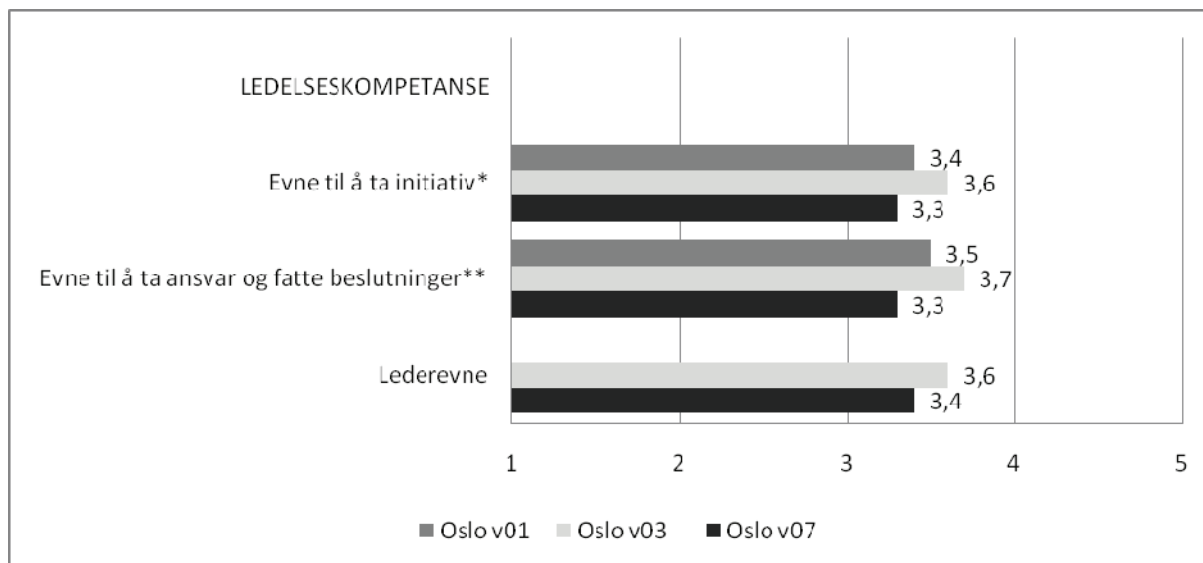
Figur 3.12 viser at allmennlærerstudentene våren 2007 i gjennomsnitt oppgir at de gjennom sin utdanning i stor grad har tilegnet seg samarbeidsevner, og i ganske stor grad evne til innlevelse i andre menneskers situasjon, toleranse og verdier og holdninger.

Av Figur 3.12 kan en også se at det er allmennlærerstudentene våren 2003 som skårer høyest på de tre spørsmålene som er stilt til alle kullene. Studentene våren 2003 oppgir i signifikant større grad enn både studentene våren 2001 og 2007 å ha tilegnet seg evne til innlevelse i andre menneskers situasjon. Studentene våren 2001 og 2003 har i signifikant større grad enn studentene våren 2007 tilegnet seg toleranse. Studentene våren 2003 oppgir i signifikant større grad enn studentene våren 2001 å ha tilegnet seg samarbeidsevner gjennom sin utdanning.

Ledelseskompentanse

I Figur 3.13 belyses ledelseskompentanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg lederevne, evne til å ta initiativ og evne til å ta ansvar og fatte beslutninger.

Figur 3.13 Vurdering av tilegnet ledelseskompentanse for allmennlærerstudenter i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant høyere enn for våren 2001 og 2007.

Figur 3.13 viser at allmennlærerstudentene våren 2007 i gjennomsnitt oppgir at de gjennom sin utdanning i ganske stor grad har tilegnet seg evne til å ta initiativ, evne til å fatte beslutninger og lederevne.

Av Figur 3.13 kan en også se at allmennlærerstudentene våren 2003 i signifikant større grad enn både studentene våren 2001 og 2007 oppgir å ha tilegnet seg evne til å ta ansvar og fatte beslutninger, og i signifikant større grad enn studentene våren 2007 å ha tilegnet seg evne til å ta initiativ.

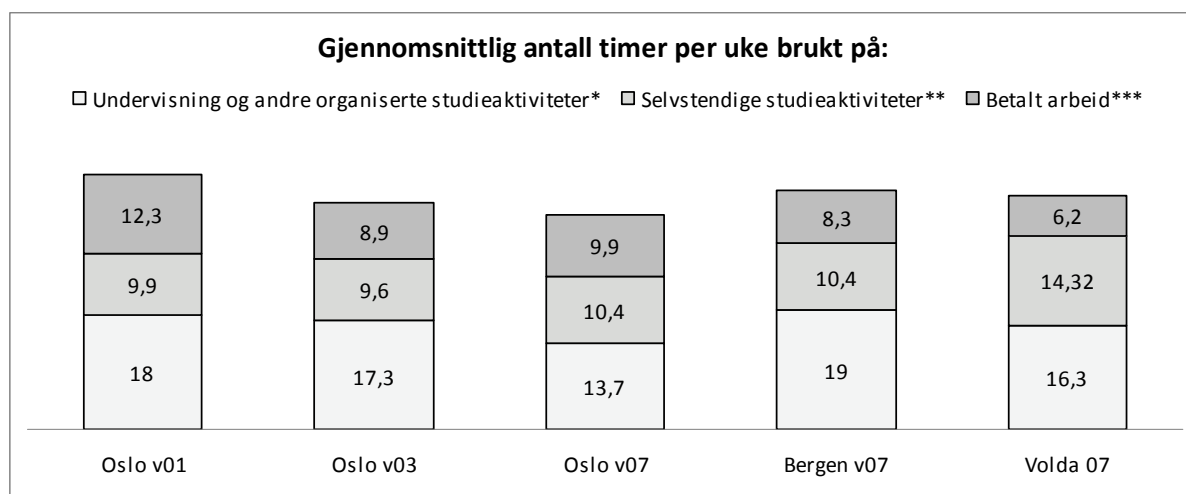
3.7 Studieatferd

Studentenes studieatferd måles i denne rapporten både ved å se på hvor mye tid studentene oppgir å bruke på studierelaterte aktiviteter og betalt arbeid per uke, og hvilke studiestrategier studentene oppgir å bruke når de legger opp sitt studiearbeid.

3.7.1 Tidsbruk

Figur 3.14 viser hvor mange timer i gjennomsnitt allmennlærerstudentene ved Høgskolen i Oslo som var i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 og ved Høgskolen i Bergen og Høgskolen i Volda våren 2007 oppgir å bruke på henholdsvis undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, selvstendige studieaktiviteter og betalt arbeid i løpet av en vanlig uke.

Figur 3.14 Allmennlærerstudenters egenrapportering av omtrent hvor mange timer de bruker på studierelaterte aktiviteter og betalt arbeid i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo og våren 2007 ved Høgskolen i Bergen og Høgskolen i Volda. Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2003 er signifikant lavere enn for studenter våren 2001, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen og Høgskolen i Volda våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Volda våren 2007.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2003 er signifikant lavere enn for studenter våren 2001.

Allmennlærerstudentene som var i sitt tredje studieår våren 2007 ved Høgskolen i Oslo brukte i gjennomsnitt i underkant av 14 timer per uke på undervisning eller andre organiserte studieaktiviteter, i overkant av 10 timer på selvstendige studieaktiviteter og i underkant av 10 timer på betalt arbeid. Allmennlærerstudentene er den studentgruppen i denne rapporten som bruker minst tid på selvstendige studieaktiviteter og av de studentgruppene som bruker minst tid på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter.

Av Figur 3.14 ser en at variasjonene mellom de tre kullene fra Høgskolen i Oslo i gjennomsnittlig antall timer brukt til selvstendige studieaktiviteter eller betalt arbeid er liten. Mens gjennomsnittlig tid brukt på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter har sunket med om lag 4 timer per uke fra våren 2001 og 2003 til våren 2007.

Allmennlærerstudentene våren 2007 ved Høgskolen i Oslo brukte i gjennomsnitt signifikant mindre tid per uke på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter enn studentene ved Høgskolen i Bergen og Høgskolen i Volda, og signifikant mindre tid enn studentene ved Høgskolen i Volda på selvstendige studieaktiviteter.

Sammenlignes avgangsstudentenes tidsbruk med førsteårsstudentenes, ser en at avgangsstudentene i gjennomsnitt bruker noe mer tid på undervisning og organiserte studieaktiviteter og betalt arbeid, og noe mindre tid på selvstendig studieaktivitet. Førsteårsstudentene ved Høgskolen i Oslo i 2004 brukte i gjennomsnitt omtrent 12 timer per uke på undervisning eller andre organiserte studieaktiviteter, 12 timer per uke på selvstendige studieaktiviteter og 8 timer per uke på betalt arbeid (Frøseth og Smeby 2007: 37).

3.7.2 Studiestrategier

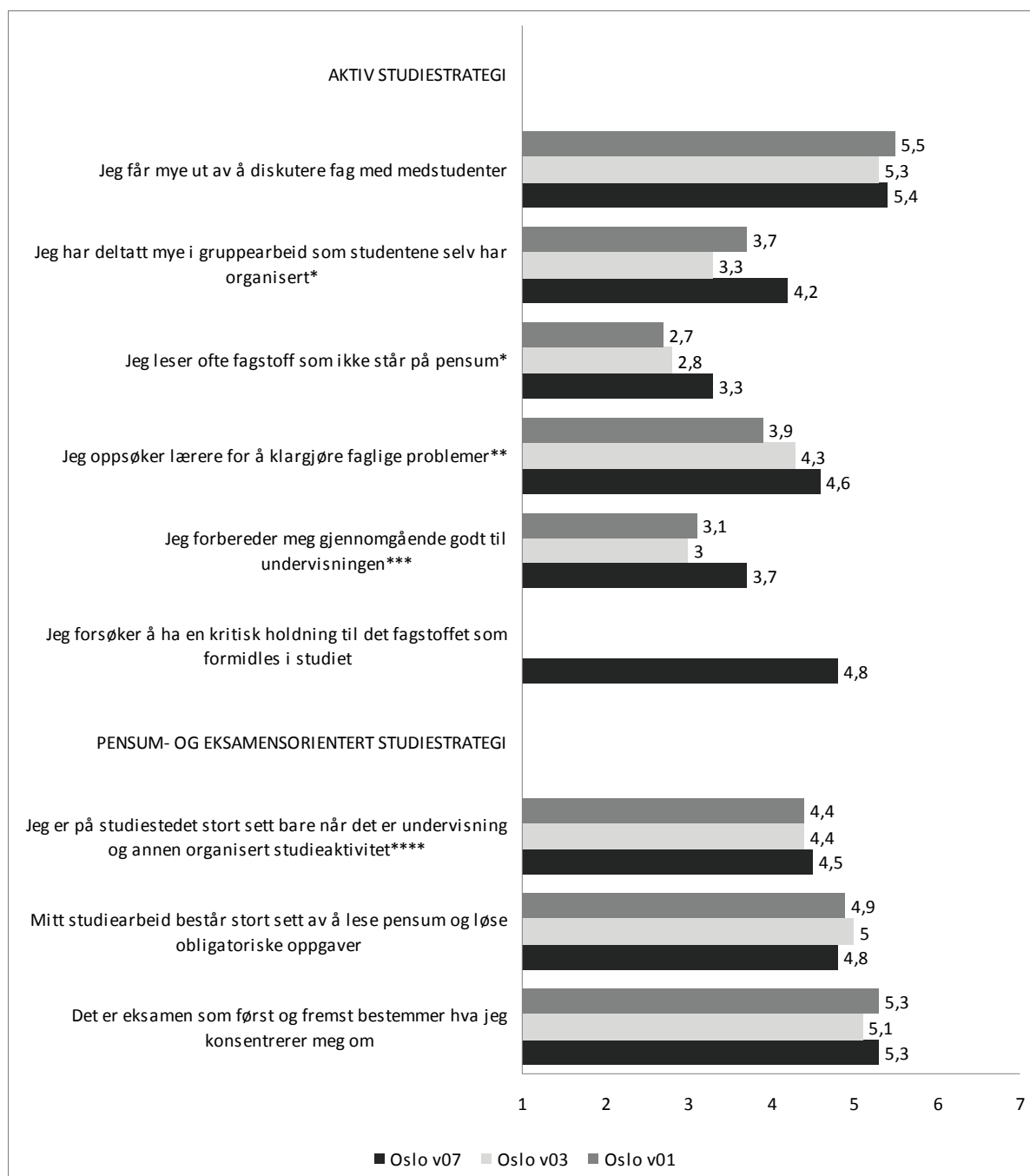
Med studiestrategi siktes det her til studentenes måte å forholde seg til og tilegne seg utdanningens innhold, det vil si hvordan de legger opp sitt studiearbeid. I StudData er studentene bedt om å vurdere ni utsagn om hvordan de legger opp sitt studiearbeid. Studentene ble bedt om å vurdere hvert utsagn på en sjupunktskala hvor 1 er "uenig" og 7 er "enig" (Figur 3.15).

Studentenes studiestrategi kan inndeles og beskrives på ulike måter. Dæhlen og Havnes (2003), Aamodt (2003) og Havnes og Aamodt (2004) beskrev med bakgrunn i StudData tre ulike studiestrategier: autonom, interaktiv og minimalistisk. Havnes og Aamodt (2004) fant at både en autonom og en interaktiv studiestrategi positivt henger sammen (korrelerer) med læringsutbytte, mens en minimalistisk studiestrategi hadde en svak negativ korrelasjon med læringsutbytte. Aamodt (2005) har utarbeidet en indeks for studiestrategi fra 1 til 7 hvor de som skårer 1 på variabelen beskrives som passive og har en pensum- og eksamensorientert studiestrategi, mens de som skårer 7 beskrives som selvstendige og har en mer selvstendig studiestrategi og tar ansvar for egen læring. Denne variabelen gir et sammenfattet mål på studiestrategi og er brukt i sammenligning av studenters studiestrategibruk mellom ulike profesjoner, se Aamodt (2005) og Caspersen (2007). Det er imidlertid mistenkelig ved kun å se på denne variabelen, er detaljer i hvordan studentene svarer på de enkelte utsagnene.

I denne rapporten har vi på bakgrunn av det som er gjort tidligere, valgt å presentere resultatene av hvordan studentene svarer på alle ni utsagnene. For oversiktens skyld har vi delt utsagnene inn i to grupper, en gruppe handler om i hvilken grad studentene forholder seg aktivt til studiet – *aktiv studiestrategi*, og den andre gruppen av utsagn måler i hvilken grad studentene kan sies å ha en mer *pensum- og eksamensorientert studiestrategi* (Figur 3.15). Aktiv studiestrategi belyses gjennom studentenes vurdering av om de er enige eller uenige i påstander om at de får mye ut av å diskutere fag med medstudenter, at de har deltatt i gruppearbeid som studentene selv har organisert, at de ofte leser fagstoff som ikke står på pensum, at de oppsøker lærere for å klargjøre faglige problemer, at de gjennomgående forbereder seg godt til undervisningen og at de forsøker å ha en kritisk holdning til fagstoffet som formidles i studiet. Pensum- og eksamensorientert studiestrategi måles gjennom studentenes vurdering av om de er enige eller uenige i påstander om at de er på studiestedet stort sett bare når det er undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, at studiearbeidet stort sett består av å lese pensum og løse obligatoriske oppgaver og at det først og fremst er eksamen som bestemmer hva de konsentrerer seg om.

Vi vil, i likhet med Caspersen (2007), understreke at en aktiv og en pensum- og eksamensorientert studiestrategi ikke skal brukes som normative kategorier. Men at de kun beskriver ulike måter å legge opp studiearbeidet. Selv om det kan sees som et mål i seg selv at studentene skal være aktive og selvstendige, kan det å fokusere på eksamen og oppfylle de krav som studiet stiller, på mange måter sees på som en fornuftig studiestrategi. En skal ikke se bort i fra at studentenes studiestrategier også avspeiler hvordan studiet er lagt opp og dets eksamensform.

Figur 3.15 Vurdering av påstander som gir uttrykk for studiestrategi i tredje studieår for allmennlærerstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001 og 2003.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001 og 2003, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Volda våren 2007.

**** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Volda våren 2007.

Figur 3.15 viser at det utsagnet som har høyest gjennomsnitt er at en "får mye ut av å diskutere fag med medstudenter". Dette er her kategorisert som en aktiv studiestrategi. Men studentene er ellers i gjennomsnitt hovedsakelig noe mer enige i utsagn som representerer en pensum- og

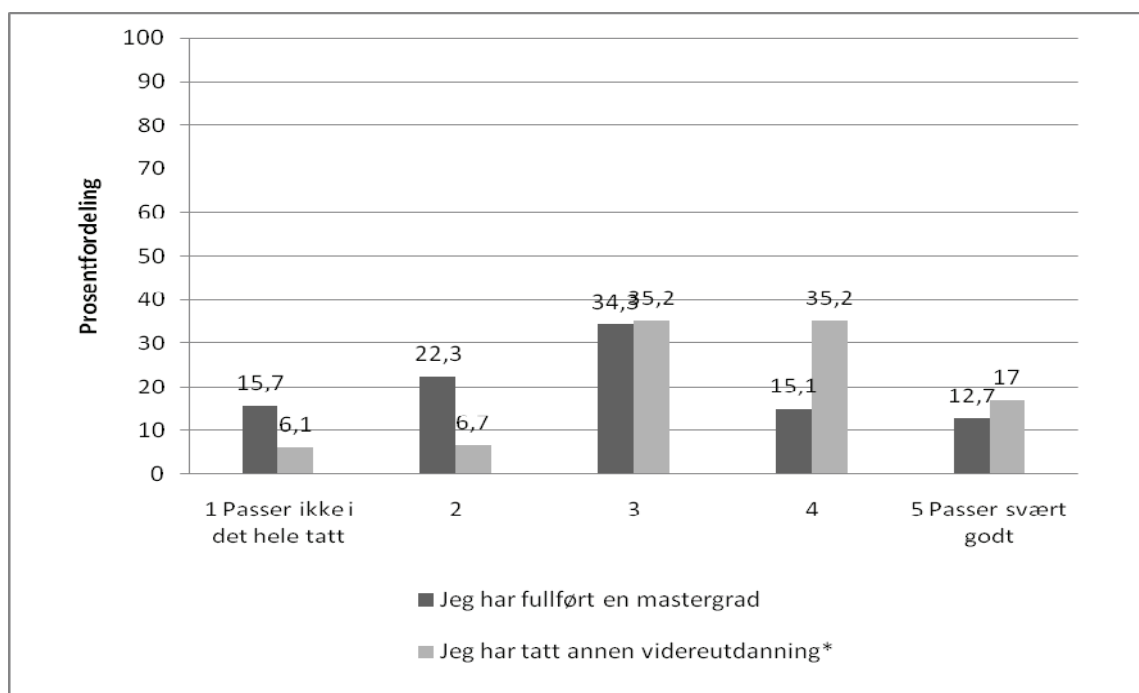
eksamensorientert studiestrategi, enn i utsagnene som representerer en aktiv studiestrategi. Imidlertid fremgår det også at allmennlærerstudentene i 2007 i gjennomsnitt oppgir å ha en langt mer aktiv studietilnærming enn studentene i 2003 og 2001, samtidig holder en pensum- og eksamensorientert studietilnærming seg høy for alle kullene.

Gjennomsnittet for de fleste utsagnene varierer i liten grad mellom Høgskolen i Oslo, Høgskolen i Bergen og Høgskolen i Volda. Kun på to utsagn er det signifikante forskjeller mellom studenter i Oslo og Volda. På utsagnet "Jeg forbereder meg gjennomgående godt til undervisningen" skårer studenter i Oslo signifikant lavere enn studenter i Volda (3,7 mot 4,2 i gjennomsnitt), og utsagnet "Jeg er på studiestedet stort sett bare når det er undervisning og andre organiserte studieaktiviteter" skårer studenter ved Høgskolen i Oslo høyere enn studenter i Volda (4,5 mot 3,7 i gjennomsnitt).

3.8 Etter- og videreutdanning

Studentenes etter- og videreutdanningsmål belyses i Figur 3.16 ved hvor stor andel som oppgir at de tror at de ti år frem i tid vil ha fullført en mastergrad og/eller tatt annen videreutdanning. Studentene ble bedt om å vurdere i hvilken grad utsagnene om at de om 10 år har "fullført en mastergrad" og "tatt annen videreutdanning" på en fempunktsskala der 1 er "passer ikke i det hele tatt" og 5 er "passer svært godt".

Figur 3.16 Allmennlærerstudenters (i sitt tredje studieår ved Høgskolen i Oslo) vurdering av hvor sannsynlig det er at de har tatt en mastergrad eller annen videre utdanning etter 10 år. Prosentfordeling på en fempunktsskala (1 'Passer ikke i det hele tatt' til 5 'Passer svært godt').

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

Figur 3.16 viser at i overkant av en av fire allmennlærerstudenter tror de vil ha fullført en mastergrad innen 10 år etter endt utdanning. Drøyt halvparten av studentene antar at de vil ta en annen videreutdanning i løpet av samme tidsrom. I gjennomsnitt oppgir studenter ved høgskolen i Oslo en signifikant høyere sannsynlighet enn studenter ved Høgskolen i Bergen for at de vil ta en annen

videreutdanning. Frøseth og Caspersen (2008) peker på at om lag en av fem allmennlærere som ble uteksaminert fra Høgskolen i Oslo våren 2003, hadde påbegynt eller fullført annen utdanning i 2006, og om lag en av fire planlegger å søke opptak til videre- eller annen høyere utdanning i løpet av de neste to årene.

4 Førskolelærerutdanningen

I dette kapitlet sammenlignes vurderinger gitt av avgangsstudenter på førskolelærerutdanningen ved Høgskolen i Oslo som var i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 eller 2007.

Tabell 4.1 viser hvor mange avgangsstudenter på førskolelærerutdanningen som har besvart spørreskjemaet ved studieslutt i absolutte tall (N) og i form av svarprosent for hvert kull ved Høgskolen i Oslo og ved tre andre høyskoler våren 2007.

Tabell 4.1 Førskolelærerstudenter som har besvart ved studieslutt våren 2001, 2003 og 2007. Antall og svarprosent.

	N	Svarprosent
Høgskolen i Oslo våren 2001	116	60,1
Høgskolen i Oslo våren 2003	125	69,0
Høgskolen i Oslo våren 2007	92	54,8
Høgskolen i Bergen våren 2007	85	52,1
Høgskolen i Bodø våren 2007	24	75,0
Høgskolen i Volda våren 2007	20	50,0
Universitetet i Stavanger 2007	39	41,9

Resultater for førskolelærerstudenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 som signifikant skiller seg fra resultater for førskolelærerstudenter ved Høgskolen i Bergen kommenteres i de videre analysene. På grunn av lavt antall respondenter fra Høgskolen i Volda og Høgskolen i Bodø og lav svarprosent fra Universitetet i Stavanger, vil resultater fra disse studiestedene kun ved forholdsvis store avvik gi signifikante forskjeller, og de utelates derfor fra analysen.

4.1 Sammendrag

Førskolelærerstudentene er blant de studentgruppene som er mest fornøyde av alle studentgrupper i denne rapporten, når de gir sin samlede vurdering av den utdanningen de har fått. De er også litt fornøyde med praksisdelen, selv om de er litt mindre fornøyde med praksisdelen enn de er med utdanningen sett under ett. Kun 14 prosent av førskolelærerstudenter har alvorlig vurdert å slutte i løpet av utdanningen. De fleste førskolelærerstudenter oppgir at de ser det som ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme utdanning og samme lærested, dersom de hadde mulighet til å gjøre valget på nytt.

Førskolelærerstudentenes vurdering av utsagn som avspeiler sider ved undervisningskvaliteten tyder på at lærer-studentrelasjonen er ganske bra, selv om det har skjedd en endring i negativ retning når det gjelder kvaliteten på tilbakemeldinger studentene får på innleverte arbeider. Studentenes vurderinger indikerer en viss grad av studentaktiviserende undervisningsform hvor flerkulturelle spørsmål har en viss plass. I undervisningen oppmuntres det noe til refleksjon over sammenheng mellom teori og praksis. Førskolelærerstudentene vurderer til en viss grad det å holde seg oppdatert

på forskning som viktig for senere yrkesutøvelse, men opplever at studiet verken gir spesielt god eller dårlig anledning til å lære å lese og forstå forskningslitteratur.

Førskolelærerstudentenes vurdering av utsagn om praksis tyder på at studentene var ganske godt forberedt på praksisoppholdet, at de mottok god veiledning og at de erfarte sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet. Studentene opplever at de mestrer de oppgavene de utførte i praksisperioden.

Førskolelærerstudentenes vurdering av utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle, viser at de er positivt innstilt til teori og at de i praksisopplæringen opplevde at teoretisk kunnskap er av stor verdi.

Førskolelærerstudentene bruker om lag 26 timer per uke på studierelaterte aktiviteter, og bruker sammenlignet med andre studentgrupper i denne rapporten i underkant av middels tid per uke på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, og er av de som bruker minst tid på selvstendige studieaktiviteter. Studentenes vurdering av utsagn om hvordan de legger opp sitt studiearbeid, tyder på at en pensum- og eksamensorientert studiestrategi er mest dekkende som en beskrivelse av deres studietilnærming.

Førskolelærerstudentenes vurderinger av utsagn som belyser rammekvaliteten, tyder på at studentenes sosiale miljø er godt, at arbeidsbelastningen er middels, men at de er litt misfornøyd med organisering og administrasjon av utdanningen.

Utdanningens resultat kvalitet belyses her gjennom studentenes egen vurdering av tilegnet kompetanse. Førskolelærerstudentene oppgir at de gjennom sin utdanning i stor grad har tilegnet seg refleksjonskompetanse, relasjonell kompetanse, teoretisk kompetanse og praktisk kompetanse, og i ganske stor grad har tilegnet seg ledelseskompetanse.

På spørsmål om fremtidig utdanning oppgir om lag en av tre førskolelærerstudenter at de tror de har fullført en mastergrad, og to av tre at de har tatt en videreutdanning, ti år etter endt utdanning.

4.2 Samlet vurdering av utdanning og lærested

Studentenes samlede vurdering av førskolelærerutdanningen og lærestedet måles ved først å se på hvor fornøyde de er, ut fra en samlet vurdering, med den utdanningen de har fått og hvor fornøyde de er med praksisdelen, Figur 4.1.⁷ Deretter omtales hvor stor andel som har vurdert å avbryte studiet. Til slutt sees det på hvor sannsynlig studentene tror det er at de ville valgt samme utdanning og samme lærested, dersom de kunne ta valget om igjen, Tabell 4.2.

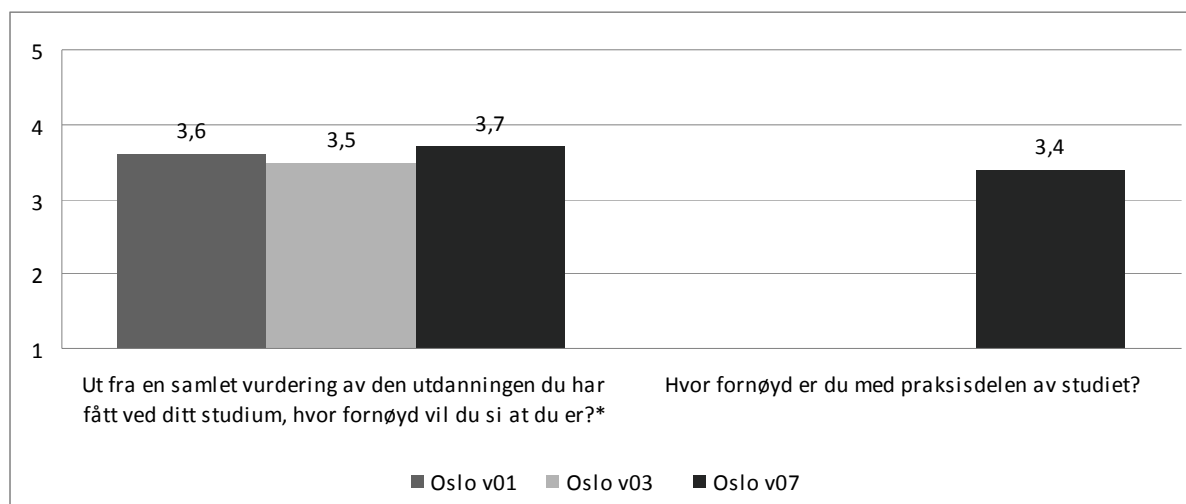
Førskolelærerstudentene våren 2007 oppgir i gjennomsnitt å være litt fornøyde, og er den studentgruppen i denne rapporten som er mest fornøyde, når de gir sin samlede vurdering av den utdanningen de har fått. Det har skjedd en liten, men signifikant positiv endring i hvor fornøyde studentene samlet sett er med sin utdanning fra 2003 til 2007.

---

⁷ Mer detaljert vurdering av undervisning, studieforhold og av praksisdelen gis i avsnitt 4.3, 4.4 og 4.5.

Av Figur 4.1 ser en at studentene i gjennomsnitt også er litt fornøyde med praksisdelen av førskolelærerutdanningen, selv om de er litt mindre fornøyde med praksis enn de er med utdanningen sett under ett.

Figur 4.1 Samlet vurdering av utdanning og med praksisdelen for studenter på førskolelærerutdanningen i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Svært misfornøyd' til 5 'svært fornøyd'). Gjennomsnitt.

*Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003.

Det er ingen signifikante forskjeller mellom Høgskolen i Oslo og Høgskolen i Bergen i hvor fornøyde førskolelærerstudentene er samlet sett med utdanningen eller med praksisdelen.

Svaret på spørsmål om de noen gang i løpet av studietiden alvorlig har vurdert å slutte, varierer noe mellom kullene. I 2001 svarte 20 prosent av avgangsstudentene ved Høgskolen i Oslo at de har vurdert å slutte, i 2003 har dette steget til 26,2 prosent, mens det i 2007 har sunket til 14 prosent av avgangsstudentene. Sammenligner en med avgangsstudenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007 er det 19,4 prosent som i løpet av studiet alvorlig har vurdert å slutte. Førskolelærerutdanningen er blant de utdanningene i denne rapporten som har lavest andel studenter som alvorlig har vurdert å slutte før fullført utdanning. En kan anta at de som har vurdert å avbryte sin utdanning, enten er usikre på om de har valgt riktig utdanning, eller er svært misfornøyde med den opplæringen de mottar. Tabell 4.2 viser hvor sannsynlig studentene oppgir at det er at de ville valgt samme utdanning og samme lærested, dersom det var mulig å velge dette på nytt.

Tabell 4.2 viser at de aller fleste førskolelærerstudentene ved Høgskolen i Oslo (80 prosent) oppgir at det er ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme type utdanning dersom de hadde hatt mulighet til å foreta valget på nytt. Nesten like stor andel (69 prosent) ville valgt samme lærested. Gjennomsnittet for studentenes vurdering av sannsynlighet for valg av samme type utdanning har steget fra 2001 til 2003 og 2007 (3,8 mot henholdsvis 4,2 og 4,1 i gjennomsnitt), mens det er uendret for valg av samme lærested. Resultatene for valg av type utdanning og lærested viser ingen signifikante forskjeller i gjennomsnitt mellom høgskolene.

Tabell 4.2 Vurdering av valg av utdanning og lærested for førskolelærerstudenter i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo. Prosentfordeling.

Dersom det hadde vært mulig å gjøre om igjen valget du foretok da du begynte på denne utdanningen. Hvor sannsynlig er det da at du ville ha valgt	Svært lite sannsynlig	Lite sannsynlig	Usikker	Ganske sannsynlig	Svært sannsynlig	Vet ikke
....samme type utdanning (våren 2007)*	2,2	3,3	12,1	29,7	50,5	2,2
....samme type utdanning (våren 2003)**	11,8	8,8	9,1	20,0	40,9	3,6
....samme type utdanning (våren 2001)	9,0	4,1	10,7	18,9	52,5	4,9
....samme lærested (våren 2007)	4,4	4,4	18,7	20,9	48,4	3,3
....samme lærested (våren 2003)	10,0	9,1	15,5	15,5	45,5	4,5
....samme lærested (våren 2001)	7,6	7,6	7,6	14,3	56,3	6,7

*Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

**Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

4.3 Undervisning og studieforhold

I dette avsnittet presenteres studentenes vurdering av kvalitetsaspekter knyttet til undervisning og studieforhold. Studentene ble bedt om å vurdere 26 utsagn, hvert på en syvpunktskala hvor 1 er "uenig" og 7 er "enig". Det er kun studentene våren 2007 som ble bedt om å vurdere alle utsagnene. Studenter våren 2003 og våren 2001 ble bedt om å vurdere fem utsagn om undervisning og studieforhold.

Utsagnene studentene er bedt om å ta stilling til kan være med på å si noe om en utdannings undervisningskvalitet og rammekvalitet. Undervisningskvaliteten belyses her gjennom å se på lærer – studentrelasjonen (Figur 4.2), undervisningen (Figur 4.3), sammenheng mellom teori og praksis i undervisningen (Figur 4.4) og studiets og studentenes forhold til forskning (Figur 4.5).

Rammekvaliteten belyses ved å se på forhold som sosialt miljø, arbeidsbelastning og organisering og administrasjon (Figur 4.6).

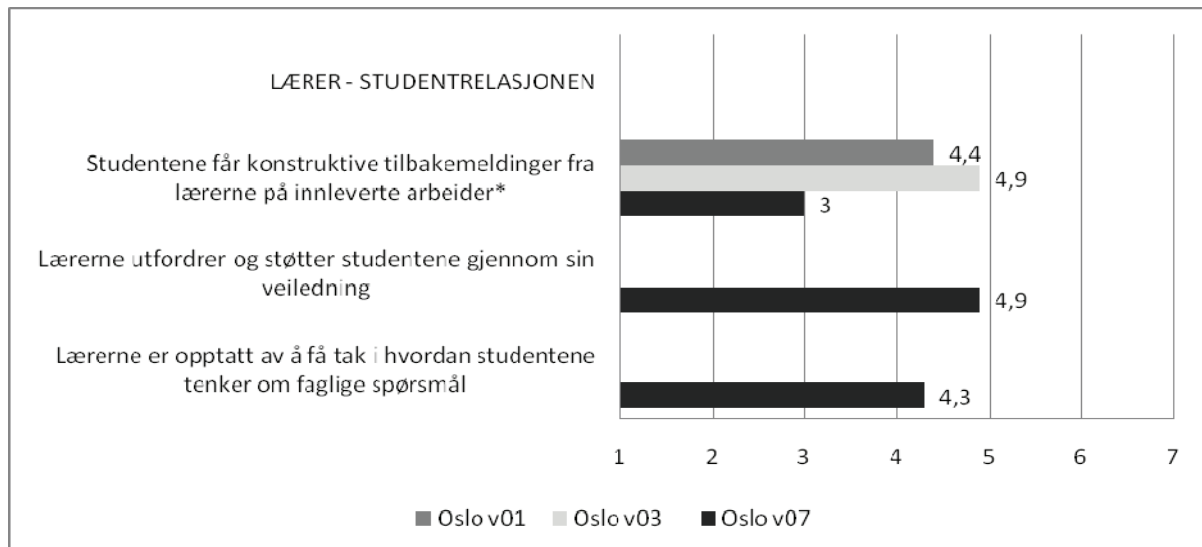
Lærer – studentrelasjonen

Lærer – studentrelasjonen måles ved tre utsagn som på ulike måter fanger opp sider ved kontakten mellom lærere og studenter i form av tilbakemeldinger på innleverte arbeider, om veiledningen er utfordrende og støttende og om studentene opplever at lærerne er opptatt av hva studentene tenker om faglige spørsmål. Førskolelærerstudentenes vurderinger av de tre utsagnene, tyder på at selv om forholdet mellom studenter og lærer på enkelte områder ser ut til å være ganske bra, så har de skjedd en endring i negativ retning på kvaliteten på tilbakemeldinger studenter får på innleverte arbeider.

Figur 2.2 viser i hvilken grad førskolelærerstudentene er enige eller uenige i påstandene om at de får konstruktive tilbakemeldinger fra lærerne på innleverte arbeider, at lærerne utfordrer og støtter studentene gjennom sin veiledning, og at lærerne er opptatt av å få tak i hvordan studentene tenker om faglige spørsmål.

Figur 4.2 Vurdering av lærer - studentrelasjonen i tredje studieår for førskolelærerstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter våren 2001 og 2003, og gjennomsnittet for studenter våren 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001. Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

Figur 4.2 viser at førskolelærerstudentene våren 2007 i gjennomsnitt er litt enige i at lærerne utfordrer og støtter studentene gjennom sin veiledning. De er verken enige eller uenige i at lærerne er opptatt av å få tak i hvordan studentene tenker om faglige spørsmål, og i at studentene får konstruktive tilbakemeldinger på innleverte arbeider. Dette har endret seg signifikant negativt retning siden 2003.

Førskolelærerstudentene ved Høgskolen i Oslo er også signifikant mer uenige i de får konstruktive tilbakemeldinger fra lærerne på innleverte arbeider, enn det studentene ved Høgskolen i Bergen er (3,0 mot 5,0 i gjennomsnitt).

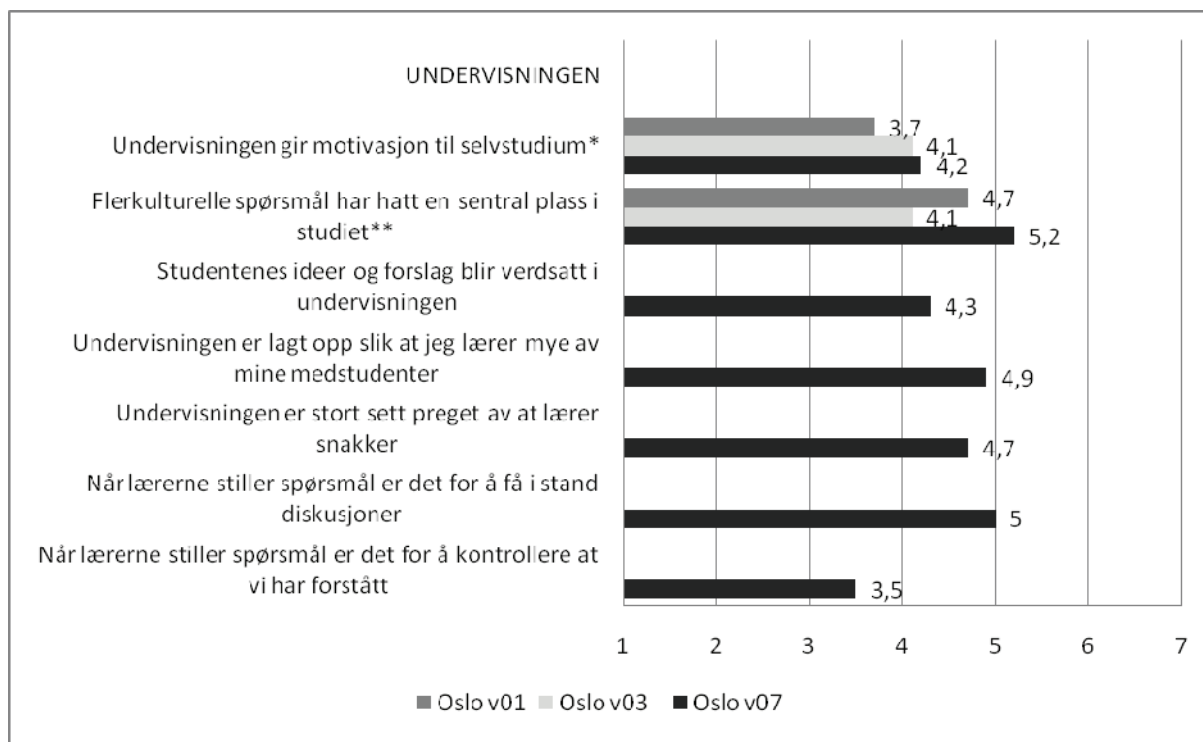
Undervisningen

Kvaliteten på undervisningen måles ved syv utsagn. I Figur 4.3 presenteres utsagn som måler i hvilken grad undervisningen gir motivasjon til selvstudium, og om den er preget av at studentene aktiviseres eller at læreren foreleser. I tillegg søkes det fanget opp om flerkulturelle spørsmål har en plass i undervisningen.

Førskolelærerstudentenes vurderinger indikerer til en viss grad en studentaktiverende undervisningsform hvor det er lagt opp til noe diskusjon og til at studentene skal lære av hverandre, og hvor flerkulturelle spørsmål har hatt en viss plass.

I hvilken grad undervisningen hjelper studentene til å se sammenheng mellom teori og praksis og studiets og studentenes forhold til forskning, er for oversiktens skyld tatt ut som egne temaer som belyses nedenfor.

Figur 4.3 Vurdering av undervisningen i tredje studieår for førskolelærerstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001 og 2003.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001 og 2003, og gjennomsnittet for studenter våren 2003 er signifikant lavere enn for studenter våren 2001. Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

Figur 4.3 viser at førskolelærerstudentene våren 2007 i gjennomsnitt er litt enige i at undervisningen er lagt opp slik at de lærer mye av sine medstudenter og at når lærerne stiller spørsmål er det for å få i stand diskusjoner. Imidlertid er de også i gjennomsnitt litt enige i at undervisningen stort sett er preget av at læreren snakker og de er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at studentenes ideer og forslag blir verdsatt i undervisningen eller i at undervisningen gir motivasjon til selvstudium. Studentene er i gjennomsnitt litt uenige i påstanden om at når lærerne stiller spørsmål så er det for å kontrollere at de har forstått. Studentene er litt enige i at flerkulturelle spørsmål har hatt en sentral plass.

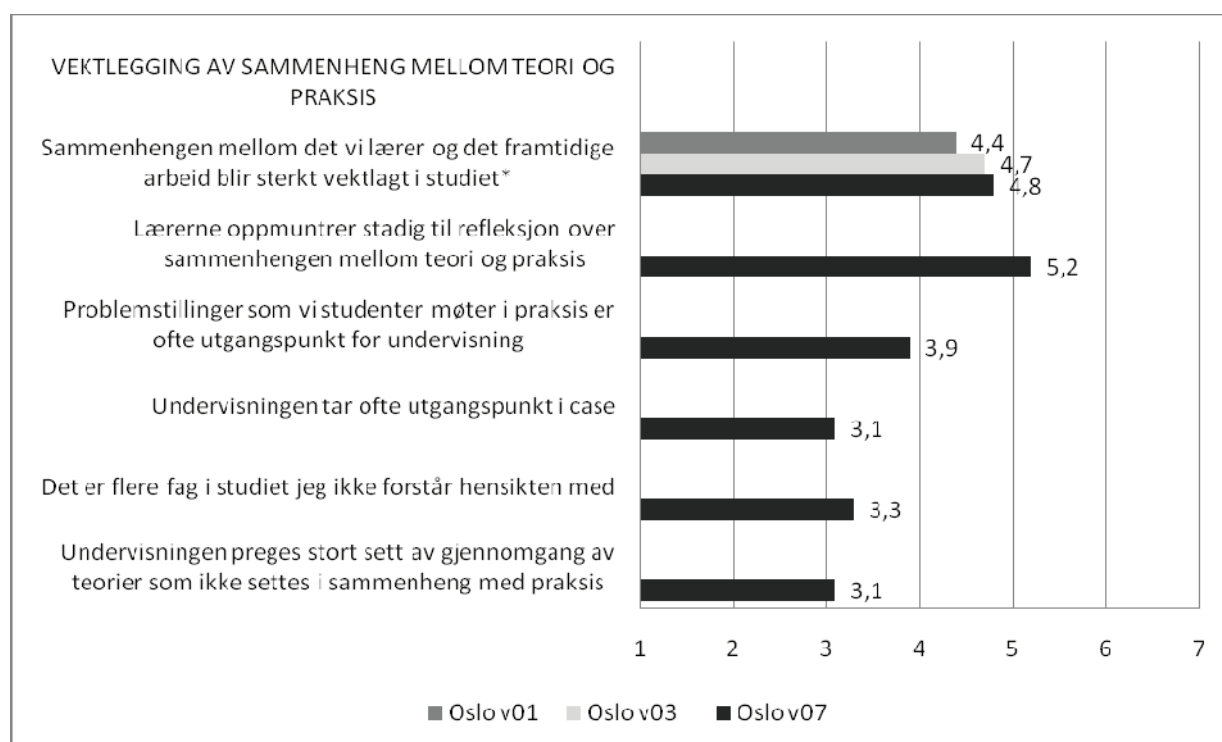
Av Figur 4.3 kan en se at førskolelærerstudentenes opplevelse av om undervisningen gir motivasjon til selvstudium, har endret seg signifikant i positiv retning fra 2001 og 2003 til 2007, selv om endringene ikke er store. Studentenes vurdering av om flerkulturelle spørsmål har hatt en sentral plass varierer en god del mellom de tre kullene, men studentene våren 2007 er signifikant mer enige i denne påstanden enn studentene våren 2001 og 2003. Det er studenten våren 2003 som gir den laveste tilslutningen til denne påstanden. Studentene ved Høgskolen i Oslo er også signifikant mer enige i at flerkulturelle spørsmål har hatt en sentral plass i studiet, enn det studentene ved Høgskolen i Bergen er (5,2 mot 3,4 i gjennomsnitt).

Vektlegging av sammenheng mellom teori og praksis i undervisningen

Et viktig kvalitetsaspekt ved undervisningen på førskolelærerutdanningen er om den klarer å hjelpe studentene til å se sammenhengen mellom teori og praksis, og på den måten forberede studentene på senere profesjonsutøvelse. Figur 2.4 viser hvordan studentene vurderer seks utsagn om sammenheng mellom teori og praksis i undervisningen. Fire positive utsagn omfatter om undervisningen tar utgangspunkt i case eller i problemstillinger studentene møter i praksis, om sammenhengen mellom det de lærer og fremtidig arbeid vektlegges og om det oppmuntres til refleksjon over sammenhengen mellom teori og praksis. To negative utsagn tar opp om undervisningen preges av gjennomgang av teorier som ikke settes i sammenheng med praksis og om det er fag i studiet studentene ikke forstår hensikten med.

Førskolelærerstudentenes vurdering av utsagnene tyder på at det i undervisningen oppmuntres noe til refleksjon over sammenheng mellom teori og praksis og at sammenheng mellom det de lærer og det fremtidige arbeid tas opp i studiet.

Figur 4.4 Vurdering av vektleggingen av sammenhengen mellom teori og praksis i undervisningen i tredje studieår for førskolelærerstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

Figur 4.4 viser at førskolelærerstudentene våren 2007 i gjennomsnitt er litt enige både i at lærerne stadig oppmuntrer til refleksjon over sammenhengen mellom teori og praksis og i at sammenhengen mellom det de lærer og det fremtidige arbeid blir sterkt vektlagt i studiet. Studentene er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at problemstillinger de møter i praksis ofte er utgangspunkt for undervisning, og er litt uenige i at undervisningen ofte tar utgangspunkt i case. Studentene er i gjennomsnitt litt uenige i påstandene om at det er flere fag de ikke forstår hensikten med og at undervisningen stort sett preges av teorier som ikke settes i sammenheng med praksis.

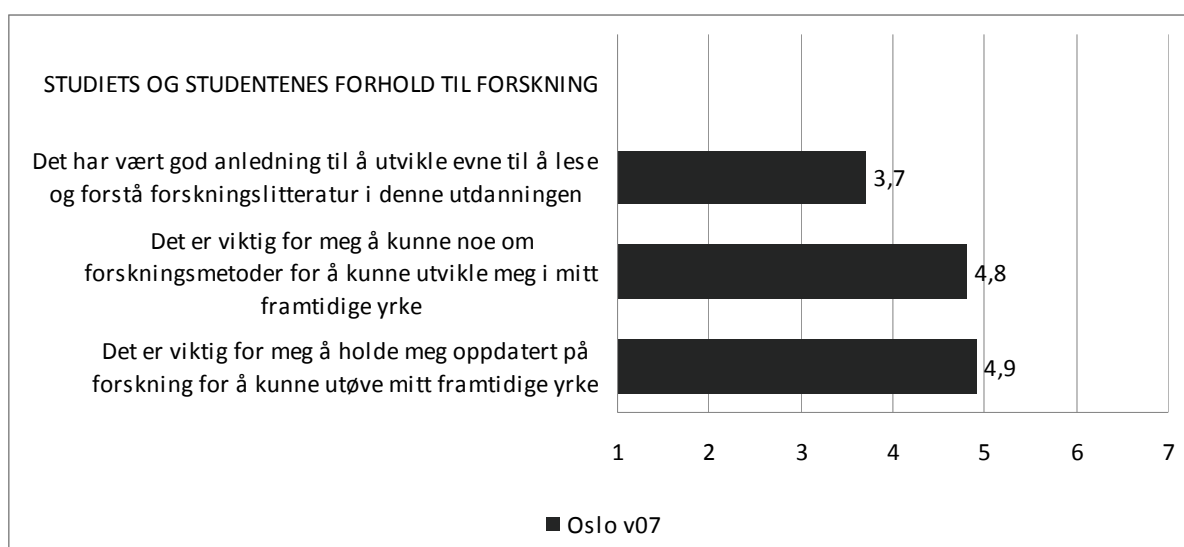
Av Figur 4.4 går det frem at det har skjedd en viss positiv endring ved at studentene våren 2007 er mer enige i at sammenhengen mellom det studentene lærer og det fremtidige arbeid blir vektlagt i studiet, enn det studentene i 2001 er.

Førskolelærerstudentenes totale opplevelse av sammenhengen mellom teori og praksis utdypes ytterligere ved å se på deres opplevelse av sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet, avsnitt 4.4, og gjennom å se på hvordan utdanningen vektlegger teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle, avsnitt 4.5.

Studiets og studentenes forhold til forskning

Studentenes og studiets forhold til forskning belyses i figur 4.5 ved å se på i hvilken grad studentene opplever det å kunne noe om forskningsmetoder som viktig for å kunne utvikle seg i sitt framtidige yrke, om det er viktig å holde seg oppdatert på forskning for å kunne utøve sitt framtidige yrke, og i hvilken grad de synes utdanningen har gitt dem anledning til å lære å lese forskningslitteratur.

Figur 4.5 Vurdering av studiets og studentenes forhold til forskning i tredje studieår for førskolelærerstudenter våren 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

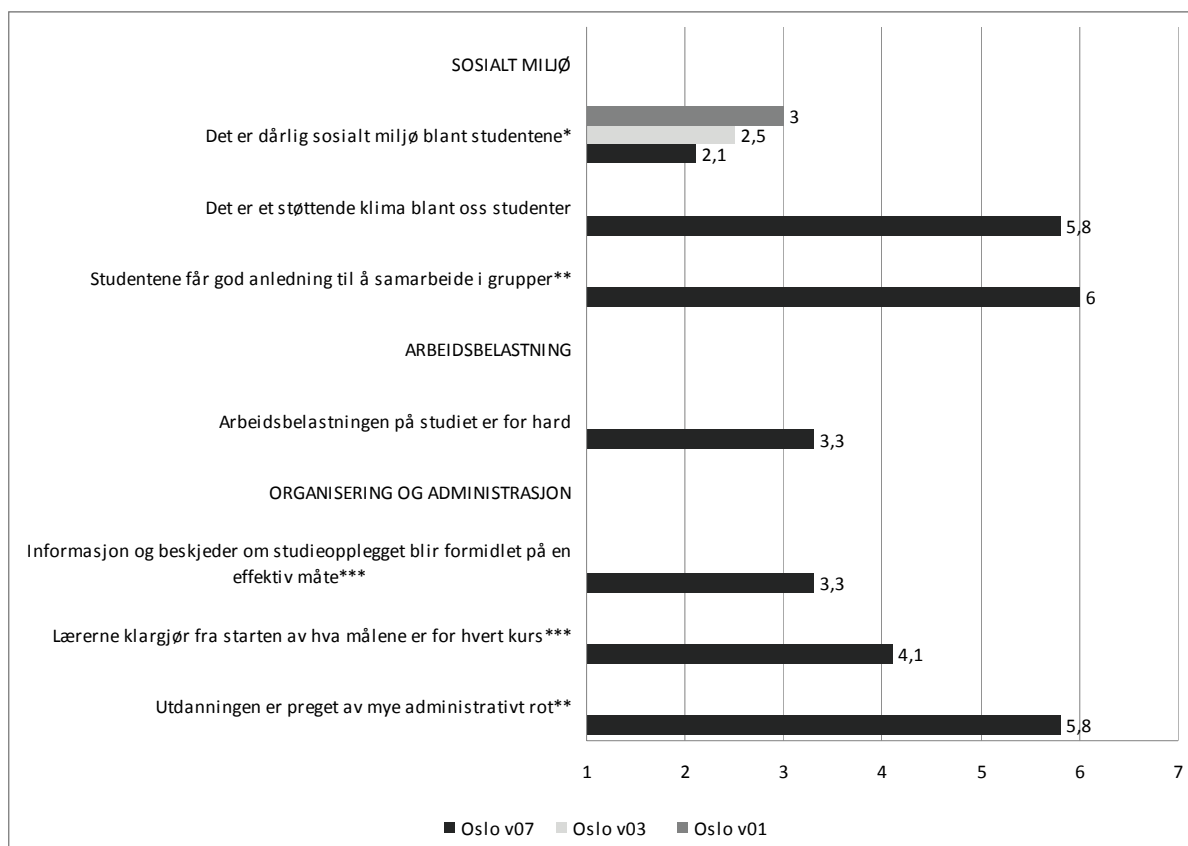

Figur 4.5 viser at førskolelærerstudentene våren 2007 i gjennomsnitt er litt enige i både at det er viktig å kunne holde seg oppdatert på forskning for å kunne utøve sitt framtidige yrke og at det er viktig å kunne noe om forskningsmetoder for å kunne utvikle seg i sitt framtidige yrke. Studentene er verken enige eller uenige i at det i utdanningen har vært god anledning til å utvikle evne til å lese og forstå forskningslitteratur.

Sosialt miljø, arbeidsbelastning, organisering og administrasjon

Rammekvaliteten belyses i Figur 4.6 ved å se på studentenes vurdering av tre utsagn om det sosiale miljøet, ett utsagn om arbeidsbelastning og tre utsagn om organisering og administrasjon av utdanningen. Figur 4.6 viser i grove trekk at det sosiale miljøet blant førskolelærerstudentene er godt, at arbeidsbelastningen er litt under middels og at de er litt misfornøyd med organisering og administrasjon av utdanningen.

Figur 4.6 Vurdering av sosialt miljø, arbeidsbelastning, organisering og administrasjon i tredje studieår for førskolelærerstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001 og 2003, og den er signifikant høyere for studenter våren 2003 enn 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

Førskolelærerstudentene våren 2007 er i gjennomsnitt enige i at det er støttende klima blant studentene og er uenige i påstanden om at det er dårlig miljø blant studentene. Studentene er enige i at det er god anledning til å samarbeide i grupper. Det kan også se ut til at studentenes opplevelse av det sosiale miljøet har endret seg i positiv retning ved at studentene våren 2001 bare er litt uenige i at det sosiale miljøet blant studentene er dårlig til at studentene våren 2007 er uenige i denne påstanden.

Førskolelærerstudentene er i gjennomsnitt litt uenige i at arbeidsbelastningen er for hard.

Førskolelærerstudentene er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at lærerne klargjør fra starten hva målene er for hvert kurs, de er litt uenige i at informasjon og beskjeder om studieopplegget blir formidlet på en effektiv måte, og de er enige i at utdanningen er preget av mye administrativ rot.

Førskolelærerstudentene våren 2007 ved Høgskolen i Oslo er signifikant mindre enige enn studentene ved Høgskolen i Bergen i påstandene om at informasjon og beskjeder om studieopplegget blir formidlet på en effektiv måte (3,3 mot 4,0 i gjennomsnitt) og at lærerne klargjør fra starten av hva som målene er for hvert kurs (4,1 mot 4,7 i gjennomsnitt). Mens studentene ved Høgskolen i Oslo er signifikant mer enige enn studentene ved Høgskolen i Bergen i at studentene får god anledning til å samarbeide i grupper (6,0 mot 5,3 i gjennomsnitt) og at utdanningen er preget av mye administrativ rot (5,8 mot 5,0 i gjennomsnitt).

4.4 Praksis

Førskolelærerutdanningen inneholder 20 uker med praksis fordelt over alle tre studieårene. I avsnitt 4.2 (Figur 4.1) så vi at førskolelærerstudentene våren 2007 i gjennomsnitt er litt mindre fornøyd med praksisdelen av studiet enn de er i den samlede vurderingen av utdanningen. I dette avsnittet belyses studentenes vurdering av praksisdelen ved å se på i hvilken grad ulike utsagn knyttet til praksis stemmer overens med deres erfaringer. Utsagnene studentene ble bedt om å ta stilling til ved vurdering av praksis, kan være med på å si noe om utdanningens undervisningskvalitet.

Studentene ble bedt om å vurdere 16 ulike utsagn knyttet til praksis, hvert på en fempunktskala hvor 1 er "ikke i det hele tatt" og 5 er "i svært stor grad", som i den videre analysen er delt inn i følgende fire grupper: forberedelse til praksis, veiledning og veilederne, sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet og andre erfaringer fra praksis (Figur 4.7). Det er kun studentene våren 2007 som ble bedt om å vurdere alle utsagnene om praksis, og studentene våren 2003 ble bedt om å vurdere tre utsagn knyttet til veilederne.

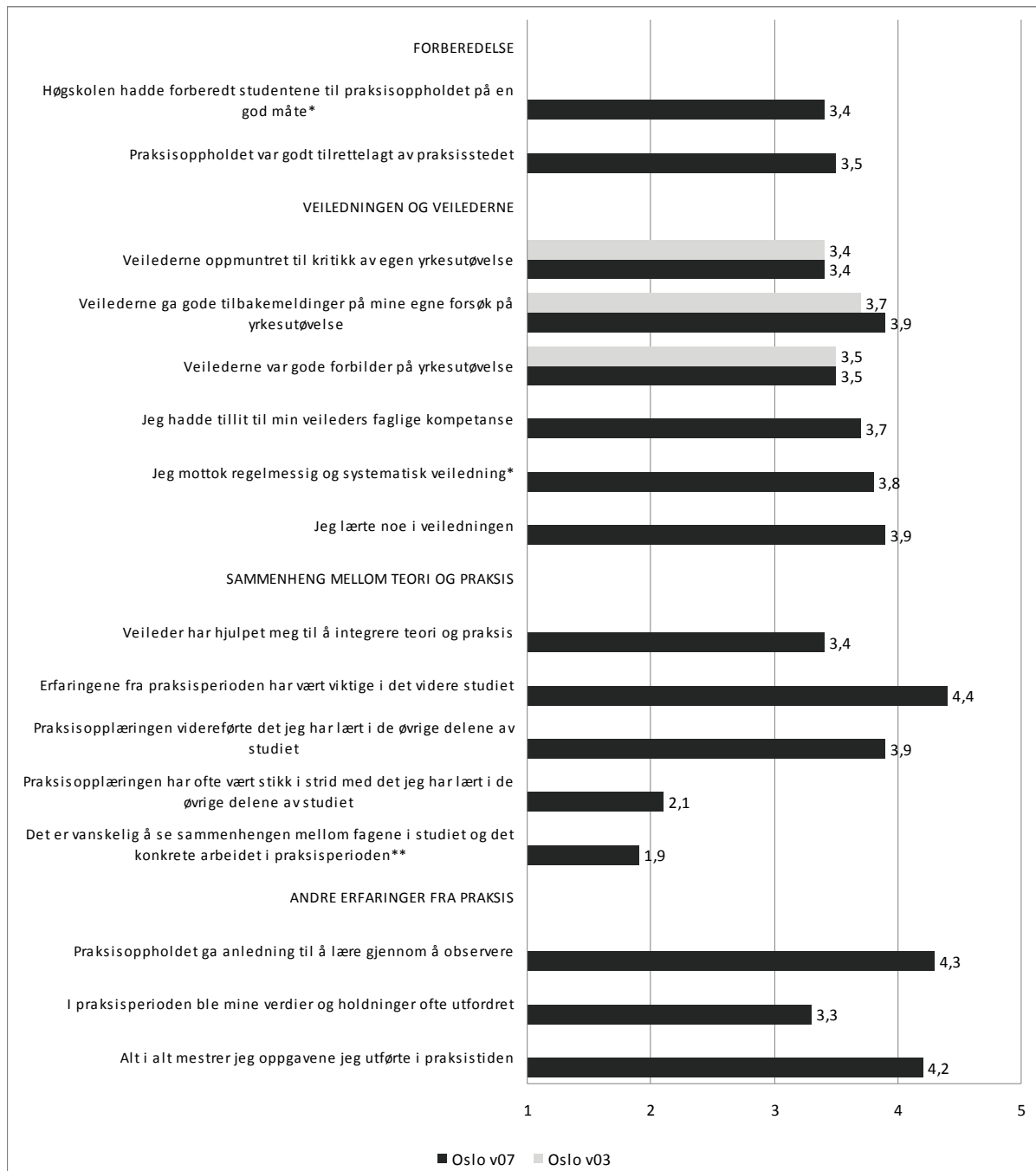
Forberedelse til praksis belyses gjennom studentenes vurdering av i hvilken grad høgskolen hadde forberedt studentene til praksisoppholdet på en god måte og om praksisoppholdet var godt tilrettelagt av praksisstedet.

Veiledning og veilederne belyses gjennom studentenes vurdering av i hvilken grad veilederne oppmuntret til kritikk av egen yrkesutøvelse, om veilederne ga gode tilbakemeldinger på studentenes egne forsøk på yrkesutøvelse, om veilederne var gode forbilder på yrkesutøvelse, samt påstandene om at studentene hadde tillit til veileders faglige kompetanse, at de mottok regelmessig og systematisk veiledning og at de lærte noe i veiledningen.

Sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet belyses gjennom studentenes vurdering av i hvilken grad veileder har hjulpet dem til å integrere teori og praksis, om erfaringene fra praksisperioden har vært viktige i det videre studiet, om praksisopplæringen videreførte eller har vært i strid med det de har lært i de øvrige delene av studiet og om det er vanskelig å se sammenhengen mellom fagene i studiet og det konkrete arbeidet i praksisperioden.

Av andre erfaringer fra praksis belyses studentenes vurdering av i hvilken grad praksisoppholdet ga anledning til å lære gjennom å observere, om studentenes verdier og holdninger ble utfordret og om studentene opplever at de alt i alt mestrer de oppgavene de utførte i praksistiden.

Figur 4.7 Vurdering av praksis og veiledning tilknyttet praksis for førskolelærerstudenter i sitt tredje studieår ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2003 på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

Forberedelse til praksis

Figur 4.7 viser at førskolelærerstudentene våren 2007 i gjennomsnitt føler at praksisoppholdet var ganske godt forberedt. Studentene oppgir i gjennomsnitt at høgskolen i ganske stor grad hadde forberedt studentene til praksisoppholdet på en god måte og at praksisoppholdet i ganske stor grad var godt tilrettelagt av praksisstedet.

Veiledningen og veilederne

Av Figur 4.7 ser en at i hvilken grad de ulike utsagnene om veilederne og veiledningen førskolelærerstudentene mottar i praksis, stemmer overens med studentenes erfaringer, varierer noe. Studentene våren 2007 opplever i gjennomsnitt i ganske stor grad at veilederne oppmuntret til kritikk av egen yrkesutøvelse og i ganske stor grad at veilederne var gode forbilder på yrkesutøvelse. Studentene oppgir i gjennomsnitt at veilederne i stor grad ga gode tilbakemeldinger på studentenes egne forsøk på yrkesutøvelse, at de i ganske stor grad regelmessig mottok veiledning og at de i stor grad lærte noe av veiledningen. Studentene hadde i gjennomsnitt i ganske stor grad tillit til veileders faglige kompetanse.

Sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet

Førskolelærerstudentenes vurderinger tyder på at de erfarte sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet. Figur 4.7 viser at studentene våren 2007 i gjennomsnitt i stor grad vurderer erfaringene fra praksisoppholdet som viktige i det videre studiet, praksisopplæringen oppleves i stor grad å videreføre, og i liten grad å være i strid med, det de har lært i de øvrige delene av studiet. Studentene opplever i gjennomsnitt i svært liten grad at det er vanskelig å se sammenhengen mellom fagene i studiet og det konkrete arbeidet i praksisperioden. Studentene opplever i gjennomsnitt i ganske stor grad at veileder hjalp dem med å integrere teori og praksis.

Andre erfaringer fra praksis

Av andre erfaringer knyttet til praksis viser Figur 4.7 at førskolelærerstudentene våren 2007 i gjennomsnitt opplever at de i praksisperioden i stor grad fikk anledning til å lære gjennom å observere, at de i ganske stor grad fikk sine verdier og holdninger utfordret og at de i stor grad opplever at de mestrer de oppgavene de utførte i praksistiden.

Sammenlignet med Høgskolen i Bergen

Vurderingene førskolelærerstudentene ved Høgskolen i Oslo gir av praksis skiller seg for de fleste utsagnene ikke signifikant fra Høgskolen i Bergen, med unntak av at studentene ved Høgskolen i Oslo oppgir i signifikant større grad enn studenter ved Høgskolen i Bergen at Høgskolen hadde forberedt studentene til praksisoppholdet på en god måte (3,4 mot 2,9 i gjennomsnitt) og at de mottok regelmessig og systematisk veiledning (3,8 mot 3,5 i gjennomsnitt). Studentene ved Høgskolen i Oslo oppgir i signifikant mindre grad enn studentene ved høgskolen i Bergen at det er vanskelig å se sammenhengen mellom fagene i studiet, og det konkrete arbeidet i praksisperioden (1,9 mot 2,2 i gjennomsnitt).

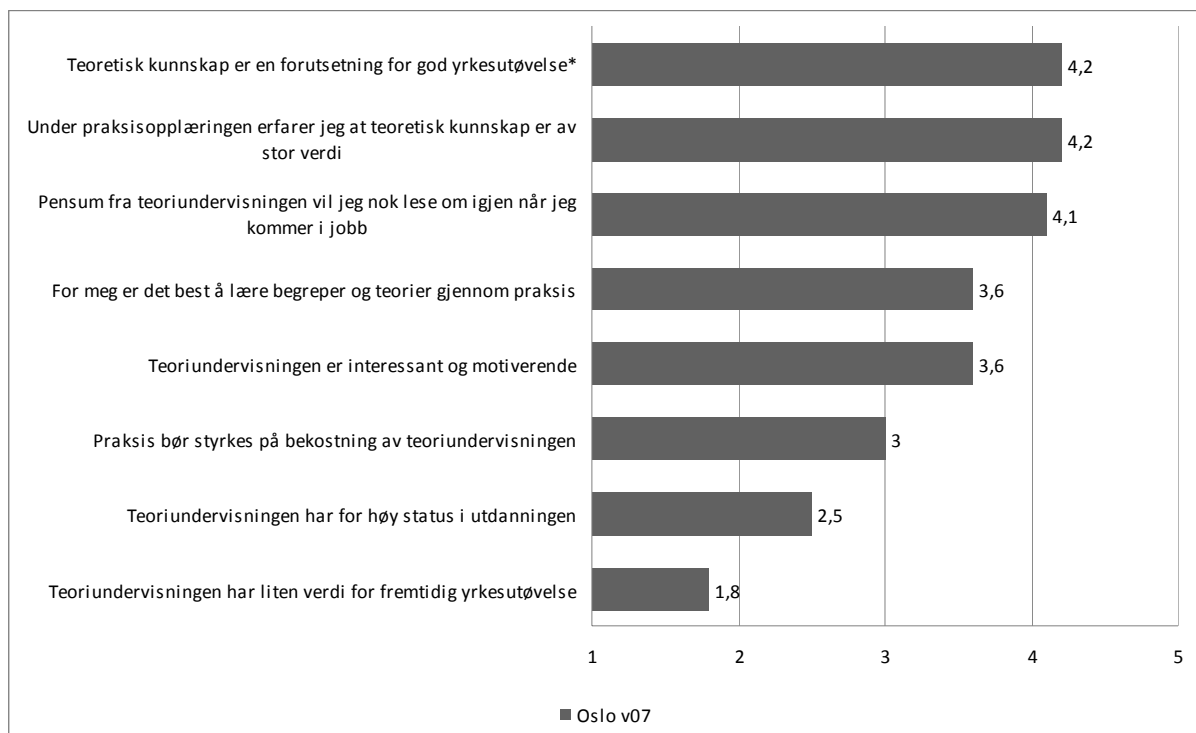

4.5 Utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle

Avgangsstudentene våren 2007 ble bedt om å vurdere 8 utsagn om utdanningens vektlegging av teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle, hvert på en fempunktskala hvor 1 er "uenig" og 5 er "enig".

Figur 4.8 viser i hvilken grad førskolelærerstudentene er enige eller uenige i påstandene om at teoretisk kunnskap er en forutsetning for god yrkesutøvelse, om de under praksisopplæringen erfarer at teoretisk kunnskap er av stor verdi, om de vil lese pensum på nytt når de kommer i jobb, om det er best å lære begreper og teorier gjennom praksis, om praksis bør styrkes på bekostning av teoriundervisningen, om teoriundervisningen er interessant og motiverende, om teoriundervisningen har for høy status i utdanningen og om at teoriundervisningen har liten verdi for fremtidig yrkesutøvelse.

Figur 4.8 Vurdering av utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle blant førskolelærerstudenter i tredje studieår våren 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktskala (1 'helt uenig' til 5 'helt enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

Figur 4.8 viser at førskolelærerstudentene er positivt innstilt til teoretisk kunnskap ved at de i gjennomsnitt er enige i at teoretisk kunnskap er en forutsetning for god yrkesutøvelse og at de er uenige i at teoriundervisningen har liten verdi for fremtidig yrkesutøvelse. I gjennomsnitt erfarte studentene under praksisopplæringen at teoretisk kunnskap er av stor verdi, og de er enige i at de nok vil lese teoripensum om igjen når de kommer ut i jobb. Studentene er i gjennomsnitt litt enige i at teoriundervisningen er motiverende og er litt uenige i at teoriundervisningen har for høy status i utdanningen.

Førskolelærerstudentene er i gjennomsnitt litt enige i at det er best å lære begreper og teorier gjennom praksis, men de er verken enige eller uenige i at praksis bør styrkes på bekostning av teoriundervisningen.

Førskolelærerstudentene ved Høgskolen i Oslo er signifikant mer enige i at teoretisk kunnskap er en forutsetning for god yrkesutøvelse, enn det studentene ved Høgskolen i Bergen er (4,2 mot 3,9 i gjennomsnitt).

4.6 Tilegnet kompetanse

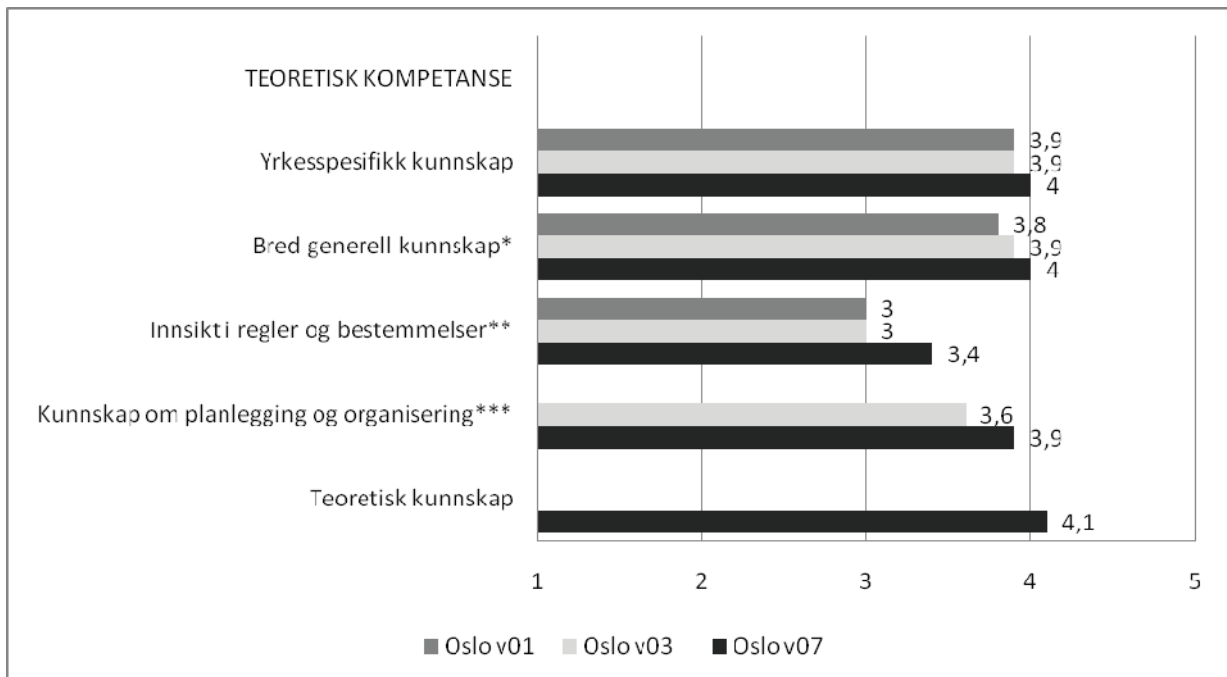
Studentenes læringsresultat måles i denne rapporten ved å se på studentenes egen vurdering av tilegnet kompetanse. Studentene ble bedt om å vurdere i hvilken grad de har tilegnet seg ulike typer kunnskap, totalt 21 utsagn, hvert på en fempunktsskala hvor 1 er "ikke i det hele tatt" og 5 er "i svært stor grad". De ulike utsagnene er, for å gjøre det mer oversiktlig, gruppert under ulike kompetanseområder og resultatene er presentert i fem ulike figurer: Teoretisk kompetanse (Figur 4.9), Praktisk kompetanse (Figur 4.10), Refleksjonskompetanse (Figur 4.11), Relasjonell kompetanse (Figur 4.12) og Ledelseskompentanse (Figur 4.13). Det er kun studenter våren 2007 som ble bedt om å vurdere alle utsagnene om tilegnet kompetanse. Studentene våren 2003 ble bedt om å vurdere 17 og studentene våren 2001 15 av utsagnene.

I grove trekk tyder førskolelærerstudentenes vurderinger på at de gjennom sin utdanning i stor grad har tilegnet seg refleksjonskompetanse, relasjonell kompetanse, teoretisk kompetanse og praktisk kompetanse, og i ganske stor grad har tilegnet seg ledelseskompentanse.

Teoretisk kompetanse

Teoretisk kompetanse belyses ved at den viser studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg teoretisk kunnskap, yrkesspesifikk kunnskap, bred generell kunnskap, innsikt i regler og bestemmelser og kunnskap om planlegging og organisering.

Figur 4.9 Vurdering av tilegnet teoretisk kompetanse for førskolelærerstudenter i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

**Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003 og 2001.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003.

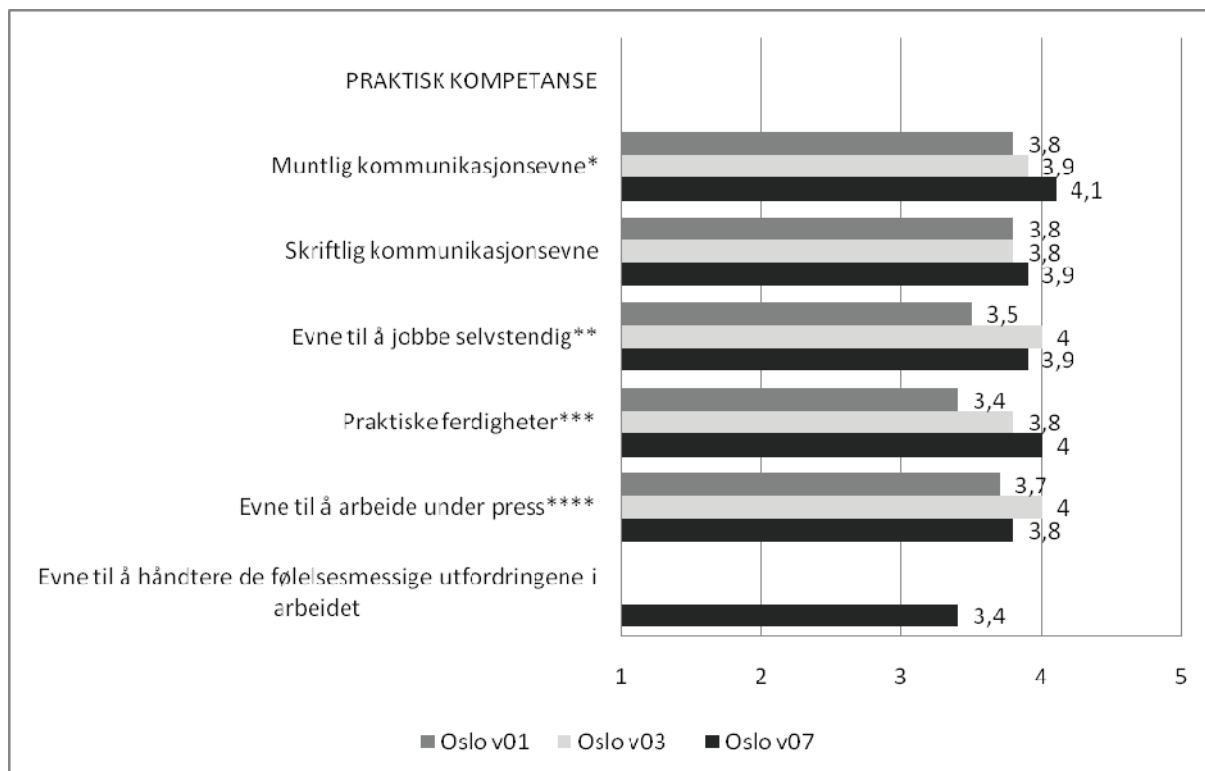
Figur 4.9 viser at førskolelærerstudentene våren 2007 oppgir at de gjennom sin utdanning i gjennomsnitt i stor grad har tilegnet seg teoretisk kunnskap, yrkesspesifikk kunnskap, bred generell kunnskap og kunnskap om planlegging og organisering. Studentene har i ganske stor grad tilegnet seg innsikt i regler og bestemmelser.

Av Figur 4.9 går det frem at selv om forskjellene er små oppgir førskolelærerstudentene våren 2007 i signifikant større grad enn studentene våren 2001 å ha tilegnet seg yrkesspesifikk kunnskap, og i signifikant større grad enn studentene 2001 og 2003 å ha tilegnet seg bred generell kunnskap. Studentene våren 2007 oppgir også i signifikant større grad enn studentene i 2001 og 2003 å ha tilegnet seg innsikt i regler og bestemmelser.

Praktisk kompetanse

I Figur 4.10 belyses praktisk kompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg praktiske ferdigheter, muntlig og skriftlig kommunikasjonsevne, evne til å jobbe selvstendig, evne til å arbeide under press og evne til å håndtere de følelsesmessige utfordringene i arbeidet.

Figur 4.10 Vurdering av tilegnet praktisk kompetanse for førskolelærerstudenter i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001 og 2003, og den er signifikant høyere for studenter våren 2003 enn 2001.

**** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

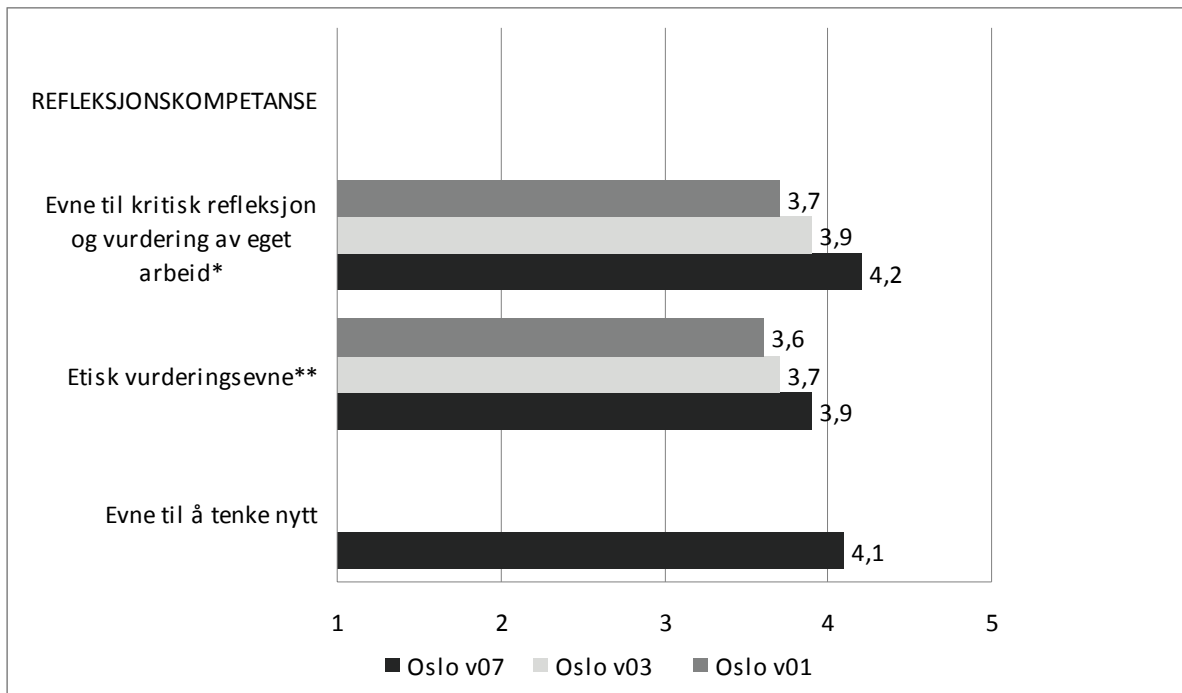
Figur 4.10 viser at førskolelærerstudentene våren 2007 opplever at de gjennom sin utdanning i gjennomsnitt i stor grad har tilegnet seg praktiske ferdigheter, muntlig kommunikasjonsevne, skriftlig kommunikasjonsevne og evne til å jobbe selvstendig. Mens de i ganske stor grad har tilegnet seg evne til å jobbe under press og evne til å håndtere de følelsesmessige utfordringene i arbeidet.

Av Figur 4.10 kan en se at det har skjedd signifikante endringer i førskolelærerstudentenes vurderinger av tilegnet kompetanse, selv om enkelte av endringene er minimale. Studentene våren 2007 oppgir i signifikant større grad enn studentene våren 2001 å ha tilegnet seg muntlig kommunikasjonsevne. Studentene våren 2007 og 2003 oppgir i signifikant større grad å ha tilegnet seg praktiske ferdigheter og evne til å jobbe selvstendig, samt at studentene 2003 oppgir i signifikant større grad enn studentene våren 2001 å ha tilegnet seg praktiske ferdigheter og evne til å arbeide under press.

Refleksjonskompetanse

I Figur 4.11 belyses refleksjonskompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid, etisk vurderingsevne og evne til å tenke nytt.

Figur 4.11 Vurdering av tilegnet refleksjonskompetanse for førskolelærerstudenter i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001 og 2003.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

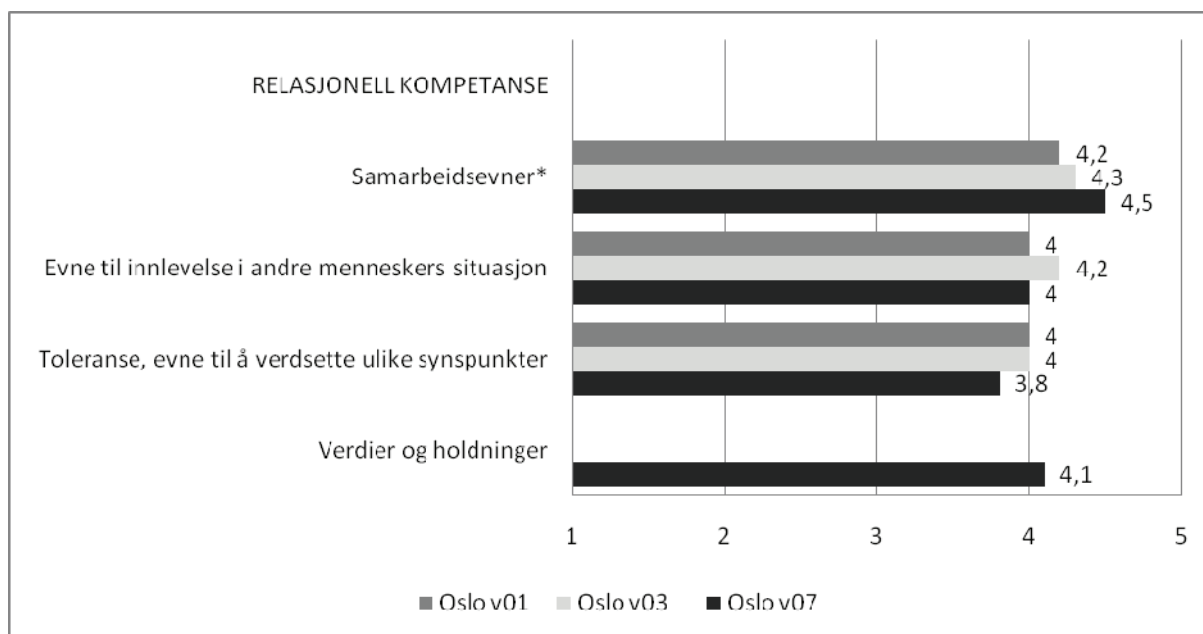
Førskolelærerstudentenes vurderinger, som vises i Figur 4.11, tyder på at studentene våren 2007 har tilegnet seg stor grad av refleksjonskompetanse. Studentene våren 2007 oppgir i gjennomsnitt at de gjennom studiet i stor grad har utviklet evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid, evne til å tenke nytt, og har utviklet etisk vurderingsevne.

Av Figur 4.11 kan en også se at det har skjedd en liten, men signifikant endring i studentenes vurdering av tilegnet refleksjonskompetanse. Studentene våren 2007 oppgir i signifikant større grad enn studentene våren 2001 og 2003 å ha utviklet evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid. Studentene våren 2007 oppgir i signifikant større grad enn studentene våren 2001 å ha utviklet etisk vurderingsevne.

Relasjonell kompetanse

I Figur 4.12 belyses relasjonell kompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg samarbeidsevner, evne til innlevelse i andre menneskers situasjon, toleranse og verdier og holdninger.

Figur 4.12 Vurdering av tilegnet relasjonell kompetanse for førskolelærerstudenter i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003 og 2001, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

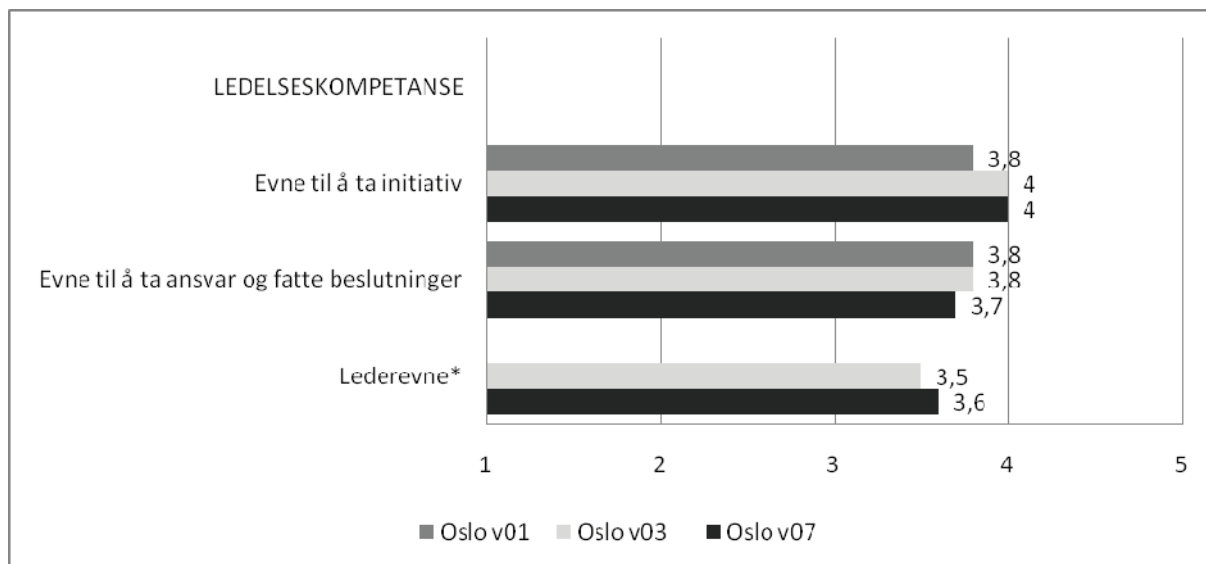
Figur 4.12 viser at førskolelærerstudentene våren 2007 i gjennomsnitt oppgir at de gjennom sin utdanning i svært stor grad har utviklet samarbeidsevner, og i stor grad evne til innlevelse i andre menneskers situasjon og verdier og holdninger, samt at de i ganske stor grad har utviklet toleranse.

Av Figur 4.12 ser en også at selv om forskjellene er små, oppgir førskolelærerstudentene våren 2007 i signifikant større grad enn studentene våren 2001 og 2003 å ha utviklet samarbeidsevner. Sammenlignet med Høgskolen i Bergen oppgir studentene ved Høgskolen i Oslo i signifikant større grad å ha utviklet samarbeidsevner gjennom sin utdanning (4,3 mot 4,5 i gjennomsnitt).

Ledelseskompetanse

I Figur 4.13 belyses ledelseskompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg lederevne, evne til å ta initiativ og evne til å ta ansvar og fatte beslutninger.

Figur 4.13 Vurdering av tilegnet ledelseskompetanse for førskolelærerstudenter i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

Figur 4.13 viser at førskolelærerstudentene våren 2007 i gjennomsnitt oppgir at de i stor grad gjennom sin utdanning har tilegnet seg evne til å ta initiativ, og i ganske stor grad evne til å fatte beslutninger og lederevne. Sammenlignet med studentene ved Høgskolen i Bergen har studentene i Oslo i signifikant mindre grad tilegnet seg lederevne (3,9 mot 3,6 i gjennomsnitt).

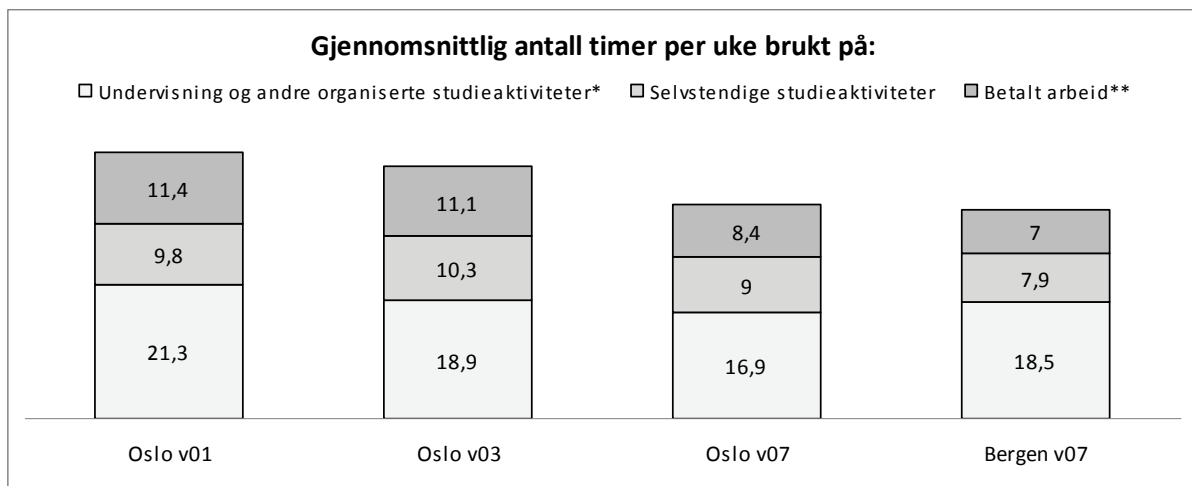
4.7 Studieatferd

Studentenes studieatferd måles i denne rapporten både ved å se på hvor mye tid studentene oppgir å bruke på studierelaterte aktiviteter og betalt arbeid per uke, og hvilke studiestrategier studentene oppgir å bruke når de legger opp sitt studiearbeid.

4.7.1 Tidsbruk

Figur 4.14 viser hvor mange timer i gjennomsnitt førskolelærerstudentene ved Høgskolen i Oslo som var i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 og ved Høgskolen i Bergen våren 2007 oppgir å bruke på henholdsvis undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, selvstendige studieaktiviteter og betalt arbeid i løpet av en vanlig uke.

Figur 4.14 Førskolelærerstudenters egenrapportering av omtrent hvor mange timer de bruker på studierelaterte aktiviteter og betalt arbeid i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo og våren 2007 ved Høgskolen i Bergen. Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter våren 2001 og 2003, og den er signifikant lavere for studenter våren 2003 enn for studenter våren 2001. Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter våren 2001.

Førskolelærerstudentene som var i sitt tredje studieår våren 2007 ved Høgskolen i Oslo brukte i gjennomsnitt i underkant av 17 timer per uke på undervisning eller andre organiserte studieaktiviteter, 9 timer på selvstendige studieaktiviteter og i overkant av 8 timer på betalt arbeid.

Av Figur 4.14 ser en at tid brukt på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter har sunket signifikant for hvert kull, studentene brukte i 2001 i overkant av fire timer mer enn i 2007. Tid brukt på betalt arbeid har sunket med tre timer per uke fra 2001 til 2007. Endring i tid brukt på selvstendig studieaktivitet er liten og ikke signifikant

Førskolelærerstudentene våren 2007 ved Høgskolen i Oslo brukte i gjennomsnitt signifikant mindre tid per uke på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter enn studentene ved Høgskolen i Bergen.

Sammenligner en avgangsstudentenes tidsbruk med førsteårsstudentenes, ser en at avgangsstudentene i gjennomsnitt bruker mindre tid på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, om lag lik tid på selvstendig studieaktivitet og mer tid på betalt arbeid. Førsteårsstudentene ved Høgskolen i Oslo i 2004 brukte i gjennomsnitt omtrent 20 timer per uke på undervisning eller andre organiserte studieaktiviteter, 10 timer per uke på selvstendige studieaktiviteter og 5 timer per uke på betalt arbeid (Frøseth og Smeby 2007: 54).

4.7.2 Studiestrategier

Med studiestrategi siktes det her til studentenes måte å forholde seg til og tilegne seg utdanningens innhold, det vil si hvordan de legger opp sitt studiearbeid. I StudData er studentene bedt om å vurdere ni utsagn om hvordan de legger opp sitt studiearbeid. Studentene ble bedt om å vurdere hvert utsagn på en sjupunktskala hvor 1 er "uenig" og 7 er "enig" (Figur 4.15).

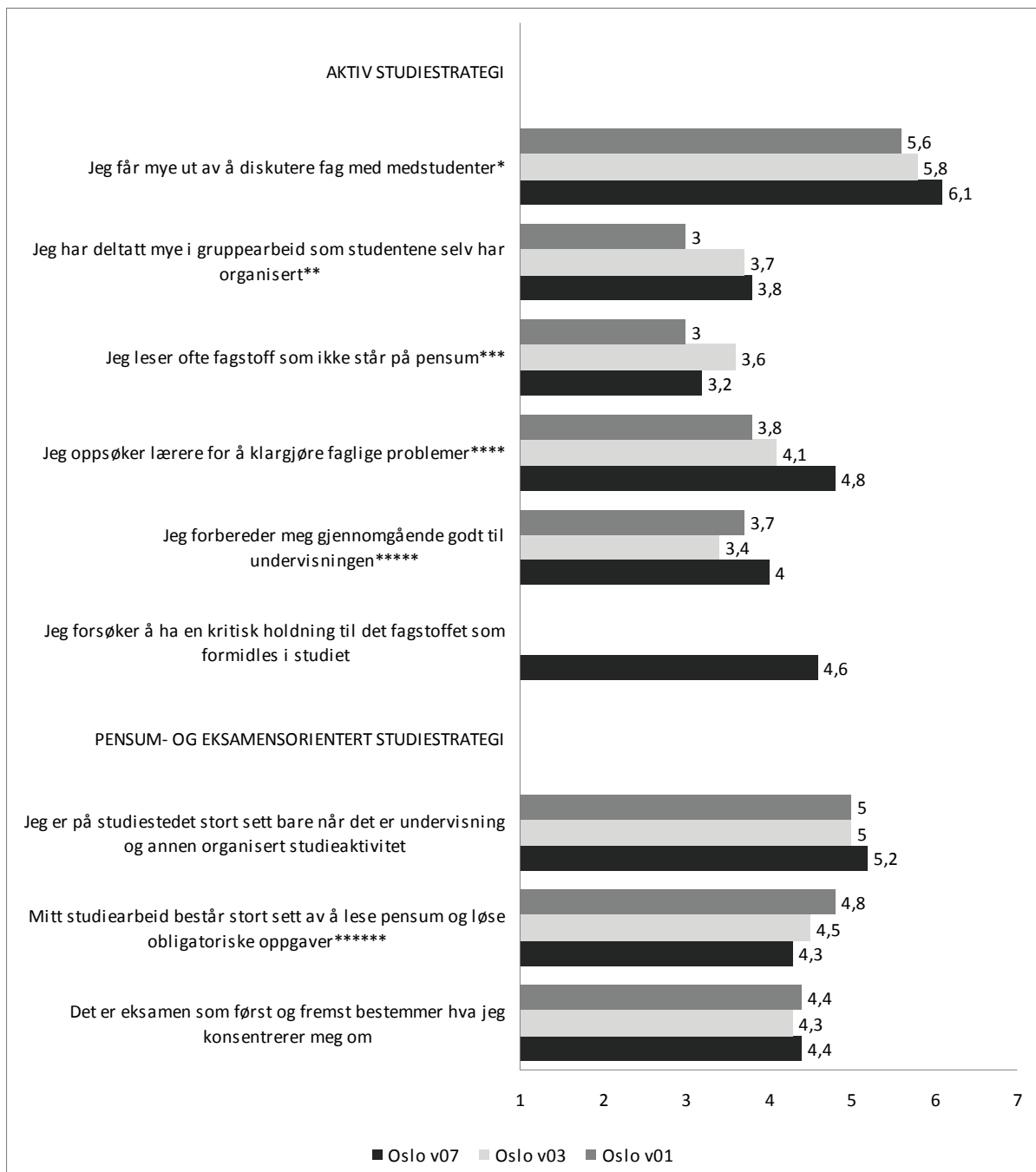

Studentenes studiestrategi kan inndeles og beskrives på ulike måter. Dæhlen og Havnes (2003), Aamodt (2003) og Havnes og Aamodt (2004) beskrev med bakgrunn i StudData tre ulike studiestrategier: autonom, interaktiv og minimalistisk. Havnes og Aamodt (2004) fant at både en autonom og en interaktiv studiestrategi positivt henger sammen (korrelerer) med læringsutbytte, mens en minimalistisk studiestrategi hadde en svak negativ korrelasjon med læringsutbytte. Aamodt (2005) har utarbeidet en indeks for studiestrategi fra 1 til 7 hvor de som skårer 1 på variabelen beskrives som passive og har en pensum- og eksamensorientert studiestrategi, mens de som skårer 7 beskrives som selvstendige og har en mer selvstendig studiestrategi og tar ansvar for egen læring. Denne variabelen gir et sammenfattet mål på studiestrategi og er brukt i sammenligning av studenters studiestrategibruk mellom ulike profesjoner, se Aamodt (2005) og Caspersen (2007). Det er imidlertid mistenkelig å se på denne variabelen, er detaljer i hvordan studentene svarer på de enkelte utsagnene.

I denne rapporten har vi på bakgrunn av det som er gjort tidligere, valgt å presentere resultatene av hvordan studentene svarer på alle ni utsagnene. For oversiktens skyld har vi delt utsagnene inn i to grupper, en gruppe handler om i hvilken grad studentene forholder seg aktivt til studiet – *aktiv studiestrategi*, og den andre gruppen av utsagn måler i hvilken grad studentene kan sies å ha en mer *pensum- og eksamensorientert studiestrategi* (Figur 4.15). Aktiv studiestrategi belyses gjennom studentenes vurdering av om de er enige eller uenige i påstander om at de får mye ut av å diskutere fag med medstudenter, at de har deltatt i gruppearbeid som studentene selv har organisert, at de ofte leser fagstoff som ikke står på pensum, at de oppsøker lærere for å klargjøre faglige problemer, at de gjennomgående forbereder seg godt til undervisningen og at de forsøker å ha en kritisk holdning til fagstoffet som formidles i studiet. Pensum- og eksamensorientert studiestrategi måles gjennom studentenes vurdering av om de er enige eller uenige i påstander om at de er på studiestedet stort sett bare når det er undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, at studiearbeidet stort sett består av å lese pensum og løse obligatoriske oppgaver og at det først og fremst er eksamen som bestemmer hva de konsentrerer seg om.

Vi vil, i likhet med Caspersen (2007), understreke at en aktiv og en pensum- og eksamensorientert studiestrategi ikke skal brukes som normative kategorier. Men at de kun beskriver ulike måter å legge opp studiearbeidet. Selv om det kan sees som et mål i seg selv at studentene skal være aktive og selvstendige, kan det å fokusere på eksamen og oppfylle de krav som studiet stiller, på mange måter sees på som en fornuftig studiestrategi. En skal ikke se bort i fra at studentenes studiestrategier også avspeiler hvordan studiet er lagt opp og dets eksamensform.

Figur 4.15 Vurdering av påstander som gir uttrykk for studiestrategi i tredje studieår for førskolelærerstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.
 ** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.
 *** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.
 **** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003 og 2001.
 ***** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003.
 ***** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter våren 2001.

Figur 4.15 viser at det utsagnet som klart skiller seg ut og har høyest gjennomsnitt er at en "får mye ut av å diskutere fag med medstudenter". Også utsagn som "Jeg oppsøker læreren for å klargjøre

faglige problemer” og ”Jeg forsøker å ha en kritisk holdning til fagstoffet som formidles i studiet” får ganske høyt gjennomsnitt fra studenter våren 2007. Dette er alle utsagn som her er kategorisert som en aktiv studiestrategi. Men for de andre utsagnene som representerer en aktiv studiestrategi er gjennomsnittet langt fra like høyt. Studentene er ellers noe mer enige i at utsagn som representerer en eksamensorientert studiestrategi, passer som beskrivelse på hvordan de legger opp sitt studiearbeid.

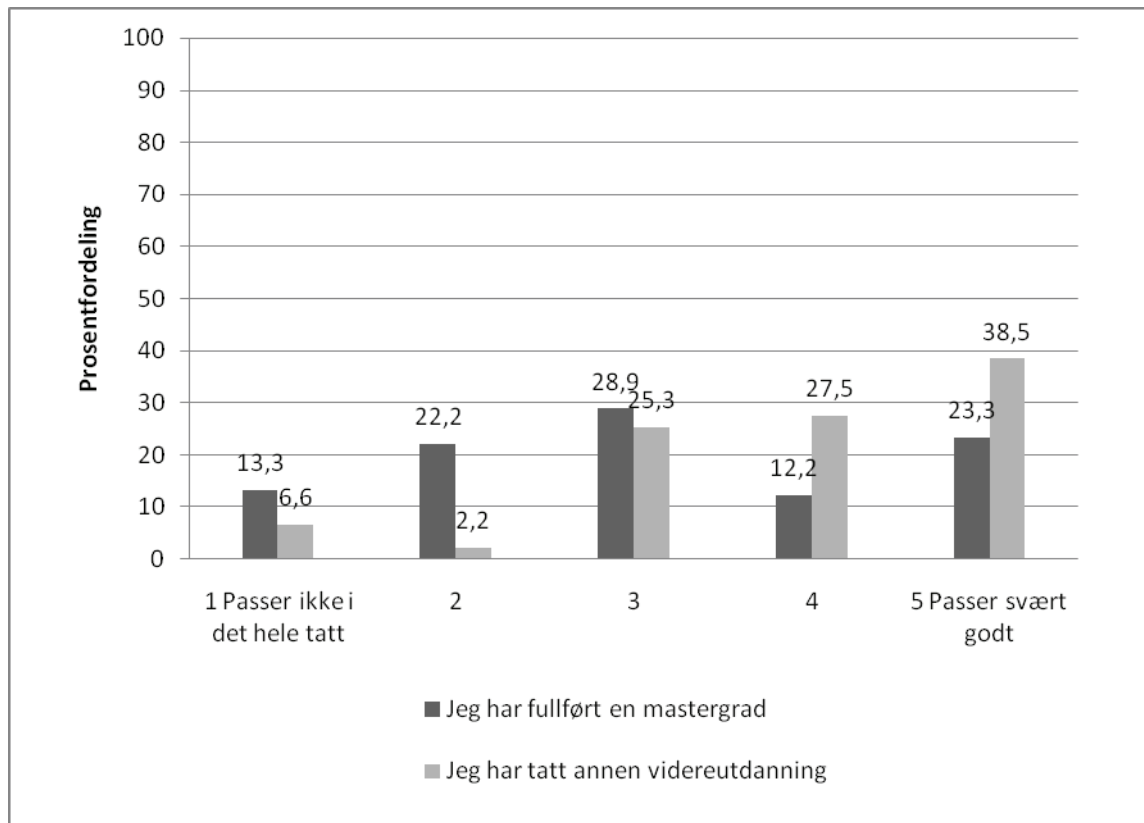
Av Figur 4.15 fremgår det også at førskolelærerne i 2007 oppgir i gjennomsnitt å ha en langt mer aktiv studietilnærming enn i studentene i 2003 og 2001, samtidig holder en eksamensorientert studietilnærming seg på samme nivå i alle kullene.

Det er ingen signifikante forskjeller i gjennomsnitt for strategibruk for førskolelærerstudenter ved Høgskolen i Oslo og Høgskolen i Bergen.

4.8 Etter- og videreutdanning

Studentenes etter- og videreutdanningsmål belyses i Figur 4.16 ved hvor stor andel som oppgir at de tror at de ti år frem i tid vil ha fullført en mastergrad og/eller tatt annen videreutdanning. Studentene ble bedt om å vurdere i hvilken grad utsagnene om at de om 10 år har "fullført en mastergrad" og "tatt annen videreutdanning" på en fempunktskala der 1 er "passer ikke i det hele tatt" og 5 er "passer svært godt".

Figur 4.16 Førskolelærerstudenters (i sitt tredje studieår ved Høgskolen i Oslo) vurdering av hvor sannsynlig det er at de har tatt en mastergrad eller annen videre utdanning etter 10 år. Prosentfordeling på en fempunktskala (1 'Passer ikke i det hele tatt' til 5 'Passer svært godt').

Figur 4.16 viser at i overkant av en av tre førskolelærerstudenter tror de vil ha fullført en mastergrad innen 10 år etter endt utdanning. To av tre studenter antar at de vil ta en annen videreutdanning i løpet av samme tidsrom. Det er ingen signifikant forskjell i gjennomsnitt mellom førskolelærerstudenter ved Høgskolen i Oslo og Høgskolen i Bergen. Frøseth og Caspersen (2008) peker på at i underkant av 30 prosent av førskolelærerne som ble uteksaminert fra Høgskolen i Oslo våren 2003, hadde i 2006 påbegynt eller fullført annen utdanning, og at i overkant av 30 prosent planlegger å søke opptak til videre- eller annen høyere utdanning i løpet av de neste to årene.

5 Faglærerutdanningen i formgivning, kunst og håndverk

I dette kapitlet sammenlignes vurderinger gitt av avgangsstudenter på faglærerutdanningen i formgivning, kunst og håndverk ved Høgskolen i Oslo som var i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 eller 2007.

Tabell 5.1 viser hvor mange avgangsstudenter på faglærerutdanningen formgivning, kunst og håndverk som har besvart spørreskjemaet ved studieslutt i absolutte tall (N) og i form av svarprosent for hvert kull ved Høgskolen i Oslo.

Tabell 5.1 Faglærerstudenter som har besvart ved studieslutt våren 2001, 2003 og 2007. Antall og svarprosent.

	N	Svarprosent
Høgskolen i Oslo våren 2001	36	94,7
Høgskolen i Oslo våren 2003	37	97,0
Høgskolen i Oslo våren 2007	31	54,4

I den videre analysen vil, på grunn av få respondenter, resultatene fra de tre kullene omtales under ett. Dette innebærer at resultater på spørsmål som bare er stilt til ett kull er utelatt.

5.1 Sammendrag

Faglærerstudentene er litt fornøyde når de gir sin samlede vurdering av utdanningen de har fått. Om lag en av tre faglærerstudenter har alvorlig vurdert å slutte i løpet av utdanningen. To av tre faglærerstudenter oppgir at de ser det som ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme utdanning, mens godt under halvparten av studentene ville valgt samme lærested, dersom de hadde mulighet til å gjøre valget på nytt.

Undervisningskvaliteten belyses gjennom enkelte utsagn som kan avspeile kvaliteten på undervisningen og egen innsats, og resultatene tyder på at undervisningen kan bli mer inspirerende, at sammenheng mellom teori og praksis kan gjøres tydeligere og at tilbakemeldinger fra lærere på innleverte arbeider kan bli bedre.

Faglærerstudentene bruker i gjennomsnitt om lag 36 timer per uke på studierelaterte aktiviteter, og bruker sammenlignet med andre studentgrupper i denne rapporten middels tid per uke på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, og mest tid per uke på selvstendige studieaktiviteter. Studentenes vurdering av utsagn om hvordan de legger opp sitt studiearbeid, tyder på at en aktiv studiestrategi er mest dekkende som en beskrivelse av deres studietilnærming.

Rammekvaliteten belyses kun av ett spørsmål om sosialt miljø, og faglærerstudentene er litt uenige i påstanden om at det sosiale miljøet var dårlig.

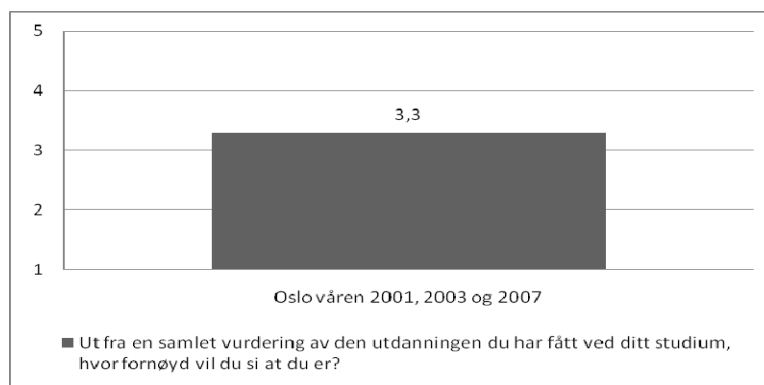
Utdanningens resultat kvalitet belyses her gjennom studentenes egen vurdering av tilegnet kompetanse. Faglærerstudentene oppgir at de gjennom sin utdanning i stor grad har tilegnet seg

relasjonell kompetanse, i ganske stor grad har tilegnet seg teoretisk kompetanse, praktisk kompetanse, refleksjonskompetanse og ledelseskompetanse.

5.2 Samlet vurdering av utdanning og lærested

Studentenes samlede vurdering av faglærerutdanningen i formgivning, kunst og håndverk og lærestedet måles ved først å se på hvor fornøyd de er, ut fra en samlet vurdering, med den utdanningen de har fått (Figur 5.1).⁸ Deretter omtales hvor stor andel som har vurdert å avbryte studiet. Til slutt sees det på hvor sannsynlig studentene tror det er at de ville valgt samme utdanning og samme lærested, dersom de kunne ta valget om igjen (Tabell 5.2).

Figur 5.1 Samlet vurdering av utdanning for studenter på faglærerutdanningen i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Svært misfornøyd' til 5 'svært fornøyd'). Gjennomsnitt.

Figur 5.1 viser at faglærerstudentene oppgir å være litt fornøyd når de gir sin samlede vurdering av utdanningen. På spørsmål om de noen gang i løpet av studietiden alvorlig har vurdert å slutte svarer 32 prosent ja. Faglærerutdanningen er blant de utdanningene i denne rapporten som har høyest andel studenter som alvorlig har vurdert å slutte før fullført utdanning. At om lag en av tre alvorlig har vurdert å slutte, er en forholdsvis høy andel. Det er rimelig å anta at de som vurderer å avbryte sin utdanning, enten er usikre på om de i det hele tatt skulle valgt denne utdanningen, eller ikke er fornøyd med den opplæringen de mottar. Tabell 5.2 viser hvor sannsynlig studentene oppgir at det er at de ville valgt samme utdanning og samme lærested, dersom det var mulig å velge utdanning og lærested på nytt.

⁸ Mer detaljert vurdering av undervisning og studieforhold gis i avsnitt 5.3.

Tabell 5.2 Vurdering av valg av utdanning og lærested for førskolelærerstudenter i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo. Prosentfordeling.

Dersom det hadde vært mulig å gjøre om igjen valget du foretok da du begynte på denne utdanningen. Hvor sannsynlig er det da at du ville ha valgt	Svært lite sannsynlig	Lite sannsynlig	Usikker	Ganske sannsynlig	Svært sannsynlig	Vet ikke
....samme type utdanning	8,7	4,9	16,5	31,1	35	3,9
....samme lærested	18,6	14,7	21,6	18,6	21,6	4,9

Tabell 5.2 viser at de fleste faglærerstudentene ved Høgskolen i Oslo (66 prosent) oppgir at det er ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme type utdanning dersom de hadde mulighet til å gjøre valget på nytt, mens godt under halvparten (40 prosent) ville valgt samme lærested.

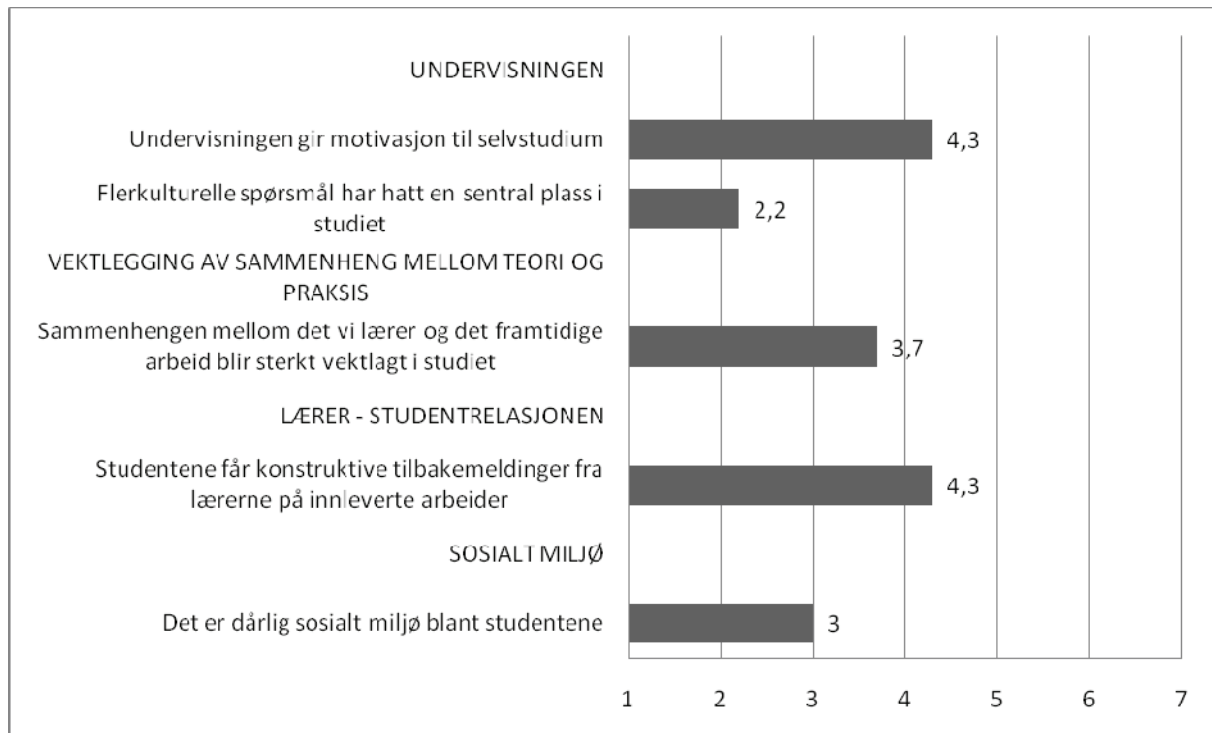
5.3 Undervisning og studieforhold

I dette avsnittet presenteres studentenes vurdering av kvalitetsaspekter knyttet til undervisning og studieforhold. Studentene ble bedt om å vurdere fem utsagn knyttet til undervisning, lærer-studentrelasjonen og sosialt miljø, hvert på en syvpunktskala hvor 1 er "uenig" og 7 er "enig" (Figur 5.2).

Utsagnene studentene ble bedt om å ta stilling til, kan være med på å si noe om utdanningens undervisningskvalitet og sosiale miljø. Figur 5.2 viser i hvilken grad faglærerstudentene er enige eller uenige i påstandene om at undervisningen gir motivasjon til selvstudium, om at flerkulturelle spørsmål har en plass i studiet, om at det er sammenheng mellom det studentene lærer og fremtidig arbeid, og om at de får konstruktive tilbakemeldinger fra lærerne på innleverte arbeider. Det sosiale miljøet belyses gjennom en påstand om at det er dårlig sosialt miljø blant studentene.

Faglærerstudentenes vurderinger tyder på at undervisningen kan bli mer inspirerende, at sammenheng mellom teori og praksis kan gjøres tydeligere og at tilbakemeldinger fra lærere på innleverte arbeider kan bli bedre.

Figur 5.2 Vurdering av undervisningen, lærer-studentrelasjonen og sosialt miljø i tredje studieår for faglærerstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

Figur 5.2 viser at faglærerstudentene i gjennomsnitt verken er enige eller uenige i at undervisningen gir motivasjon til selvstudium, at studentene får konstruktive tilbakemeldinger fra lærerne på innleverte arbeider eller at sammenhengen mellom det de lærer og det fremtidige arbeid sterkt vektlegges i studiet. Studentene er litt uenige i både at det sosiale miljøet blant studentene er dårlig og at flerkulturelle spørsmål har hatt en sentral plass i studiet.

5.4 Tilegnet kompetanse

Studentenes læringsresultat måles i denne rapporten ved å se på studentenes egen vurdering av tilegnet kompetanse. Studentene ble bedt om å vurdere i hvilken grad de har tilegnet seg ulike typer kunnskap, totalt 15 utsagn, hvert på en fempunktsskala hvor 1 er "ikke i det hele tatt" og 5 er "i svært stor grad". De ulike utsagnene er, for å gjøre det mer oversiktlig, gruppert under ulike kompetanseområder: teoretisk kompetanse, praktisk kompetanse, refleksjonskompetanse, relasjonell kompetanse og ledelseskompentanse (Figur 5.3).

Teoretisk kompetanse belyses ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg yrkesspesifikk kunnskap, bred generell kunnskap og innsikt i regler og bestemmelser.

Praktisk kompetanse belyses ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg muntlig og skriftlig kommunikasjonsevne, evne til å jobbe selvstendig, praktiske ferdigheter og evne til å arbeide under press.

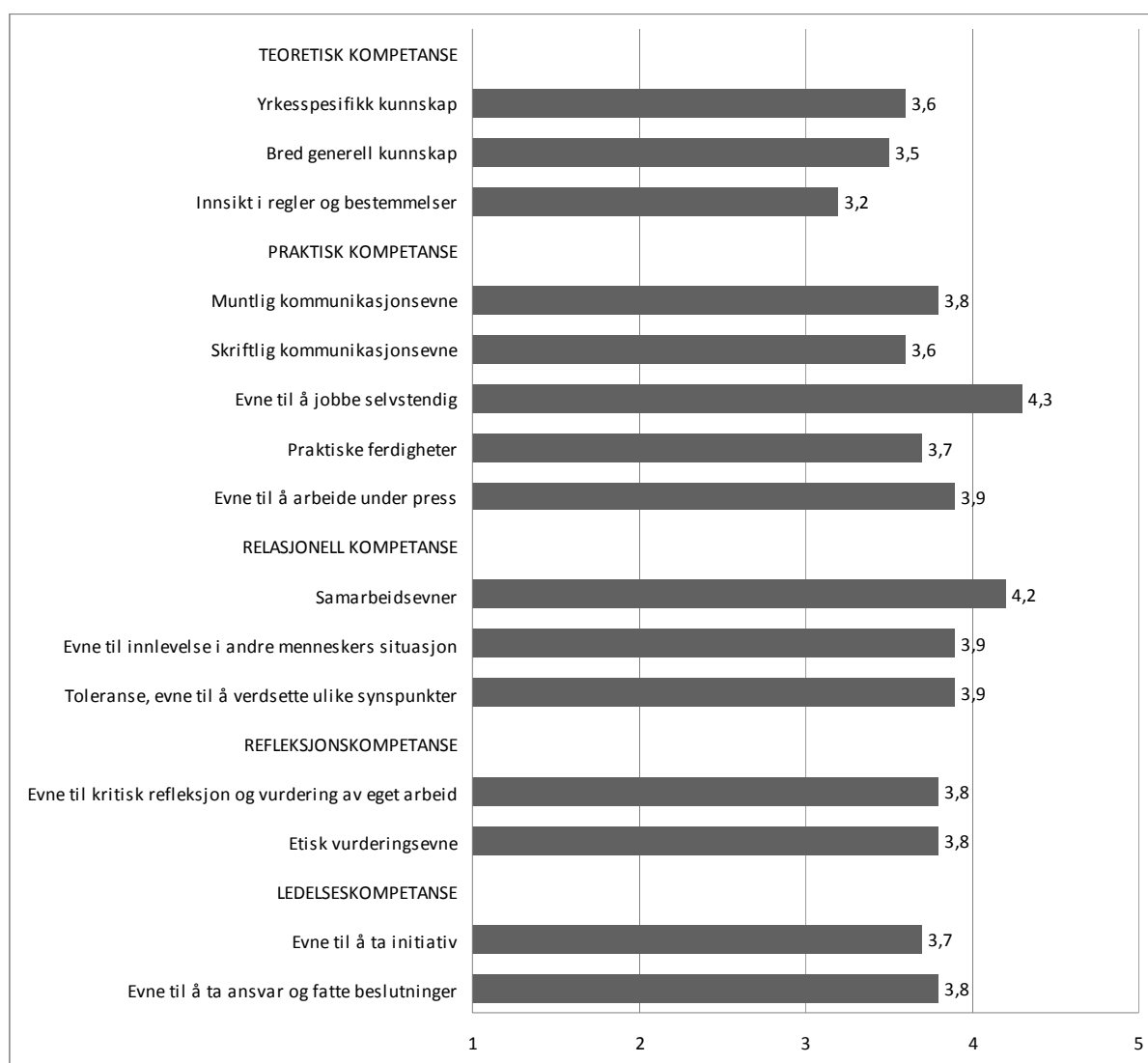

Relasjonell kompetanse belyses ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg samarbeidsevner, evne til innlevelse i andre menneskers situasjon og toleranse.

Refleksjonskompetanse belyses ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid og etisk vurderingsevne.

Ledelseskompentanse belyses ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg evne til å ta initiativ og evne til å ta ansvar og fatte beslutninger.

Figur 5.3 Vurdering av tilegnet kompetanse i tredje studieår for faglærerstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

Studentenes vurderinger indikerer at studentene gjennom sin utdanning i stor grad har tilegnet seg relasjonell kompetanse, i ganske stor grad har tilegnet seg teoretisk kompetanse, praktisk kompetanse, refleksjonskompetanse og ledelseskompentanse.

Figur 5.3 viser at av teoretisk kompetanse oppgir faglærerstudentene i gjennomsnitt i ganske stor grad at de gjennom sin utdanning har tilegnet seg yrkesspesifikk kunnskap og bred generell kunnskap, og at de til en viss grad har tilegnet seg innsikt i regler og bestemmelser. Når det gjelder praktisk kompetanse oppgir faglærerstudentene at de i stor grad har tilegnet seg evne til å jobbe selvstendig og i ganske stor grad muntlig og skriftlig kommunikasjonsevne, praktiske ferdigheter og evne til å jobbe under press.

Figur 5.3 viser at av relasjonell kompetanse oppgir faglærerstudentene i stor grad å ha tilegnet seg samarbeidsevner, toleranse og evne til innlevelse i andre menneskers situasjon. Av refleksjonskompetanse oppgir studentene i ganske stor grad å ha tilegnet seg etisk vurderingsevne og evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid. Faglærerstudentene oppgir også i ganske stor grad å ha tilegnet ledelseskompentanse i form av evne til å ta initiativ og evne til å ta ansvar og fatte beslutninger.

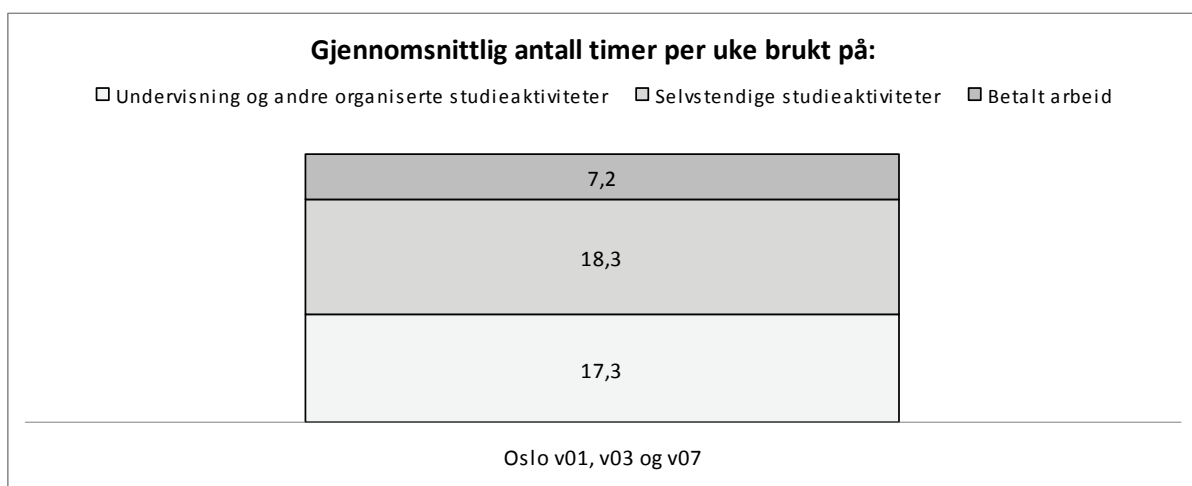
5.5 Studieatferd

Studentenes studieatferd måles i denne rapporten både ved å se på hvor mye tid studentene oppgir å bruke på studierelaterte aktiviteter og betalt arbeid per uke, og hvilke studiestrategier studentene oppgir å bruke når de legger opp sitt studiearbeid.

5.5.1 Tidsbruk

Figur 5.4 viser hvor mange timer i gjennomsnitt faglærerstudentene ved Høgskolen i Oslo som var i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 oppgir å bruke på henholdsvis undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, selvstendige studieaktiviteter og betalt arbeid i løpet av en vanlig uke.

Figur 5.4 Faglærerstudenters egenrapportering av omtrent hvor mange timer de bruker på studierelaterte aktiviteter og betalt arbeid i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo. Gjennomsnitt.

Faglærerstudentene som var i sitt tredje studieår enten våren 2001, 2003 eller 2007 ved Høgskolen i Oslo brukte i gjennomsnitt i overkant av 17 timer per uke på undervisning eller andre organiserte studieaktiviteter, i overkant av 18 timer på selvstendige studieaktiviteter og i overkant av 7 timer på betalt arbeid. Faglærerstudentene er den studentgruppen i denne rapporten som bruker klart mest tid på selvstendige studieaktiviteter og på studierelaterte aktiviteter totalt.

5.5.2 Studiestrategi

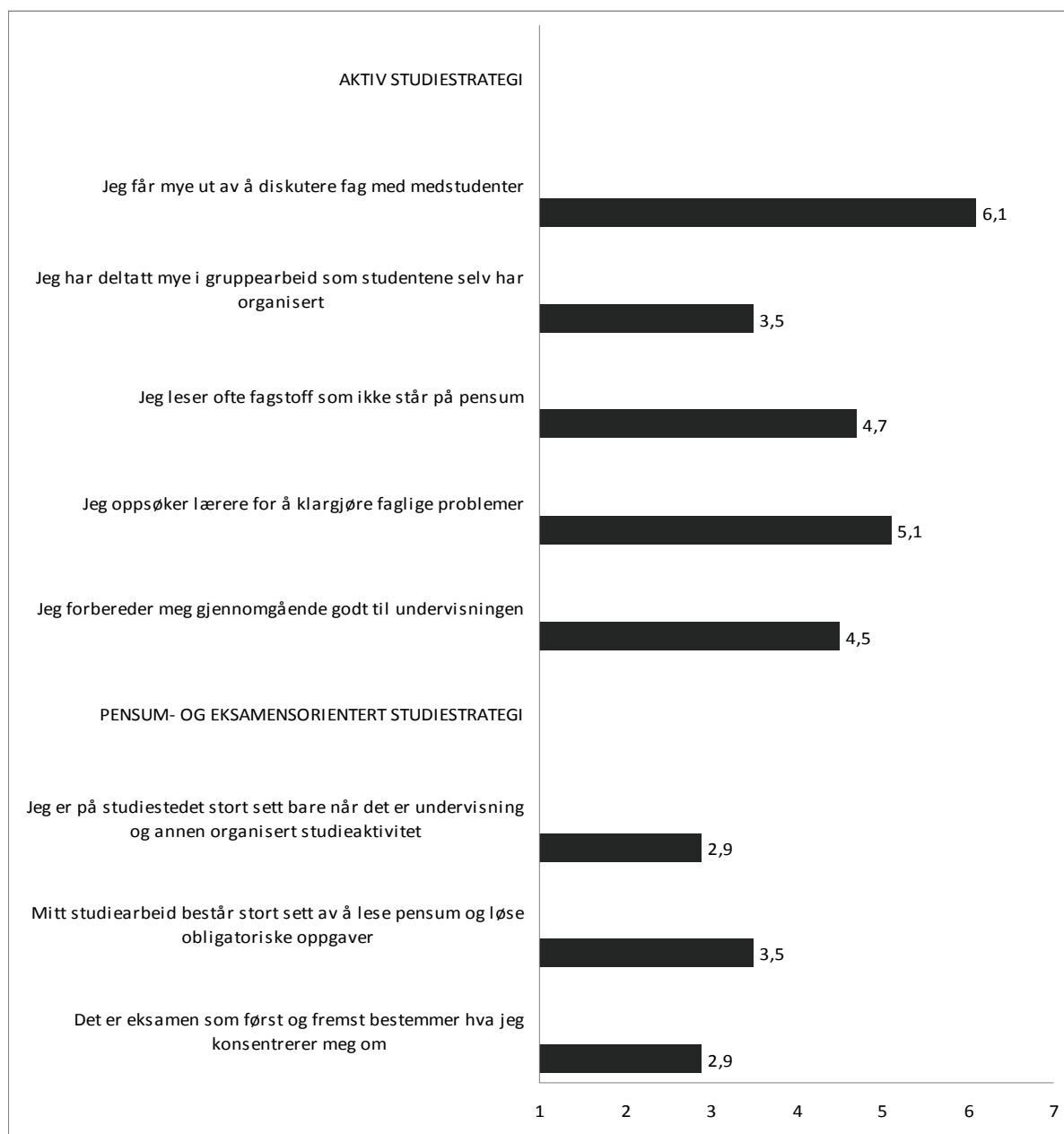
Med studiestrategi siktes det her til studentenes måte å forholde seg til og tilegne seg utdanningens innhold, det vil si hvordan de legger opp sitt studiearbeid. I StudData er studentene bedt om å vurdere åtte utsagn om hvordan de legger opp sitt studiearbeid. Studentene ble bedt om å vurdere hvert utsagn på en sjupunktskala hvor 1 er "uenig" og 7 er "enig" (Figur 5.5).

Studentenes studiestrategi kan inndeles og beskrives på ulike måter. Dæhlen og Havnes (2003), Aamodt (2003) og Havnes og Aamodt (2004) beskrev med bakgrunn i StudData tre ulike studiestrategier: autonom, interaktiv og minimalistisk. Havnes og Aamodt (2004) fant at både en autonom og en interaktiv studiestrategi positivt henger sammen (korrelerer) med læringsutbytte, mens en minimalistisk studiestrategi hadde en svak negativ korrelasjon med læringsutbytte. Aamodt (2005) har utarbeidet en indeks for studiestrategi fra 1 til 7 hvor de som skårer 1 på variabelen beskrives som passive og har en pensum- og eksamensorientert studiestrategi, mens de som skårer 7 beskrives som selvstendige og har en mer selvstendig studiestrategi og tar ansvar for egen læring. Denne variabelen gir et sammenfattet mål på studiestrategi og er brukt i sammenligning av studenters studiestategibruk mellom ulike profesjoner, se Aamodt (2005) og Caspersen (2007). Det er imidlertid mistenkelig ved kun å se på denne variabelen, er detaljer i hvordan studentene svarer på de enkelte utsagnene.

I denne rapporten har vi på bakgrunn av det som er gjort tidligere, valgt å presentere resultatene av hvordan studentene svarer på alle ni utsagnene. For oversiktens skyld har vi delt utsagnene inn i to grupper, en gruppe handler om i hvilken grad studentene forholder seg aktivt til studiet – *aktiv studiestrategi*, og den andre gruppen av utsagn måler i hvilken grad studentene kan sies å ha en mer *pensum- og eksamensorientert studiestrategi* (Figur 5.5). Aktiv studiestrategi belyses gjennom studentenes vurdering av om de er enige eller uenige i påstander om at de får mye ut av å diskutere fag med medstudenter, at de har deltatt i gruppearbeid som studentene selv har organisert, at de ofte leser fagstoff som ikke står på pensum, at de oppsøker lærere for å klargjøre faglige problemer og at de gjennomgående forbereder seg godt til undervisningen. Pensum- og eksamensorientert studiestrategi måles gjennom studentenes vurdering av om de er enige eller uenige i påstander om at de er på studiestedet stort sett bare når det er undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, at studiearbeidet stort sett består av å lese pensum og løse obligatoriske oppgaver og at det først og fremst er eksamen som bestemmer hva de konsentrerer seg om.

Vi vil, i likhet med Caspersen (2007), understreke at en aktiv og en pensum- og eksamensorientert studiestrategi ikke skal brukes som normative kategorier. Men at de kun beskriver ulike måter å legge opp studiearbeidet. Selv om det kan sees som et mål i seg selv at studentene skal være aktive og selvstendige, kan det å fokusere på eksamen og oppfylle de krav som studiet stiller, på mange måter sees på som en fornuftig studiestrategi. En skal ikke se bort i fra at studentenes studiestrategier også avspeiler hvordan studiet er lagt opp og dets eksamensform.

Figur 5.5 Vurdering av påstander som gir uttrykk for studiestrategi i tredje studieår for faglærerstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

Figur 5.5 viser at det utsagnet som klart skiller seg ut og har høyest gjennomsnitt er at en "får mye ut av å diskutere fag med medstudenter". Også utsagn som "Jeg oppsøker læreren for å klargjøre faglige problemer", "Jeg leser ofte fagstoff som ikke står på pensum" og "Jeg forbereder meg gjennomgående godt til undervisningen" får relativt stor tilslutning. Dette er alle utsagn som her er kategorisert som en aktiv studiestrategi og Figur 5.5 viser i hovedsak at faglærerstudentene i gjennomsnitt er mer enige i at utsagn som representerer en aktiv studiestrategi, passer som beskrivelse på hvordan de legger opp sitt studiearbeid, enn i utsagnene som representerer en pensum- og eksamensorientert studiestrategi. Faglærerstudentenes studietilnærming skiller seg klart fra de fleste andre utdanningsgrupper i denne rapporten som i hovedsak er mer enig i utsagn som representerer en pensum- og eksamensorientert studiestrategi.

6 Sosionomutdanningen

I dette kapitlet sammenlignes vurderinger gitt av avgangsstudenter på sosionomutdanningen ved Høgskolen i Oslo som var i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 eller 2007. Det er kun heltidsstudenter og ikke deltidsstudenter som er med i analysene.

Tabell 6.1 viser hvor mange avgangsstudenter på sosionomutdanningen som har besvart spørreskjemaet ved studieslutt i absolutte tall (N) og i form av svarprosent for hvert kull ved Høgskolen i Oslo og ved seks andre høyere utdanningsinstitusjoner våren 2007.

Tabell 6.1 Sosionomstudenter som har besvart ved studieslutt våren 2001, 2003 og 2007. Antall og svarprosent.

	N	Svarprosent
Høgskolen i Oslo våren 2001	46	57,5
Høgskolen i Oslo våren 2003	62	85,0
Høgskolen i Oslo våren 2007	71	67,0
Høgskolen i Volda våren 2007	50	90,9
Høgskolen i Bergen våren 2007	55	85,9
Høgskolen i Lillehammer våren 2007	68	84,0
Høgskolen i Bodø våren 2007	21	80,8
Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007	45	54,9
Universitetet i Stavanger våren 2007	47	54,7

Resultater for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 som signifikant skiller seg fra resultater for studenter ved Høgskolen i Bergen, Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Sør-Trøndelag, Høgskolen i Volda og Universitetet i Stavanger kommenteres. På grunn av lavt antall respondenter fra Høgskolen i Bodø, vil resultater fra dette studiestedet kun ved forholdsvis store avvik gi signifikante forskjeller, og det utelates derfor fra analysen.

6.1 Sammendrag

Sosionomstudentene er litt fornøyde når de gir sin samlede vurdering av utdanningen de har fått. De er fornøyde med praksisdelen, og er mer fornøyde med praksisdelen, enn de er med utdanningen sett under ett. Om lag en av tre sosionomstudenter har alvorlig vurdert å slutte i løpet av utdanningen. De fleste sosionomstudenter oppgir at de ser det som ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme utdanning, og godt over halvparten ville valgt samme lærested, dersom de hadde mulighet til å gjøre valget på nytt.

Sosionomstudentenes vurdering av utsagn som avspeiler sider ved undervisningskvaliteten tyder på at lærer-studentrelasjonen kan bli bedre og at undervisningen har et forbedringspotensial når det gjelder å motivere, engasjere og aktivisere studentene. Videre opplever studentene at sammenhengen mellom teori og praksis ikke konkretiseres på en slik måte at denne sammenhengen kommer tydelig frem i undervisningen – til tross for at lærerne oppmuntrer til refleksjon rundt sammenhengen mellom teori og praksis. Sosionomstudentene vurderer det å være oppdatert på

forskning som litt viktig for senere yrkesutøvelse, men at studiet med fordel kunne bli enda bedre til å sette studentene i stand til å lese og forstå forskningslitteratur.

Sosionomstudentenes vurdering av utsagn om praksis tyder på at de kan forberedes bedre til praksisoppholdet, at de stort sett har mottatt god veiledning og at de erfarte sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet. Studentene oppgir at de mestrer de oppgavene de utførte i praksisperioden.

Sosionomstudentenes vurdering av utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle, viser at de er positivt innstilt til teori og at de i praksisopplæringen opplevde at teoretisk kunnskap er av stor verdi.

Sosionomstudentene oppgir i gjennomsnitt å bruke 29 timer per uke på studierelaterte aktiviteter, og er av de studentgruppene i denne rapporten, som bruker minst tid per uke på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, og av de som bruker mest tid på selvstendige studieaktiviteter. Studentenes vurdering av utsagn om hvordan de legger opp sitt studiearbeid, tyder på at en pensum- og eksamensorientert studiestrategi er mest dekkende som beskrivelse av deres studietilnærming.

Sosionomstudentenes vurderinger av utsagn som belyser rammekvaliteten tyder på at studentenes sosiale miljø er godt, at arbeidsbelastningen er middels, men at de er litt misfornøyd med organisering og administrasjon av utdanningen.

Utdanningens resultat kvalitet belyses her gjennom studentenes egen vurdering av tilegnet kompetanse. Sosionomstudentene oppgir at de gjennom sin utdanning i stor grad har tilegnet seg teoretisk kompetanse, refleksjonskompetanse og relasjonell kompetanse, og i ganske stor grad har tilegnet seg praktisk kompetanse og ledelseskompetanse.

På spørsmål om fremtidig utdanning oppgir om lag en av fire sosionomstudenter at de tror de har fullført en mastergrad, og fire av fem at de har tatt en videreutdanning, ti år etter endt utdanning.

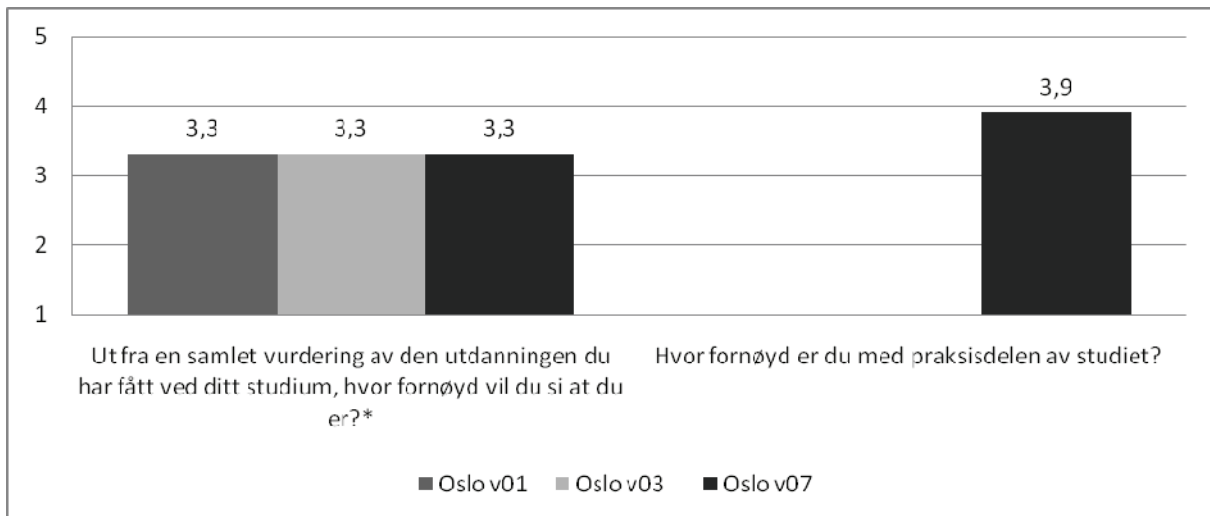
6.2 Samlet vurdering av utdanning og lærested

Studentenes samlede vurdering av sosionomutdanningen og lærestedet måles ved først å se på hvor fornøyde de er, ut fra en samlet vurdering, med den utdanningen de har fått og hvor fornøyde de er med praksisdelen, Figur 6.1.⁹ Deretter omtales hvor stor andel som har vurdert å avbryte studiet. Til slutt sees det på hvor sannsynlig studentene tror det er at de ville valgt samme utdanning og samme lærested, dersom de kunne ta valget om igjen, Tabell 6.2.

---

⁹ Mer detaljert vurdering av undervisning, studieforhold og av praksisdelen gis i avsnitt 6.3, 6.4 og 6.5.

Figur 6.1 Samlet vurdering av utdanning og med praksisdelen for studenter på sosionomutdanningen i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Svært misfornøyd' til 5 'svært fornøyd'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Lillehammer og Høgskolen i Volda våren 2007.

Figur 6.1 viser at studentene på sosionomutdanningen i gjennomsnitt oppgir å være litt fornøyd når de gir sin samlede vurdering av utdanningen, og at vurderingen har holdt seg lik for alle kullene. Sammenligner en hvor fornøyd studentene ved Høgskolen i Oslo er med andre læresteder våren 2007, finner en at studenter ved Høgskolen i Lillehammer og Høgskolen i Volda er signifikant mer fornøyd enn studentene i Oslo.

Av Figur 6.1 ser en at sosionomstudentene i gjennomsnitt er fornøyd med praksisdelen, og er mer fornøyd med praksisdelen av sosionomutdanningen, enn de er med utdanningen sett under ett. Det er ingen signifikante forskjeller mellom lærestedene når det gjelder hvor fornøyd studentene er med praksisdelen.

På spørsmål om de noen gang i løpet av studietiden alvorlig har vurdert å slutte, er det ved Høgskolen i Oslo 33,3 prosent i 2001, 26,7 prosent i 2003 og 34,3 prosent i 2007 som svarer ja. Sosionomutdanningen er blant de utdanningene i denne rapporten som har høyest andel studenter som alvorlig har vurdert å slutte før fullført utdanning. Sammenligner en med andre høgskoler er det en god del flere i Oslo enn ved andre høgskoler som har vurdert å slutte. Til sammenligning er det 14,9 prosent ved Høgskolen i Lillehammer, 15,6 prosent ved Høgskolen i Sør-Trøndelag, 17 prosent ved Universitetet i Stavanger våren 2007, 20,4 prosent ved Høgskolen i Volda og 21,8 prosent ved Høgskolen i Bergen som i løpet av studiet alvorlig har vurdert å slutte. Det er rimelig å anta at de som vurderer å avbryte sin utdanning, enten er usikre på om de har valgt riktig utdanning, eller ikke er fornøyd med den opplæringen de mottar. Tabell 6.2 viser hvor sannsynlig studentene oppgir at det er at de ville valgt samme utdanning og samme lærested, dersom det var mulig å velge utdanning og lærested på nytt.

Tabell 6.2 Vurdering av valg av utdanning og lærested for studenter på sosionomutdanningen i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo. Prosentfordeling.

Dersom det hadde vært mulig å gjøre om igjen valget du foretok da du begynte på denne utdanningen. Hvor sannsynlig er det da at du ville ha valgt	Svært lite sannsynlig	Lite sannsynlig	Usikker	Ganske sannsynlig	Svært sannsynlig	Vet ikke
....samme type utdanning (våren 2007)	2,9	7,1	8,6	31,4	48,6	1,4
....samme type utdanning (våren 2003)	11,1	2,2	11,1	28,9	44,4	2,2
....samme type utdanning (våren 2001)	10,3	6,9	20,7	15,5	43,1	3,4
....samme lærested (våren 2007)*	7,2	13	15,9	26,1	34,8	2,9
....samme lærested (våren 2003)	9,1	9,1	20,5	25	34,1	2,3
....samme lærested (våren 2001)	19,3	8,8	15,8	10,5	42,1	3,5

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

Tabell 6.2 viser at de aller fleste studentene på sosionomutdanningen ved Høgskolen i Oslo (80 prosent) oppgir at det er ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme type utdanning dersom de hadde hatt mulighet til å gjøre valget på nytt. Godt over halvparten (61 prosent) ville også valgt samme lærested. Det er ingen signifikante forskjeller i studentenes vurdering av sannsynlighet for valg av samme type utdanning eller samme lærested for de ulike kullene. Når det gjelder valg av lærested skiller studentene ved Høgskolen i Oslo seg signifikant bare fra studentene ved Høgskolen i Bergen hvor 80 prosent svarte at det er ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme høgskole.

6.3 Undervisning og studieforhold

I dette avsnittet presenteres studentenes vurdering av kvalitetsaspekter knyttet til undervisning og studieforhold. Studentene ble bedt om å vurdere 26 utsagn, hvert på en syvpunktskala hvor 1 er "uenig" og 7 er "enig". Det er kun studentene våren 2007 som ble bedt om å vurdere alle utsagnene. Studenter våren 2003 og våren 2001 ble bedt om å vurdere fem utsagn om undervisning og studieforhold.

Utsagnene studentene er bedt om å ta stilling til kan være med på å si noe om en utdannings undervisningskvalitet og rammekvalitet. Undervisningskvaliteten belyses her gjennom å se på lærer – studentrelasjonen (Figur 6.2), undervisningen (Figur 6.3), sammenheng mellom teori og praksis i undervisningen (Figur 6.4) og studiets og studentenes forhold til forskning (Figur 6.5). Rammekvaliteten belyses ved å se på sosialt miljø, arbeidsbelastning, organisering og administrasjon (Figur 6.6).

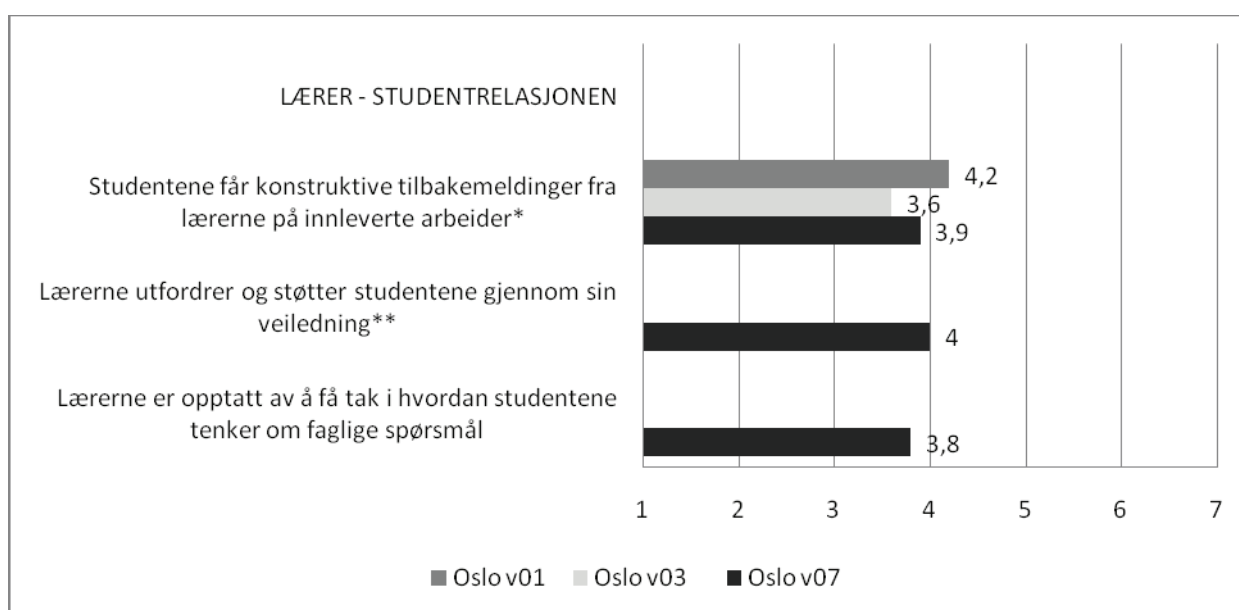

Lærer – studentrelasjonen

Lærer – studentrelasjonen måles ved tre utsagn som på ulike måter fanger opp sider ved kontakten mellom lærere og studenter i form av tilbakemeldinger på innleverte arbeider, om veiledningen er utfordrende og støttende og om studentene opplever at lærerne er opptatt av hva studentene tenker om faglige spørsmål. Sosionomstudentenes vurderinger av de tre utsagnene, tyder på at lærer – studentrelasjonen kan bli bedre.

Figur 6.2 viser i hvilken grad sosionomstudentene er enige eller uenige i påstandene om at de får konstruktive tilbakemeldinger fra lærerne på innleverte arbeider, at lærerne utfordrer og støtter studentene gjennom sin veiledning, og om at lærerne er opptatt av å få tak i hvordan studentene tenker om faglige spørsmål.

Figur 6.2 Vurdering av lærer - studentrelasjonen i tredje studieår for sosionomstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Universitetet i Stavanger våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Volda våren 2007.

Figur 6.2 viser at i gjennomsnitt er sosionomstudentene våren 2007 verken enige eller uenige i at studentene får konstruktive tilbakemeldinger på innleverte arbeider, at lærerne utfordrer og støtter studentene gjennom sin veiledning eller i at lærerne er opptatt av å få tak i hvordan studentene tenker om faglige spørsmål.

Sosionomstudentene ved Høgskolen i Oslo er signifikant mer enige i at de får konstruktive tilbakemeldinger på innleverte arbeider enn studentene ved Universitetet i Stavanger (3,9 mot 3,2 i gjennomsnitt). Mens sosionomstudentene i Oslo er signifikant mindre enige i at lærerne utfordrer og støtter studentene gjennom sin veiledning enn studentene ved Høgskolen i Volda (4,0 mot 4,9 i gjennomsnitt).

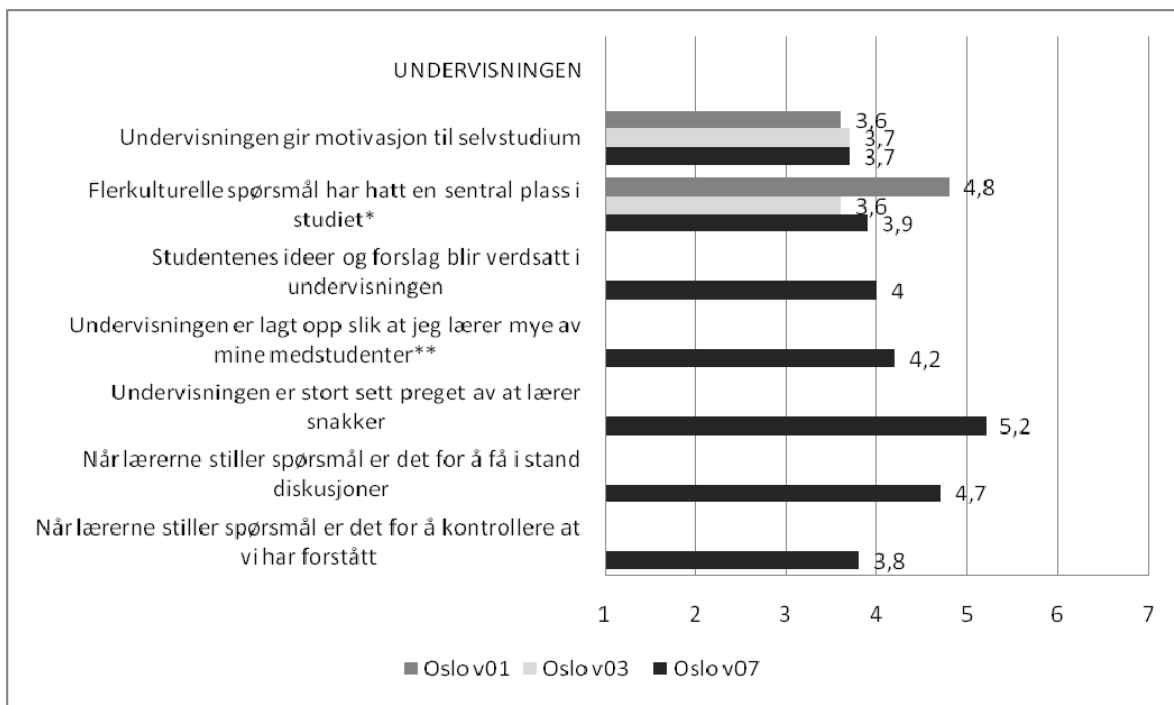
Undervisningen

Kvaliteten på undervisningen måles ved syv utsagn. I Figur 4.3 presenteres utsagn som måler i hvilken grad undervisningen gir motivasjon til selvstudium, og om den er preget av at studentene aktiviseres eller at læreren foreleser. I tillegg søkes det fanget opp om flerkulturelle spørsmål har en plass i undervisningen.

Sosionomstudentenes vurdering tyder på en undervisningsform som har et forbedringspotensial når det gjelder å motivere, engasjere og aktivisere studentene.

I hvilken grad undervisningen hjelper studentene til å se sammenheng mellom teori og praksis og studiets og studentenes forhold til forskning, er for oversiktens skyld tatt ut som egne temaer som belyses nedenfor.

Figur 6.3 Vurdering av undervisningen i tredje studieår for sosionomstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2003 er signifikant lavere enn for studenter våren 2001 og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er lavere enn for studenter ved Høgskolen i Lillehammer og Universitetet i Stavanger våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

Figur 6.3 viser at sosionomstudentene våren 2007 i gjennomsnitt verken er enige eller uenige i at undervisningen gir motivasjon til selvstudium, at studentenes forslag blir verdsatt i undervisningen eller at den er lagt opp slik at en lærer mye av sine medstudenter. Studentene er i gjennomsnitt litt enige i at undervisningen stort sett er preget av at læreren snakker og at når læreren stiller spørsmål så er det for å få i gang diskusjoner. Mens de i gjennomsnitt verken er enige eller uenige i påstanden om at når læreren stiller spørsmål er det for å kontrollere at studentene har forstått. Studentene er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at flerkulturelle spørsmål har hatt en sentral plass i studiet.

Av Figur 6.3 kan en se at i hvilken grad flerkulturelle spørsmål har hatt en sentral plass i studiet har signifikant endret seg i negativ retning fra at sosionomstudentene våren 2001 er litt enige i at det hadde en sentral plass i studiet, til at studentene våren 2003 og 2007 verken er enige eller uenige i dette utsagnet. Her skiller sosionomutdanningen seg fra de fleste utdanningene i denne rapporten (med unntak av ergoterapiutdanningen), som har hatt en positiv endring i hvor enige studentene er i utsagnet om at flerkulturelle spørsmål har hatt en sentral plass i studiet.

Sammenlignet med studentene ved Universitetet i Stavanger og ved Høgskolen i Lillehammer er studentene ved Høgskolen i Oslo signifikant mindre enige i at flerkulturelle spørsmål har en sentral plass i studiet (henholdsvis 5,4 og 4,9 mot 3,9 i gjennomsnitt). Mens studentene ved Høgskolen i Oslo er signifikant mer enige i at undervisningen er lagt opp slik at de lærer mye av sine medstudenter enn studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (4,2 mot 3,3 i gjennomsnitt).

Vektlegging av sammenheng mellom teori og praksis i undervisningen

Et viktig kvalitetsaspekt ved undervisningen på sosionomutdanningen er om den klarer å hjelpe studentene til å se sammenhengen mellom teori og praksis, og på den måten forberede studentene på senere profesjonsutøvelse. Figur 6.4 viser hvordan studentene vurderer seks utsagn om sammenheng mellom teori og praksis i undervisningen. Fire positive utsagn omfatter om undervisningen tar utgangspunkt i case eller i problemstillinger studentene møter i praksis, om sammenhengen mellom det de lærer og fremtidig arbeid vektlegges og om det oppmuntres til refleksjon over sammenhengen mellom teori og praksis. To negative utsagn tar opp om undervisningen preges av gjennomgang av teorier som ikke settes i sammenheng med praksis og om det er fag i studiet studentene ikke forstår hensikten med.

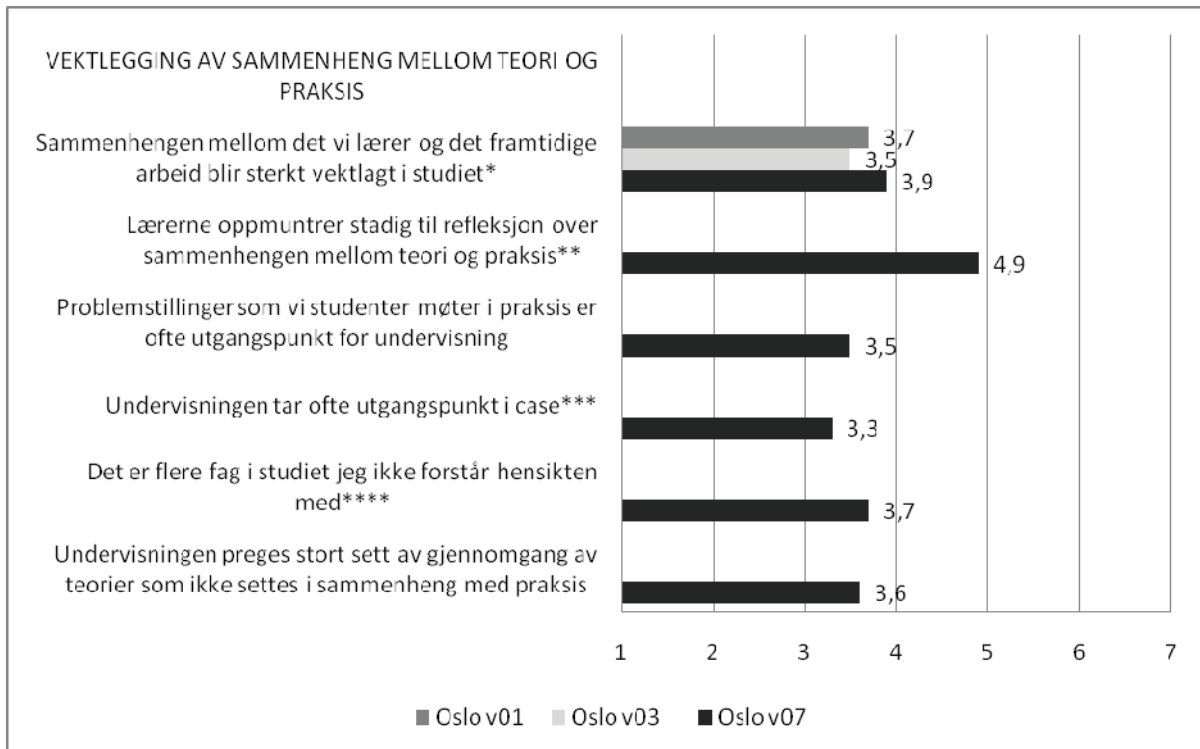
Sosionomstudentenes vurdering viser at de opplever at selv om lærerne oppmuntres til refleksjon over sammenheng mellom teori og praksis, konkretiseres ikke dette på en slik måte at studentene opplever at denne sammenhengen kommer tydelig frem i undervisningen.

Figur 6.4 viser at sosionomstudentene våren 2007 i gjennomsnitt er litt enige i at lærerne stadig oppmuntres til refleksjon over sammenheng mellom teori og praksis. Imidlertid er studentene i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at sammenhengen mellom det de lærer og det framtidige arbeidet blir sterkt vektlagt i studiet eller i at problemstillinger de møter i praksis er utgangspunkt for undervisningen. Studentene er i gjennomsnitt litt uenige i påstanden om at undervisningen tar utgangspunkt i case. Og de er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at undervisningen preges av teorier som ikke settes i sammenheng med praksis eller i at det er flere fag de ikke forstår hensikten med.

Sammenlignet med andre studiesteder er sosionomstudentene våren 2007 ved Høgskolen i Oslo signifikant mer enige i at lærerne stadig oppmuntres til refleksjon over sammenhengen mellom teori og praksis enn studentene ved Høgskolen i Bergen og Høgskolen i Sør-Trøndelag (4,9 mot henholdsvis 4,2 og 4,0 i gjennomsnitt). Og studentene ved Høgskolen i Oslo er også signifikant mer enige i påstanden om at det er flere fag de ikke forstår hensikten med enn studentene ved Høgskolen i Bergen, Høgskolen i Volda og Høgskolen i Sør-Trøndelag (3,7 mot henholdsvis 3,0, 2,9 og 1,8 i gjennomsnitt). Mens studentene ved Høgskolen i Lillehammer er signifikant mer enige i påstanden om at sammenhengen mellom det de lærer og det framtidige arbeidet blir sterkt vektlagt i studiet enn studentene ved Høgskolen i Oslo (4,6 mot 3,9 i gjennomsnitt). Og studentene ved Universitetet i

Stavanger og Høgskolen i Bergen er signifikant mer enige i at undervisningen ofte tar utgangspunkt i case enn studentene ved Høgskolen i Oslo (henholdsvis 4,4 og 4,3 mot 3,3 i gjennomsnitt).

Figur 6.4 Vurdering av vektleggingen av sammenhengen mellom teori og praksis i undervisningen i tredje studieår for sosionomstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Lillehammer våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag og Høgskolen i Bergen våren 2007.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen og Universitetet i Stavanger våren 2007.

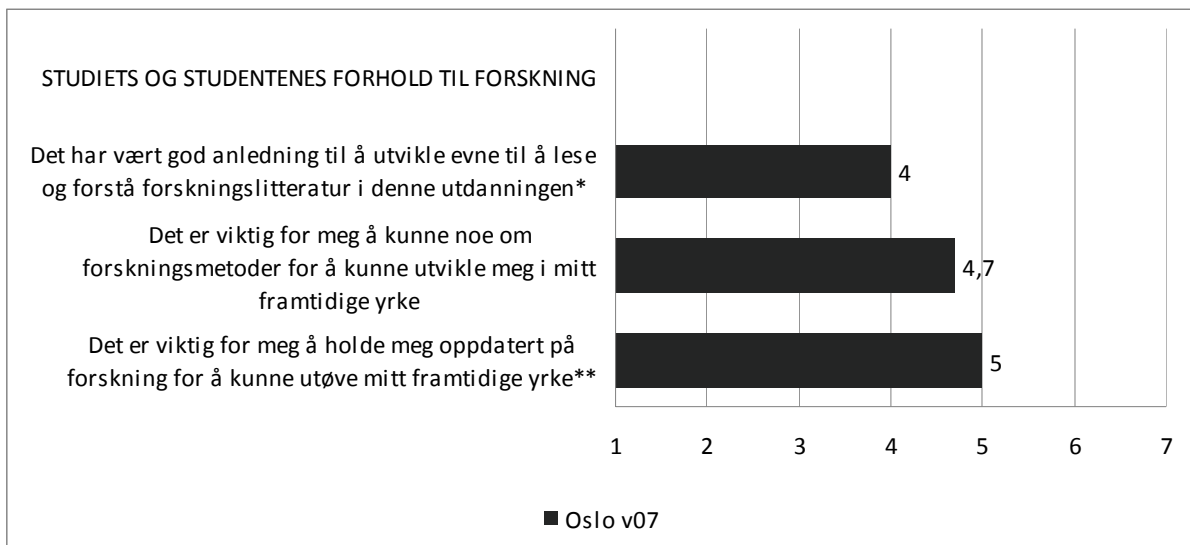
**** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag, Høgskolen i Bergen og Høgskolen i Volda våren 2007.

Sosionomstudentenes totale opplevelse av sammenhengen mellom teori og praksis utdypes ytterligere ved å se på deres opplevelse av sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet, avsnitt 6.4 og gjennom å se på hvordan utdanningen vektlegger teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle, avsnitt 6.5.

Studiets og studentenes forhold til forskning

Sosionomstudentenes og studiets forhold til forskning belyses i Figur 6.5 ved å se på i hvilken grad studentene opplever det å kunne noe om forskningsmetoder som viktig for å kunne utvikle seg i sitt framtidige yrke, om det er viktig å holde seg oppdatert på forskning for å kunne utøve sitt framtidige yrke, og i hvilken grad de synes utdanningen har gitt dem anledning til å lære å lese forskningslitteratur.

Figur 6.5 Vurdering av studiets og studentenes forhold til forskning i tredje studieår for sosionomstudenter våren 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Universitetet i Stavanger, Høgskolen i Bergen, Høgskolen i Sør-Trøndelag, men den er lavere enn for studenter ved Høgskolen i Volda våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Universitetet i Stavanger og Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

Sosionomstudentenes vurdering tyder på at de generelt vurderer kunnskap om forskningsresultater som litt sentralt for sin yrkeskompetanse, men at studiet med fordel kunne bli enda bedre til å sette dem i stand til å forstå forskningslitteratur.

Figur 6.5 viser at sosionomstudentene våren 2007 i gjennomsnitt er litt enige i at det er viktig å holde seg oppdatert på forskning for å kunne utøve sitt fremtidige yrke og at det er viktig å kunne noe om forskningsmetoder for å kunne utvikle seg i sitt fremtidige yrke. Studentene er verken enige eller uenige i at det i utdanningen har vært god anledning til å utvikle evne til å lese og forstå forskningslitteratur.

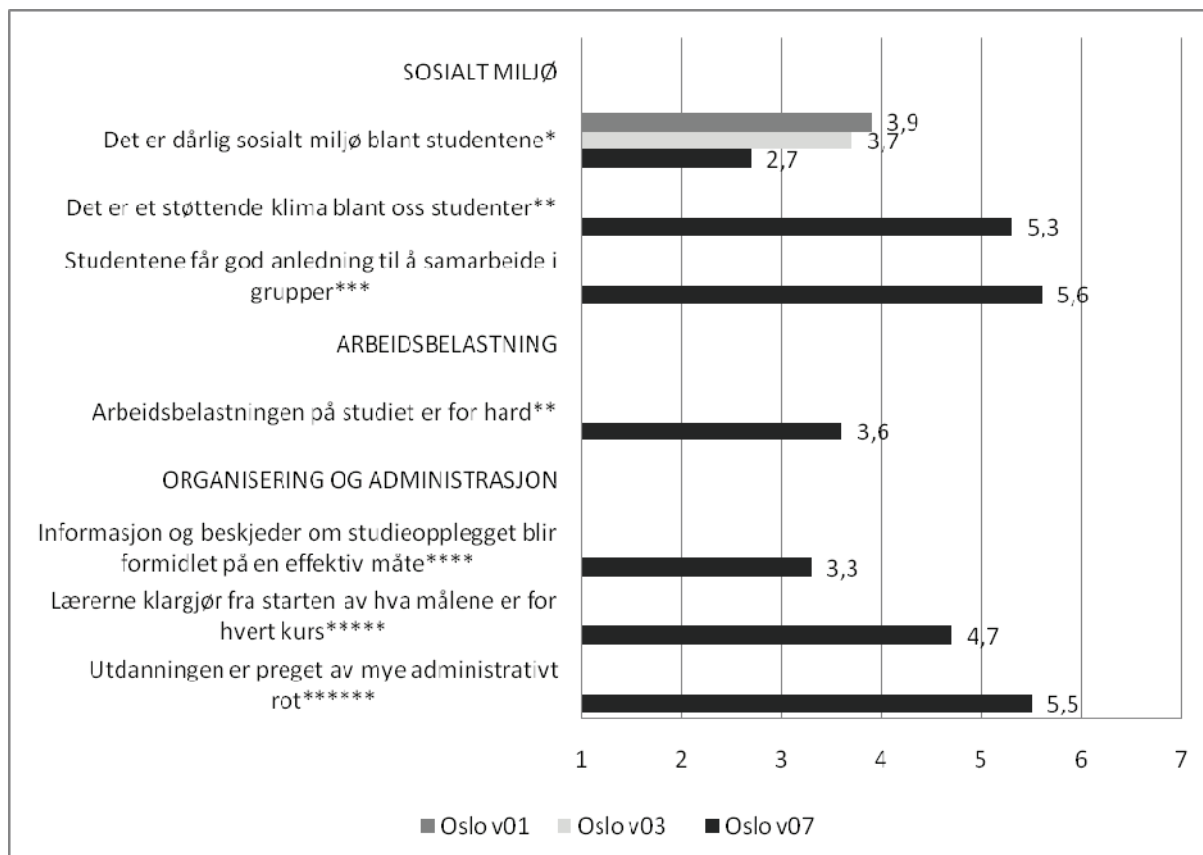
Sosionomstudentene våren 2007 ved Høgskolen i Oslo er signifikant mer enige i at det er viktig å holde seg oppdatert på forskning for å kunne utøve det fremtidige yrket enn studentene ved Universitetet i Stavanger (5,0 mot 4,2 i gjennomsnitt). Studentene ved Høgskolen i Oslo er også signifikant mer enige i at det har vært god anledning til å utvikle evnen til å lese og forstå forskningslitteratur enn studentene ved Universitetet i Stavanger og Høgskolen i Sør-Trøndelag (4,0 mot henholdsvis 3,4 og 3,1 i gjennomsnitt).

Sosialt miljø, arbeidsbelastning, organisering og administrasjon

Rammekvaliteten belyses i Figur 6.6 ved å se på studentenes vurdering av tre utsagn om det sosiale miljøet, ett utsagn om arbeidsbelastning og tre utsagn om organisering og administrasjon av utdanningen.

Figur 6.6 viser i grove trekk at sosionomstudentenes sosiale miljø er godt, at arbeidsbelastningen er middels og at de er litt misfornøyd med organisering og administrasjon av utdanningen.

Figur 6.6 Vurdering av sosialt miljø, arbeidsbelastning, organisering og administrasjon i tredje studieår for sosionomstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001 og 2003, og er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Volda og Høgskolen i Bergen, men den er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag, men den er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Lillehammer våren 2007.

**** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag, men signifikant lavere enn for Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Volda og Universitetet i Stavanger våren 2007.

***** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Universitetet i Stavanger og Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007

***** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Volda og Høgskolen i Bergen våren 2007.

Sosionomstudentene våren 2007 er i gjennomsnitt litt enige i at det er støttende klima blant studentene og er litt uenige i påstanden om at det er dårlig miljø blant studentene. Studentene er litt enige i at det er god anledning til å samarbeide i grupper. Det kan også se ut til at studentenes opplevelse av det sosiale miljøet har endret seg i positiv retning ved at studentene våren 2001 og 2003 verken er enige eller uenige i at det sosiale miljøet blant studentene var dårlig til at studentene våren 2007 er litt uenige i denne påstanden.

Sosionomstudentene er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at arbeidsbelastningen er for hard.

Sosionomstudentene er i gjennomsnitt litt enige i at lærerne klargjør fra starten hva målene er for hvert kurs. Mens de er litt uenige i at informasjon og beskjeder om studieopplegget blir formidlet på en effektiv måte, og er litt enige i at utdanningen er preget av mye administrativ rot.

Vurderingen sosionomstudentene ved Høgskolen i Oslo gir av sosialt miljø, arbeidsbelastning og organisering og administrasjon, skiller seg en god del fra de andre høgskolene.

- Sosionomstudentene ved Høgskolen i Oslo våren 2007 oppgir i signifikant større grad at det er dårlig sosialt miljø blant studentene enn studenter ved Høgskolen i Bergen og Høgskolen i Volda (2,7 mot henholdsvis 2,1 og 1,5 i gjennomsnitt), men i signifikant mindre grad enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (4,7 i gjennomsnitt).
- Sosionomstudentene ved Høgskolen i Oslo våren 2007 oppgir i signifikant større grad at det er et støttende klima blant studentene enn studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (5,3 mot 3,7 i gjennomsnitt).
- Sosionomstudentene ved Høgskolen i Oslo våren 2007 oppgir i signifikant større grad at studentene får god anledning til å samarbeid i grupper enn studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (5,6 mot 4,4 i gjennomsnitt, men i signifikant mindre grad enn studentene ved Høgskolen i Lillehammer (6,2 i gjennomsnitt).
- Sosionomstudentene ved Høgskolen i Oslo våren 2007 oppgir i signifikant større grad at arbeidsbelastningen på studiet er for hard enn studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (3,6 mot 2,1 i gjennomsnitt).
- Sosionomstudentene ved Høgskolen i Oslo våren 2007 oppgir i signifikant større grad at informasjon og beskjeder om studieopplegget blir formidlet på en effektiv måte enn studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (3,3 mot 2,2 i gjennomsnitt), men i signifikant mindre grad enn for studenter ved Høgskolen i Volda, Universitetet i Stavanger og Høgskolen i Lillehammer (henholdsvis 4,0, 4,0 og 4,3 i gjennomsnitt).
- Sosionomstudentene ved Høgskolen i Oslo våren 2007 oppgir i signifikant større grad at lærerne klargjør fra starten hva målene er for hvert kurs enn studenter ved Universitetet i Stavanger og Høgskolen i Sør-Trøndelag (4,7 mot henholdsvis 3,8 og 2,6 i gjennomsnitt).
- Sosionomstudentene ved Høgskolen i Oslo våren 2007 oppgir i signifikant større grad at utdanningen er preget av administrativ rot enn studenter ved Høgskolen i Volda, Høgskolen i Lillehammer og Høgskolen i Bergen (5,5 mot henholdsvis 4,4, 4,0 og 4,0 i gjennomsnitt).

6.4 Praksis

Sosionomutdanningen inneholder 22-24 uker med praksis fordelt på første og tredje studieår. I avsnitt 6.2 (Figur 6.1) så vi at sosionomstudentene i gjennomsnitt er mer fornøyde med praksisdelen av studiet enn det de er i den samlede vurderingen av utdanningen. I dette avsnittet belyses studentenes vurdering av praksisdelen ved å se på i hvilken grad ulike utsagn knyttet til praksis stemmer overens med deres erfaringer. Utsagnene studentene ble bedt om å ta stilling til ved vurdering av praksis, kan være med på å si noe om utdanningens undervisningskvalitet.

Studentene ble bedt om å vurdere 16 ulike utsagn knyttet til praksis, hvert på en fempunktsskala hvor 1 er "ikke i det hele tatt" og 5 er "i svært stor grad", som i den videre analysen er delt inn i følgende

fire grupper: forberedelse til praksis, veiledning og veilederne, sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet og andre erfaringer fra praksis, Figur 6.7. Det er kun studentene våren 2007 som ble bedt om å vurdere alle utsagnene om praksis, og studentene våren 2003 ble bedt om å vurdere tre utsagn knyttet til veilederne.

Forberedelse til praksis belyses gjennom studentenes vurdering av i hvilken grad høgskolen hadde forberedt studentene til praksisoppholdet på en god måte og om praksisoppholdet var godt tilrettelagt av praksisstedet.

Veiledning og veilederne belyses gjennom studentenes vurdering av i hvilken grad veilederne oppmuntret til kritikk av egen yrkesutøvelse, om veilederne ga gode tilbakemeldinger på studentenes egne forsøk på yrkesutøvelse, om veilederne var gode forbilder på yrkesutøvelse, samt påstandene om at studentene hadde tillit til veileders faglige kompetanse, at de mottok regelmessig og systematisk veiledning og at de lærte noe i veiledningen.

Sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet belyses gjennom studentenes vurdering av i hvilken grad veileder har hjulpet dem til å integrere teori og praksis, om erfaringene fra praksisperioden har vært viktige i det videre studiet, om praksisopplæringen videreførte eller har vært i strid med det de har lært i de øvrige delene av studiet og om det er vanskelig å se sammenhengen mellom fagene i studiet og det konkrete arbeidet i praksisperioden.

Av andre erfaringer fra praksis belyses studentenes vurdering av i hvilken grad praksisoppholdet ga anledning til å lære gjennom å observere, om studentenes verdier og holdninger ble utfordret og om studentene opplever at de alt i alt mestrer de oppgavene de utførte i praksistiden.

Forberedelse til praksis

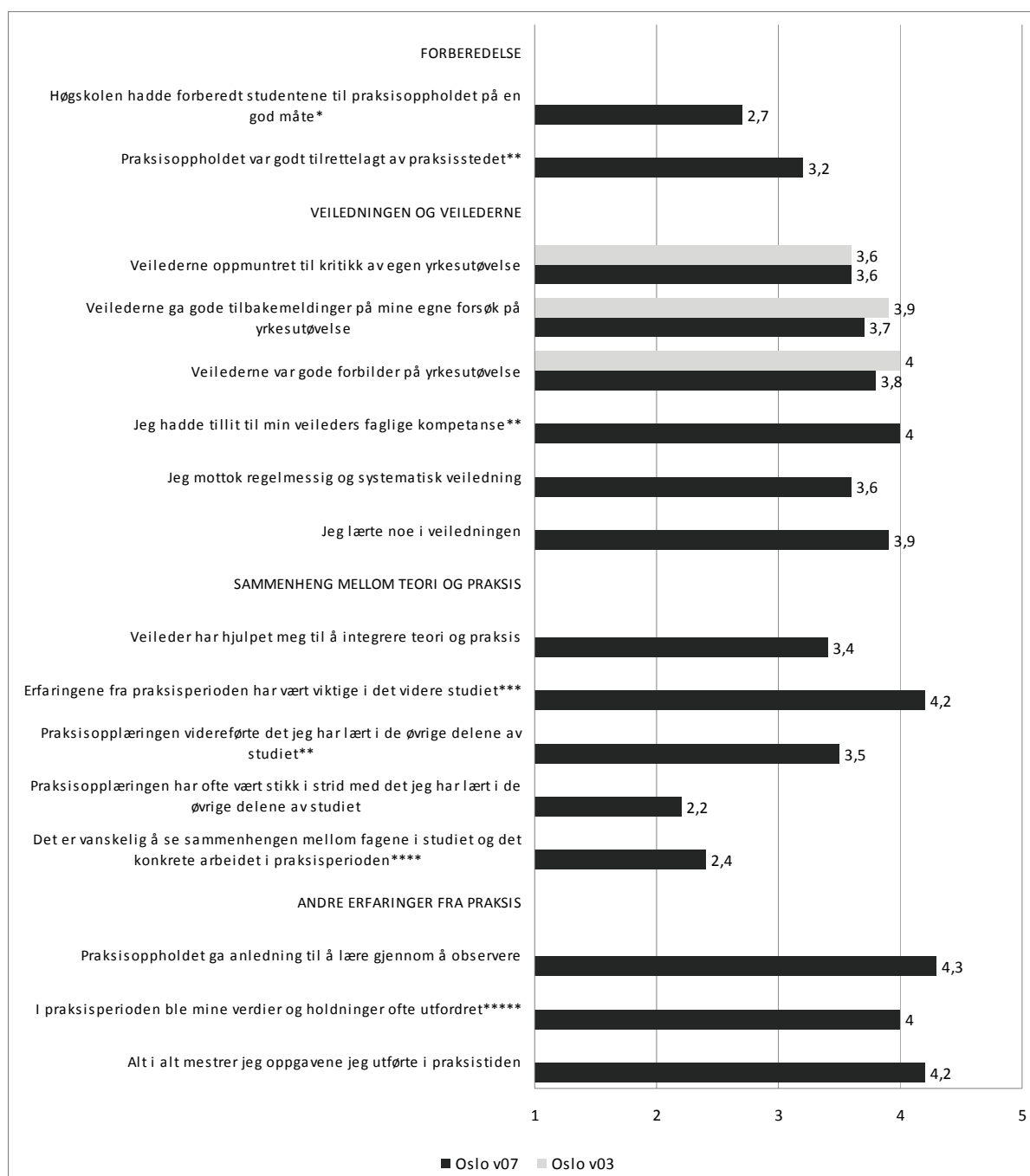
Figur 6.7 viser at det er rom for forbedring når det gjelder å forberede studentene til praksisoppholdet. Sosionomstudentene er i gjennomsnitt til en viss grad enige både i at høgskolen hadde forberedt studentene til praksisoppholdet på en god måte og i at praksisoppholdet var godt tilrettelagt av praksisstedet.

Veiledningen og veilederne

Av Figur 6.7 ser en studentene er ganske godt fornøyde med veiledningen og veilederne. Sosionomstudentene opplever i gjennomsnitt i ganske stor grad at veilederne oppmuntrer til kritikk av egen yrkesutøvelse, at veilederne ga gode tilbakemeldinger på studentenes egne forsøk på yrkesutøvelse, at veilederne var gode forbilder på yrkesutøvelse, og at studentene regelmessig mottok veiledning. Videre hadde studentene i gjennomsnitt i stor grad tillit til veileders faglige kompetanse og oppgir at de i stor grad lærte noe av veiledningen.

Figur 6.7 Vurdering av praksis og veiledning tilknyttet praksis for sosionomstudenter i sitt tredje studieår ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2003 på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen, Høgskolen i Lillehammer og Høgskolen i Volda våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag, men signifikant høyere enn for studenter ved Universitetet i Stavanger våren 2007.

**** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

***** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Volda og Universitetet i Stavanger våren 2007.

Sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet

Figur 6.7 viser at sosionomstudentene erfarte sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet. Studentene selv vurderer i stor grad erfaringene fra praksisoppholdet som viktige i det videre studiet og at veileder i ganske stor grad hjalp dem med å integrere teori og praksis. Praksisopplæringen oppleves i ganske stor grad å videreføre, og i liten grad å være i strid med, det de har lært i de øvrige delene av studiet. Studentene opplever i gjennomsnitt i liten grad at det er vanskelig å se sammenhengen mellom fagene i studiet og det konkrete arbeidet i praksisperioden.

Andre erfaringer fra praksis

Av andre erfaringer knyttet til praksis viser Figur 6.7 at sosionomstudentene i praksisperioden i gjennomsnitt oppgir at de i stor grad fikk anledning til å lære gjennom å observere, i stor grad fikk sine verdier og holdninger utfordret og i stor grad opplever at de mestrer de oppgavene de utførte i praksistiden.

Sammenlignet med Høgskolen i Bergen, Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Sør-Trøndelag, Høgskolen i Volda og Universitetet i Stavanger

Vurderingen sosionomstudentene ved Høgskolen i Oslo gir av praksis skiller seg noe fra de andre høgskolene. For noen utsagn er gjennomsnittet for studentene i Oslo høyere enn ved andre høgskoler, og for noen utsagn er de signifikant lavere.

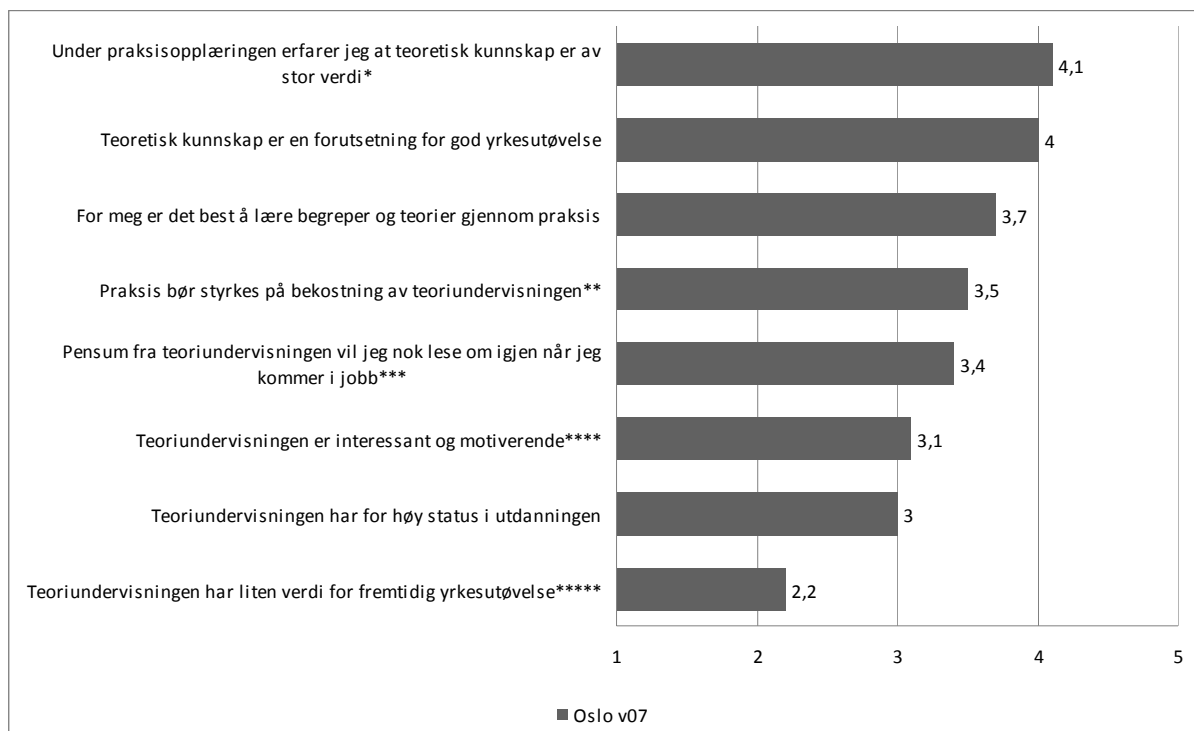
- Sosionomstudentene våren 2007 ved Høgskolen i Oslo oppgir i signifikant mindre grad at Høgskolen hadde forberedt studentene til praksisoppholdet på en god måte enn studentene ved Høgskolen i Bergen, Høgskolen i Volda og Høgskolen i Lillehammer (2,7 mot henholdsvis 3,1, 3,4 og 3,6 i gjennomsnitt).
- Sosionomstudentene våren 2007 ved Høgskolen i Oslo opplever i signifikant mindre grad enn studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag at praksisoppholdet var godt tilrettelagt av praksisstedet (3,2 mot 3,9 i gjennomsnitt), at de hadde tillit til veileders faglige kompetanse (4,0 mot 4,4 i gjennomsnitt) og at praksisopplæringen videreførte det de har lært i de øvrige delene av studiet (3,5 mot 4,2 i gjennomsnitt).
- Sosionomstudentene våren 2007 ved Høgskolen i Oslo oppgir i signifikant mindre grad at erfaringene fra praksisperioden har vært viktige i det videre studiet enn studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (4,2 mot 4,7 i gjennomsnitt), men i signifikant større grad enn studentene ved Universitetet i Stavanger (3,7 i gjennomsnitt).
- Sosionomstudentene våren 2007 ved Høgskolen i Oslo oppgir i signifikant større grad at det er vanskelig å se sammenheng mellom fagene i studiet og det de har lært i praksisperioden enn studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag at (2,4 mot 1,8 i gjennomsnitt).
- Sosionomstudenter våren 2007 ved Høgskolen i Oslo oppgir i signifikant større grad at i praksisperioden ble verdier og holdninger utfordret enn studenter ved Høgskolen i Volda og Universitetet i Stavanger (4,0 mot henholdsvis 3,6 og 3,5 i gjennomsnitt).

6.5 Utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle

Avgangsstudentene våren 2007 ble bedt om å vurdere 8 utsagn om utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle, hvert på en fempunktsskala hvor 1 er "helt uenig" og 5 er "helt enig".

Figur 6.8 viser i hvilken grad sosionomstudentene er enige eller uenige i påstandene om at teoretisk kunnskap er en forutsetning for god yrkesutøvelse, om de under praksisopplæringen erfarer at teoretisk kunnskap er av stor verdi, om de vil lese pensum på nytt når de kommer i jobb, om det er best å lære begreper og teorier gjennom praksis, om praksis bør styrkes på bekostning av teoriundervisningen, om teoriundervisningen er interessant og motiverende, om teoriundervisningen har høy status i utdanningen og om at teoriundervisningen har liten verdi for fremtidig yrkesutøvelse.

Figur 6.8 Vurdering av utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle blant sosionomstudenter i tredje studieår våren 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'helt uenig' til 5 'helt enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Universitetet i Stavanger våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Lillehammer og Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen og Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

**** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Volda og Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

***** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Lillehammer og Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

Figur 6.8 viser at sosionomstudentene er positivt innstilt til teoretisk kunnskap ved at de i gjennomsnitt er enige i at teoretisk kunnskap er en forutsetning for god yrkesutøvelse og at de er litt uenige i at teoriundervisningen har liten verdi for fremtidig yrkesutøvelse. Studentene erfarte under

praksisopplæringen at teoretisk kunnskap er av stor verdi, og de er litt enige i at de nok vil lese teoripensum om igjen når de kommer ut i jobb. Studentene er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at teoriundervisningen har for høy status i utdanningen.

Sosionomstudentene er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at teoriundervisningen er interessant og motiverende, og de er litt enige i at det er best å lære begreper og teorier gjennom praksis og at praksis bør styrkes på bekostning av teoriundervisningen.

Sammenlignet med Høgskolen i Bergen, Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Sør-Trøndelag, Høgskolen i Volda og Universitetet i Stavanger

- Sosionomstudentene våren 2007 ved Høgskolen i Oslo er signifikant mer enige i påstanden om at de under praksisopplæringen erfarte at teoretisk kunnskap er av stor verdi enn studentene ved Universitetet i Stavanger (4,1 mot 3,3 i gjennomsnitt).
- Sosionomstudentene våren 2007 ved Høgskolen i Oslo er signifikant mindre enige i at praksis bør styrkes på bekostning av teoriundervisningen enn studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag og Høgskolen i Lillehammer (3,5 mot henholdsvis 4,1 og 4,0 i gjennomsnitt).
- Sosionomstudentene våren 2007 ved Høgskolen i Oslo er signifikant mindre enige i påstanden om at "pensum fra teoriundervisningen vil jeg nok lese om igjen når jeg kommer i jobb" enn studentene ved Høgskolen i Bergen og Høgskolen i Sør-Trøndelag (3,4 mot henholdsvis 3,7 og 4,0 i gjennomsnitt).
- Sosionomstudentene våren 2007 ved Høgskolen i Oslo er signifikant mer enige i at teoriundervisningen er interessant og motiverende enn studentene ved Høgskolen i Lillehammer og Høgskolen i Sør-Trøndelag (3,1 mot 3,5 og 3,6 i gjennomsnitt).
- Sosionomstudentene våren 2007 ved Høgskolen i Oslo er signifikant mer enige i at teoriundervisningen har liten verdi for fremtidig yrkesutøvelse enn studentene ved Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Volda og Høgskolen i Sør-Trøndelag (2,2 mot henholdsvis 1,8, 1,7 og 1,6 i gjennomsnitt).

6.6 Tilegnet kompetanse

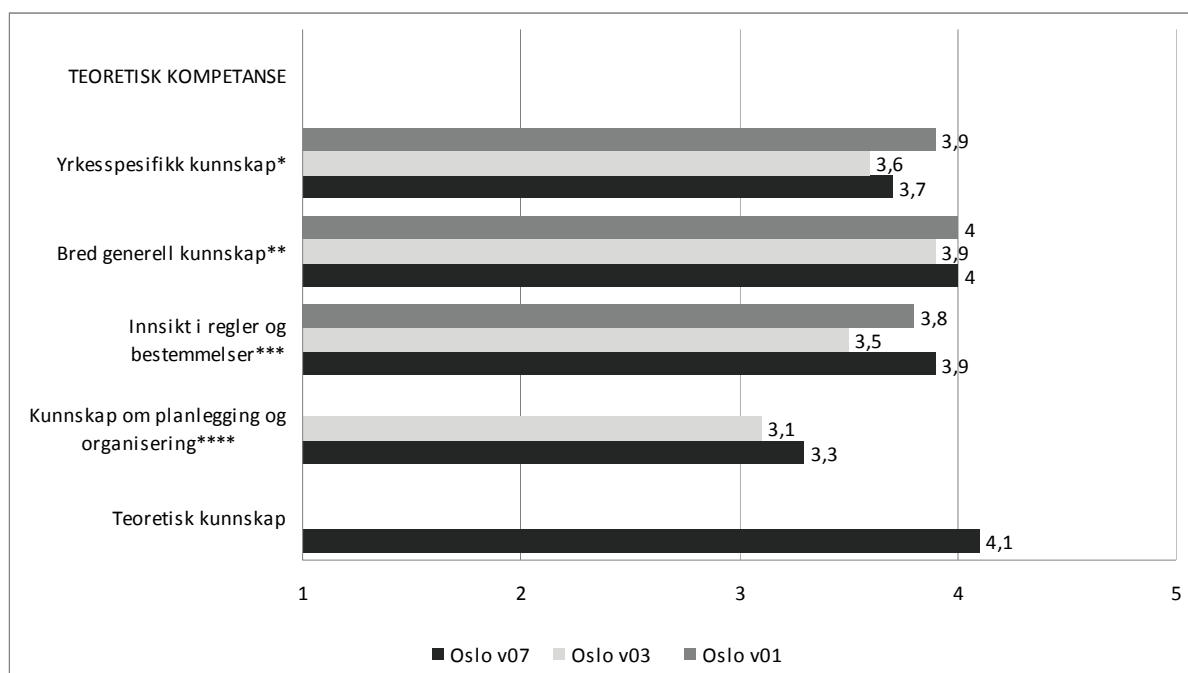
Studentenes læringsresultat måles i denne rapporten ved å se på studentenes egen vurdering av tilegnet kompetanse. Studentene ble bedt om å vurdere i hvilken grad de har tilegnet seg ulike typer kunnskap, totalt 21 utsagn, hvert på en fempunktskala hvor 1 er "ikke i det hele tatt" og 5 er "i svært stor grad". De ulike utsagnene er, for å gjøre det mer oversiktlig, gruppert under ulike kompetanseområder og resultatene er presentert i fem ulike figurer: Teoretisk kompetanse (Figur 6.9), Praktisk kompetanse (Figur 6.10), Refleksjonskompetanse (Figur 6.11), Relasjonell kompetanse (Figur 6.12) og Ledelseskompetanse (Figur 6.13). Det er kun studenter våren 2007 som ble bedt om å vurdere alle utsagnene om tilegnet kompetanse. Studentene våren 2003 ble bedt om å vurdere 17, og studentene våren 2001 15, av utsagnene.

I grove trekk tyder sosionomstudentenes vurderinger på at de gjennom sin utdanning i stor grad har tilegnet seg teoretisk kompetanse, refleksjonskompetanse og relasjonell kompetanse, og i ganske stor grad har tilegnet seg praktisk kompetanse og ledelseskompetanse.

Teoretisk kompetanse

I Figur 6.9 belyses teoretisk kompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg teoretisk kunnskap, yrkesspesifikk kunnskap, bred generell kunnskap, innsikt i regler og bestemmelser og kunnskap om planlegging og organisering.

Figur 6.9 Vurdering av tilegnet teoretisk kompetanse i tredje studieår for sosionomstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant lavere enn for studenter våren 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2001 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003.

****Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant er høyere enn for studenter ved Universitetet i Stavanger våren 2007.

Figur 6.9 viser at sosionomstudentene våren 2007 oppgir at de gjennom sin utdanning i gjennomsnitt i stor grad har tilegnet seg teoretisk kunnskap, bred generell kunnskap og innsikt i regler og bestemmelser, og at de i ganske stor grad har tilegnet seg yrkesspesifikk kunnskap og kunnskap om planlegging og organisering.

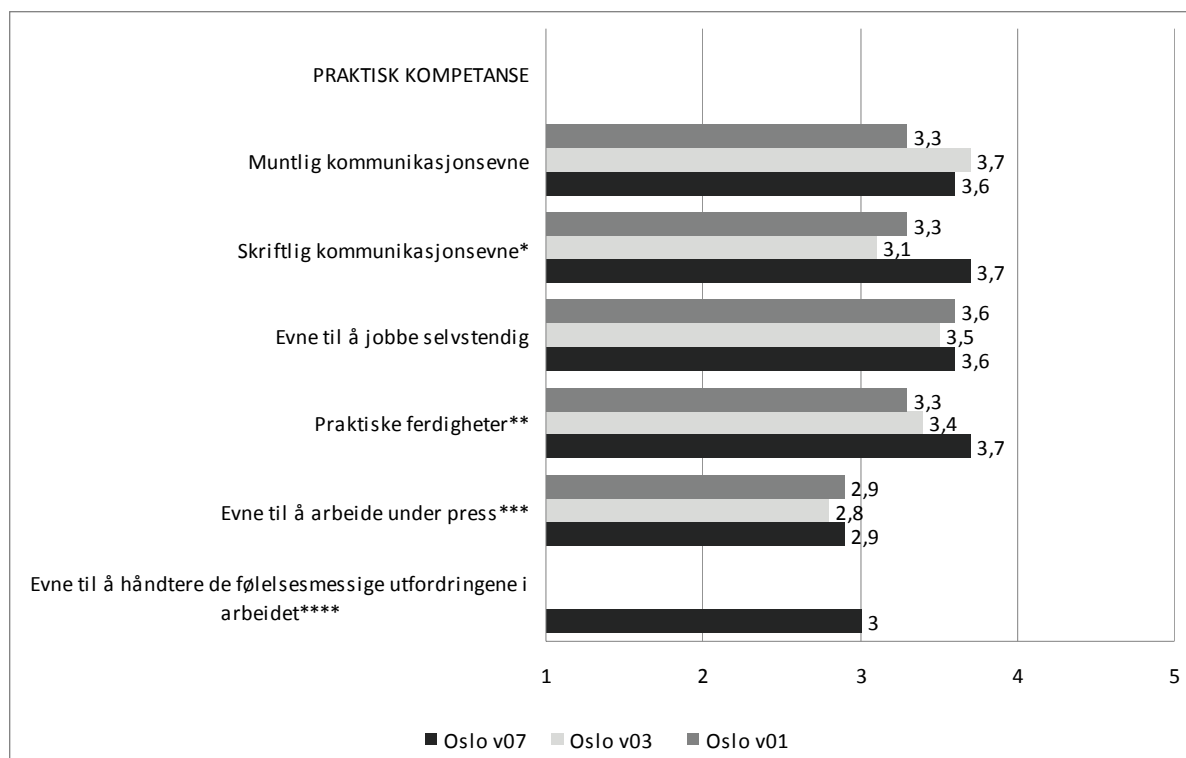
Av Figur 6.9 går det frem at selv om forskjellene er små oppgir sosionomstudentene våren 2007 i signifikant mindre grad enn studentene våren 2001 å ha tilegnet seg yrkesspesifikk kunnskap. Studentene både våren 2001 og 2007 oppgir i signifikant større grad enn studentene våren 2003 å ha tilegnet seg innsikt i regler og bestemmelser.

Sosionomstudentene ved Høgskolen i Oslo oppgir at de i signifikant større grad har tilegnet seg bred generell kunnskap enn studentene ved Høgskolen i Bergen (4,0 mot 3,6 i gjennomsnitt). Studentene ved Høgskolen i Oslo oppgir i signifikant større grad å ha tilegnet seg kunnskap om planlegging og organisering enn studentene ved Universitetet i Stavanger (3,3 mot 2,8 i gjennomsnitt).

Praktisk kompetanse

I Figur 6.10 belyses praktisk kompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg praktiske ferdigheter, muntlig og skriftlig kommunikasjonsevne, evne til å jobbe selvstendig, evne til å arbeide under press og evne til å håndtere de følelsesmessige utfordringene i arbeidet.

Figur 6.10 Vurdering av tilegnet praktisk kompetanse i tredje studieår for sosionomstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003 og 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Lillehammer våren 2007.

Figur 6.10 viser at sosionomstudentene våren 2007 oppgir at de gjennom sin utdanning i gjennomsnitt i ganske stor grad har tilegnet seg muntlig og skriftlig kommunikasjonsevne, evne til å jobbe selvstendig og praktiske ferdigheter, og at de til en viss grad har tilegnet seg evne til å arbeide under press og evne til å håndtere de følelsesmessige utfordringene i arbeidet.

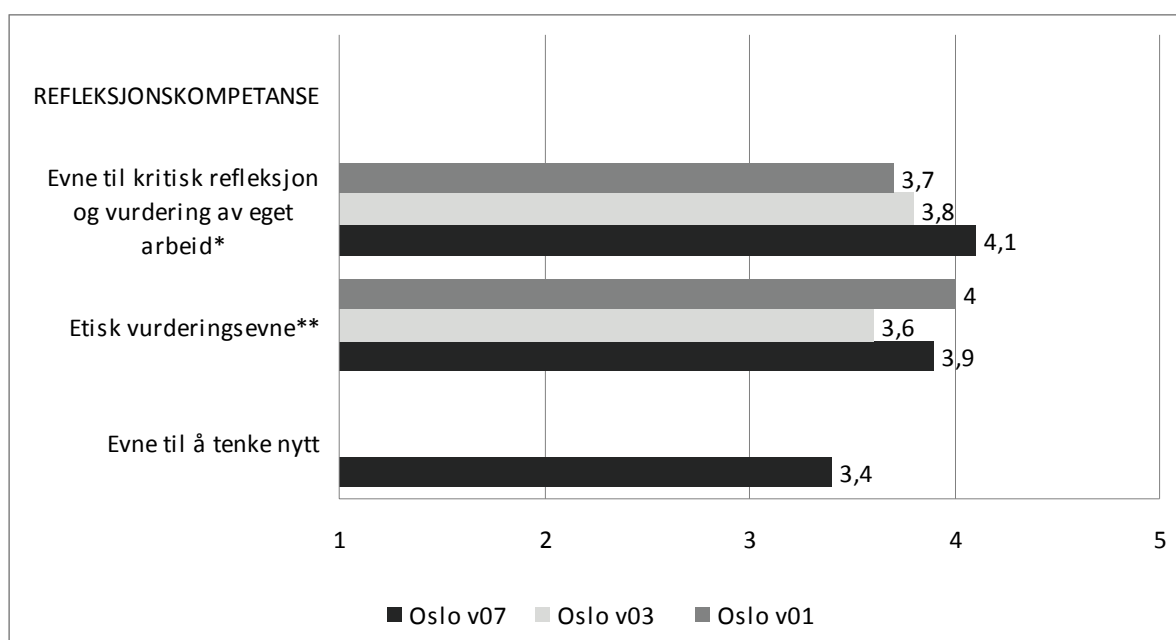
Sosionomstudentene våren 2007 oppgir i signifikant større grad enn studentene våren 2001 og 2003 å ha tilegnet seg skriftlig kommunikasjonsevne, og i signifikant større grad enn studentene våren 2001 å ha tilegnet seg praktiske ferdigheter.

Sosionomstudentene ved Høgskolen i Oslo oppgir at de i signifikant mindre grad enn studentene ved Høgskolen i Lillehammer å ha tilegnet seg evne til å arbeide under press (2,9 mot 3,5 i gjennomsnitt) og evne til å håndtere de følelsesmessige utfordringene i arbeidet (3,0 mot 3,5 i gjennomsnitt).

Refleksjonskompetanse

I Figur 6.11 belyses refleksjonskompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid, etisk vurderingsevne og evne til å tenke nytt.

Figur 6.11 Vurdering av tilegnet refleksjonskompetanse i tredje studieår for sosionomstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Universitetet i Stavanger og Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2001 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

Figur 6.11 viser at sosionomstudentene våren 2007 i gjennomsnitt oppgir at de gjennom sin utdanning i stor grad har utviklet etisk vurderingsevne og evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid, og at de i ganske stor grad har utviklet evne til å tenke nytt.

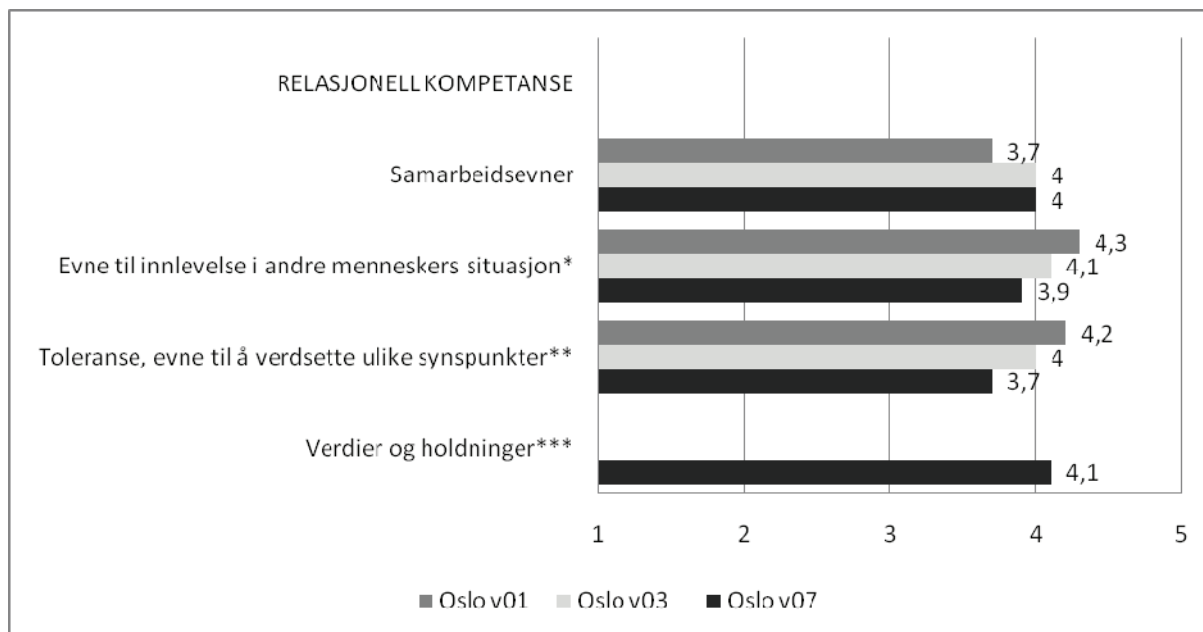
Av Figur 6.11 kan en se at sosionomstudentene våren 2007 i signifikant større grad enn våren 2001 oppgir å ha tilegnet seg evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid, og at studentene våren 2007 oppgir å ha tilegnet seg etisk vurderingsevne i signifikant større grad enn både studentene våren 2001 og 2003.

Sosionomstudentene ved Høgskolen i Oslo oppgir i signifikant større grad å ha tilegnet seg evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid enn studentene ved Universitetet i Stavanger og Høgskolen i Sør-Trøndelag (4,1 mot henholdsvis 3,6 og 3,4 i gjennomsnitt). Studentene ved Høgskolen i Oslo oppgir i signifikant større grad å ha tilegnet seg etisk vurderingsevne enn studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (3,9 mot 3,6 i gjennomsnitt).

Relasjonell kompetanse

I Figur 6.12 belyses relasjonell kompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg samarbeidsevner, evne til innlevelse i andre menneskers situasjon, toleranse og verdier og holdninger.

Figur 6.12 Vurdering av tilegnet relasjonell kompetanse i tredje studieår for sosionomstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter våren 2001, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Volda våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Volda våren 2007.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

Figur 6.12 viser at sosionomstudentene våren 2007 i gjennomsnitt oppgir at de gjennom sin utdanning i stor grad har utviklet samarbeidsevner, evne til innlevelse i andre menneskers situasjon og verdier og holdninger, og i ganske stor grad har utviklet toleranse.

Vi ser også at sosionomstudentene våren 2007 i signifikant større grad enn studentene våren 2001 oppgir å ha tilegnet seg evne til innlevelse i andre menneskers situasjon.

Sosionomstudentene ved Høgskolen i Oslo oppgir i signifikant større grad å ha tilegnet seg verdier og holdninger enn studentene ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (4,1 mot 3,7 i gjennomsnitt). Studentene ved Høgskolen i Oslo oppgir i signifikant mindre grad enn studentene ved Høgskolen i Volda å ha tilegnet seg evne til innlevelse i andre menneskers situasjon (3,9 mot 4,3 i gjennomsnitt) og toleranse (3,7 mot 4,2 i gjennomsnitt).

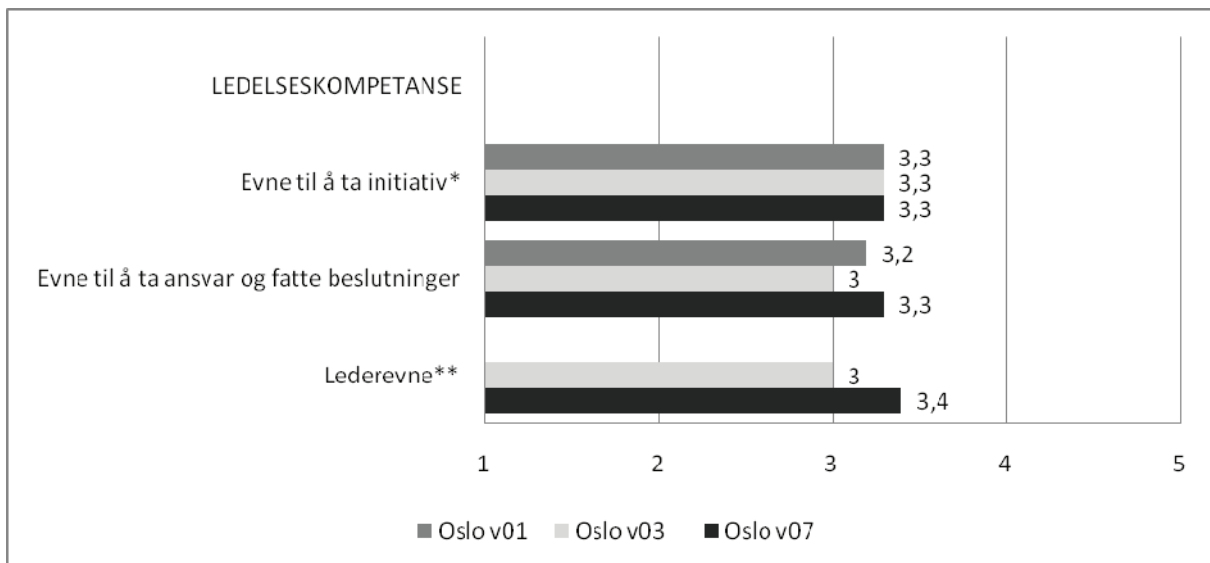

Ledelseskompetanse

I Figur 6.13 belyses ledelseskompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg lederevne, evne til å ta initiativ og evne til å ta ansvar og fatte beslutninger.

Figur 6.13 viser at sosionomstudentene våren 2007 oppgir at de i ganske stor grad gjennom sin utdanning har tilegnet seg lederevne, evne til å ta initiativ og evne til å ta ansvar.

Figur 6.13 Vurdering av tilegnet ledelseskompetanse i tredje studieår for sosionomstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Lillehammer våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen, Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Volda, Universitetet i Stavanger og Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

Sosionomstudentene ved Høgskolen i Oslo oppgir i signifikant større grad å ha tilegnet seg lederevne enn studentene ved Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Volda, Høgskolen i Bergen, Universitetet i Stavanger og Høgskolen i Sør-Trøndelag (3,4 mot henholdsvis 2,8, 2,8, 2,6, 2,4, og 2,2 i gjennomsnitt). Studentene ved Høgskolen i Oslo oppgir i signifikant mindre grad å ha tilegnet seg evne til å ta initiativ enn studentene ved Høgskolen i Lillehammer (3,3 mot 3,6 i gjennomsnitt).

6.7 Studieatferd

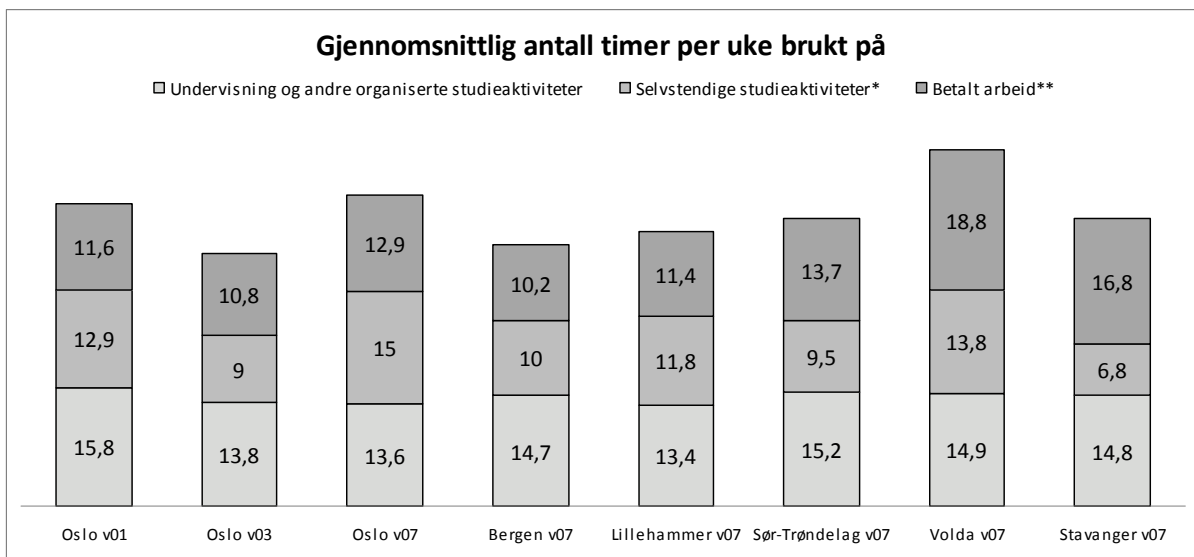
Studentenes studieatferd måles i denne rapporten både ved å se på hvor mye tid studentene oppgir å bruke på studierelaterte aktiviteter og betalt arbeid per uke, og hvilke studiestrategier studentene oppgir å bruke når de legger opp sitt studiearbeid.

6.7.1 Tidsbruk

Figur 6.14 viser hvor mange timer i gjennomsnitt studentene på sosionomutdanningen ved Høgskolen i Oslo som er i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 og ved Høgskolen i Bergen, Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Sør-Trøndelag, Høgskolen i Volda og Universitetet i Stavanger våren 2007 oppgir å bruke på henholdsvis undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, selvstendige studieaktiviteter og betalt arbeid i løpet av en vanlig uke.

Studentene på sosionomutdanningen som var i sitt tredje studieår våren 2007 ved Høgskolen i Oslo brukte i gjennomsnitt i underkant av 14 timer per uke på undervisning eller andre organiserte studieaktiviteter, 15 timer på selvstendige studieaktiviteter og i overkant av 13 timer på betalt arbeid.

Figur 6.14 Sosionomstudenters egenrapportering av omtrent hvor mange timer de bruker på studierelaterte aktiviteter og betalt arbeid i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo og våren 2007 ved Høgskolen i Bergen, Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Sør-Trøndelag, Høgskolen i Volda og Universitetet i Stavanger. Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2001 og 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved våren 2003. Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen, Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Sør-Trøndelag og ved Universitetet i Stavanger våren 2007.

** Det er kun 9 personer ved Høgskolen i Volda som har besvart spørsmålet om betalt arbeid, dette gir en høy standardfeil, noe som igjen innebærer at gjennomsnittlig tidsbruk for studenter ved Høgskolen i Volda ikke blir signifikant større enn ved Høgskolen i Oslo.

Av Figur 6.14 ser en at gjennomsnittlig tid brukt på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter ved Høgskolen i Oslo har sunket noe fra våren 2001 til våren 2007, men endringene er ikke signifikante. Tid brukt på betalt arbeid er omtrent den samme for de tre kullene, mens tid brukt på selvstendig studieaktivitet er signifikant større både våren 2007 og våren 2001 i forhold til våren 2003.

Studenter på sosionomutdanningen våren 2007 ved Høgskolen i Oslo brukte i gjennomsnitt signifikant mer tid på selvstendig studieaktivitet enn studentene ved Høgskolen Bergen, Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Sør-Trøndelag og ved Universitetet i Stavanger.

Sammenligner en avangsstudentenes tidsbruk med førsteårsstudentenes, ser en at avangsstudentene ved Høgskolen i Oslo våren 2007 i gjennomsnitt brukte om lag like mye tid på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, en god del mer tid på selvstendig studieaktivitet og noe mer tid på betalt arbeid enn førsteårsstudentene våren 2004. Førsteårsstudentene ved Høgskolen i Oslo i 2004 brukte i gjennomsnitt omtrent 15 timer per uke på undervisning eller andre organiserte studieaktiviteter, 10 timer per uke på selvstendige studieaktiviteter og 10 timer per uke på betalt arbeid (Frøseth og Smeby 2007: 70).

6.7.2 Studiestrategi

Med studiestrategi siktes det her til studentenes måte å forholde seg til og tilegne seg utdanningens innhold, det vil si hvordan de legger opp sitt studiearbeid. I StudData er studentene bedt om å vurdere ni utsagn om hvordan de legger opp sitt studiearbeid. Studentene ble bedt om å vurdere hvert utsagn på en sjupunktskala hvor 1 er "uenig" og 7 er "enig" (Figur 6.15).

Studentenes studiestrategi kan inndeles og beskrives på ulike måter. Dæhlen og Havnes (2003), Aamodt (2003) og Havnes og Aamodt (2004) beskrev med bakgrunn i StudData tre ulike studiestrategier: autonom, interaktiv og minimalistisk. Havnes og Aamodt (2004) fant at både en autonom og en interaktiv studiestrategi positivt henger sammen (korrelerer) med læringsutbytte, mens en minimalistisk studiestrategi hadde en svak negativ korrelasjon med læringsutbytte. Aamodt (2005) har utarbeidet en indeks for studiestrategi fra 1 til 7 hvor de som skårer 1 på variabelen beskrives som passive og har en pensum- og eksamensorientert studiestrategi, mens de som skårer 7 beskrives som selvstendige og har en mer selvstendig studiestrategi og tar ansvar for egen læring. Denne variabelen gir et sammenfattet mål på studiestrategi og er brukt i sammenligning av studenters studiestrategibruk mellom ulike profesjoner, se Aamodt (2005) og Caspersen (2007). Det er imidlertid mistenkelig ved kun å se på denne variabelen, er detaljer i hvordan studentene svarer på de enkelte utsagnene.

I denne rapporten har vi på bakgrunn av det som er gjort tidligere, valgt å presentere resultatene av hvordan studentene svarer på alle ni utsagnene. For oversiktens skyld har vi delt utsagnene inn i to grupper, en gruppe handler om i hvilken grad studentene forholder seg aktivt til studiet – *aktiv studiestrategi*, og den andre gruppen av utsagn måler i hvilken grad studentene kan sies å ha en mer *pensum- og eksamensorientert studiestrategi* (Figur 6.15). Aktiv studiestrategi belyses gjennom studentenes vurdering av om de er enige eller uenige i påstander om at de får mye ut av å diskutere fag med medstudenter, at de har deltatt i gruppearbeid som studentene selv har organisert, at de ofte leser fagstoff som ikke står på pensum, at de oppsøker lærere for å klargjøre faglige problemer, at de gjennomgående forbereder seg godt til undervisningen og at de forsøker å ha en kritisk holdning til fagstoffet som formidles i studiet. Pensum- og eksamensorientert studiestrategi måles gjennom studentenes vurdering av om de er enige eller uenige i påstander om at de er på studiestedet stort sett bare når det er undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, at studiearbeidet stort sett består av å lese pensum og løse obligatoriske oppgaver og at det først og fremst er eksamen som bestemmer hva de konsentrerer seg om.

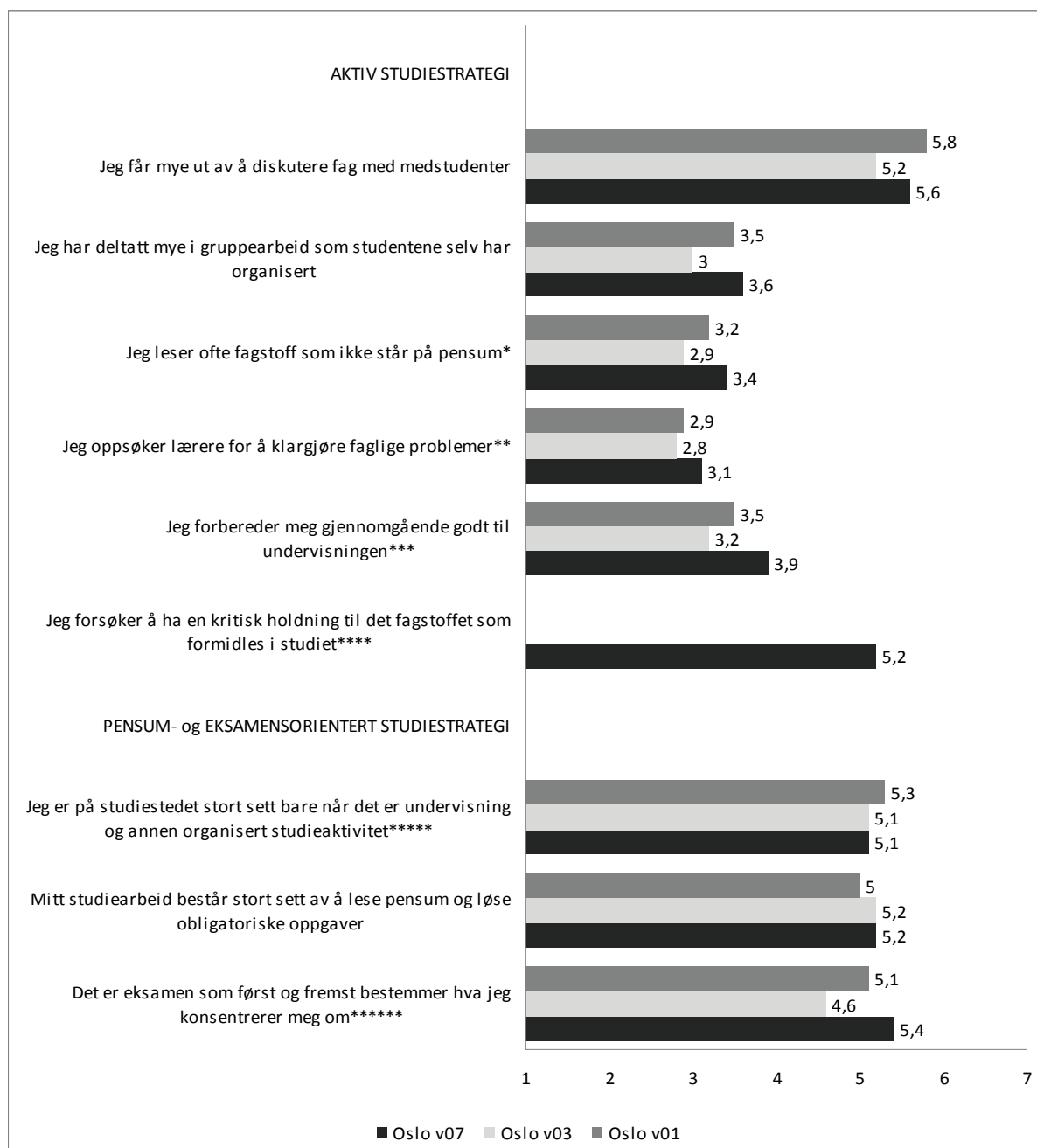
Vi vil, i likhet med Caspersen (2007), understreke at en aktiv og en pensum- og eksamensorientert studiestrategi ikke skal brukes som normative kategorier. Men at de kun beskriver ulike måter å legge opp studiearbeidet. Selv om det kan sees som et mål i seg selv at studentene skal være aktive

og selvstendige, kan det å fokusere på eksamen og oppfylle de krav som studiet stiller, på mange måter sees på som en fornuftig studiestrategi. En skal ikke se bort i fra at studentenes studiestrategier også avspeiler hvordan studiet er lagt opp og dets eksamensform.

Figur 6.15 viser i hovedsak at studentene i alle kull i gjennomsnitt, er langt mer enige i utsagn som representerer en pensum- og eksamensorientert studiestrategi, enn i utsagn som representerer en aktiv studiestrategi. Imidlertid er utsagnet om at de "får mye ut av å diskutere fag med medstudenter" det utsagnet som har høyest gjennomsnitt, og utsagnet "Jeg forsøker å ha en kritisk holdning til det fagstoffet som formidles i studiet" skårer også relativt høyt.

Gjennomsnittet på flere av utsagnene varierer noe mellom høgskolene. Studenter ved høgskolen i Oslo skårer signifikant høyere enn en eller flere andre skoler på utsagnene: "Jeg leser ofte fagstoff som ikke står på pensum", "Jeg forbereder meg gjennomgående godt til undervisningen", "Jeg forsøker å ha en kritisk holdning til fagstoffet", og "det er eksamen som først og fremst bestemmer hva jeg konsentrerer meg om". Mens de skårer signifikant lavere enn en eller flere høgskoler på utsagnene: "Jeg oppsøker lærere for å klargjøre faglige problemer" og "Jeg er på studiestedet stort sett bare når det er undervisning og andre organiserte studieaktiviteter". Men variasjonen er såpass liten at en ikke kan trekke noen konklusjon om at studentene i Oslo klart skiller seg fra studenter ved andre studiesteder hva gjelder studiestrategibruk.

Figur 6.15 Vurdering av påstander som gir uttrykk for studiestrategi i tredje studieår for sosionomstudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen, Høgskolen i Lillehammer og Universitetet i Stavanger våren 2007.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003, og den er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007, men signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Lillehammer våren 2007.

**** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag og Universitetet i Stavanger våren 2007.

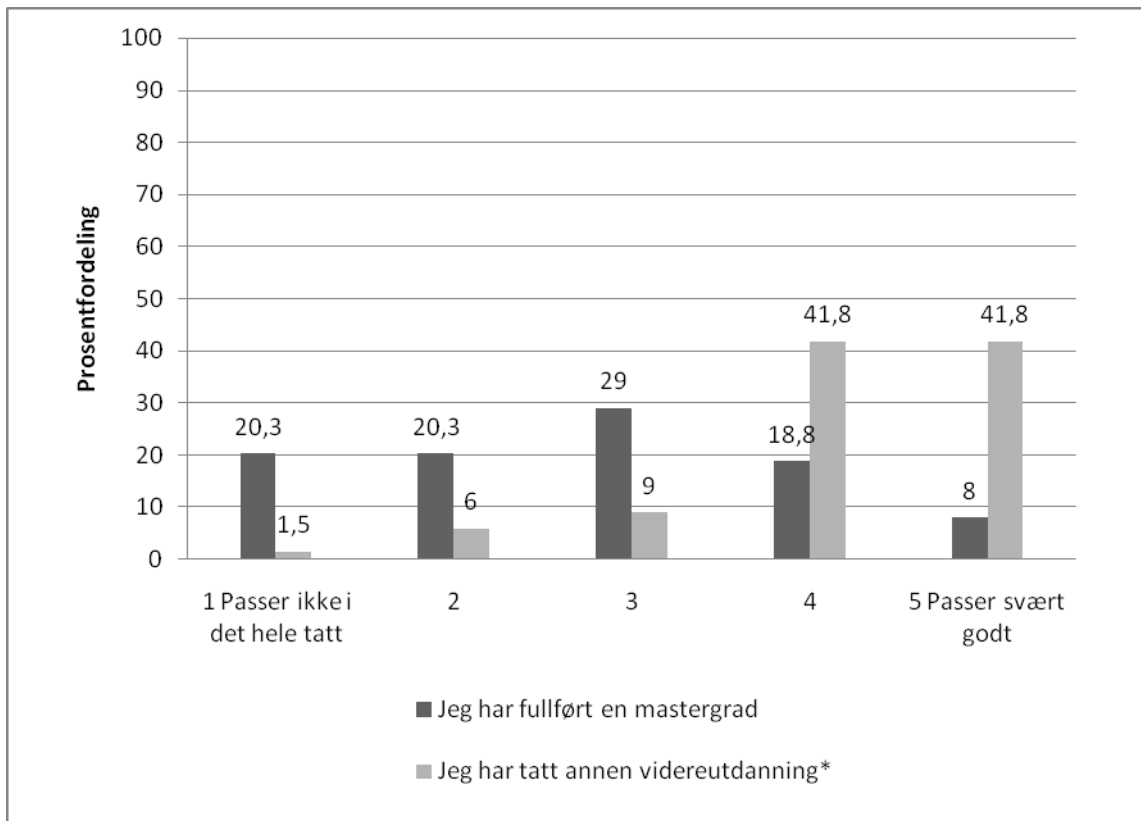
***** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Universitetet i Stavanger våren 2007.

***** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003, og den er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Lillehammer våren 2007.

6.8 Etter- og videreutdanning

Studentenes etter- og videreutdanningsmål belyses i Figur 6.16 ved hvor stor andel som oppgir at de tror at de ti år frem i tid vil ha fullført en mastergrad og/eller tatt annen videreutdanning. Studentene ble bedt om å vurdere i hvilken grad utsagnene om at de om 10 år har "fullført en mastergrad" og "tatt annen videreutdanning" på en fempunktskala der 1 er "passer ikke i det hele tatt" og 5 er "passer svært godt".

Figur 6.16 Sosionomstudenters vurdering (i sitt tredje studieår ved Høgskolen i Oslo) av hvor sannsynlig det er at en har tatt en mastergrad eller annen videre utdanning etter 10 år. Prosentfordeling på en fempunktskala (1 'Passer ikke i det hele tatt' til 5 'Passer svært godt').

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Universitetet i Stavanger våren 2007.

Figur 6.16 viser at i overkant av en av fire studenter på sosionomutdanningen tror de vil ha fullført en mastergrad innen 10 år etter endt utdanning. I overkant av fire av fem av studentene antar at de vil ta en annen videreutdanning i løpet av samme tidsrom. I gjennomsnitt oppgir studenter ved høgskolen i Oslo en signifikant høyere sannsynlighet enn studenter ved Universitetet i Stavanger for at de vil ta en annen videreutdanning. Frøseth og Caspersen (2008) peker på at nesten en av tre sosionomer som ble uteksaminert fra Høgskolen i Oslo våren 2003, hadde i 2006 påbegynt eller fullført annen utdanning, og at om lag en av tre planlegger å søke opptak til videre- eller annen høyere utdanning i løpet av de neste to årene.

7 Barnevernspedagogutdanningen

I dette kapitlet sammenlignes vurderinger gitt av avgangsstudenter på barnevernspedagogutdanningen ved Høgskolen i Oslo som var i sitt tredje studieår våren 2001 eller 2003. Det er kun heltidsstudenter og ikke deltidsstudenter som er med i analysene.

Tabell 7.1 viser hvor mange avgangsstudenter på barnevernspedagogutdanningen som har besvart spørreskjemaet ved studieslutt i absolutte tall (N) og i form av svarprosent for hvert kull ved Høgskolen i Oslo og ved fem andre høyere utdanningsinstitusjoner våren 2007.

Tabell 7.1 Barnevernspedagogstudenter som har besvart ved studieslutt våren 2001, 2003 og 2007. Antall og svarprosent.

	N	Svarprosent
Høgskolen i Oslo våren 2001	36	54,5
Høgskolen i Oslo våren 2003	67	94,0
Høgskolen i Oslo våren 2007	27	30,7
Høgskolen i Volda våren 2007	39	88,6
Høgskolen i Lillehammer våren 2007	61	84,7
Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007	64	82,1
Høgskolen i Bodø våren 2007	18	52,9
Universitetet i Stavanger våren 2007	35	38,0

Svarprosenten for studenter som var i sitt tredje studieår våren 2007 er så lav at dette kullet utelates, dermed faller også sammenligning med andre læresteder bort. I den videre analysen vil, på grunn av få respondenter våren 2001, resultatene fra de to kullene omtales under ett.

7.1 Sammendrag

Barnevernspedagogstudentene er litt fornøyde når de gir sin samlede vurdering av utdanningen de har fått. Kun 13 prosent av barnevernspedagogstudentene har alvorlig vurdert å slutte i løpet av utdanningen. De fleste barnevernspedagogstudenter oppgir at de ser det som ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme utdanning, mens bare drøyt halvparten av studentene ville valgt samme lærested, dersom de hadde mulighet til å gjøre valget på nytt.

Undervisningskvaliteten belyses gjennom enkelte utsagn som kan avspeile kvaliteten på undervisningen og egen innsats, og resultatene tyder på at undervisningen kan bli mer inspirerende og at tilbakemeldinger fra lærere på innleverte arbeider kan bli bedre.

Barnevernspedagogstudentene bruker i gjennomsnitt om lag 27 timer per uke på studierelaterte aktiviteter, og bruker sammenlignet med de andre studentgruppene i denne rapporten middels tid per uke på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, og minst tid per uke på selvstendige studieaktiviteter. Studentenes vurdering av utsagn om hvordan de legger opp sitt studiearbeid, tyder

på at en pensum- og eksamensorientert studiestrategi er mest dekkende som en beskrivelse av deres studietilnærming.

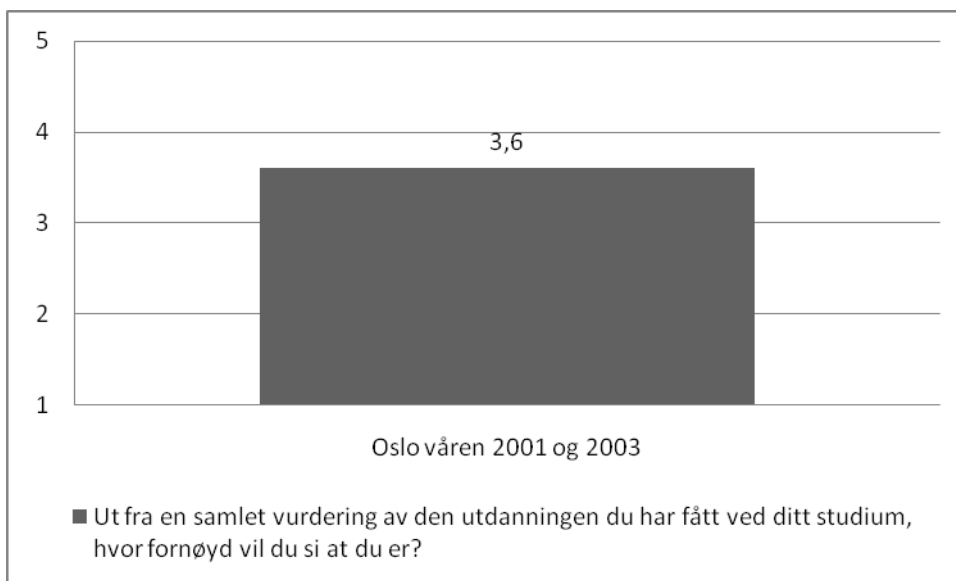
Rammekvaliteten belyses kun av ett spørsmål om sosialt miljø, og barnevernspedagogstudentene er litt uenige i påstanden om at det sosiale miljøet var dårlig.

Utdanningens resultat kvalitet belyses her gjennom studentenes egen vurdering av tilegnet kompetanse. Barnevernspedagogstudentene oppgir at de gjennom sin utdanning i stor grad har tilegnet seg teoretisk kompetanse og relasjonell kompetanse, og i ganske stor grad har tilegnet seg praktisk kompetanse, refleksjonskompetanse og ledelseskompetanse.

7.2 Samlet vurdering av utdanning og lærested

Studentenes samlede vurdering av barnevernspedagogutdanningen og lærestedet måles ved først å se på hvor fornøyde de er, ut fra en samlet vurdering, med den utdanningen de har fått (Figur 7.1).¹⁰ Deretter omtales hvor stor andel som har vurdert å avbryte studiet. Til slutt sees det på hvor sannsynlig studentene tror det er at de ville valgt samme utdanning og samme lærested, dersom de kunne ta valget om igjen (Tabell 7.2).

Figur 7.1 Samlet vurdering av utdanning for studenter på barnevernspedagogutdanningen i sitt tredje studieår våren 2001 og 2003 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Svært misfornøyd' til 5 'svært fornøyd'). Gjennomsnitt.

Figur 7.1 viser at studentene på barnevernspedagogutdanningen oppgir å være litt fornøyde når de gir sin samlede vurdering av utdanningen. Barnevernspedagogstudentene er blant de studentgruppene i denne rapporten som er mest fornøyde i sin samlede vurdering av utdanningen. På spørsmål om de noen gang i løpet av studietiden alvorlig har vurdert å slutte svarer 13,3 prosent ja. Barnevernspedagogutdanningen er blant de utdanningene i denne rapporten som har lavest andel studenter som alvorlig har vurdert å slutte før fullført utdanning. En kan anta at de som har vurdert å avbryte sin utdanning, enten er usikre på om de har valgt riktig utdanning, eller er svært misfornøyde

¹⁰ Mer detaljert vurdering av undervisning og studieforhold gis i avsnitt 7.3.

med den opplæringen de mottar. Tabell 7.2 viser hvor sannsynlig studentene oppgir at det er at de ville valgt samme utdanning og samme lærested, dersom det var mulig å velge dette på nytt,

Tabell 7.2 Vurdering av valg av utdanning og lærested for barnevernspedagogstudenter i sitt tredje studieår våren 2001 og 2003 ved Høgskolen i Oslo. Prosentfordeling.

Dersom det hadde vært mulig å gjøre om igjen valget du foretok da du begynte på denne utdanningen. Hvor sannsynlig er det da at du ville ha valgt	Svært lite sannsynlig	Lite sannsynlig	Usikker	Ganske sannsynlig	Svært sannsynlig	Vet ikke
....samme type utdanning	7,2	2,4	13,3	18,1	55,4	3,6
....samme lærested	10,8	12	14,5	16,9	37,3	8,4

Tabell 7.2 viser at de fleste studenter på barnevernspedagogutdanningen ved Høgskolen i Oslo (74 prosent) oppgir at det er ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme type utdanning, dersom de hadde hatt mulighet til å foreta valget på nytt. Mens en noe mindre andel, kun i overkant av halvparten av studentene (54 prosent), ville valgt samme lærested.

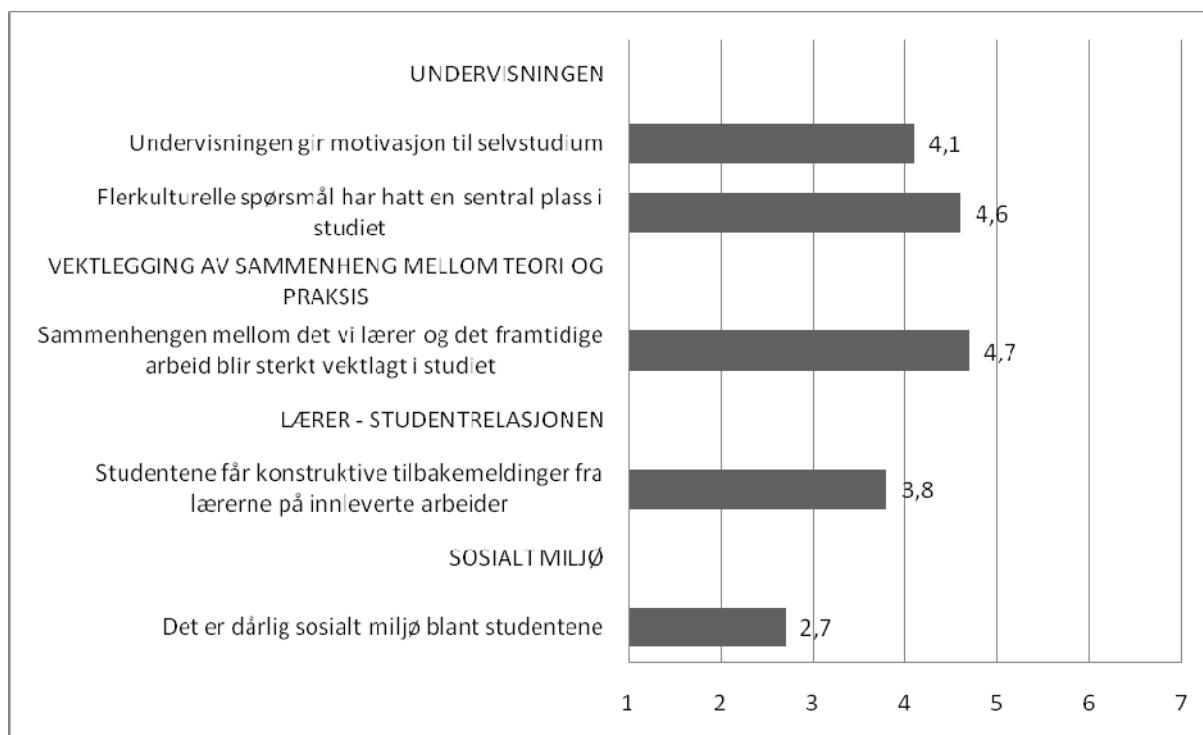
7.3 Undervisning og studieforhold

I dette avsnittet presenteres studentenes vurdering av kvalitetsaspekter knyttet til undervisning og studieforhold. Studentene ble bedt om å vurdere fem utsagn om undervisning, lærer-studentrelasjonen og sosialt miljø, hvert på en syvpunktskala hvor 1 er "uenig" og 7 er "enig".

Utsagnene studentene ble bedt om å ta stilling til, kan være med på å si noe om utdanningens undervisningskvalitet og sosiale miljø. Figur 7.2 viser i hvilken grad barnevernspedagogstudentene er enige eller uenige i påstandene om at undervisningen gir motivasjon til selvstudium, om at flerkulturelle spørsmål har en plass i studiet, om det er sammenheng mellom det studentene lærer og fremtidig arbeid og om de får konstruktive tilbakemeldinger fra lærerne på innleverte arbeider. Det sosiale miljøet belyses gjennom en påstand om at det er dårlig sosialt miljø blant studentene.

Barnevernspedagogstudentenes vurderinger av de fem påstandene, tyder på at undervisningen kan bli mer inspirerende og at tilbakemeldinger fra lærere på innleverte arbeider kan bli bedre.

Figur 7.2 Vurdering av undervisningen, lærer-studentrelasjonen og sosialt miljø i tredje studieår for barnevernspedagogstudenter våren 2001 og 2003 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

Figur 7.2 viser at barnevernspedagogstudentene i gjennomsnitt verken er enige eller uenige i at undervisningen gir motivasjon til selvstudium eller i at studentene får konstruktive tilbakemeldinger fra lærerne på innleverte arbeider. Studentene er litt enige i at sammenhengen mellom det de lærer og det fremtidige arbeid sterkt vektlegges i studiet og i at flerkulturelle spørsmål har hatt en sentral plass i studiet. Studentene er litt uenige i at det sosiale miljøet blant studentene er dårlig.

7.4 Tilegnet kompetanse

Studentenes læringsresultat måles i denne rapporten ved å se på studentenes egen vurdering av tilegnet kompetanse. Studentene ble bedt om å vurdere i hvilken grad de har tilegnet seg ulike typer kunnskap, totalt 15 utsagn, hvert på en fempunktsskala hvor 1 er "ikke i det hele tatt" og 5 er "i svært stor grad". De ulike utsagnene er, for å gjøre det mer oversiktlig, gruppert under ulike kompetanseområder: Teoretisk kompetanse, Praktisk kompetanse, Refleksjonskompetanse, Relasjonell kompetanse og Ledelseskompentanse (Figur 7.3).

Teoretisk kompetanse belyses ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg yrkesspesifikk kunnskap, bred generell kunnskap og innsikt i regler og bestemmelser.

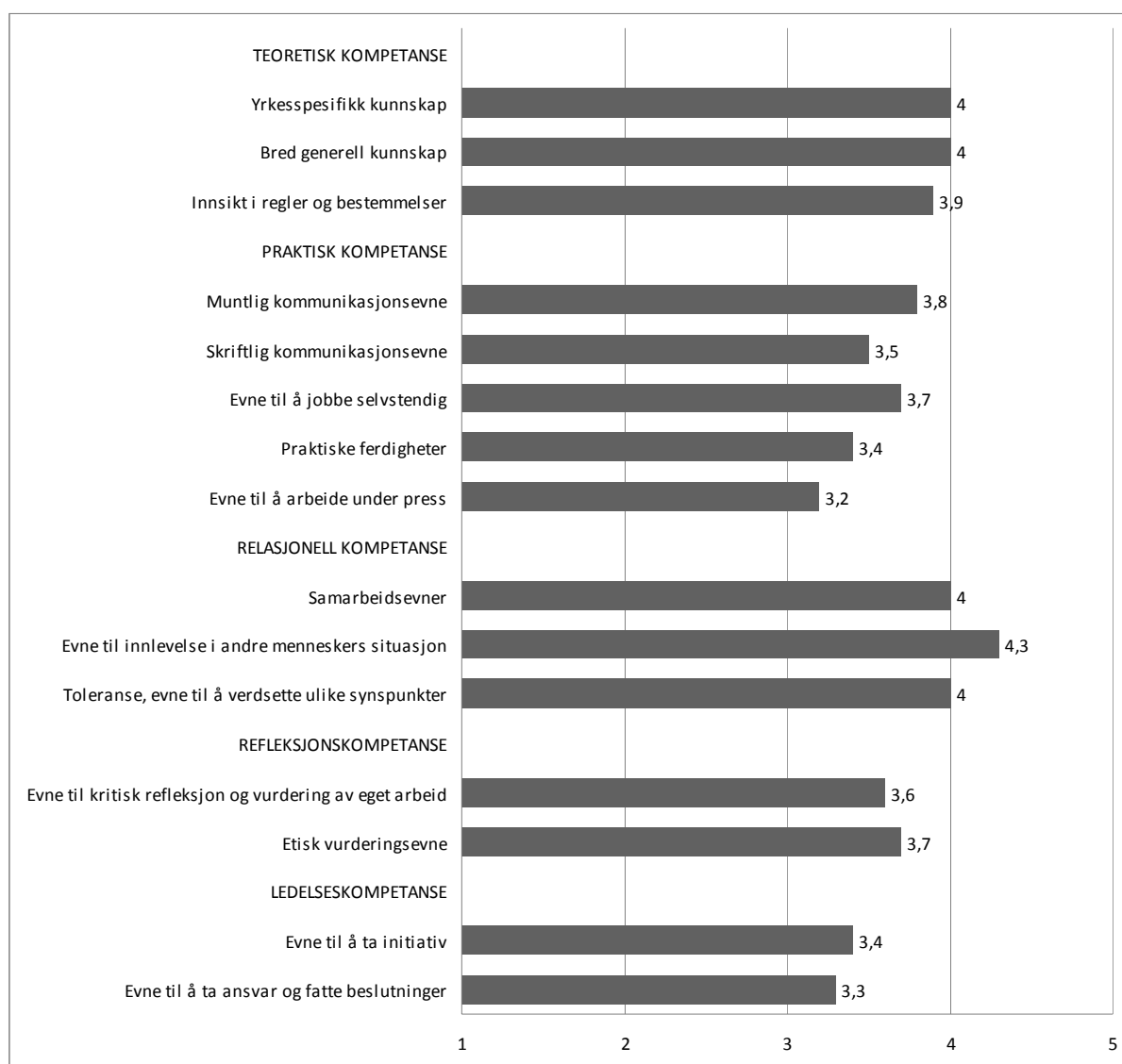
Praktisk kompetanse belyses ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg muntlig og skriftlig kommunikasjonsevne, evne til å jobbe selvstendig, praktiske ferdigheter og evne til å arbeide under press.

Relasjonell kompetanse belyses ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg samarbeidsevner, evne til innlevelse i andre menneskers situasjon og toleranse.

Refleksjonskompetanse belyses ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid og etisk vurderingsevne.

Ledelseskompentanse belyses ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg evne til å ta initiativ og evne til å ta ansvar og fatte beslutninger.

Figur 7.3 Vurdering av tilegnet kompetanse i tredje studieår for barnevernspedagogstudenter våren 2001, og 2003 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

Studentenes vurderinger indikerer at studentene i stor grad gjennom sin utdanning har tilegnet seg teoretisk kompetanse og relasjonell kompetanse, og i ganske stor grad har tilegnet seg refleksjonskompetanse, ledelseskompentanse og praktisk kompetanse.

Figur 7.3 viser at av teoretisk kompetanse oppgir barnevernspedagogstudentene i gjennomsnitt at de gjennom sin utdanning i stor grad har tilegnet seg yrkesspesifikk kunnskap, bred generell kunnskap og innsikt i regler og bestemmelser. Når det gjelder relasjonell kompetanse oppgir studentene i gjennomsnitt at de i stor grad har tilegnet seg evne til innlevelse i andre menneskers situasjon, samarbeidsevner og toleranse.

Når det gjelder praktisk kompetanse ser vi at barnevernspedagogstudentene i gjennomsnitt oppgir at de i ganske stor grad har tilegnet seg muntlig og skriftlig kommunikasjonsevne, evne til å jobbe selvstendig og praktiske ferdigheter, og til en viss grad evne til å arbeide under press. Av refleksjonskompetanse oppgir studentene i gjennomsnitt i ganske stor grad at de har tilegnet seg etisk vurderingsevne og evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid. Studentene opplever også i ganske stor grad å ha tilegnet seg ledelseskompentanse i form av evne til å ta initiativ og evne til å fatte beslutninger.

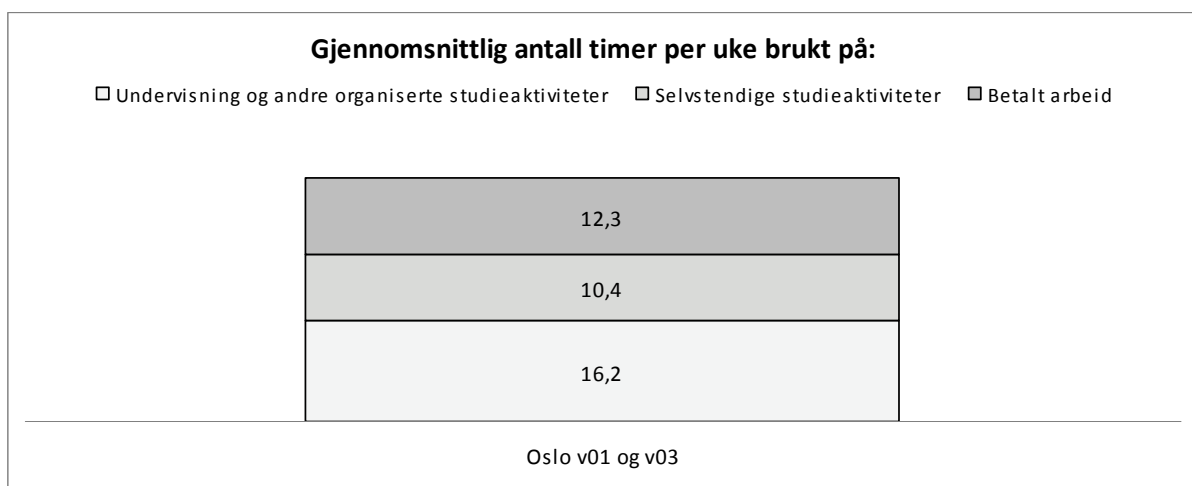
7.5 Studieatferd

Studentenes studieatferd måles i denne rapporten både ved å se på hvor mye tid studentene oppgir å bruke på studierelaterte aktiviteter og betalt arbeid per uke, og hvilke studiestrategier studentene oppgir å bruke når de legger opp sitt studiearbeid.

7.5.1 Tidsbruk

Figur 7.4 viser hvor mange timer i gjennomsnitt barnevernspedagogstudentene ved Høgskolen i Oslo som var i sitt tredje studieår våren 2001 og 2003 oppgir å bruke på henholdsvis undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, selvstendige studieaktiviteter og betalt arbeid i løpet av en vanlig uke.

Figur 7.4 Barnevernspedagogstudenter ved Høgskolen i Oslo sin egenrapportering av omtrent hvor mange timer de bruker på studierelaterte aktiviteter og betalt arbeid i sitt tredje studieår våren 2001 og 2003. Gjennomsnitt.

Studentene på barnevernspedagogutdanningen som var i sitt tredje studieår enten våren 2001 eller 2003 ved Høgskolen i Oslo brukte i gjennomsnitt i overkant av 16 timer per uke på undervisning eller andre organiserte studieaktiviteter, i overkant av 10 timer på selvstendige studieaktiviteter og i overkant av 12 timer på betalt arbeid.

Sammenligner en avgangsstudentenes tidsbruk med førsteårsstudentenes, ser en at avgangsstudentene ved Høgskolen i Oslo våren 2001 og 2003 i gjennomsnitt brukte om lag like mye tid på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter og på selvstendig studieaktivitet som førsteårsstudentene våren 2004, og mer en dobbelt så mye på betalt arbeid. Førsteårsstudentene ved Høgskolen i Oslo i 2004 brukte i gjennomsnitt omtrent 15 timer per uke på undervisning eller andre organiserte studieaktiviteter, 10 timer per uke på selvstendige studieaktiviteter og 5 timer per uke på betalt arbeid (Frøseth og Smeby 2007: 86).

7.5.2 Studiestrategi

Med studiestrategi siktes det her til studentenes måte å forholde seg til og tilegne seg utdanningens innhold, det vil si hvordan de legger opp sitt studiearbeid. I StudData er studentene bedt om å vurdere åtte utsagn om hvordan de legger opp sitt studiearbeid. Studentene ble bedt om å vurdere hvert utsagn på en sjupunktskala hvor 1 er "uenig" og 7 er "enig" (Figur 7.5).

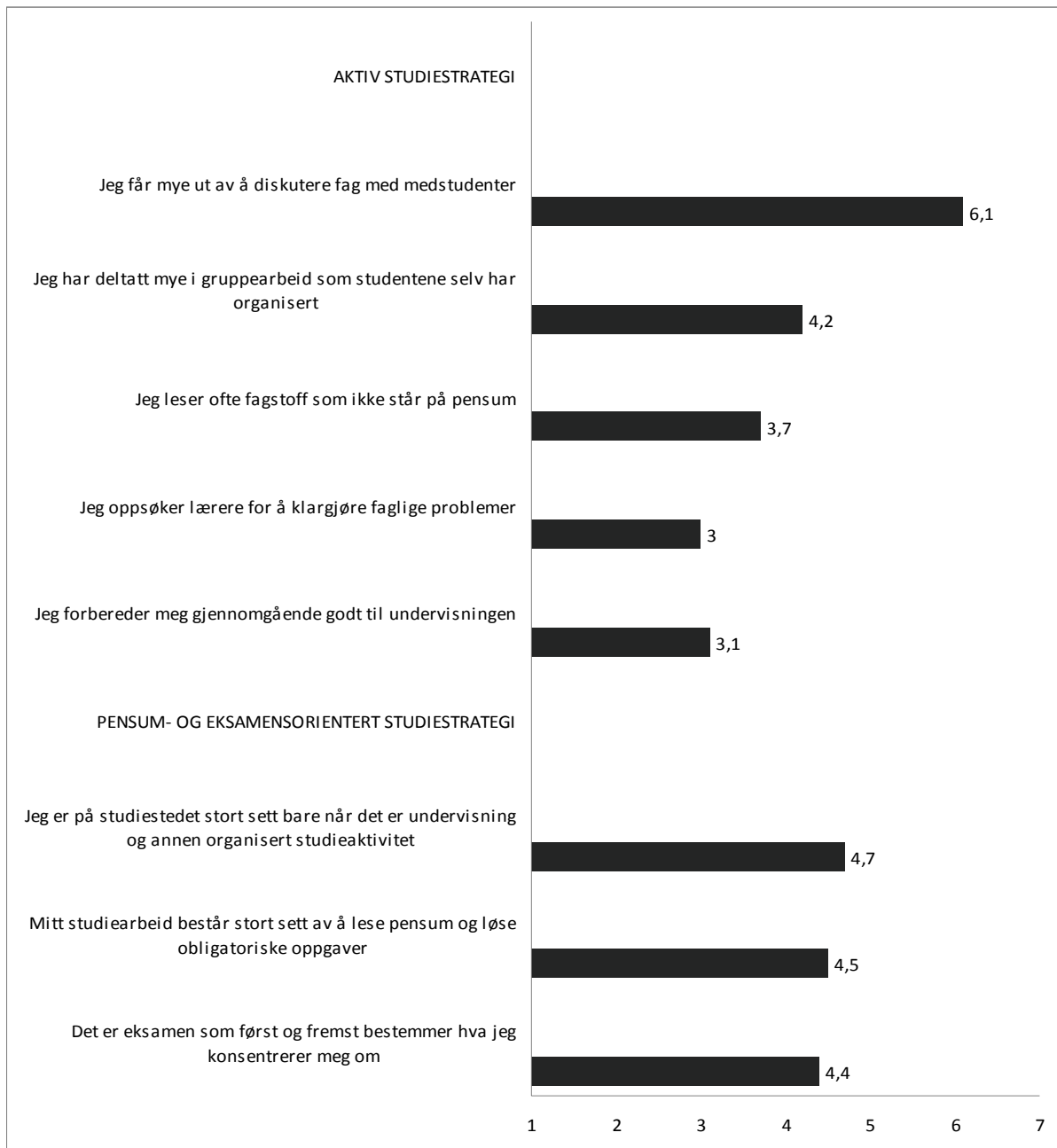
Studentenes studiestrategi kan inndeles og beskrives på ulike måter. Dæhlen og Havnes (2003), Aamodt (2003) og Havnes og Aamodt (2004) beskrev med bakgrunn i StudData tre ulike studiestrategier: autonom, interaktiv og minimalistisk. Havnes og Aamodt (2004) fant at både en autonom og en interaktiv studiestrategi positivt henger sammen (korrelerer) med læringsutbytte, mens en minimalistisk studiestrategi hadde en svak negativ korrelasjon med læringsutbytte. Aamodt (2005) har utarbeidet en indeks for studiestrategi fra 1 til 7 hvor de som skårer 1 på variabelen beskrives som passive og har en pensum- og eksamensorientert studiestrategi, mens de som skårer 7 beskrives som selvstendige og har en mer selvstendig studiestrategi og tar ansvar for egen læring. Denne variabelen gir et sammenfattet mål på studiestrategi og er brukt i sammenligning av studenters studiestrategibruk mellom ulike profesjoner, se Aamodt (2005) og Caspersen (2007). Det er imidlertid mistenkelig ved kun å se på denne variabelen, er detaljer i hvordan studentene svarer på de enkelte utsagnene.

I denne rapporten har vi på bakgrunn av det som er gjort tidligere, valgt å presentere resultatene av hvordan studentene svarer på alle ni utsagnene. For oversiktens skyld har vi delt utsagnene inn i to grupper, en gruppe handler om i hvilken grad studentene forholder seg aktivt til studiet – *aktiv studiestrategi*, og den andre gruppen av utsagn måler i hvilken grad studentene kan sies å ha en mer *pensum- og eksamensorientert studiestrategi* (Figur 7.5). Aktiv studiestrategi belyses gjennom studentenes vurdering av om de er enige eller uenige i påstander om at de får mye ut av å diskutere fag med medstudenter, at de har deltatt i gruppearbeid som studentene selv har organisert, at de ofte leser fagstoff som ikke står på pensum, at de oppsøker lærere for å klargjøre faglige problemer og at de gjennomgående forbereder seg godt til undervisningen. Pensum- og eksamensorientert studiestrategi måles gjennom studentenes vurdering av om de er enige eller uenige i påstander om at de er på studiestedet stort sett bare når det er undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, at studiearbeidet stort sett består av å lese pensum og løse obligatoriske oppgaver og at det først og fremst er eksamen som bestemmer hva de konsentrerer seg om.

Vi vil, i likhet med Caspersen (2007), understreke at en aktiv og en pensum- og eksamensorientert studiestrategi ikke skal brukes som normative kategorier. Men at de kun beskriver ulike måter å legge opp studiearbeidet. Selv om det kan sees som et mål i seg selv at studentene skal være aktive og selvstendige, kan det å fokusere på eksamen og oppfylle de krav som studiet stiller, på mange

måter sees på som en fornuftig studiestrategi. En skal ikke se bort i fra at studentenes studiestrategier også avspeiler hvordan studiet er lagt opp og dets eksamensform.

Figur 7.5 Vurdering av påstander som gir uttrykk for studiestrategi i tredje studieår for barnevernspedagogstudenter våren 2001 og 2003 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

Figur 7.5 viser at det utsagnet som har høyest gjennomsnitt er "Jeg får mye ut av å diskutere fag med medstudenter". Dette er kategorisert som en aktiv studiestrategi. Imidlertid er barnevernspedagogstudentene ellers i gjennomsnitt hovedsakelig noe mer enige i utsagn som representerer en mer pensum- og eksamensorientert studiestrategi, enn de er i flere av utsagnene som representerer en aktiv studiestrategi.

8 Ergoterapiutdanningen

I dette kapitlet sammenlignes vurderinger gitt av avgangsstudenter på ergoterapiutdanningen ved Høgskolen i Oslo som var i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 eller 2007.

Tabell 8.1 viser hvor mange avgangsstudenter på ergoterapiutdanningen som har besvart spørreskjemaet ved studieslutt i absolutte tall (N) og i form av svarprosent for hvert kull ved Høgskolen i Oslo og ved to andre høyskoler våren 2007.

Tabell 8.1 Ergoterapistudenter som har besvart ved studieslutt våren 2001, 2003 og 2007. Antall og svarprosent.

	N	Svarprosent
Høgskolen i Oslo våren 2001	47	83,9
Høgskolen i Oslo våren 2003	54	95,0
Høgskolen i Oslo våren 2007	62	96,9
Høgskolen i Bergen våren 2007	32	97,0
Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007	6	7,9

Resultater for ergoterapistudenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007, som signifikant skiller seg fra resultater for ergoterapistudenter ved Høgskolen i Bergen, kommenteres i den videre analysen. Resultater fra studenter ved Høgskolen i Sør-Trøndelag utelates fra analysen på grunn av lav svarprosent.

8.1 Sammendrag

Ergoterapistudentene er litt fornøyde både når de gir sin samlede vurdering av utdanningen og med praksisdelen. Om lag en av fire ergoterapistudenter har alvorlig vurdert å slutte i løpet av utdanningen. De fleste ergoterapistudenter oppgir at de ser det som ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme utdanning og samme lærested, dersom de hadde mulighet til å gjøre valget på nytt.

Ergoterapistudentenes vurdering av utsagn som kan avspeile sider ved undervisningskvaliteten tyder på at lærer-studentrelasjonen er ganske god, men at tilbakemelding på innleverte arbeider kan bli bedre, at undervisningsformen preges av å være studentinvolverende og aktiviserende – uten at det i særlig grad har gitt studentene motivasjon til selvstudium. Videre oppgir studentene at lærerne oppmuntrer til refleksjon over praksis, men at studentene ikke opplever at sammenhengen mellom teori og praksis kommer tydelig frem i undervisningen. Ergoterapistudentene vurderer det å være oppdatert på forskning som viktig for senere yrkesutøvelse, men opplever at studiet med fordel kunne bli enda bedre til å sette dem i stand til å lese og forstå forskningslitteratur.

Ergoterapistudentenes vurdering av utsagn om praksis tyder på at de var ganske godt forberedt til praksisoppholdet, at de har mottatt god veiledning og at de erfarte sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet. Studentene opplever i stor grad at de mestrer de oppgavene de utførte i praksisperioden.

Ergoterapistudentenes vurdering av utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle, viser at de er positivt innstilt til teori og at de i praksisopplæringen opplevde at teoretisk kunnskap er av stor verdi.

Ergoterapistudentene oppgir i gjennomsnitt å bruke om lag 28 timer per uke på studierelaterte aktiviteter, og er av de studentgruppene i denne rapporten, som bruker mest tid per uke på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter og som bruker minst tid per uke på selvstendige studieaktiviteter. Studentenes vurdering av utsagn om hvordan de legger opp sitt studiearbeid, tyder på at en pensum- og eksamensorientert studiestrategi er mest dekkende som en beskrivelse av deres studietilnærming.

Utdanningens resultat kvalitet belyses her gjennom studentenes egen vurdering av tilegnet kompetanse. Ergoterapistudentene oppgir at de gjennom sin utdanning i stor grad har tilegnet seg refleksjonskompetanse, i ganske stor grad har tilegnet teoretisk kompetanse og relasjonell kompetanse, og til en viss grad har tilegnet seg praktisk kompetanse og ledelseskompetanse.

Ergoterapistudentenes vurderinger av utsagn som belyser rammekvaliteten tyder på at studentenes sosiale miljø er godt, at arbeidsbelastningen er middels, og at studentene ikke har sterke formeninger om organisering og administrasjon.

På spørsmål om fremtidig utdanning oppgir om lag en av fire ergoterapistudenter at de tror de har fullført en mastergrad, og syv av ti at de har tatt en videreutdanning, ti år etter endt utdanning.

8.2 Samlet vurdering av utdanning og lærested

Studentenes samlede vurdering av ergoterapiutdanningen og lærestedet måles ved først å se på hvor fornøyde de er, ut fra en samlet vurdering, med den utdanningen de har fått og hvor fornøyde de er med praksisdelen, Figur 8.1.¹¹ Deretter omtales hvor stor andel som har vurdert å avbryte studiet. Til slutt sees det på hvor sannsynlig studentene tror det er at de ville valgt samme utdanning og samme lærested, dersom de kunne ta valget om igjen, Tabell 8.2.

Figur 8.1 viser at våren 2007 er avgangsstudentene på ergoterapiutdanningen i gjennomsnitt litt fornøyde både i den samlede vurderingen av utdanningen og med praksisdelen.

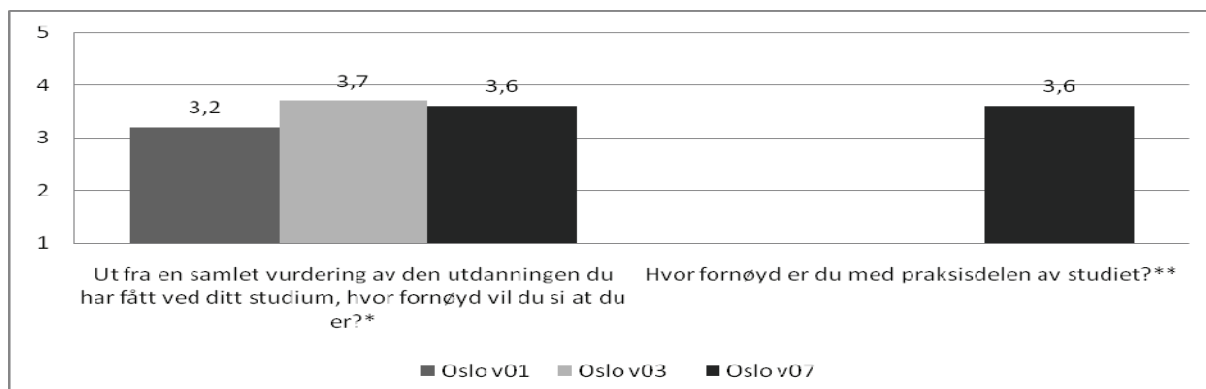
Ergoterapistudentene våren 2007 er blant de studentgruppene i denne rapporten som er mest fornøyde i sin samlede vurdering av utdanningen. Figur 8.1 viser også at det har skjedd en signifikant positiv endring i studentenes samlede vurdering av utdanningen fra 2001 til 2003 og 2007.

---

¹¹ Mer detaljert vurdering av undervisning, studieforhold og av praksisdelen gis i avsnitt 8.3, 8.4 og 8.5.

Figur 8.1 Samlet vurdering av utdanning og med praksisdelen for studenter på ergoterapiutdanningen i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Svært misfornøyd' til 5 'svært fornøyd'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 og 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

På spørsmål om de noen gang i løpet av studietiden alvorlig har vurdert å slutte, svarer hele 52,2 prosent av avgangsstudentene i 2001 ja, mens andelen som har svart ja på dette spørsmålet har sunket til 20,8 prosent i 2003 og 24,2 prosent i 2007. Det er altså en markant nedgang i andeler som alvorlig har vurdert å slutte underveis i studiet. Ved Høgskolen i Bergen er det 18,8 prosent av avgangsstudentene i 2007 som i løpet av studiet alvorlig har vurdert å slutte. En kan anta at de som har vurdert å avbryte sin utdanning, enten er usikre på om de har valgt riktig utdanning, eller er svært misfornøyd med den opplæringen de mottar. Tabell 8.2 viser hvor sannsynlig studentene oppgir at det er at de ville valgt samme utdanning og samme lærested, dersom det var mulig å velge utdanning og lærested på nytt.

Tabell 8.2 Vurdering av valg av utdanning og lærested for ergoterapistudenter i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo. Prosentfordeling.

Dersom det hadde vært mulig å gjøre om igjen valget du foretok da du begynte på denne utdanningen. Hvor sannsynlig er det da at du ville ha valgt	Svært lite sannsynlig	Lite sannsynlig	Usikker	Ganske sannsynlig	Svært sannsynlig	Vet ikke
....samme type utdanning (våren 2007)*	1,6	6,5	16,1	37,1	37,1	1,6
....samme type utdanning (våren 2003)	7,5	5,7	9,4	28,3	45,3	3,8
....samme type utdanning (våren 2001)	15,2	8,7	21,7	15,2	37	2,2
....samme lærested (våren 2007)**	3,2	4,8	14,5	25,8	48,4	3,2
....samme lærested (våren 2003)**	3,8	5,8	7,7	25	51,9	5,8
....samme lærested (våren 2001)	15,2	13	17,4	19,6	30,4	4,3

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

Tabell 8.2 viser at de aller fleste ergoterapistudenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 (82 prosent) oppgir at det er ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme type utdanning, dersom de hadde hatt mulighet til å foreta valget på nytt. Nesten like stor andel (74 prosent) ville ha valgt samme lærested. Ergoterapiutdanningen våren 2007 er den utdanningen i denne rapporten som har størst andel studenter som vurderer det som ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme lærested om igjen. Gjennomsnittet for studentenes vurdering av sannsynlighet for valg av samme type utdanning har steget fra 2001 til 2007 (3,6 mot 4,1 i gjennomsnitt), og for valg av samme lærested har gjennomsnittet steget fra 2001 til 2003 og 2007 (3,5 mot henholdsvis 4,3 og 4,2 i gjennomsnitt). Det er ingen signifikant forskjell i gjennomsnitt mellom Høgskolen i Oslo og Høgskolen i Bergen for våren 2007.

Den positive endringen i hvor fornøydde studentene er med sin utdanning totalt sett, faller sammen med en markant nedgang i studenter som under studietiden alvorlig har vurdert å slutte og signifikant økning i gjennomsnitt for både hvor sannsynlig studentene vurderer det at de ville valgt samme type utdanning og samme lærested dersom de kunne gjort disse valgene på nytt.

8.3 Undervisning og studieforhold

I dette avsnittet presenteres studentenes vurdering av kvalitetsaspekter knyttet til undervisning og studieforhold. Studentene ble bedt om å vurdere 26 utsagn, hvert på en syvpunktskala hvor 1 er "uenig" og 7 er "enig". Det er kun studentene våren 2007 som ble bedt om å vurdere alle utsagnene. Studenter våren 2003 og våren 2001 ble bedt om å vurdere fem utsagn om undervisning og studieforhold.

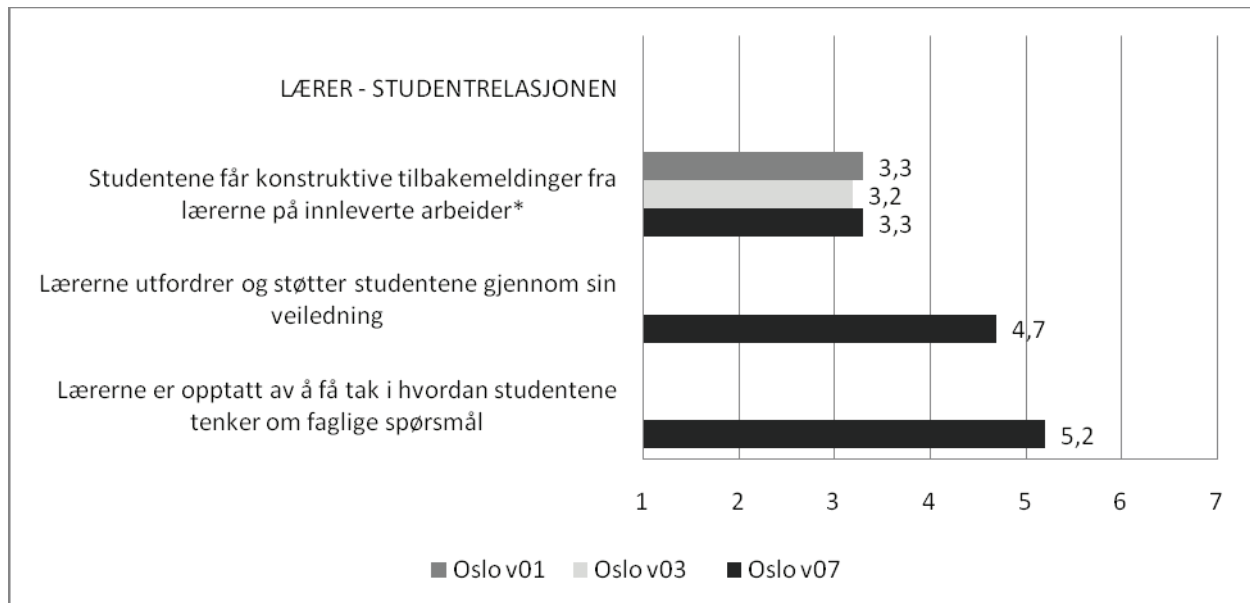
Utsagnene studentene er bedt om å ta stilling til kan være med på å si noe om en utdannings undervisningskvalitet og rammekvalitet. Undervisningskvaliteten belyses her gjennom å se på lærer – studentrelasjonen (Figur 8.2), undervisningen (Figur 8.3), sammenheng mellom teori og praksis i undervisningen (Figur 8.4) og studiets og studentenes forhold til forskning (Figur 8.5). Rammekvaliteten belyses ved å se på forhold som sosialt miljø, arbeidsbelastning og organisering og administrasjon (Figur 8.6).

Lærer – studentrelasjonen

Lærer – studentrelasjonen måles ved tre utsagn som fanger opp kontakten mellom lærere og studenter i form av tilbakemeldinger på innleverte arbeider, om veiledningen er utfordrende og støttende og om studentene opplever at lærerne er opptatt av hva studentene tenker om faglige spørsmål. Ergoterapistudentenes vurderinger av de tre utsagnene, tyder på at det er en ganske god relasjon mellom studenter og lærere, men at lærernes tilbakemeldinger på innleverte arbeider, kan bli mer konstruktive.

Figur 8.2 viser i hvilken grad ergoterapistudentene er enige eller uenige i påstandene om at de får konstruktive tilbakemeldinger fra lærerne på innleverte arbeider, at lærerne utfordrer og støtter studentene gjennom sin veiledning, og at om at lærerne er opptatt av å få tak i hvordan studentene tenker om faglige spørsmål.

Figur 8.2 Vurdering av lærer - studentrelasjonen for ergoterapiststudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

*Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

Figur 8.2 viser at ergoterapiststudentene våren 2007 i gjennomsnitt er litt enige både i at lærerne er opptatt av å få tak i hvordan studentene tenker om faglige spørsmål og at de utfordrer og støtter studentene gjennom sin veiledning. Studentene er imidlertid litt uenige i at de får konstruktive tilbakemeldinger på innleverte arbeider.

Ergoterapiststudentene ved Høgskolen i Oslo er signifikant mindre enige i at de får konstruktive tilbakemeldinger av lærerne på innleverte arbeider enn studentene ved Høgskolen i Bergen (3,3 mot 4,3 i gjennomsnitt).

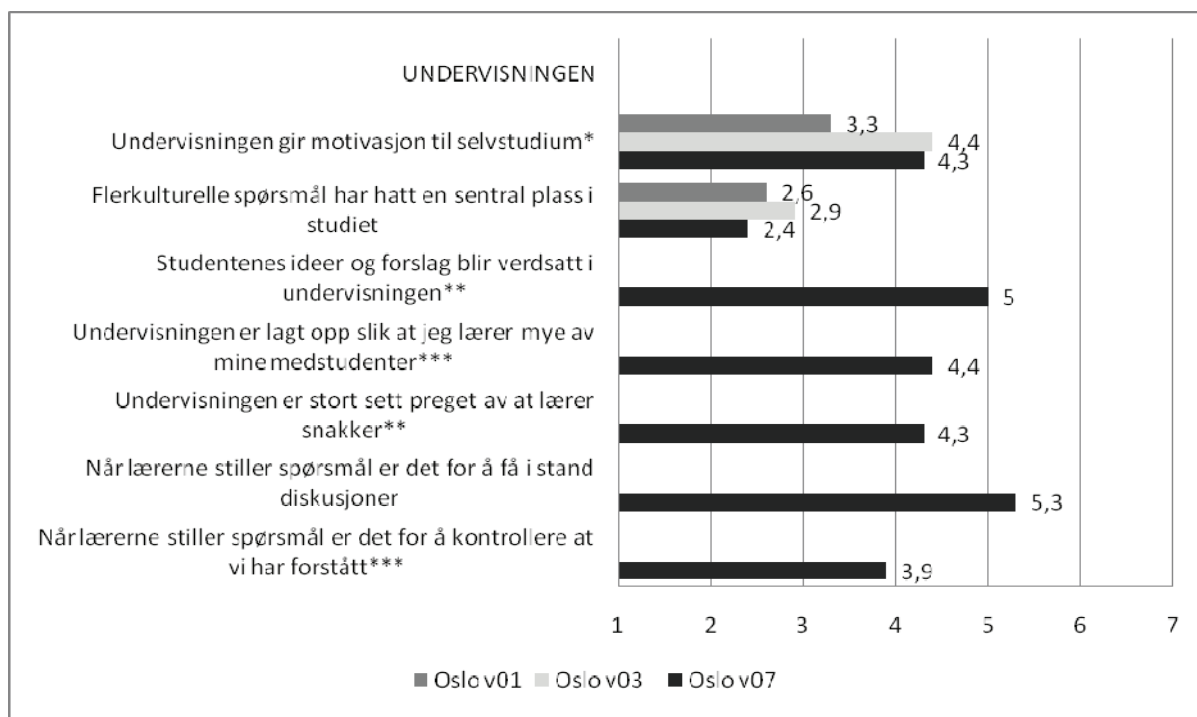
Undervisningen

Kvaliteten på undervisningen måles ved syv utsagn. I Figur 8.3 presenteres utsagn som måler i hvilken grad undervisningen gir motivasjon til selvstudium, og om den er preget av at studentene aktiviseres eller at læreren foreleser. I tillegg søkes det fanget opp om flerkulturelle spørsmål har en plass i undervisningen.

Ergoterapiststudentenes vurderinger av de syv utsagnene, tyder på en studentinvolverende og aktiviserende undervisningsform, uten at det i særlig grad har gitt motivasjon til selvstudium.

I hvilken grad undervisningen hjelper studentene til å se sammenheng mellom teori og praksis og studiets og studentenes forhold til forskning, er for oversiktens skyld tatt ut som egne temaer som belyses nedenfor.

Figur 8.3 Vurdering av undervisningen for ergoterapistuderer våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.
 ** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.
 *** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

Figur 8.3 viser at ergoterapistudentene våren 2007 i gjennomsnitt er litt enige i at når læreren stiller spørsmål så er det for å få i gang diskusjon og i at studentenes ideer og forslag blir verdsatt i undervisningen. De er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at undervisningen gir motivasjon til selvstudium, at undervisningen er lagt opp slik at de lærer mye av sine medstudenter, at undervisningen er preget av at læreren snakker eller at når læreren stiller spørsmål så er det for å få i stand diskusjoner. Studentene er i gjennomsnitt litt uenige i at flerkulturelle spørsmål har hatt en sentral plass i undervisningen.

Figur 8.3 viser en positiv endring ved at ergoterapistudentene våren 2007 og 2003 er signifikant mer enige enn studentene våren 2001 i at undervisningen gir motivasjon til selvstudium.

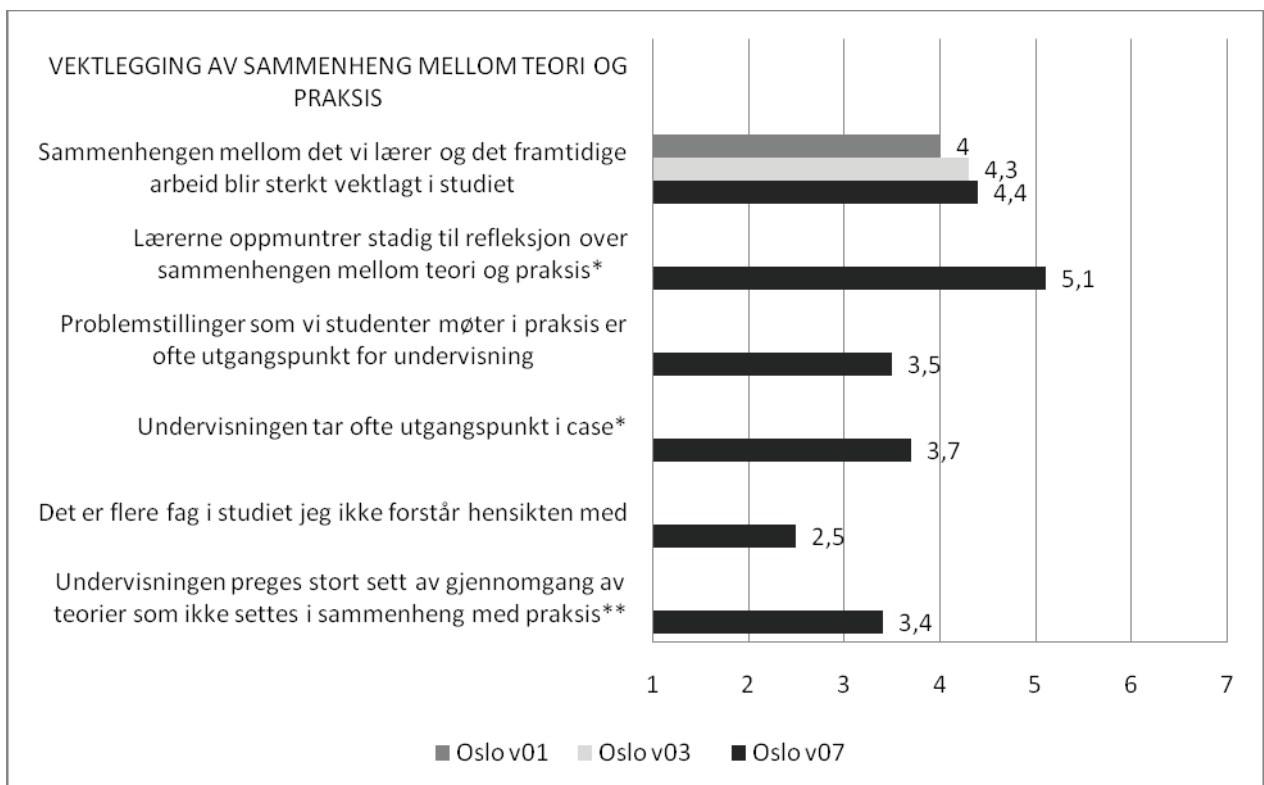
Ergoterapistudentene ved Høgskolen i Oslo er signifikant mer enige enn studentene ved Høgskolen i Bergen i at studentenes ideer og forslag blir verdsatt i undervisningen (5,0 mot 4,4 i gjennomsnitt), og i at undervisningen preges av at læreren snakker (4,3 mot 3,0 i gjennomsnitt). Mens studentene ved Høgskolen i Oslo er signifikant mindre enige enn studentene ved Høgskolen i Bergen i at undervisningen er lagt opp slik at de lærer mye av sine medstudenter (4,4 mot 6,0 i gjennomsnitt) og at når læreren stiller spørsmål så er det for å kontrollere at studentene har forstått (3,9 mot 4,7 i gjennomsnitt).

Vektlegging av sammenheng mellom teori og praksis i undervisningen

Et viktig kvalitetsaspekt ved undervisningen på ergoterapiutdanningen er om den klarer å hjelpe studentene til å se sammenhengen mellom teori og praksis, og på den måten forberede studentene på senere profesjonsutøvelse. Figur 8.4 viser hvordan studentene vurderer seks utsagn om vektlegging av sammenheng mellom teori og praksis i undervisningen. Fire positive utsagn omfatter om undervisningen tar utgangspunkt i case eller i problemstillinger studentene møter i praksis, om sammenhengen mellom det de lærer og fremtidig arbeid vektlegges og om det oppmuntres til refleksjon over sammenhengen mellom teori og praksis. To negative utsagn tar opp om undervisningen preges av gjennomgang av teorier som ikke settes i sammenheng med praksis og om det er fag i studiet studentene ikke forstår hensikten med.

Ergoterapistudentenes vurderinger av de seks utsagnene, tyder på at selv om lærerne oppmuntrer til refleksjon over praksis, opplever ikke studentene at denne sammenhengen kommer tydelig frem i undervisningen.

Figur 8.4 Vurdering av vektleggingen av sammenhengen mellom teori og praksis i undervisningen for ergoterapistudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

Figur 8.4 viser at ergoterapistudentene våren 2007 i gjennomsnitt er litt enige i at lærerne stadig oppmuntrer til refleksjon over sammenhengen mellom teori og praksis. Imidlertid er studentene i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at sammenhengen mellom det de lærer og det fremtidige arbeid blir sterkt vektlagt i studiet, at problemstillinger studentene møter i praksis ofte er utgangspunkt for undervisningen, at undervisningen ofte tar utgangspunkt i case eller at

undervisningen preges av gjennomgang av teorier som ikke settes i sammenheng med praksis. Studentene er i gjennomsnitt litt uenige i påstanden om at det er flere fag de ikke forstår hensikten med.

Sammenlignet med Høgskolen i Bergen er ergoterapistudentene våren 2007 ved Høgskolen i Oslo signifikant mindre enige i at lærerne oppmuntrer til refleksjon over sammenhengen mellom teori og praksis (5,7 mot 5,1 i gjennomsnitt) og at undervisningen ofte tar utgangspunkt i case (5,6 mot 3,7 i gjennomsnitt). Mens studentene i Oslo er signifikant mer enige i at undervisningen stort sett preges av teorier som ikke settes i sammenheng med praksis enn studentene ved Høgskolen i Bergen (3,4 mot 2,7 i gjennomsnitt).

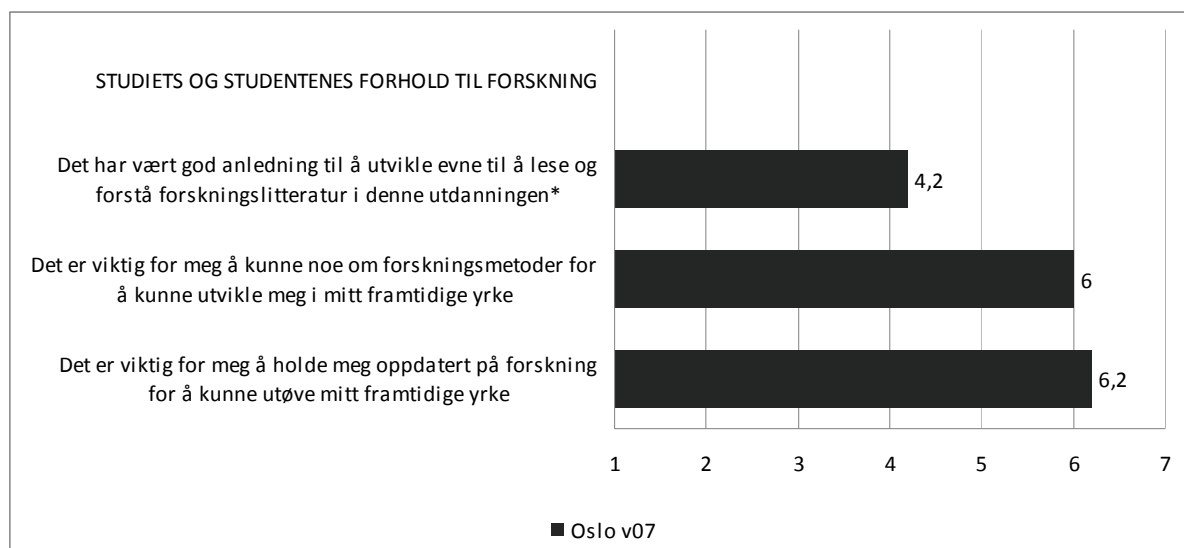
Ergoterapistudentenes totale opplevelse av sammenhengen mellom teori og praksis utdypes ytterligere ved å se på deres opplevelse av sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet, avsnitt 8.4, og gjennom å se på hvordan utdanningen vektlegger teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle, avsnitt 8.5.

Studiets og studentenes forhold til forskning

Studentenes og studiets forhold til forskning belyses i Figur 8.5 ved å se på i hvilken grad studentene opplever det å kunne noe om forskningsmetoder som viktig for å kunne utvikle seg i sitt framtidige yrke, om det er viktig å holde seg oppdatert på forskning for å kunne utøve sitt framtidige yrke, og i hvilken grad de synes utdanningen har gitt dem anledning til å lære å lese forskningslitteratur.

Ergoterapistudentenes vurdering tyder på at de generelt vurderer det å holde seg oppdatert innen nyere forskning som sentralt for sin yrkeskompetanse, men at studiet bare til en viss grad gir anledning til å utvikle evnen til å lese og forstå forskningslitteratur.

Figur 8.5 Vurdering av studiets og studentenes forhold til forskning i tredje studieår for ergoterapistuderer våren 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

Figur 8.5 viser at i gjennomsnitt er ergoterapistudentene våren 2007 enige i at det er viktig å holde seg oppdatert på forskning for å kunne utøve sitt framtidige yrke og at det er viktig å kunne noe om

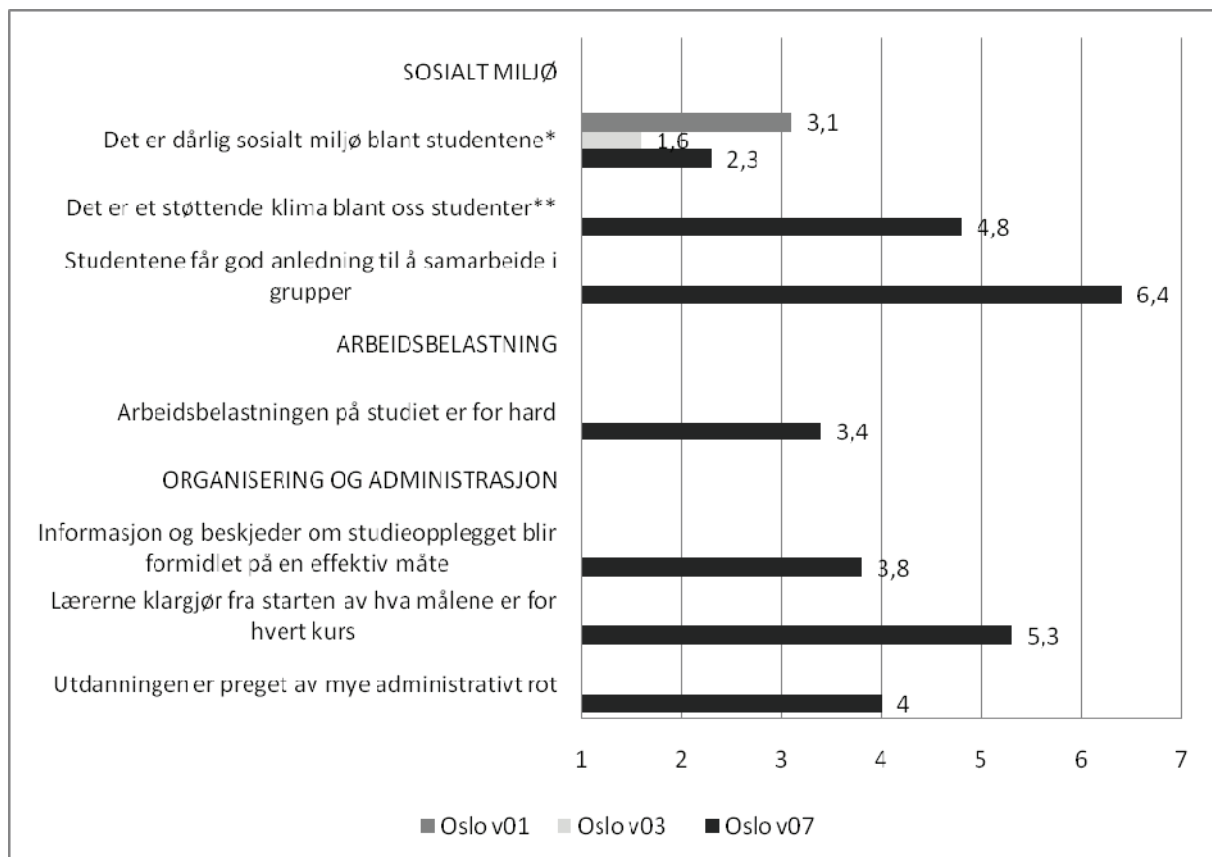
forskningsmetoder for å kunne utvikle seg i sitt fremtidige yrke. Studentene er verken enige eller uenige i at det i utdanningen har vært god anledning til å utvikle evne til å lese og forstå forskningslitteratur.

Ergoterapistudentene våren 2007 ved Høgskolen i Oslo er signifikant mindre enige i at det i utdanningen har vært god anledning til å utvikle evne til å lese og forstå forskningslitteratur enn studentene ved Høgskolen i Bergen (4,2 mot 5,5 i gjennomsnitt).

Sosialt miljø, arbeidsbelastning, organisering og administrasjon

Rammekvaliteten belyses i Figur 8.6 ved å se på studentenes vurdering av tre utsagn om det sosiale miljøet, ett utsagn om arbeidsbelastning og tre utsagn om organisering og administrasjon av utdanningen.

Figur 8.6 Vurdering av sosialt miljø, arbeidsbelastning, organisering og administrasjon i tredje studieår for ergoterapistudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter våren 2001, men både gjennomsnittet for studenter våren 2007 og 2001 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003. Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

Figur 8.6 viser i grove trekk at det sosiale miljøet blant ergoterapistudentene er godt, at arbeidsbelastningen er middels og at studentene ikke har sterke formeninger om organisering og administrasjon.

Studentene våren 2007 er i gjennomsnitt litt enige i at det er støttende klima blant studentene og litt uenige i påstanden om at det er dårlig sosialt miljø blant studentene. Studentene er enige i at studentene får god anledning til å samarbeide i grupper. Av Figur 8.6 ser en at det har skjedd en signifikant endring i ergoterapistudentenes vurdering av det sosiale miljøet siden våren 2001. Studentene våren 2003 er mest uenige i påstanden om at det er dårlig sosialt miljø blant studentene, men også studentene våren 2007 er signifikant mer uenige i denne påstanden enn studentene våren 2001.

Studentene våren 2007 ved Høgskolen i Oslo er signifikant mindre uenige i at det er et dårlig sosialt miljø blant studentene enn studentene ved Høgskolen i Bergen (2,3 mot 1,5 i gjennomsnitt). Og studentene ved Høgskolen i Oslo er mindre enige i at det er støttende klima blant studentene enn studentene ved Høgskolen i Bergen (4,8 mot 6,2 i gjennomsnitt).

Ergoterapistudentene er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at arbeidsbelastningen på studiet er for hard.

Ergoterapistudentene er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at informasjon og beskjeder om studieopplegget blir formidlet på en effektiv måte eller at utdanningen er preget av for mye administrativ rot. Studentene er litt enige i at lærerne klargjør fra starten av hva målene er for hvert kurs.

8.4 Praksis

Ergoterapiutdanningen inneholder 28-29 uker med praksis fordelt på andre og tredje studieår, og som til sammen utgjør 45 studiepoeng. I avsnitt 8.2 (Figur 8.1) så vi at ergoterapistudentene i gjennomsnitt er litt fornøyde med praksisdelen av studiet. I dette avsnittet belyses studentenes vurdering av praksisdelen ved å se på i hvilken grad ulike utsagn knyttet til praksis stemmer overens med deres erfaringer. Utsagnene studentene ble bedt om å ta stilling til ved vurdering av praksis, kan være med på å si noe om utdanningens undervisningskvalitet.

Studentene ble bedt om å vurdere 16 ulike utsagn knyttet til praksis, hvert på en fempunktskala hvor 1 er "ikke i det hele tatt" og 5 er "i svært stor grad", som i den videre analysen er delt inn i følgende fire grupper: forberedelse til praksis, veiledning og veilederne, sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet og andre erfaringer fra praksis, Figur 3.7. Det er kun studentene våren 2007 som ble bedt om å vurdere utsagnene om praksis.

Forberedelse til praksis belyses gjennom studentenes vurdering av i hvilken grad høgskolen hadde forberedt studentene til praksisoppholdet på en god måte og om praksisoppholdet var godt tilrettelagt av praksisstedet.

Veiledning og veilederne belyses gjennom studentenes vurdering av i hvilken grad veilederne oppmuntret til kritikk av egen yrkesutøvelse, om veilederne ga gode tilbakemeldinger på studentenes egne forsøk på yrkesutøvelse, om veilederne var gode forbilder på yrkesutøvelse, samt påstandene om at studentene hadde tillit til veileders faglige kompetanse, at de mottok regelmessig og systematisk veiledning og at de lærte noe i veiledningen.

Sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet belyses gjennom studentenes vurdering av i hvilken grad veileder har hjulpet dem til å integrere teori og praksis, om erfaringene fra

praksisperioden har vært viktige i det videre studiet, om praksisopplæringen videreførte eller har vært i strid med det de har lært i de øvrige delene av studiet og om det er vanskelig å se sammenhengen mellom fagene i studiet og det konkrete arbeidet i praksisperioden.

Av andre erfaringer fra praksis belyses studentenes vurdering av i hvilken grad praksisoppholdet ga anledning til å lære gjennom å observere, om studentenes verdier og holdninger ble utfordret og om studentene opplever at de alt i alt mestrer de oppgavene de utførte i praksistiden.

Forberedelse til praksis

Figur 8.7 viser at ergoterapistudentene opplever at praksisoppholdet var ganske godt forberedt. Studentene våren 2007 er i gjennomsnitt i ganske stor grad enige i at høgskolen hadde forberedt studentene til praksisoppholdet på en god måte og at praksisoppholdet var godt tilrettelagt av praksisstedet.

Veiledningen og veilederne

Av Figur 8.7 ser en at ergoterapistudentenes vurderinger tyder på at de er godt fornøyde med veiledningen og veilederne. Studentene våren 2007 oppgir i gjennomsnitt i stor grad at veilederne ga gode tilbakemeldinger på studentenes egne forsøk på yrkesutøvelse, at de i stor grad hadde tillit til veilederes faglige kompetanse og at de i stor grad lærte noe av veiledningen. Studentene opplever i gjennomsnitt i ganske stor grad at veilederne var gode forbilder på yrkesutøvelse og at veilederne oppmuntret til kritikk av studentenes egen yrkesutøvelse. Studentene opplever i gjennomsnitt at utsagnet om at de mottok regelmessig veiledning i ganske stor grad stemmer med deres erfaring.

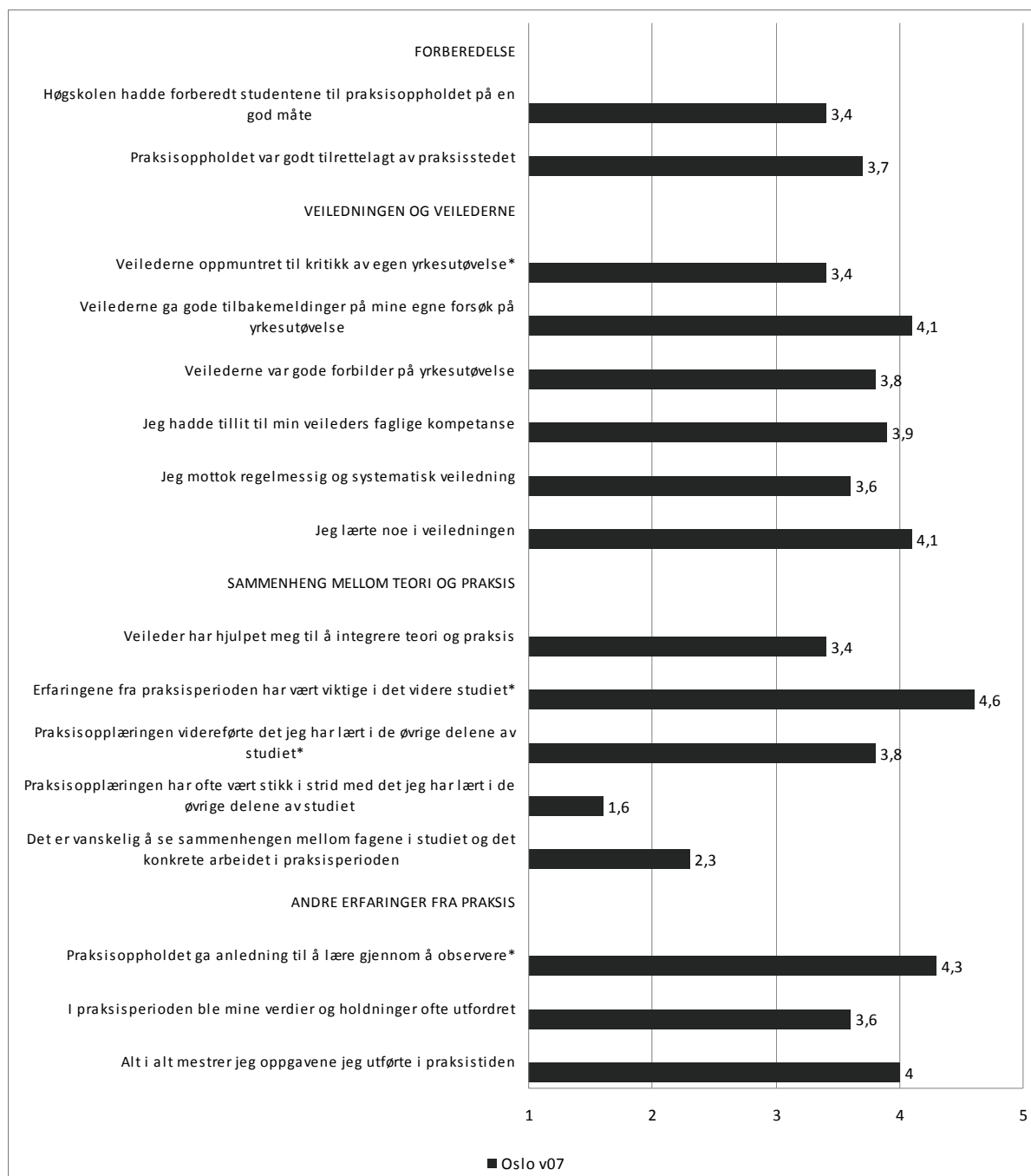
Sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet

Figur 8.7 viser at ergoterapistudentene våren 2007 erfarte sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet. I gjennomsnitt vurderer studentene selv i svært stor grad erfaringene fra praksisoppholdet som viktige i det videre studiet, praksisopplæringen oppleves i ganske stor grad å videreføre, og i svært liten grad å være i strid med, det de har lært i de øvrige delene av studiet. Studentene opplever i gjennomsnitt at veileder i ganske stor grad hjalp dem med å integrere teori og praksis. Studentene opplever i gjennomsnitt i liten grad at det er vanskelig å se sammenhengen mellom fagene i studiet og det konkrete arbeidet i praksisperioden.

Andre erfaringer fra praksis

Av andre erfaringer knyttet til praksis viser Figur 8.7 at ergoterapistudentene i gjennomsnitt i praksisperioden i stor grad fikk anledning til å lære gjennom å observere, at de i ganske stor grad fikk sine verdier og holdninger utfordret og at de i stor grad opplever at de mestrer de oppgavene de utførte i praksistiden.

Figur 8.7 Vurdering av praksis og veiledning tilknyttet praksis for ergoterapistudenter i sitt tredje studieår ved Høgskolen i Oslo våren 2007 på en fempunktskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

Sammenlignet med Høgskolen i Bergen

Vurderingen ergoterapistudentene ved Høgskolen i Oslo gir av praksis skiller seg for de fleste utsagnene ikke signifikant fra Høgskolen i Bergen, med unntak av at studentene ved Høgskolen i Bergen oppgir i signifikant større grad enn studentene i Oslo at veilederne oppmuntret til kritikk av egen yrkesutøvelse (4,1 mot 3,4 i gjennomsnitt), at erfaringene fra praksisperioden har vært viktige for det videre studiet (4,9 mot 4,6 i gjennomsnitt), at praksisopplæringen videreførte det de hadde

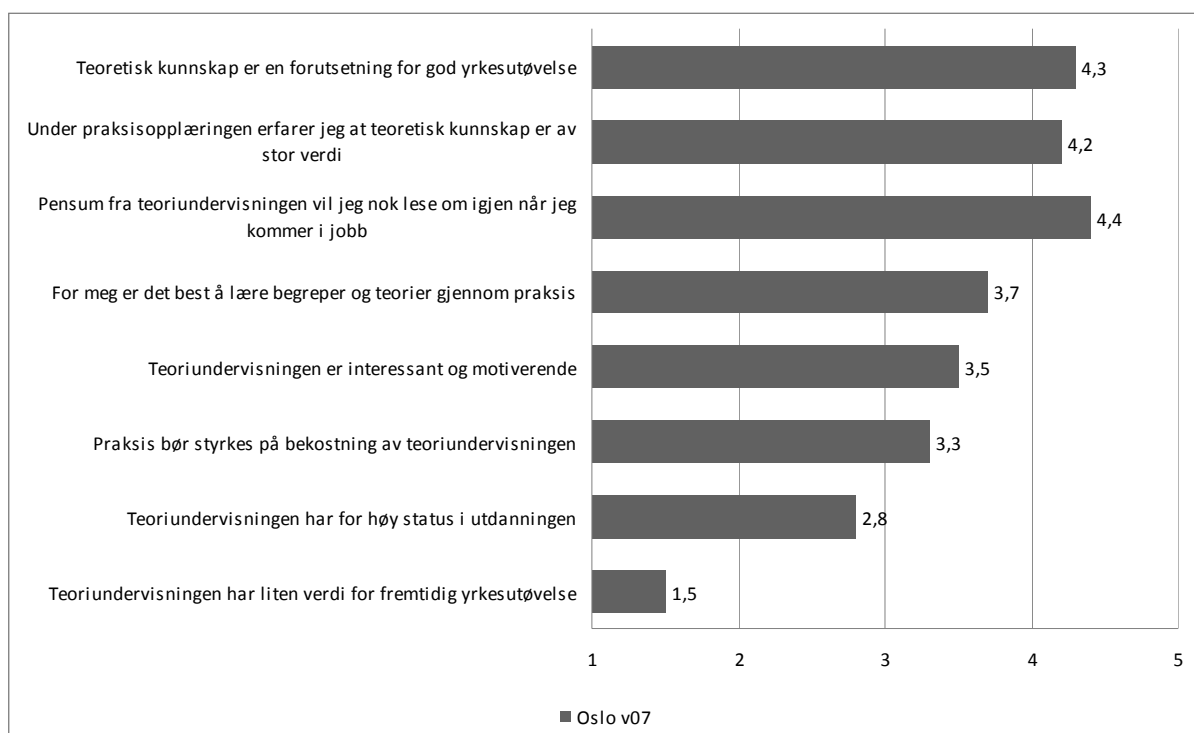
lært i de øvrige delene av studiet (4,3 mot 3,8 i gjennomsnitt), og at praksisoppholdet ga anledning til å lære gjennom å observere (4,1 mot 3,4 i gjennomsnitt).

8.5 Utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle

Avgangsstudentene våren 2007 ble bedt om å vurdere 8 utsagn om utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle, hvert på en fempunktskala hvor 1 er "uenig" og 5 er "enig".

Figur 8.8 viser i hvilken grad ergoterapistudentene er enige eller uenige i påstandene om at teoretisk kunnskap er en forutsetning for god yrkesutøvelse, om de under praksisopplæringen erfarer at teoretisk kunnskap er av stor verdi, om de vil lese pensum på nytt når de kommer i jobb, om det er best å lære begreper og teorier gjennom praksis, om praksis bør styrkes på bekostning av teoriundervisningen, om teoriundervisningen er interessant og motiverende, om teoriundervisningen har for høy status i utdanningen og om at teoriundervisningen har liten verdi for fremtidig yrkesutøvelse.

Figur 8.8 Vurdering av utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle blant ergoterapistudenter i sitt tredje studieår våren 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunkt skala (1 'helt uenig' og 5 'helt enig'). Gjennomsnitt.

Figur 8.8 viser at ergoterapistudentene våren 2007 er positivt innstilt til teoretisk kunnskap ved at de i gjennomsnitt er enige i at teoretisk kunnskap er en forutsetning for god yrkesutøvelse og at de er uenige i påstanden om at teoriundervisningen har liten verdi for fremtidig yrkesutøvelse. De er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at teoriundervisningen har for høy status i utdanningen. Studentene er i gjennomsnitt enige i at de gjennom praksisopplæringen erfarte at teoretisk kunnskap er av stor verdi og er enige i at de tror de vil lese pensum fra teoriundervisningen om igjen når de kommer ut i jobb. Studentene er i gjennomsnitt litt enige i at teoriundervisningen er interessant og

motiverende, men også i gjennomsnitt litt enige i både at det er best å lære teorier og begreper gjennom praksis og at praksis bør styrkes på bekostning av teoriundervisningen.

8.6 Tilegnet kompetanse

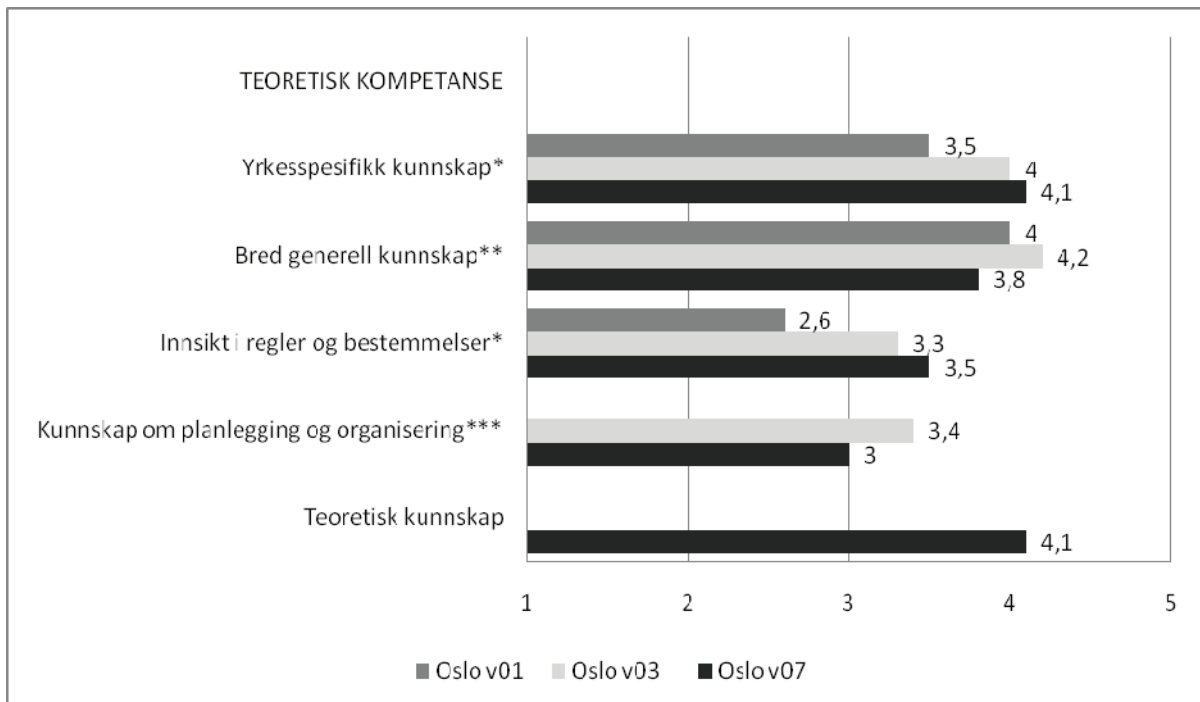
Studentenes læringsresultat måles i denne rapporten ved å se på studentenes egen vurdering av tilegnet kompetanse. Studentene ble bedt om å vurdere i hvilken grad de har tilegnet seg ulike typer kunnskap, totalt 21 utsagn, hvert på en fempunktsskala hvor 1 er "ikke i det hele tatt" og 5 er "i svært stor grad". De ulike utsagnene er, for å gjøre det mer oversiktlig, gruppert under ulike kompetanseområder og resultatene er presentert i fem ulike figurer: Teoretisk kompetanse (Figur 8.9), Praktisk kompetanse (Figur 8.10), Refleksjonskompetanse (Figur 8.11), Relasjonell kompetanse (Figur 8.12) og Ledelseskompentanse (Figur 8.13). Det er kun studenter våren 2007 som ble bedt om å vurdere alle utsagnene om tilegnet kompetanse. Studentene våren 2003 ble bedt om å vurdere 17, og studentene våren 2001 15, av utsagnene.

I grove trekk tyder ergoterapistudentenes vurderinger på at de i stor grad har tilegnet seg refleksjonskompetanse, i ganske stor grad har tilegnet seg teoretisk kompetanse og relasjonell kompetanse, og at de til en viss grad har tilegnet seg praktisk kompetanse og ledelseskompentanse. Det har skjedd en negativ endring i studentenes opplevelse av tilegnet praktisk kompetanse, relasjonell kompetanse og ledelseskompentanse. Studentenes opplevelse av en rekke kompetanseformer er signifikant lavere ved Høgskolen i Oslo enn ved Høgskolen i Bergen.

Teoretisk kompetanse

I Figur 8.9 belyses teoretisk kompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg teoretisk kunnskap, yrkesspesifikk kunnskap, bred generell kunnskap, innsikt i regler og bestemmelser og kunnskap om planlegging og organisering.

Figur 8.9 Vurdering av tilegnet teoretisk kompetanse i tredje studieår for ergoterapistuderter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter våren 2003, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter våren 2003.

Figur 8.9 viser at ergoterapistudentene våren 2007 i gjennomsnitt i stor grad har tilegnet seg teoretisk og yrkesspesifikk kunnskap, og i ganske stor grad har tilegnet seg bred generell kunnskap og innsikt i regler og bestemmelser. Mens de bare til en viss grad har tilegnet seg kunnskap om planlegging og organisering.

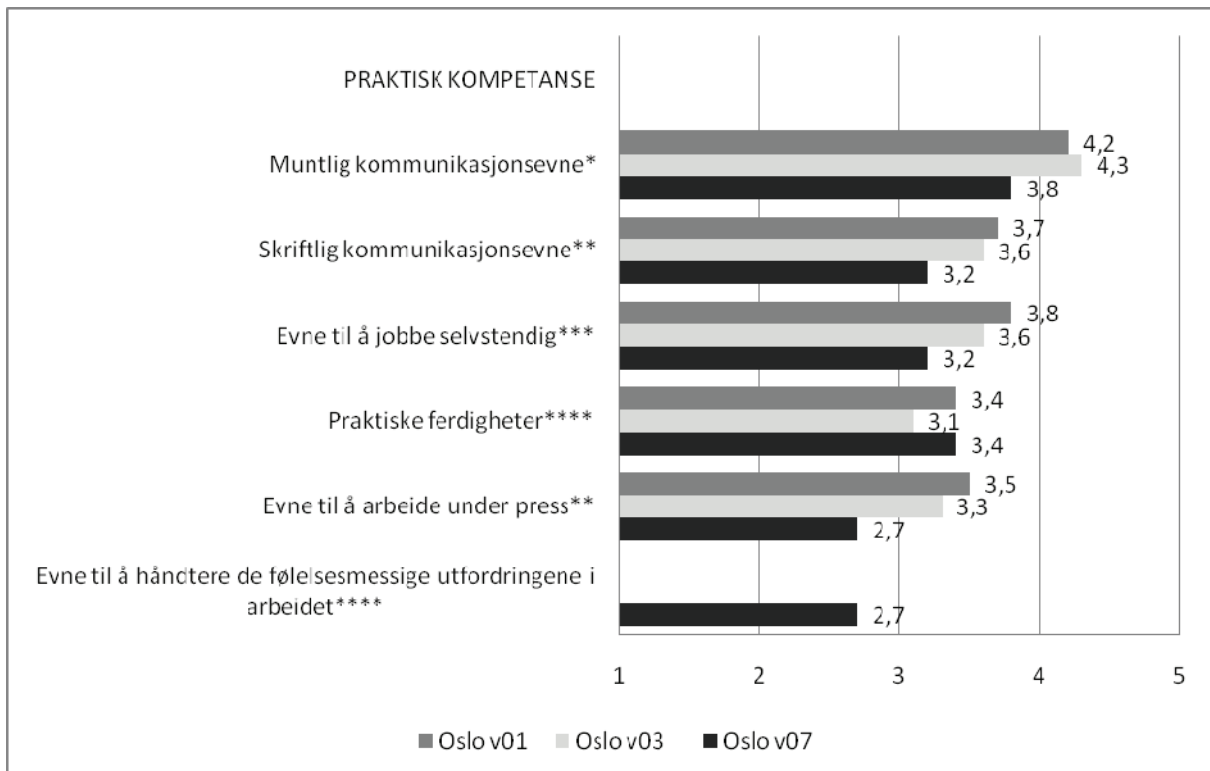
Av Figur 8.9 fremgår det at ergoterapistudentene våren 2007 og 2003 i signifikant større grad enn studentene våren 2001 oppgir å ha tilegnet seg yrkesspesifikk kompetanse og innsikt i regler og bestemmelser. Mens studentene våren 2007 i signifikant mindre grad enn studentene våren 2003 har tilegnet seg bred generell kunnskap og kunnskap om planlegging og organisering.

Sammenlignet med Høgskolen i Bergen oppgir ergoterapistudentene ved Høgskolen i Oslo i signifikant mindre grad at de har tilegnet seg bred generell kunnskap (4,1 mot 3,8 i gjennomsnitt).

Praktisk kompetanse

I Figur 8.10 belyses praktisk kompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg praktiske ferdigheter, muntlig og skriftlig kommunikasjonssevne, evne til å jobbe selvstendig, evne til å arbeide under press og evne til å håndtere de følelsesmessige utfordringene i arbeidet.

Figur 8.10 Vurdering av tilegnet praktisk kompetanse i tredje studieår for ergoterapistudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter våren 2003 og 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter våren 2003 og 2001, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter våren 2001, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

**** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

Figur 8.10 viser at ergoterapistudenter våren 2007 i gjennomsnitt oppgir at de i ganske stor grad har tilegnet seg muntlig kommunikasjonssevne og praktiske ferdigheter, og at de til en viss grad har tilegnet seg skriftlig kommunikasjonssevne, evne til å jobbe selvstendig, evne til å arbeide under press og evne til å håndtere følelsesmessige utfordringer i arbeidet.

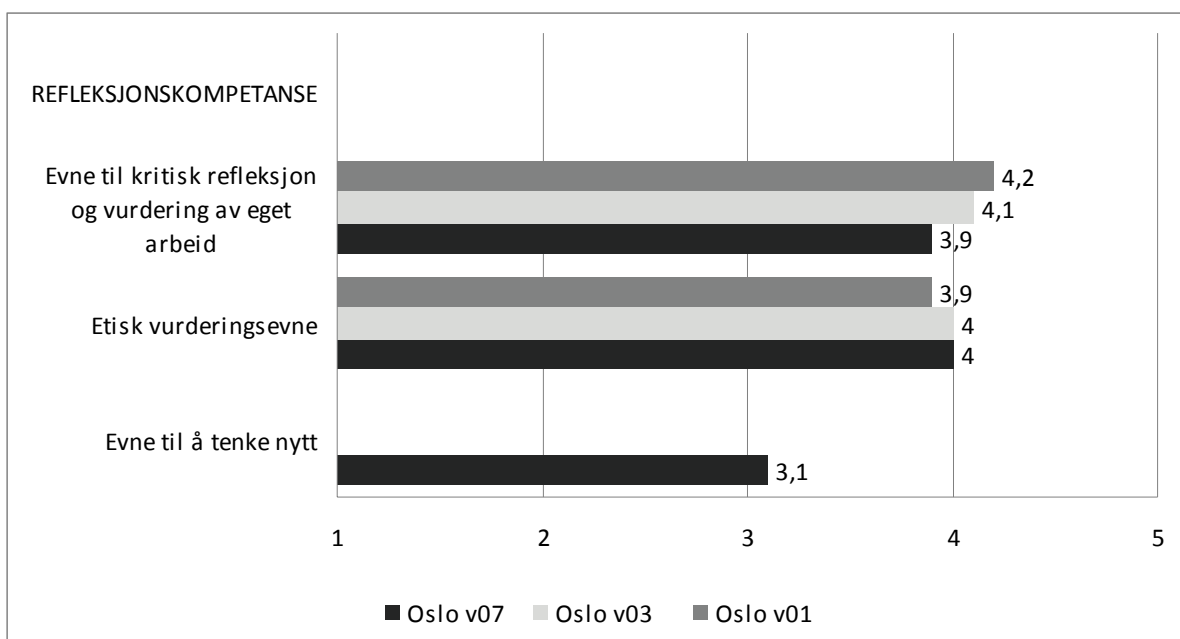
Av Figur 8.10 kan en se at for alle formene for praktisk kompetanse som måles for tre kull, med unntak av praktiske ferdigheter, har gjennomsnittet endret seg signifikant i negativ retning. Ergoterapistudentene våren 2007 oppgir i signifikant mindre grad enn studentene våren 2003 og 2001 at de har tilegnet seg muntlig og skriftlig kommunikasjonssevne og evne til å arbeide under press. Og studentene våren 2007 oppgir i signifikant mindre grad enn studentene våren 2001 å ha tilegnet seg evne til å jobbe selvstendig. Samtidig oppgir imidlertid studentene våren 2007 i signifikant større grad enn studentene våren 2003 at de har tilegnet seg praktiske ferdigheter.

Ergoterapistudentene ved Høgskolen i Oslo oppgir i signifikant mindre grad enn studentene ved Høgskolen i Bergen å ha tilegnet seg evne til å jobbe selvstendig (3,2 mot 4,1 i gjennomsnitt), praktiske ferdigheter (3,4 mot 3,8 i gjennomsnitt) og evne til å håndtere de følelsesmessige utfordringene i arbeidet (2,7 mot 3,4 i gjennomsnitt).

Refleksjonskompetanse

I Figur 8.11 belyses refleksjonskompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid, etisk vurderingsevne og evne til å tenke nytt.

Figur 8.11 Vurdering av tilegnet refleksjonskompetanse i tredje studieår for ergoterapistudenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

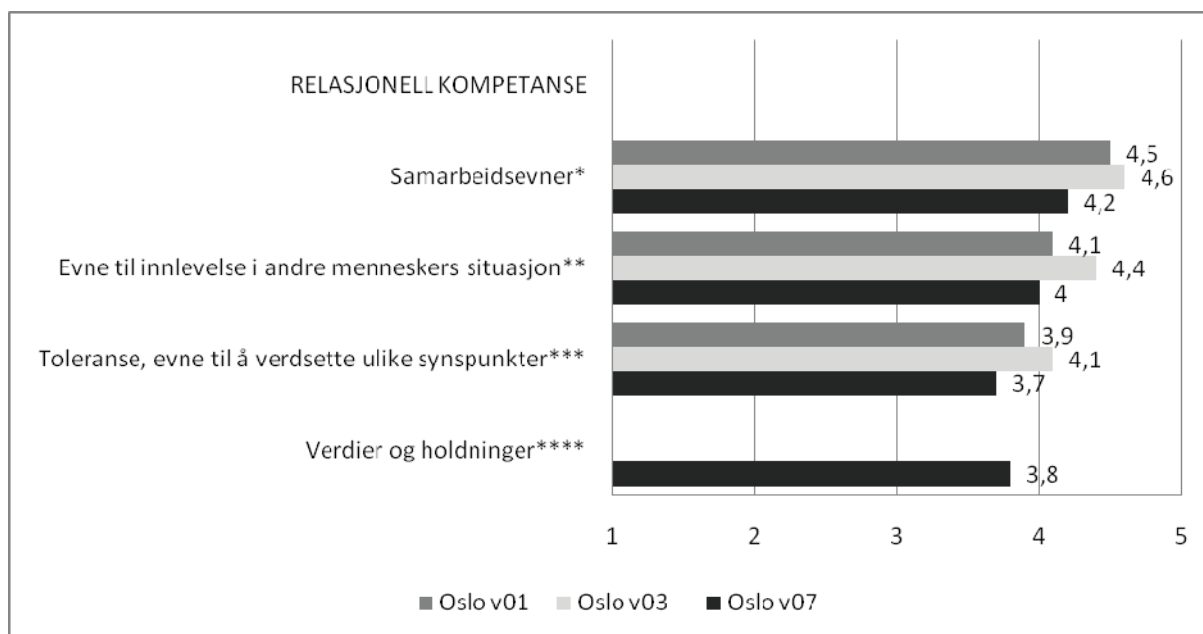

Figur 8.11 viser at ergoterapistudentene våren 2007 i gjennomsnitt oppgir at de gjennom sin utdanning i stor grad har tilegnet seg etisk vurderingsevne og evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid, og at de til en viss grad har tilegnet seg evne til å tenke nytt.

Relasjonell kompetanse

I Figur 8.12 belyses relasjonell kompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg samarbeidsevner, evne til innlevelse i andre menneskers situasjon, toleranse og verdier og holdninger.

Figur 8.12 Vurdering av tilegnet relasjonell kompetanse i tredje studieår for ergoterapistuderter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter våren 2003 og 2001, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.
** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2001 er signifikant lavere enn for studenter våren 2003, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.
*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter våren 2003, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.
**** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

Figur 8.12 viser at ergoterapistudentene våren 2007 i gjennomsnitt oppgir at de gjennom sin utdanning i stor grad har utviklet samarbeidsevner og evne til innlevelse i andre menneskers situasjon, og at de i ganske stor grad har tilegnet seg toleranse og verdier og holdninger.

Samtidig viser figuren at gjennomsnittet på alle formene for relasjonell kompetanse i 2007 har endret seg signifikant i negativ retning. Ergoterapistudentene våren 2007 oppgir i signifikant mindre grad enn studentene våren 2003 og 2001 å ha tilegnet seg samarbeidsevner. De oppgir også i signifikant mindre grad enn studentene våren 2003 å ha tilegnet seg toleranse og evne til innlevelse i andre menneskers situasjon.

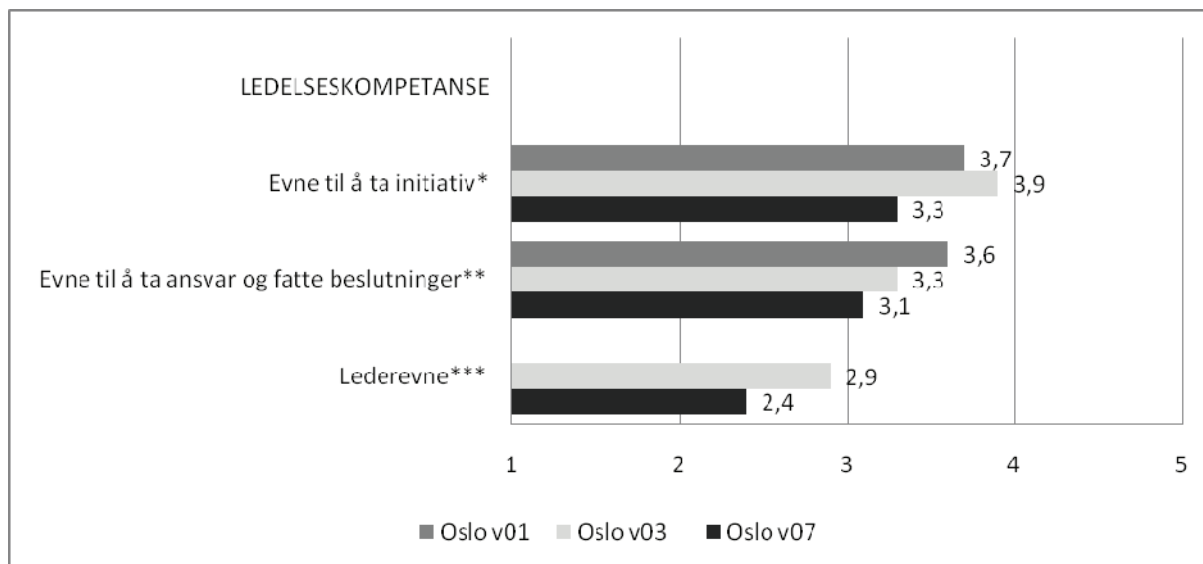
Ergoterapistudentene våren 2007 ved Høgskolen i Oslo oppgir også i signifikant mindre grad enn studenter ved Høgskolen i Bergen å ha tilegnet seg evne til innlevelse i andre menneskers situasjon (4,0 mot 4,5 i gjennomsnitt), toleranse (3,7 mot 3,9 i gjennomsnitt) og verdier og holdninger (3,8 mot 4,3 i gjennomsnitt).

Ledelseskompetanse

I Figur 8.13 belyses ledelseskompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg lederevne, evne til å ta initiativ og evne til å ta ansvar og fatte beslutninger.

Figur 8.13 Vurdering av tilegnet ledelseskompetanse i tredje studieår for ergoterapistuderter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 og 2001, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2001, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

Figur 8.13 viser at ergoterapistudentene våren 2007 i gjennomsnitt oppgir at de i ganske stor grad har tilegnet seg evne til å ta initiativ, til en viss grad har tilegnet seg evne til å ta ansvar og fatte beslutninger og i liten grad har tilegnet seg lederevne.

Av Figur 8.13 går det frem at gjennomsnittet på alle formene for ledelseskompetanse har endret seg signifikant i negativ retning i 2007. Ergoterapistudentene våren 2007 oppgir i signifikant mindre grad enn studentene våren 2003 og 2001 å ha tilegnet seg evne til å ta initiativ. Studentene våren 2007 oppgir i signifikant mindre grad enn studentene våren 2001 å ha tilegnet seg evne til å ta ansvar og fatte beslutninger. Endelig oppgir studentene våren 2007 i signifikant mindre grad enn studentene våren 2003 at de har tilegnet seg lederevne.

Ergoterapistudentene ved Høgskolen i Oslo oppgir i signifikant mindre grad enn studentene ved Høgskolen i Bergen å ha tilegnet seg evne til å ta initiativ (3,3 mot 3,9 i gjennomsnitt), evne til å ta ansvar og fatte beslutninger (3,1 mot 3,5 i gjennomsnitt) og lederevne (2,4 mot 2,8 i gjennomsnitt).

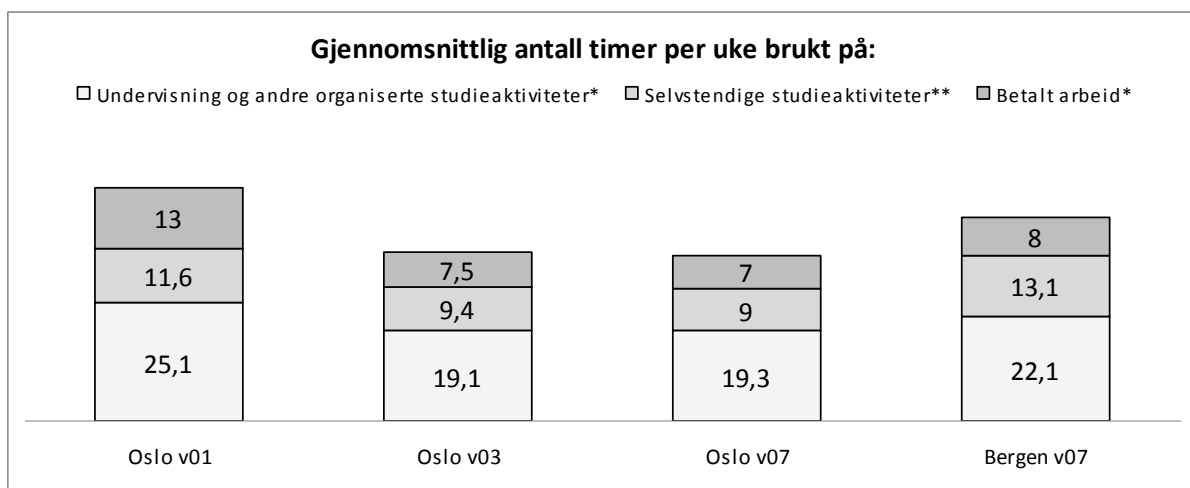
8.7 Studieatferd

Studentenes studieatferd måles i denne rapporten både ved å se på hvor mye tid studentene oppgir å bruke på studierelaterte aktiviteter og betalt arbeid per uke, og hvilke studiestrategier studentene oppgir å bruke når de legger opp sitt studiearbeid.

8.7.1 Tidsbruk

Figur 8.14 viser hvor mange timer i gjennomsnitt ergoterapistudentene ved Høgskolen i Oslo som var i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 og ved Høgskolen i Bergen våren 2007 oppgir å bruke på henholdsvis undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, selvstendige studieaktiviteter og betalt arbeid i løpet av en vanlig uke.

Figur 8.14 Ergoterapistudenters egenrapportering av omtrent hvor mange timer de bruker på studierelaterte aktiviteter og betalt arbeid i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo og våren 2007 ved Høgskolen i Bergen. Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter i Oslo våren 2007 og 2003 er signifikant lavere enn for studenter våren 2001.

** Gjennomsnittet for studenter i Oslo våren 2007 signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

Studentene på ergoterapiutdanningen som var i sitt tredje studieår våren 2007 ved Høgskolen i Oslo brukte i gjennomsnitt i overkant av 19 timer per uke på undervisning eller andre organiserte studieaktiviteter, 9 timer på selvstendige studieaktiviteter og i overkant av 7 timer på betalt arbeid.

Av Figur 8.14 ser en at blant studenter ved Høgskolen i Oslo har gjennomsnittlig tid brukt på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter og på betalt arbeid sunket signifikant fra våren 2001 til våren 2003 og 2007. Tid brukt på selvstendig studieaktivitet har også gått noe ned, men endringene er ikke signifikante.

Studenter på ergoterapiutdanningen våren 2007 ved Høgskolen i Oslo bruker i gjennomsnitt signifikant mindre tid på selvstendig studieaktivitet enn studentene ved Høgskolen i Bergen, mens forskjeller i tid brukt på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter og betalt arbeid ikke er signifikante.

8.7.2 Studiestrategi

Med studiestrategi siktes det her til studentenes måte å forholde seg til og tilegne seg utdanningens innhold, det vil si hvordan de legger opp sitt studiearbeid. I StudData er studentene bedt om å

vurdere ni utsagn om hvordan de legger opp sitt studiearbeid. Studentene ble bedt om å vurdere hvert utsagn på en sjupunktskala hvor 1 er "uenig" og 7 er "enig" (Figur 8.15).

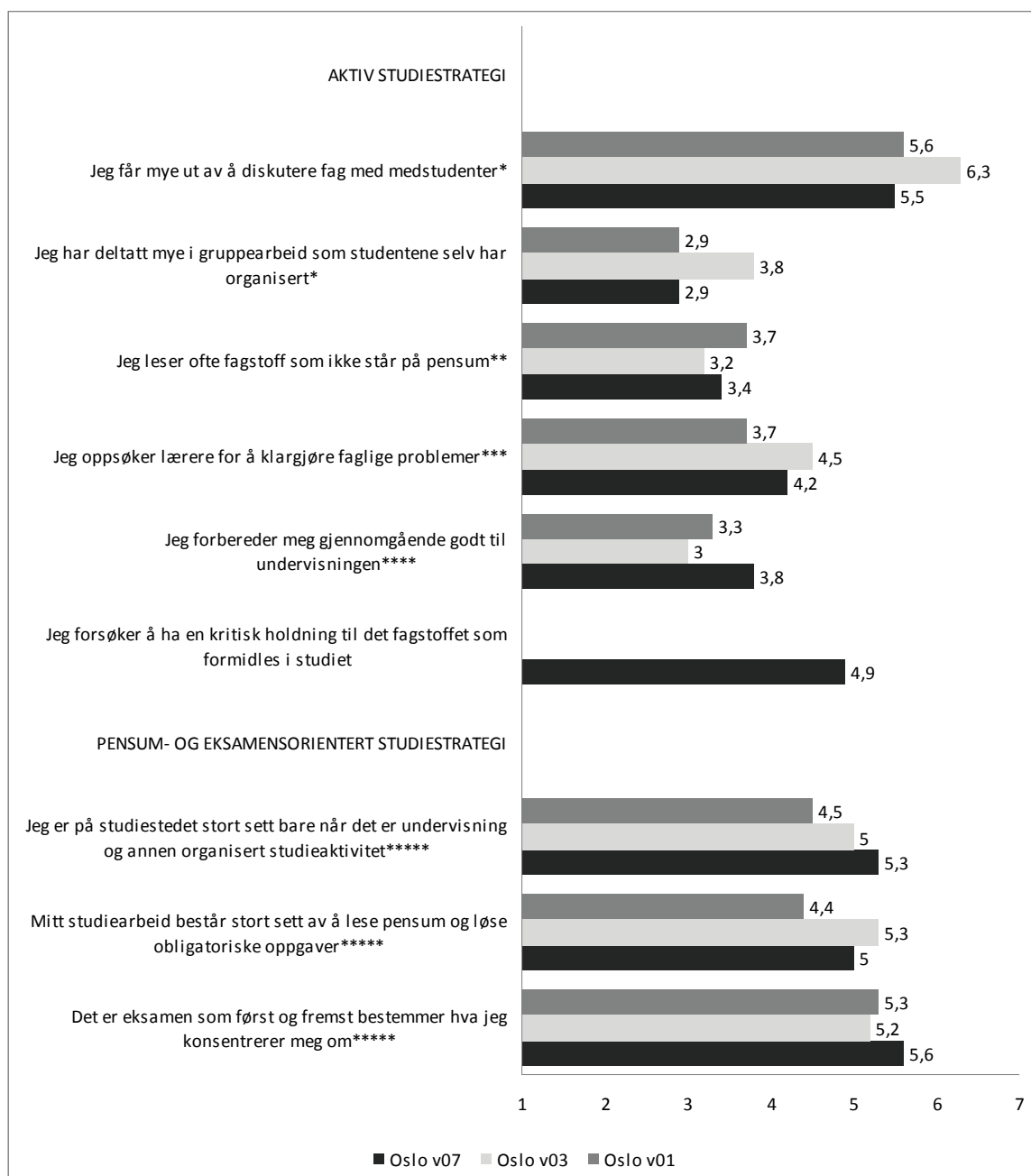
Studentenes studiestrategi kan inndeles og beskrives på ulike måter. Dæhlen og Havnes (2003), Aamodt (2003) og Havnes og Aamodt (2004) beskrev med bakgrunn i StudData tre ulike studiestrategier: autonom, interaktiv og minimalistisk. Havnes og Aamodt (2004) fant at både en autonom og en interaktiv studiestrategi positivt henger sammen (korrelerer) med læringsutbytte, mens en minimalistisk studiestrategi hadde en svak negativ korrelasjon med læringsutbytte. Aamodt (2005) har utarbeidet en indeks for studiestrategi fra 1 til 7 hvor de som skårer 1 på variabelen beskrives som passive og har en pensum- og eksamensorientert studiestrategi, mens de som skårer 7 beskrives som selvstendige og har en mer selvstendig studiestrategi og tar ansvar for egen læring. Denne variabelen gir et sammenfattet mål på studiestrategi og er brukt i sammenligning av studenters studiestrategibruk mellom ulike profesjoner, se Aamodt (2005) og Caspersen (2007). Det er imidlertid mistenksomt å se på denne variabelen, er detaljer i hvordan studentene svarer på de enkelte utsagnene.

I denne rapporten har vi på bakgrunn av det som er gjort tidligere, valgt å presentere resultatene av hvordan studentene svarer på alle ni utsagnene. For oversiktens skyld har vi delt utsagnene inn i to grupper, en gruppe handler om i hvilken grad studentene forholder seg aktivt til studiet – *aktiv studiestrategi*, og den andre gruppen av utsagn måler i hvilken grad studentene kan sies å ha en mer *pensum- og eksamensorientert studiestrategi* (Figur 8.15). Aktiv studiestrategi belyses gjennom studentenes vurdering av om de er enige eller uenige i påstander om at de får mye ut av å diskutere fag med medstudenter, at de har deltatt i gruppearbeid som studentene selv har organisert, at de ofte leser fagstoff som ikke står på pensum, at de oppsøker lærere for å klargjøre faglige problemer, at de gjennomgående forbereder seg godt til undervisningen og at de forsøker å ha en kritisk holdning til fagstoffet som formidles i studiet. Pensum- og eksamensorientert studiestrategi måles gjennom studentenes vurdering av om de er enige eller uenige i påstander om at de er på studiestedet stort sett bare når det er undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, at studiearbeidet stort sett består av å lese pensum og løse obligatoriske oppgaver og at det først og fremst er eksamen som bestemmer hva de konsentrerer seg om.

Vi vil, i likhet med Caspersen (2007), understreke at en aktiv og en pensum- og eksamensorientert studiestrategi ikke skal brukes som normative kategorier. Men at de kun beskriver ulike måter å legge opp studiearbeidet. Selv om det kan sees som et mål i seg selv at studentene skal være aktive og selvstendige, kan det å fokusere på eksamen og oppfylle de krav som studiet stiller, på mange måter sees på som en fornuftig studiestrategi. En skal ikke se bort i fra at studentenes studiestrategier også avspeiler hvordan studiet er lagt opp og dets eksamensform.

Figur 8.15 viser i hovedsak at ergoterapistudentene i gjennomsnitt, er langt mer enige i utsagn som representerer en pensum- og eksamensorientert studiestrategi, enn i utsagnene som representerer en aktiv studiestrategi. Imidlertid er utsagnet om at de "får mye ut av å diskutere fag med medstudenter" det utsagnet som har høyest gjennomsnitt. Av Figur 8.15 kan en også se at gjennomsnittet for utsagn som er uttrykk for en pensum- og eksamensorientert studiestrategi har økt noe siden 2001.

Figur 8.15 Vurdering av påstander som gir uttrykk for studiestrategi i tredje studieår for ergoterapistuderenter våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2007 og 2001, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

**** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003, og gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

*****Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter studenter ved Høgskolen i Bergen våren 2007.

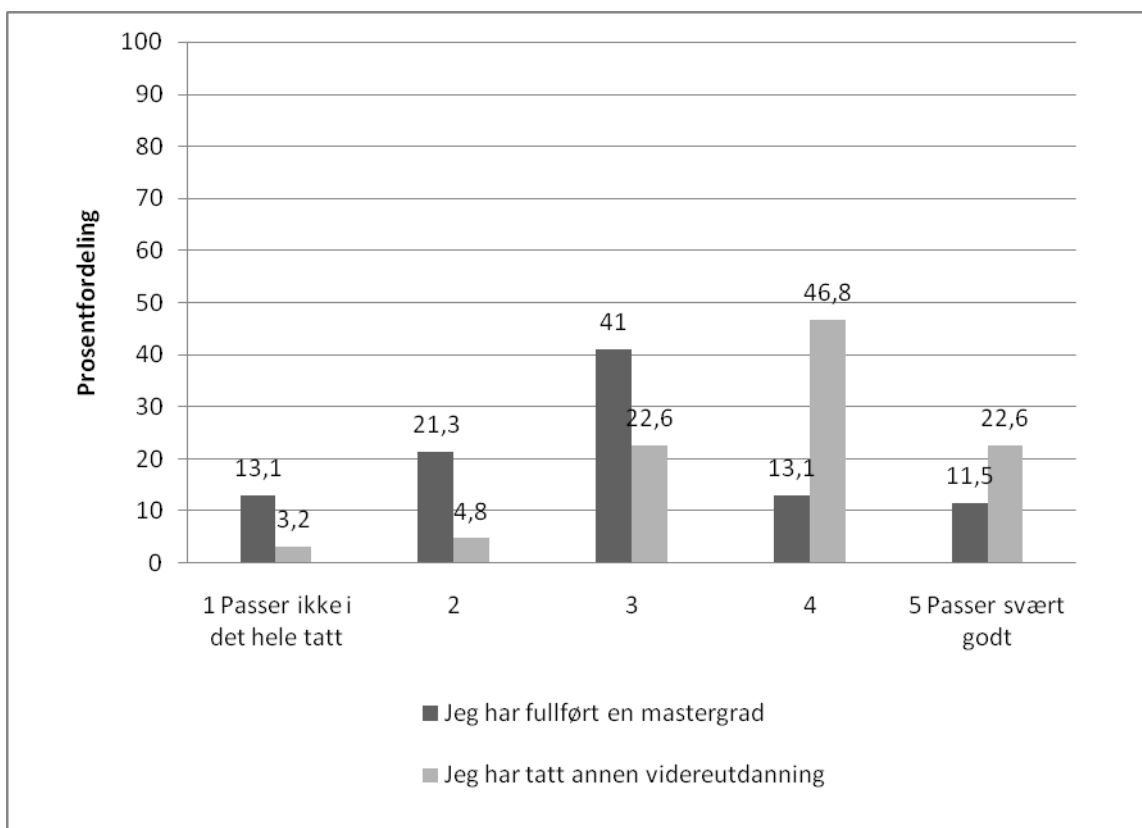
Når det gjelder variasjon i studiestrategi mellom høgskolene i Bergen og Oslo, er gjennomsnittet for ergoterapistudentene ved Høgskolen i Oslo signifikant lavere for en del utsagn som representerer en aktiv studiestrategi, mens det er signifikant høyere for alle utsagn som representerer en pensum- og

eksamensorientert studiestrategi. Dette kan indikere at i gjennomsnitt så er studentene ved Høgskolen i Oslo noe mer pensum- og eksamensorienterte enn studentene ved Høgskolen i Bergen,.

8.8 Etter- og videreutdanning

Studentenes etter- og videreutdanningsmål belyses i Figur 8.16 ved hvor stor andel som oppgir at de tror at de ti år frem i tid vil ha fullført en mastergrad og/eller tatt annen videreutdanning. Studentene ble bedt om å vurdere i hvilken grad utsagnene om at de om 10 år har "fullført en mastergrad" og "tatt annen videreutdanning" på en fempunktsskala der 1 er "passer ikke i det hele tatt" og 5 er "passer svært godt".

Figur 8.16 Ergoterapistudenters vurdering (i sitt tredje studieår ved Høgskolen i Oslo) av hvor sannsynlig det er at de har tatt en mastergrad eller annen videre utdanning etter 10 år. Prosentfordeling på en fempunktsskala (1 'Passer ikke i det hele tatt' til 5 'Passer svært godt').

Figur 8.16 viser at om lag en av fire ergoterapistudenter tror de vil ha fullført en mastergrad innen 10 år etter endt utdanning. Nesten syv av ti studenter antar at de vil ta en annen videreutdanning i løpet av samme tidsrom.

9 Bibliotek- og informasjonsutdanningen

I dette kapitlet sammenlignes vurderinger gitt av avgangsstudenter på bachelor i bibliotek- og informasjonsvitenskap ved Høgskolen i Oslo som var i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 eller 2007.

Tabell 9.1 viser hvor mange avgangsstudenter på bibliotek- og informasjonsvitenskap som har besvart spørreskjemaet ved studieslutt i absolutte tall (N) og i form av svarprosent for hvert kull ved Høgskolen i Oslo.

Tabell 9.1 Studenter på bibliotek- og informasjonsstudier som har besvart ved studieslutt våren 2001, 2003 og 2007. Antall og svarprosent.

	N	Svarprosent
Høgskolen i Oslo våren 2001	62	58,5
Høgskolen i Oslo våren 2003	40	44,0
Høgskolen i Oslo våren 2007	72	69,2

9.1 Sammendrag

Studentene på bibliotek- og informasjonsutdanningen er litt fornøyde både når de gir sin samlede vurdering av utdanningen og i sin vurdering av praksisdelen. Om lag en av fire studenter på bibliotek- og informasjonsutdanningen har alvorlig vurdert å slutte i løpet av utdanningen. De fleste studenter på bibliotek- og informasjonsutdanningen oppgir at de ser det som ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme utdanning og samme lærested, dersom de hadde mulighet til å gjøre valget på nytt.

Den vurdering studentene på bibliotek- og informasjonsutdanningen gir av utsagn som avspeiler sider ved undervisningskvaliteten tyder på at lærer-studentrelasjonen kan bli bedre, at undervisningen har et forbedringspotensial når det gjelder å motivere, engasjere og aktivisere studentene og at sammenhengen mellom teori og praksis kan tydeliggjøres i undervisningen. Studentene på bibliotek- og informasjonsutdanningen gir i liten grad uttrykk for at det å holde seg oppdatert på forskningsresultater vurderes som viktig for deres senere yrkesutøvelse.

Studentene på bibliotek- og informasjonsutdanningen sin vurdering av utsagn om praksis tyder på at de kan forberedes bedre til praksisoppholdet, at de stort sett har mottatt god veiledning og at de til en viss grad erfarte sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet. Studentene opplever i stor grad at de mestrer de oppgavene de utførte i praksisperioden.

Vurderingen studentene på bibliotek- og informasjonsutdanningen gir av utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle, viser at de er positivt innstilt til teori og at de i praksisopplæringen opplevde at teoretisk kunnskap er av stor verdi.

Studentene på bibliotek- og informasjonsutdanningen oppgir i gjennomsnitt å bruke om lag 24 timer per uke på studierelaterte aktiviteter, og er av de studentgruppene i denne rapporten, som bruker minst tid per uke både på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter og på selvstendige

studieaktiviteter. Studentenes vurdering av utsagn om hvordan de legger opp sitt studiearbeid, tyder på at en pensum- og eksamensorientert studiestrategi er mest dekkende som beskrivelse av deres studietilnærming.

Studentenes vurderinger av utsagn som belyser rammekvaliteten tyder på at studentenes sosiale miljø ikke er dårlig, men heller ikke utmerker seg som spesielt godt, at arbeidsbelastningen er middels, og at organisering og administrasjon kan bli enda bedre.

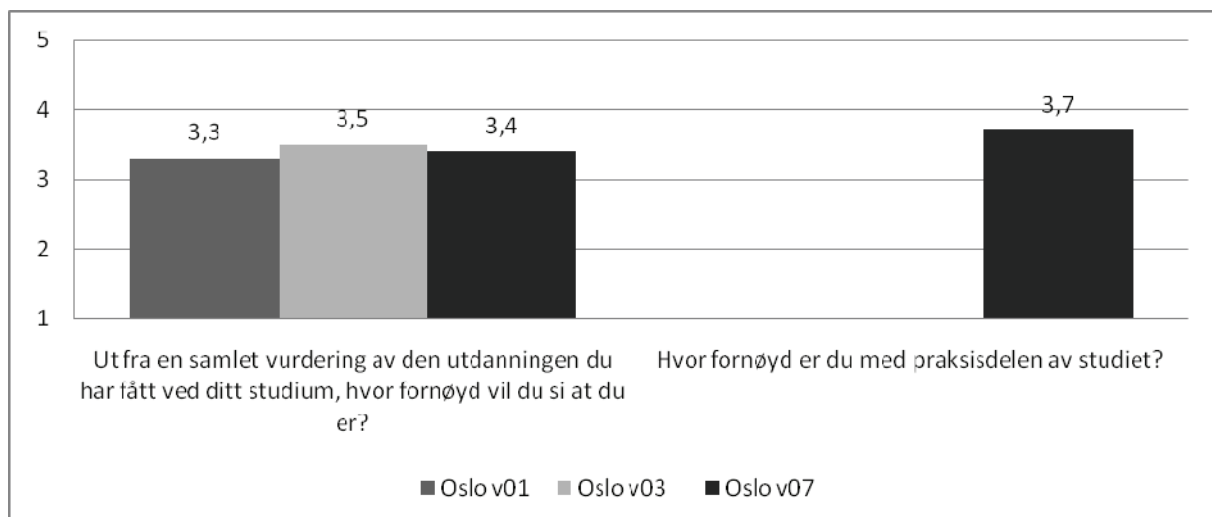
Utdanningens resultat kvalitet belyses her gjennom studentenes egen vurdering av tilegnet kompetanse. Studentene på bibliotek- og informasjonsutdanningen oppgir at de gjennom sin utdanning i ganske stor grad har tilegnet seg teoretisk kompetanse og praktisk kompetanse, og til en viss grad refleksjonskompetanse, relasjonell kompetanse og ledelseskompentanse.

På spørsmål om fremtidig utdanning oppgir om lag en av ti studenter på bibliotek- og informasjonsutdanningen at de tror de har fullført en mastergrad, og en av fem at de har tatt en videreutdanning, ti år etter endt utdanning.

9.2 Samlet vurdering av utdanning og lærested

Studentenes samlede vurdering av bibliotek- og informasjonsutdanningen og lærestedet måles ved først å se på hvor fornøyde de er, ut fra en samlet vurdering, med den utdanningen de har fått og hvor fornøyde de er med praksisdelen, Figur 9.1.¹² Deretter omtales hvor stor andel som har vurdert å avbryte studiet. Til slutt sees det på hvor sannsynlig studentene tror det er at de ville valgt samme utdanning og samme lærested, dersom de kunne ta valget om igjen, Tabell 9.2.

Figur 9.1 Samlet vurdering av utdanning og med praksisdelen for studenter på bibliotek- og informasjonsutdanningen i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Svært misfornøyd' til 5 'svært fornøyd'). Gjennomsnitt.

Figur 9.1 viser at avgangsstudentene på bibliotek og informasjonsutdanningen i gjennomsnitt er litt fornøyd både i den samlede vurderingen av utdanningen og med praksisdelen, og at de er litt mer

¹² Mer detaljert vurdering av undervisning, studieforhold og av praksisdelen gis i avsnitt 9.3, 9.4 og 9.5.

fornøyde i sin vurdering av praksisdelen enn i sin samlede vurdering av utdanningen. For den samlede vurderingen er det ingen signifikante forskjeller i gjennomsnitt for de ulike kullene.

På spørsmål om studentene noen gang i løpet av studietiden alvorlig har vurdert å slutte, er det små variasjoner mellom kullene. I 2001 svarte 20,6 prosent av avgangsstudentene ja, i 2003 er dette steget til 27,5 prosent i 2003, mens det i 2007 er sunket til 23,9 prosent. En kan anta at de som har vurdert å avbryte sin utdanning, enten er usikre på om de har valgt riktig utdanning, eller er svært misfornøyde med den opplæringen de mottar. Tabell 9.2 viser hvor sannsynlig studentene oppgir at det er at de ville valgt samme utdanning og samme lærested, dersom det var mulig å velge på nytt.

Tabell 9.2 Vurdering av valg av utdanning og lærested for studenter på bibliotek- og informasjonsutdanningen i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 ved Høgskolen i Oslo. Prosentfordeling.

Dersom det hadde vært mulig å gjøre om igjen valget du foretok da du begynte på denne utdanningen. Hvor sannsynlig er det da at du ville ha valgt	Svært lite sannsynlig	Lite sannsynlig	Usikker	Ganske sannsynlig	Svært sannsynlig	Vet ikke
....samme type utdanning (våren 2007)	2,8	8,5	22,5	28,2	38,0	0,0
....samme type utdanning (våren 2003)	12,5	7,5	10,0	17,5	45,0	7,5
....samme type utdanning (våren 2001)	9,5	9,5	12,7	27,0	39,7	1,6
....samme lærested (våren 2007)	5,6	2,8	18,3	25,4	43,7	4,2
....samme lærested (våren 2003)	10,0	7,5	7,5	7,5	57,5	10,0
....samme lærested (våren 2001)	9,5	1,6	15,9	22,2	44,4	6,3

Tabell 9.2 viser at et klart flertall (66 prosent) av avgangsstudentene i 2007 på bibliotek- og informasjonsutdanningen oppgir det som ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme utdanning, dersom de hadde hatt mulighet til å foreta valget på nytt. De fleste (69 prosent) ville også valgt samme lærested. Det er ingen signifikante endringer i gjennomsnitt mellom de ulike kullene i sannsynlighet for valg av samme type utdanning eller samme lærested.

9.3 Undervisning og studieforhold

I dette avsnittet presenteres studentenes vurdering av kvalitetsaspekter knyttet til undervisning og studieforhold. Studentene ble bedt om å vurdere 26 utsagn, hvert på en syvpunktskala hvor 1 er "uenig" og 7 er "enig". Det er kun studentene våren 2007 som ble bedt om å vurdere alle utsagnene. Studenter våren 2003 og våren 2001 ble bedt om å vurdere fem utsagn om undervisning og studieforhold.

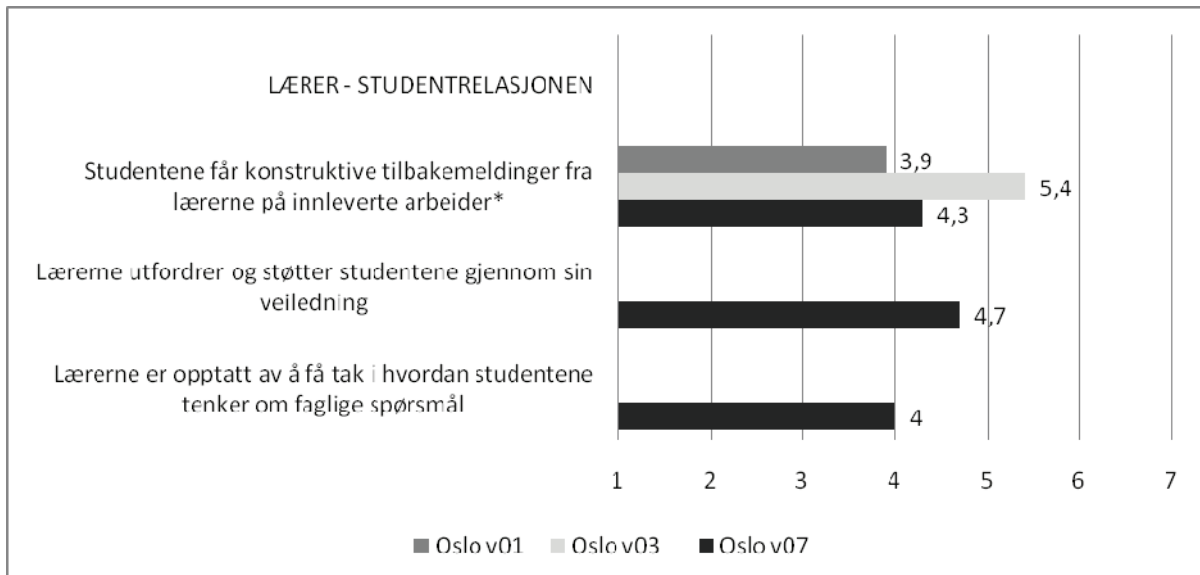
Utsagnene studentene er bedt om å ta stilling til kan være med på å si noe om en utdannings undervisningskvalitet og rammekvalitet. Undervisningskvaliteten belyses her gjennom å se på lærer – studentrelasjonen (Figur 9.2), undervisningen (Figur 9.3), sammenheng mellom teori og praksis i undervisningen (Figur 9.4) og studiets og studentenes forhold til forskning (Figur 9.5). Rammekvaliteten belyses ved å se på forhold som sosialt miljø, arbeidsbelastning og organisering og administrasjon (Figur 9.6).

Lærer studentrelasjonen

Lærer – studentrelasjonen måles ved tre utsagn som fanger opp ulike sider ved kontakten mellom lærere og studenter i form av tilbakemeldinger på innleverte arbeider, om veiledningen er utfordrende og støttende og om studentene opplever at lærerne er opptatt av hva studentene tenker om faglige spørsmål. Studentenes vurderinger av de tre utsagnene tyder på at enkelte sider ved lærer – studentrelasjonen kan bli bedre.

Figur 9.2 viser i hvilken grad studentene, på bibliotek- og informasjonsutdanningen, er enige eller uenige i påstandene om at de får konstruktive tilbakemeldinger fra lærerne på innleverte arbeider, at lærerne utfordrer og støtter studentene gjennom sin veiledning, og om at lærerne er opptatt av å få tak i hvordan studentene tenker om faglige spørsmål.

Figur 9.2 Vurdering av lærer - studentrelasjonen i tredje studieår for studenter våren 2001, 2003 og 2007 på bibliotek- og informasjonsutdanningen ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2001 er signifikant lavere enn for studenter våren 2003.

Figur 9.2 viser at studentene våren 2007 i gjennomsnitt er litt enige i påstanden om at lærerne utfordrer og støtter studentene gjennom sin veiledning. Studentene er verken enige eller uenige i at de fikk konstruktive tilbakemeldinger på innleverte arbeider eller at lærerne er opptatt av å få tak i hvordan studentene tenker om faglige spørsmål.

Figur 9.2 viser en negativ endring ved at studentene våren 2007 i gjennomsnitt opplever å være signifikant mer uenige enn studentene våren 2003 i at de får konstruktive tilbakemeldinger fra lærerne på innleverte arbeider.

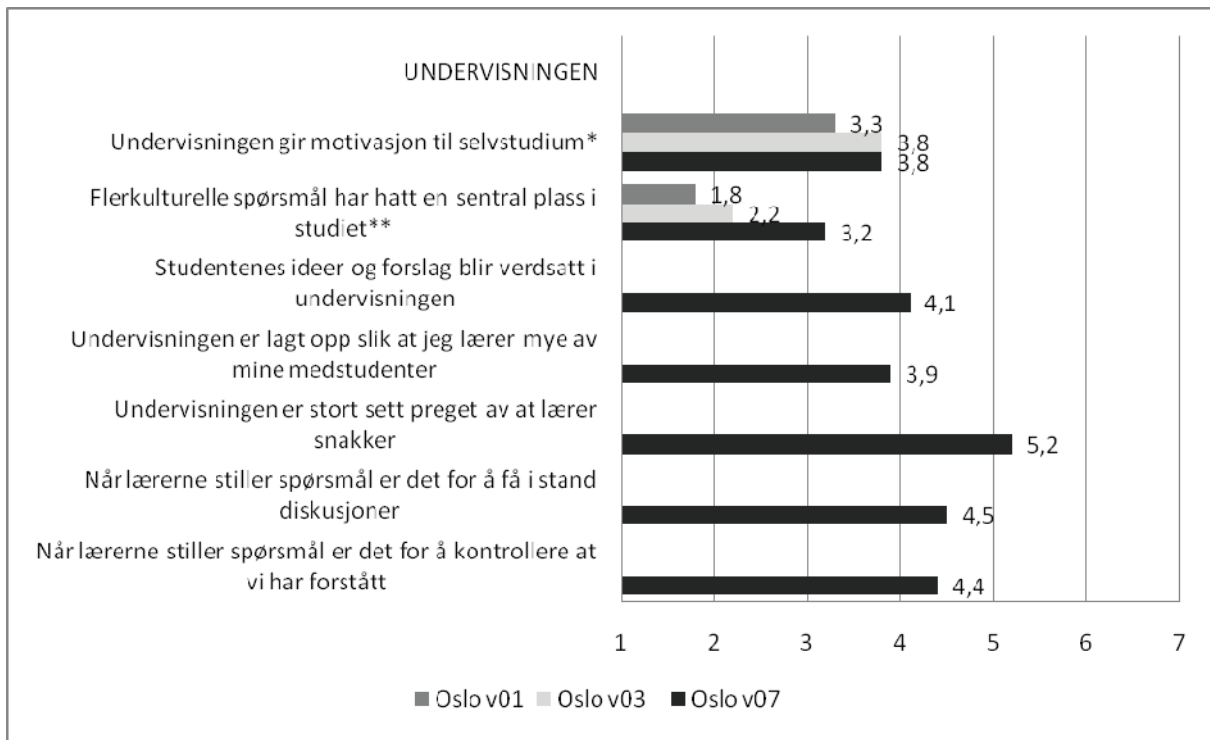
Undervisningen

Kvaliteten på undervisningen måles ved syv utsagn. I Figur 9.3 presenteres utsagn som måler i hvilken grad undervisningen gir motivasjon til selvstudium, og om den er preget av at studentene aktiviseres eller at læreren foreleser. I tillegg søkes det fanget opp om flerkulturelle spørsmål har en plass i undervisningen.

Vurderingen studentene på bibliotek- og informasjonsutdanningen gir av de syv utsagnene, tyder på en undervisningsform som har et forbedringspotensial når det gjelder å motivere, engasjere og aktivisere studentene.

I hvilken grad undervisningen hjelper studentene til å se sammenheng mellom teori og praksis og studiets og studentenes forhold til forskning, er for oversiktens skyld tatt ut som egne temaer som belyses nedenfor.

Figur 9.3 Vurdering av undervisningen i tredje studieår for studenter våren 2001, 2003 og 2007 blant studenter på bibliotek- og informasjonsutdanningen ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003 og 2001.

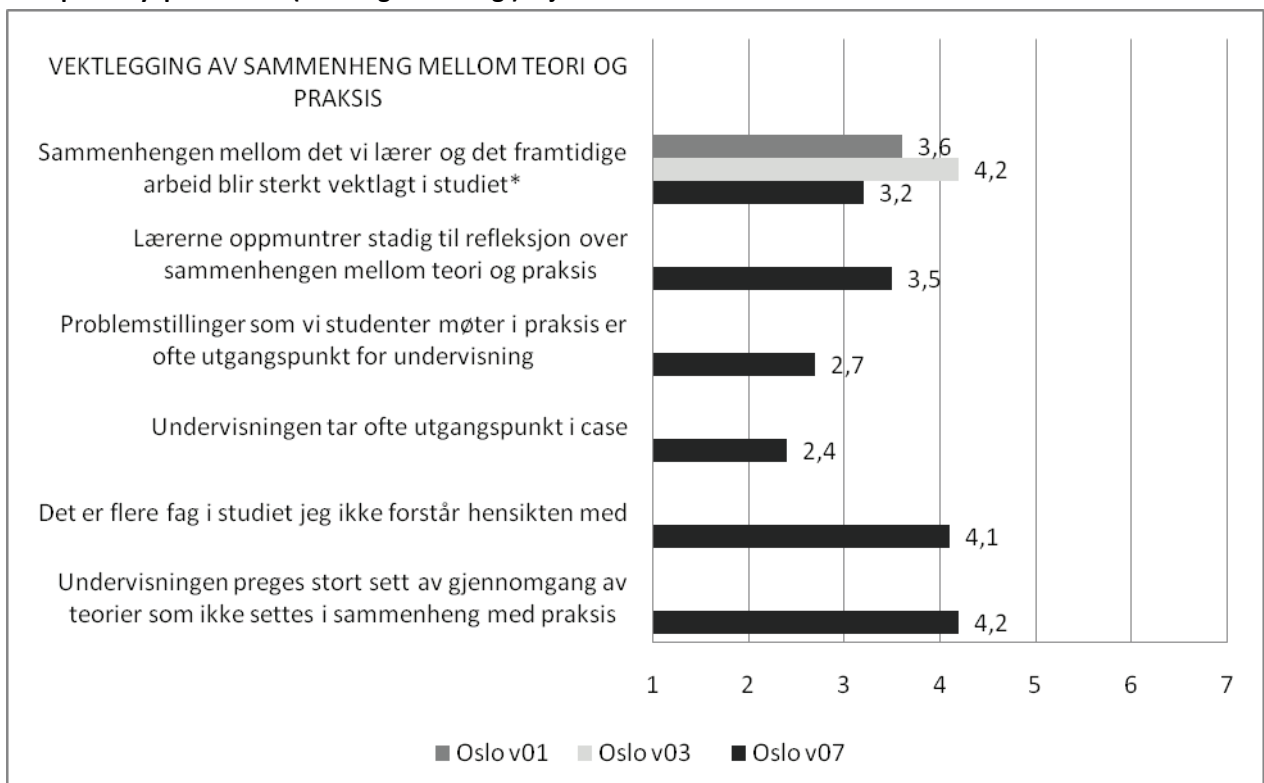
Figur 9.3 viser at studentene våren 2007 i gjennomsnitt verken er enige eller uenige i at undervisningen gir motivasjon til selvstudium, at undervisningen er lagt opp slik at de lærer mye av sine medstudenter, eller at studentenes forslag blir verdsatt i undervisningen. Studentene er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at når læreren stiller spørsmål så er det for å kontrollere at de har forstått, mens de er litt enige i at når læreren stiller spørsmål så er det for å få i gang diskusjoner. Studentene er i gjennomsnitt også litt enige i at undervisningen stort sett er preget av at læreren snakker, mens de er litt uenige i påstanden om at flerkulturelle spørsmål har hatt en sentral plass i studiet.

Av Figur 9.3 kan en se en positiv endring både i hvilken grad undervisningen gir motivasjon til selvstudium og den plass flerkulturelle spørsmål har i undervisningen. Studentene våren 2003 og 2007 er signifikant mer enige i at undervisningen gir motivasjon til selvstudium. Og mens studentene våren 2001 og 2003 er uenige i at flerkulturelle spørsmål hadde en sentral plass i studiet, er studentene våren 2007 verken er enige eller uenige i dette utsagnet.

Sammenheng mellom teori og praksis i undervisningen

Et viktig kvalitetsaspekt ved undervisningen er om den klarer å hjelpe studentene til å se sammenhengen mellom teori og praksis, og på den måten forberede studentene på senere profesjonsutøvelse. Figur 9.4 viser hvordan studentene vurderer seks utsagn om vektlegging av sammenheng mellom teori og praksis i undervisningen. Fire positive utsagn omfatter om undervisningen tar utgangspunkt i case eller i problemstillinger studentene møter i praksis, om sammenhengen mellom det de lærer og fremtidig arbeid vektlegges og om det oppmuntres til refleksjon over sammenhengen mellom teori og praksis. To negative utsagn tar opp om undervisningen preges av gjennomgang av teorier som ikke settes i sammenheng med praksis og om det er fag i studiet studentene ikke forstår hensikten med.

Figur 9.4 Vurdering av vektleggingen av sammenhengen mellom teori og praksis i undervisningen i tredje studieår for studenter våren 2001, 2003 og 2007 på bibliotek- og informasjonsutdanningen ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter våren 2003.

Vurderingen studentene på bibliotek- og informasjonsutdanningen gir av de seks utsagnene, viser at de ikke i nevneverdig grad opplever at det i utdanningen oppmuntres til refleksjon over sammenheng mellom teori og praksis.

Figur 9.4 viser at studentene våren 2007 i gjennomsnitt verken er enige eller uenige i at lærerne stadig oppmuntrer til refleksjon over sammenheng mellom teori og praksis. Samtidig som de i gjennomsnitt også verken er enige eller uenige i at det er flere fag de ikke forstår hensikten med eller at undervisningen stort sett preges av gjennomgang av teorier som ikke settes i sammenheng med praksis.

Studentene er i gjennomsnitt litt uenige i at sammenhengen mellom det de lærer og det framtidige arbeidet blir sterkt vektlagt i studiet, at problemstillinger de møter i praksis er utgangspunkt for undervisningen og at undervisningen ofte tar utgangspunkt i case.

Av Figur 9.4 ser en at det har skjedd en negativ endring ved at studentene våren 2007 er signifikant mindre enige enn studentene i 2003 i påstanden om at sammenhengen mellom det de lærer og det framtidige arbeidet ble vektlagt i studiet.

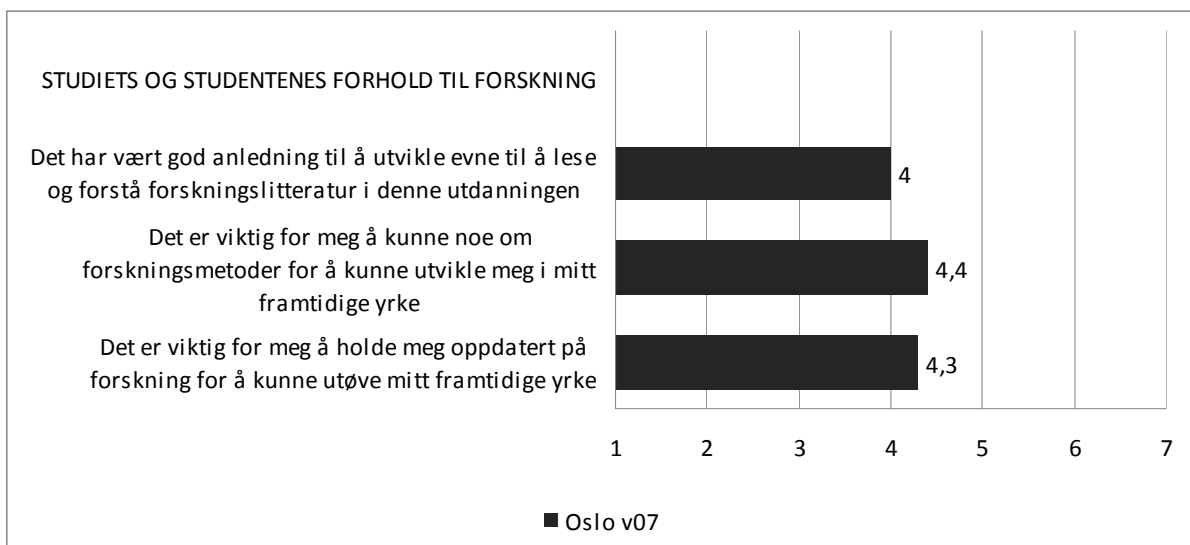
Studentene på bibliotek- og informasjonsutdanningens totale opplevelse av sammenhengen mellom teori og praksis utdypes ytterligere ved å se på deres opplevelse av sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet, avsnitt 9.4 og gjennom å se på hvordan utdanningen vektlegger teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle, avsnitt 9.5.

Studiets og studentenes forhold til forskning

Studentenes og studiets forhold til forskning belyses i Figur 9.5 ved å se på i hvilken grad studentene opplever det å kunne noe om forskningsmetoder som viktig for å kunne utvikle seg i sitt framtidige yrke, om det er viktig å holde seg oppdatert på forskning for å kunne utøve sitt framtidige yrke, og i hvilken grad de synes utdanningen har gitt dem anledning til å lære å lese forskningslitteratur.

Den vurderingen studentene på bibliotek- og informasjonsutdanningen gir av de tre påstandene, tyder på at de generelt ikke har noen sterke oppfatninger om forskningsresultaters betydning for deres arbeidsfelt.

Figur 9.5 Vurdering av studiets og studentenes forhold til forskning i tredje studieår for studenter våren 2007 på bibliotek- og informasjonsutdanningen ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

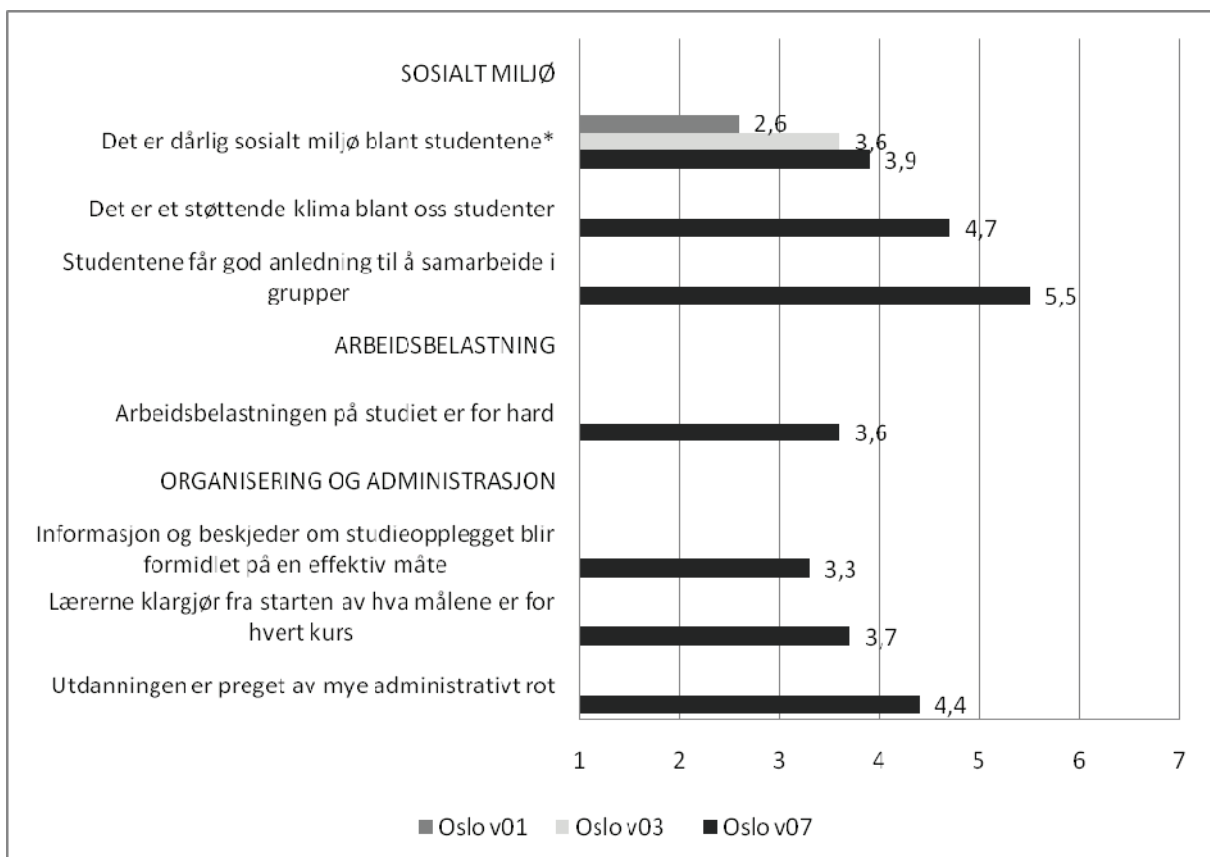
Figur 9.5 viser at studentene våren 2007 i gjennomsnitt verken er enige eller uenige i at det er viktig å holde seg oppdatert på forskning for å kunne utøve sitt fremtidige yrke, at det er viktig å kunne noe om forskningsmetoder for å kunne utvikle seg i sitt fremtidige yrke eller at det i utdanningen har vært god anledning til å utvikle evne til å lese og forstå forskningslitteratur.

Sosialt miljø, arbeidsbelastning, organisering og administrasjon

Rammekvaliteten belyses i Figur 9.6 ved å se på studentenes vurdering av tre utsagn om det sosiale miljøet, ett utsagn om arbeidsbelastning og tre utsagn om organisering og administrasjon av utdanningen.

Figur 9.6 viser i grove trekk at det sosiale miljø blant studentene ved bibliotek- og informasjonsutdanningen oppleves som verken spesielt godt eller dårlig, at arbeidsbelastningen er middels og at organisering og administrasjon kan bli enda bedre.

Figur 9.6 Vurdering av sosialt miljø, arbeidsbelastning, organisering og administrasjon i tredje studieår for studenter våren 2001, 2003 og 2007 på bibliotek- og informasjonsutdanningen ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

Studentene ved bibliotek- og informasjonsutdanningen våren 2007 er i gjennomsnitt litt enige i at det er støttende klima blant studentene og er verken enige eller uenige i påstanden om at det er dårlig miljø blant studentene. Studentene er litt enige i at det er god anledning til å samarbeide i grupper. Det kan også se ut til at studentenes opplevelse av det sosiale miljøet har endret seg signifikant i negativ retning ved at studentene våren 2001 er litt uenige i påstanden om at det sosiale miljøet blant studentene var dårlig til at studentene våren 2007 verken er enige eller uenige i denne

påstanden. Studentene ved bibliotek- og informasjonsutdanningen våren 2007 skiller seg altså ut i negativ retning, fra de andre studentgruppene i denne rapporten, når det gjelder vurdering av det sosiale miljøet blant studentene.

Studentene er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at arbeidsbelastningen er for hard.

Studentene er i gjennomsnitt litt uenige i at lærerne klargjør fra starten hva målene er for hvert kurs. De er verken enige eller uenige i at informasjon og beskjeder om studieopplegget blir formidlet på en effektiv måte, eller at utdanningen er preget av mye administrativ rot.

9.4 Praksis

Studentene på Bibliotek- og informasjonsutdanningen har til sammen 10 uker med praksis, fordelt på de to første studieårene. I avsnitt 9.2 (Figur 9.1) så vi at studentene på bibliotek- og informasjonsutdanningen i gjennomsnitt er litt mer fornøyde med praksisdelen av studiet enn det de er i den samlede vurderingen av utdanningen. I dette avsnittet belyses studentenes vurdering av praksisdelen ved å se på i hvilken grad ulike utsagn knyttet til praksis stemmer overens med deres erfaringer. Utsagnene studentene ble bedt om å ta stilling til ved vurdering av praksis, kan være med på å si noe om utdanningens undervisningskvalitet.

Studentene ble bedt om å vurdere 16 ulike utsagn knyttet til praksis, hvert på en fempunktsskala hvor 1 er "ikke i det hele tatt" og 5 er "i svært stor grad", som i den videre analysen er delt inn i følgende fire grupper: forberedelse til praksis, veiledning og veilederne, sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet og andre erfaringer fra praksis, Figur 9.7. Det er kun studentene våren 2007 som ble bedt om å vurdere utsagnene om praksis.

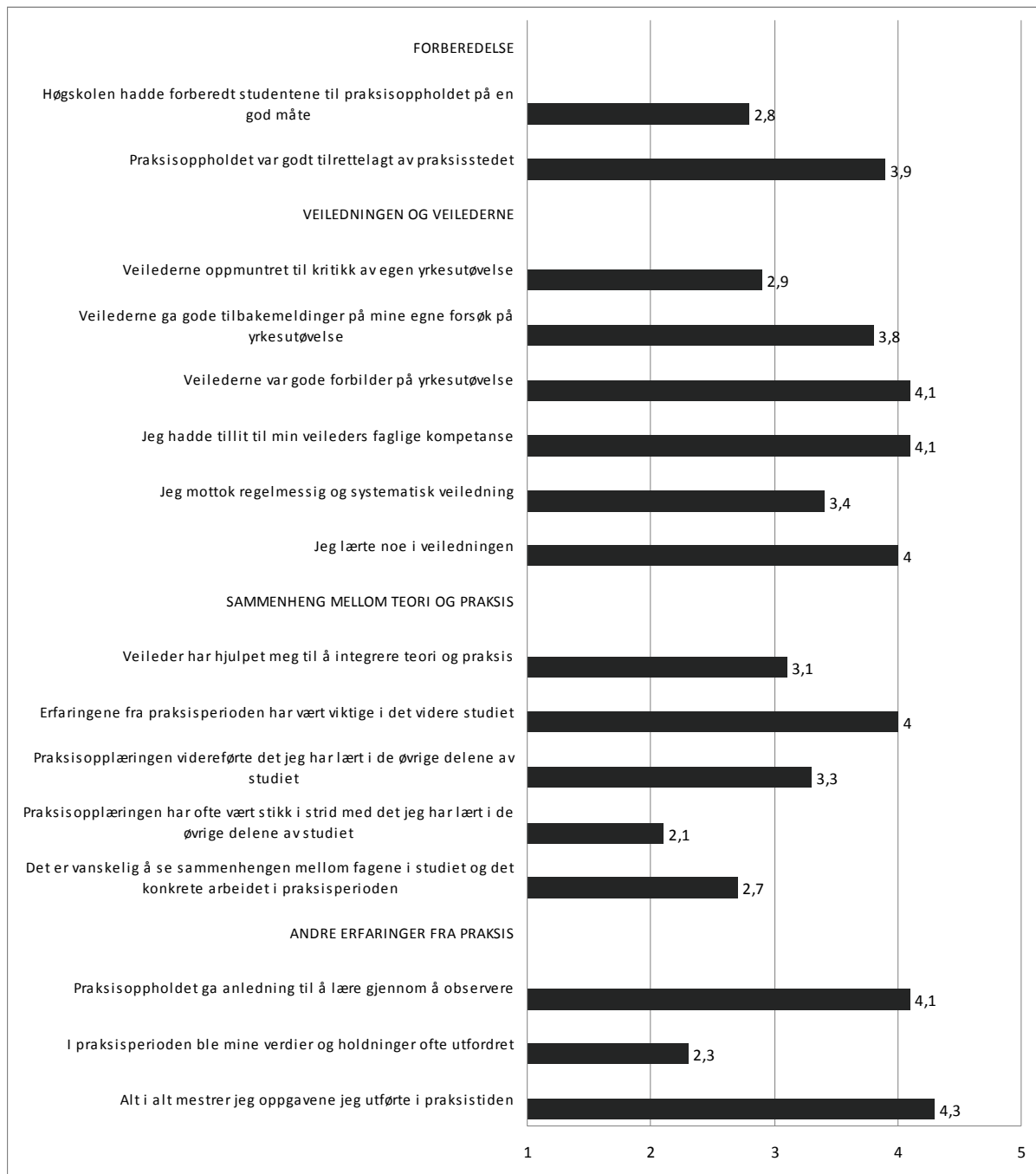
Forberedelse til praksis belyses gjennom studentenes vurdering av i hvilken grad høyskolen hadde forberedt studentene til praksisoppholdet på en god måte og om praksisoppholdet var godt tilrettelagt av praksisstedet.

Veiledning og veilederne belyses gjennom studentenes vurdering av i hvilken grad veilederne oppmuntret til kritikk av egen yrkesutøvelse, om veilederne ga gode tilbakemeldinger på studentenes egne forsøk på yrkesutøvelse, om veilederne var gode forbilder på yrkesutøvelse, samt påstandene om at studentene hadde tillit til veileders faglige kompetanse, at de mottok regelmessig og systematisk veiledning og at de lærte noe i veiledningen.

Sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet belyses gjennom studentenes vurdering av i hvilken grad veileder har hjulpet dem til å integrere teori og praksis, om erfaringene fra praksisperioden har vært viktige i det videre studiet, om praksisopplæringen videreførte eller har vært i strid med det de har lært i de øvrige delene av studiet og om det er vanskelig å se sammenhengen mellom fagene i studiet og det konkrete arbeidet i praksisperioden.

Av andre erfaringer fra praksis belyses studentenes vurdering av i hvilken grad praksisoppholdet ga anledning til å lære gjennom å observere, om studentenes verdier og holdninger ble utfordret og om studentene opplever at de alt i alt mestrer de oppgavene de utførte i praksistiden.

Figur 9.7 Vurdering av praksis og veiledning tilknyttet praksis for studenter på bibliotek- og informasjonsutdanningen i sitt tredje studieår ved Høgskolen i Oslo våren 2007 på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

Forberedelse til praksis

Figur 9.7 viser et sprik mellom studentenes opplevelse av hvordan høgskolen hadde forberedt studentene til praksisoppholdet og hvordan det var tilrettelagt av praksisstedet. Studentene ved bibliotek- og informasjonsutdanningen våren 2007 er i gjennomsnitt bare til en viss grad enige i at

høgskolen hadde forberedt studentene til praksisoppholdet på en god måte, mens studentene i gjennomsnitt i stor grad opplever at praksisoppholdet var godt tilrettelagt av praksisstedet.

Veiledningen og veilederne

Av Figur 9.7 ser en at i hvilken grad de ulike utsagnene om veilederne og veiledningen de mottar i praksis, er i tråd med deres erfaringer, varierer noe. Studentene opplever i gjennomsnitt i stor grad at veilederne var gode forbilder på yrkesutøvelse, at de hadde tillit til veileders faglige kompetanse og at de lærte noe i veiledningen. Studentene opplever i gjennomsnitt i ganske stor grad at veilederne ga gode tilbakemeldinger på studentenes egne forsøk på yrkesutøvelse og at de mottok regelmessig og systematisk veiledning. Imidlertid opplever studentene i gjennomsnitt bare til en viss grad at veilederne oppmuntret til kritikk av egen yrkesutøvelse.

Sammenheng mellom teori og praksis under praksisoppholdet

Figur 9.7 viser at studentenes erfaring med sammenheng mellom teori og praksis i praksisoppholdet, er noe varierende, alt etter hva de ble spurt om. Studentene selv vurderer i gjennomsnitt i stor grad erfaringene fra praksisoppholdet som viktige i det videre studiet, mens studentene kun til en viss grad opplever at veileder hjalp dem med å integrere teori og praksis. Studentene opplever i gjennomsnitt at praksisopplæringen i ganske stor grad har videreført og i liten grad vært i strid med det de har lært i de øvrige delene av studiet. Studentene opplever i gjennomsnitt til en viss grad at det er vanskelig å se sammenheng mellom fagene i studiet og det konkrete arbeidet i praksisperioden.

Andre erfaringer fra praksis

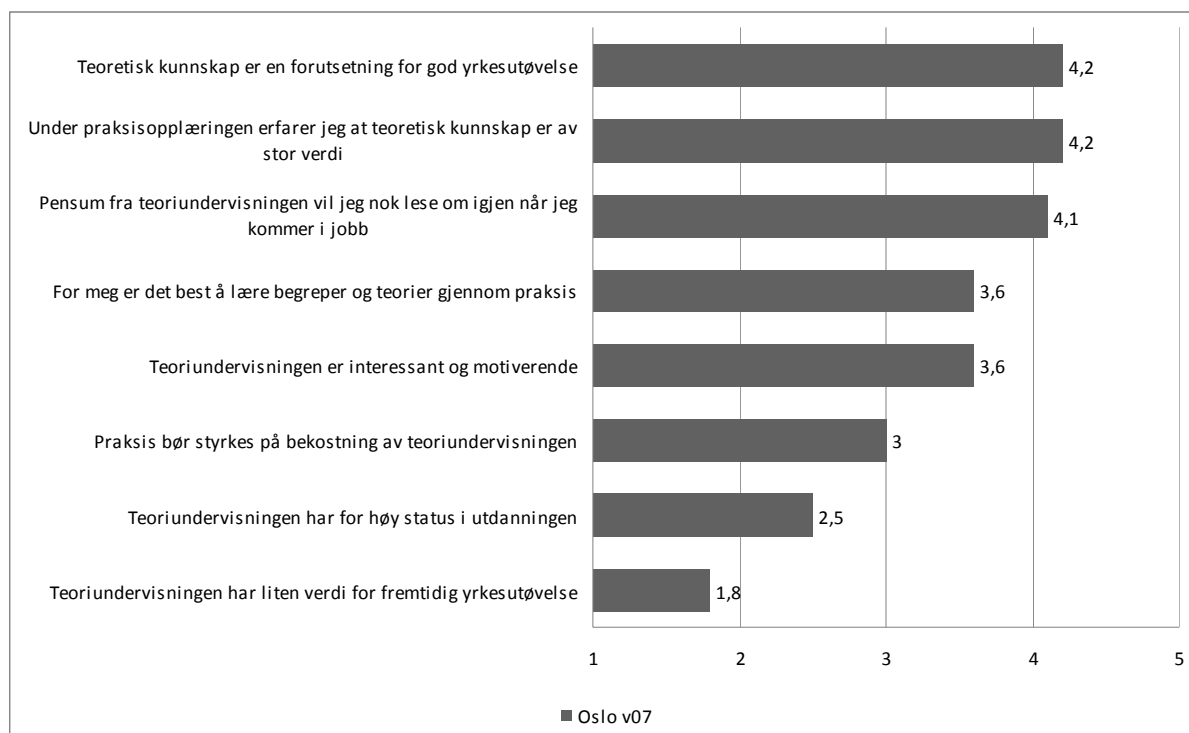
Av andre erfaringer knyttet til praksis viser Figur 9.7 at studentene i gjennomsnitt i praksisperioden i stor grad fikk anledning til å lære gjennom å observere, at de i liten grad fikk sine verdier og holdninger utfordret og at de i stor grad opplever at de mestrer de oppgavene de utførte i praksistiden.

9.5 Utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle

Avgangsstudentene våren 2007 ble bedt om å vurdere 8 utsagn om utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle, hvert på en fempunktskala hvor 1 er "helt uenig" og 5 er "helt enig".

Figur 9.8 viser i hvilken grad studenter på bibliotek- og informasjonsutdanningen er enige eller uenige i påstandene om at teoretisk kunnskap er en forutsetning for god yrkesutøvelse, om de under praksisopplæringen erfarer at teoretisk kunnskap er av stor verdi, om de vil lese pensum på nytt når de kommer i jobb, om det er best å lære begreper og teorier gjennom praksis, om praksis bør styrkes på bekostning av teoriundervisningen, om teoriundervisningen er interessant og motiverende, om teoriundervisningen har for høy status i utdanningen og om at teoriundervisningen har liten verdi for fremtidig yrkesutøvelse.

Figur 9.8 Vurdering av utdanningens vekt på teoretisk kunnskap om yrkesfelt og yrkesrolle blant studenter på bibliotek- og informasjonsutdanningen ved Høgskolen i Oslo i tredje studieår våren 2007. Gjennomsnitt.

Figur 9.8 viser at studentene ved bibliotek- og informasjonsutdanningen våren 2007 er positivt innstilt til teoretisk kunnskap ved at de i gjennomsnitt er enige i at teoretisk kunnskap er en forutsetning for god yrkesutøvelse og at de er uenige i at teoriundervisningen har liten verdi for fremtidig yrkesutøvelse. Studentene er i gjennomsnitt enige i påstanden om at de under praksisopplæringen erfarte at teoretisk kunnskap er av stor verdi, og de er enige i at de nok vil lese teoripensum om igjen når de kommer ut i jobb. Studentene er i gjennomsnitt litt uenige i at teoriundervisningen har for høy status i utdanningen.

Til tross for at studentene i gjennomsnitt er litt enige i at det er best å lære begreper og teorier gjennom praksis, er de også i gjennomsnitt enige i at teoriundervisningen er interessant og motiverende og er i gjennomsnitt verken enige eller uenige i at praksis bør styrkes på bekostning av teoriundervisningen.

9.6 Tilegnet kompetanse

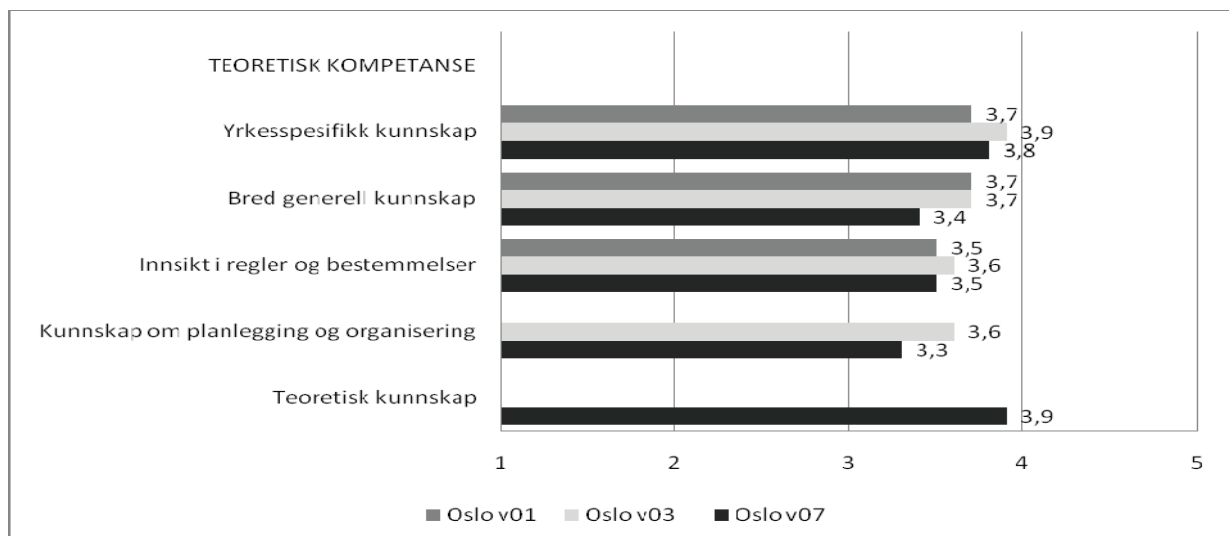
Studentenes læringsresultat måles i denne rapporten ved å se på studentenes egen vurdering av tilegnet kompetanse. Studentene ble bedt om å vurdere i hvilken grad de har tilegnet seg ulike typer kunnskap, totalt 21 utsagn, hvert på en fempunktsskala hvor 1 er "ikke i det hele tatt" og 5 er "i svært stor grad". De ulike utsagnene er, for å gjøre det mer oversiktlig, gruppert under ulike kompetanseområder og resultatene er presentert i fem ulike figurer: Teoretisk kompetanse (Figur 9.9), Praktisk kompetanse (Figur 9.10), Refleksjonskompetanse (Figur 9.11), Relasjonell kompetanse (Figur 9.12) og Ledelseskompetanse (Figur 9.13). Det er kun studenter våren 2007 som ble bedt om å vurdere alle utsagnene om tilegnet kompetanse. Studentene våren 2003 ble bedt om å vurdere 17, og studentene våren 2001 15, av utsagnene.

I grove trekk tyder studentenes vurderinger på at de gjennom sin utdanning i ganske stor grad har tilegnet seg teoretisk og praktisk kompetanse, og til en viss grad refleksjonskompetanse, relasjonell kompetanse og ledelseskompentanse.

Teoretisk kompetanse

I Figur 9.9 belyses teoretisk kompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg teoretisk kunnskap, yrkesspesifikk kunnskap, bred generell kunnskap, innsikt i regler og bestemmelser og kunnskap om planlegging og organisering.

Figur 9.9 Vurdering av tilegnet teoretisk kompetanse i tredje studieår for studenter våren 2001, 2003 og 2007 på bibliotek- og informasjonsutdanningen ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

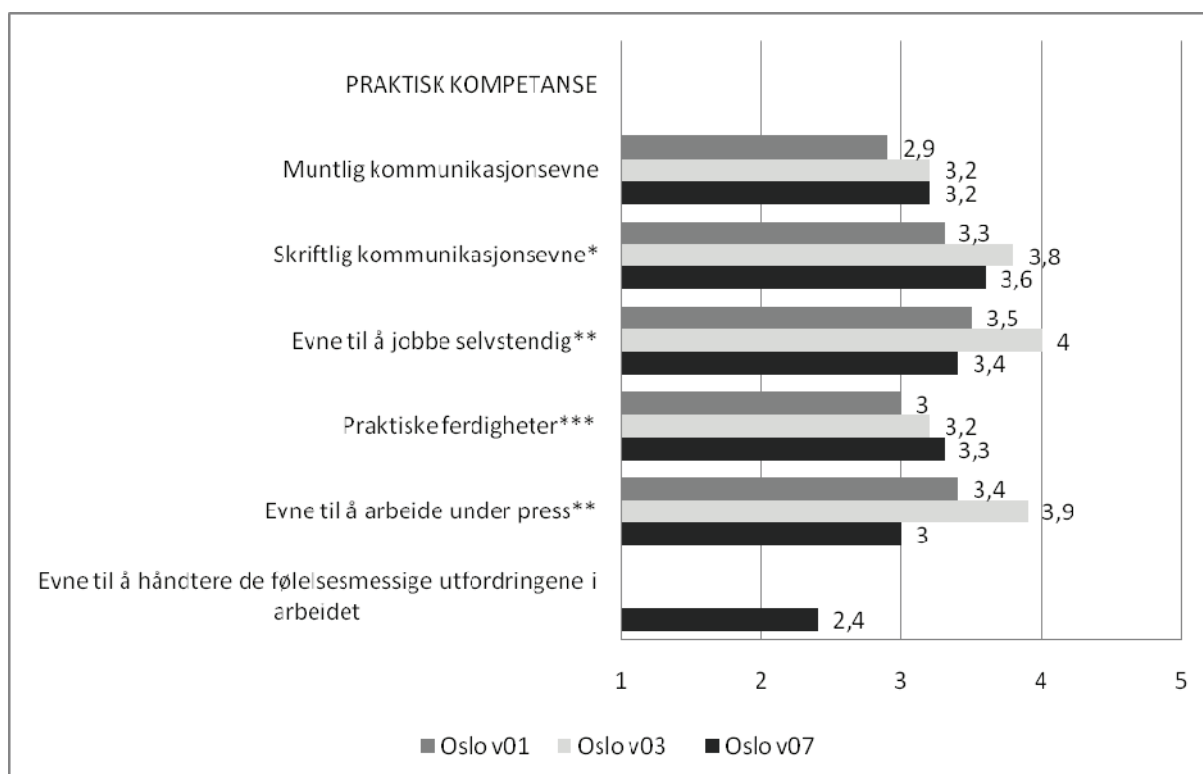

Figur 9.9 viser at studentene ved bibliotek- og informasjonsutdanningen våren 2007 i gjennomsnitt i stor grad har tilegnet seg teoretisk kunnskap, og i ganske stor grad har tilegnet seg yrkesspesifikk og bred generell kunnskap, innsikt i regler og bestemmelser og kunnskap om planlegging og organisering.

Praktisk kompetanse

I Figur 9.10 belyses praktisk kompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg praktiske ferdigheter, muntlig og skriftlig kommunikasjonssevne, evne til å jobbe selvstendig, evne til å arbeide under press og evne til å håndtere de følelsesmessige utfordringene i arbeidet.

Figur 9.10 Vurdering av tilegnet praktisk kompetanse i tredje studieår for studenter våren 2001, 2003 og 2007 på bibliotek- og informasjonsutdanningen ved Høgskolen i Oslo på en fempunktskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2001 er signifikant lavere enn for studenter våren 2003.

*** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

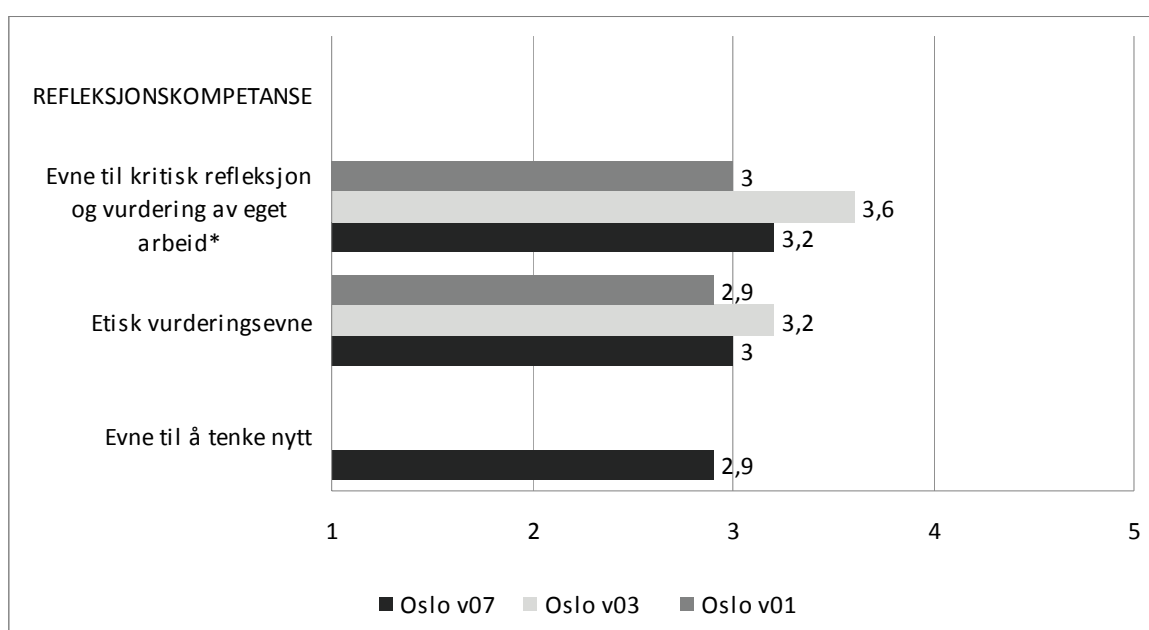
Figur 9.10 viser at studenter på bibliotek- og informasjonsutdanningen våren 2007 i gjennomsnitt i ganske stor grad synes de har tilegnet seg skriftlig kommunikasjonssevne, praktiske ferdigheter og evne til å jobbe selvstendig, og at de til en viss grad har tilegnet seg muntlig kommunikasjonssevne og evne til å arbeide under press. Derimot opplever de at de i liten grad har tilegnet seg evne til å håndtere følelsesmessige utfordringer i arbeidet.

Av Figur 9.10 kan en se at studentene våren 2003 og 2007 i signifikant større grad enn studentene våren 2001 oppgir å ha tilegnet seg skriftlig kommunikasjonssevne. Studentene våren 2007 oppgir i signifikant mindre grad enn studenter våren 2003 å ha tilegnet seg evne å jobbe selvstendig og evne til å arbeide under press. Mens studentene våren 2007 i signifikant større grad enn studentene våren 2001 har tilegnet seg praktiske ferdigheter.

Refleksjonskompetanse

I Figur 9.11 belyses refleksjonskompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid, etisk vurderingsevne og evne til å tenke nytt.

Figur 9.11 Vurdering av tilegnet refleksjonskompetanse i tredje studieår for studenter våren 2001, 2003 og 2007 på bibliotek- og informasjonsutdanningen ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

Figur 9.11 viser at studentene ved bibliotek- og informasjonsutdanningen våren 2007 i gjennomsnitt oppgir at de gjennom sin utdanning til en viss grad har tilegnet seg evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid, etisk vurderingsevne og evne til å tenke nytt.

Av Figur 9.11 kan en se at studentene våren 2003 oppgir i større grad enn studentene våren 2001 å ha tilegnet seg evne til kritisk refleksjon av eget arbeid, forskjellen mellom studentene våren 2003 og våren 2007 er ikke signifikant.

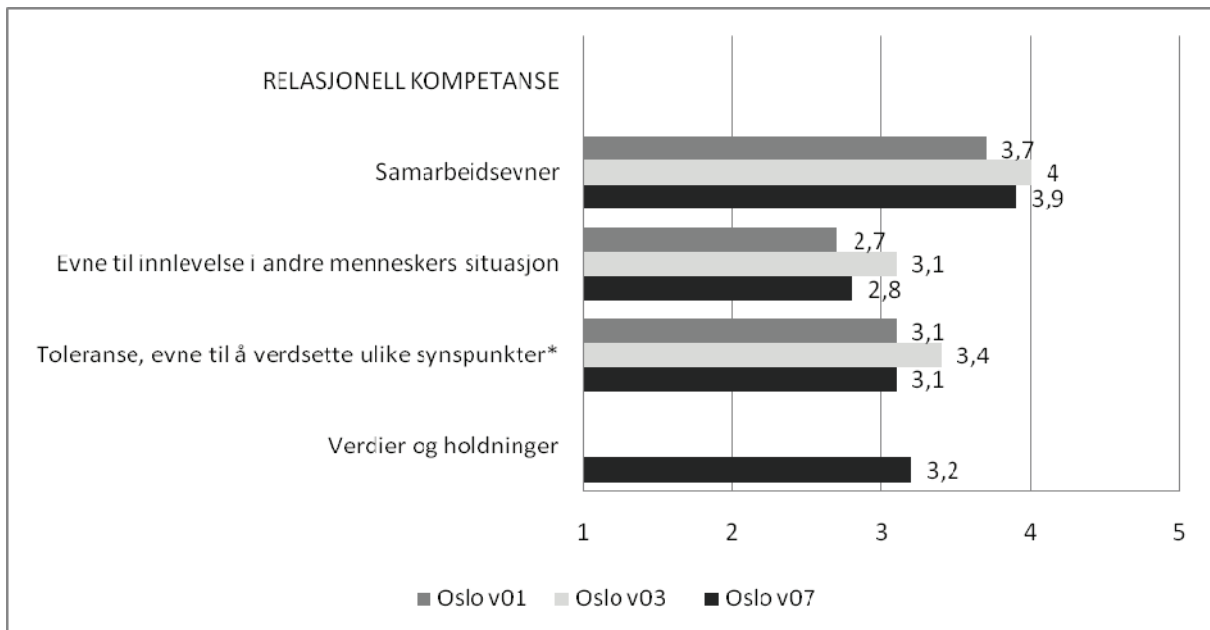
Relasjonell kompetanse

I Figur 9.12 belyses relasjonell kompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg samarbeidsevner, evne til innlevelse i andre menneskers situasjon, toleranse og verdier og holdninger.

Figur 9.12 viser at studentene ved bibliotek- og informasjonsutdanningen våren 2007 i gjennomsnitt oppgir at de gjennom sin utdanning i stor grad har utviklet samarbeidsevner, og til en viss grad evne til innlevelse i andre menneskers situasjon, toleranse og verdier og holdninger.

Studentene våren 2003 oppgir i signifikant større grad enn studentene våren 2001 å ha tilegnet seg toleranse.

Figur 9.12 Vurdering av tilegnet relasjonell kompetanse i tredje studieår for studenter våren 2001, 2003 og 2007 på bibliotek- og informasjonsutdanningen ved Høgskolen i Oslo på en fempunktskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

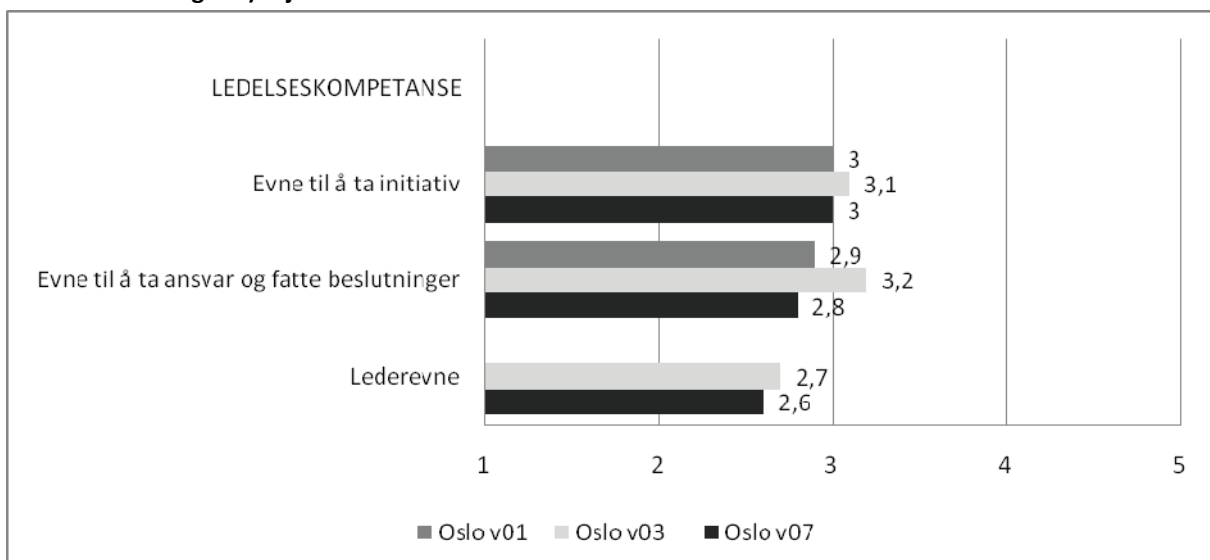

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

Ledelseskompetanse

I Figur 9.13 belyses ledelseskompetanse ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg lederevne, evne til å ta initiativ og evne til å ta ansvar og fatte beslutninger.

Figur 9.13 Vurdering av tilegnet ledelseskompetanse i tredje studieår for studenter våren 2001, 2003 og 2007 på bibliotek- og informasjonsutdanningen ved Høgskolen i Oslo på en fempunktskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

Figur 9.13 viser at studentene våren 2007 i gjennomsnitt oppgir at de til en viss grad har tilegnet seg evne til å ta initiativ og evne til å ta ansvar og fatte beslutninger, og i liten grad har tilegnet seg lederevne.

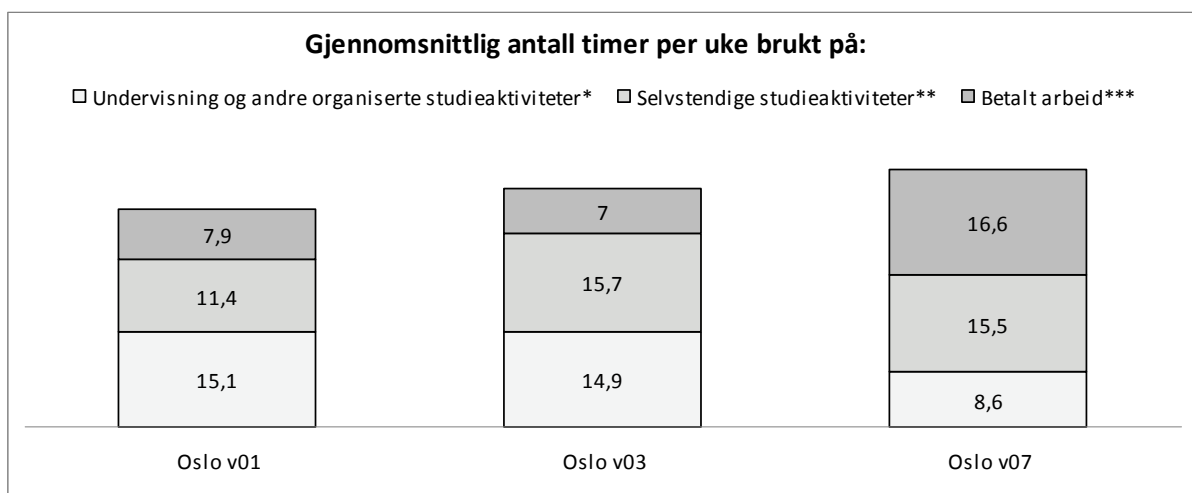
9.7 Studieatferd

Studentenes studieatferd måles i denne rapporten både ved å se på hvor mye tid studentene oppgir å bruke på studierelaterte aktiviteter og betalt arbeid per uke, og hvilke studiestrategier studentene oppgir å bruke når de legger opp sitt studiearbeid.

9.7.1 Tidsbruk

Figur 9.14 viser hvor mange timer i gjennomsnitt studentene på bibliotek- og informasjonsutdanningen ved Høgskolen i Oslo som var i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007 oppgir å bruke på henholdsvis undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, selvstendige studieaktiviteter og betalt arbeid i løpet av en vanlig uke.

Figur 9.14 Studenter på bibliotek- og informasjonsutdanningen ved Høgskolen i Oslo sin egenrapportering av omtrent hvor mange timer de bruker på studierelaterte aktiviteter og betalt arbeid i sitt tredje studieår våren 2001, 2003 og 2007. Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant lavere enn for studenter våren 2003 og 2001.

**Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

***Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 er signifikant høyere enn for studenter våren 2003 og 2001.

Studenter på bibliotek- og informasjonsutdanningen som var i sitt tredje studieår våren 2007 ved Høgskolen i Oslo brukte i gjennomsnitt i overkant av 9 timer per uke på undervisning eller andre organiserte studieaktiviteter, i underkant av 16 timer på selvstendige studieaktiviteter og i underkant av overkant av 17 timer på betalt arbeid.

Av Figur 9.14 ser en at mens avgangsstudentene våren 2007 i gjennomsnitt brukte kun nesten halvparten så mye tid på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter som studentene våren 2001 og våren 2003, så brukte de samme studentene om lag dobbelt så mye tid på betalt arbeid. Tid brukt på selvstendig studieaktivitet steg signifikant fra våren 2001 til våren 2003 og 2007.

9.7.2 Studiestrategier

Med studiestrategi siktes det her til studentenes måte å forholde seg til og tilegne seg utdanningens innhold, det vil si hvordan de legger opp sitt studiearbeid. I StudData er studentene bedt om å vurdere ni utsagn om hvordan de legger opp sitt studiearbeid. Studentene ble bedt om å vurdere hvert utsagn på en sjupunktskala hvor 1 er "uenig" og 7 er "enig" (Figur 9.15).

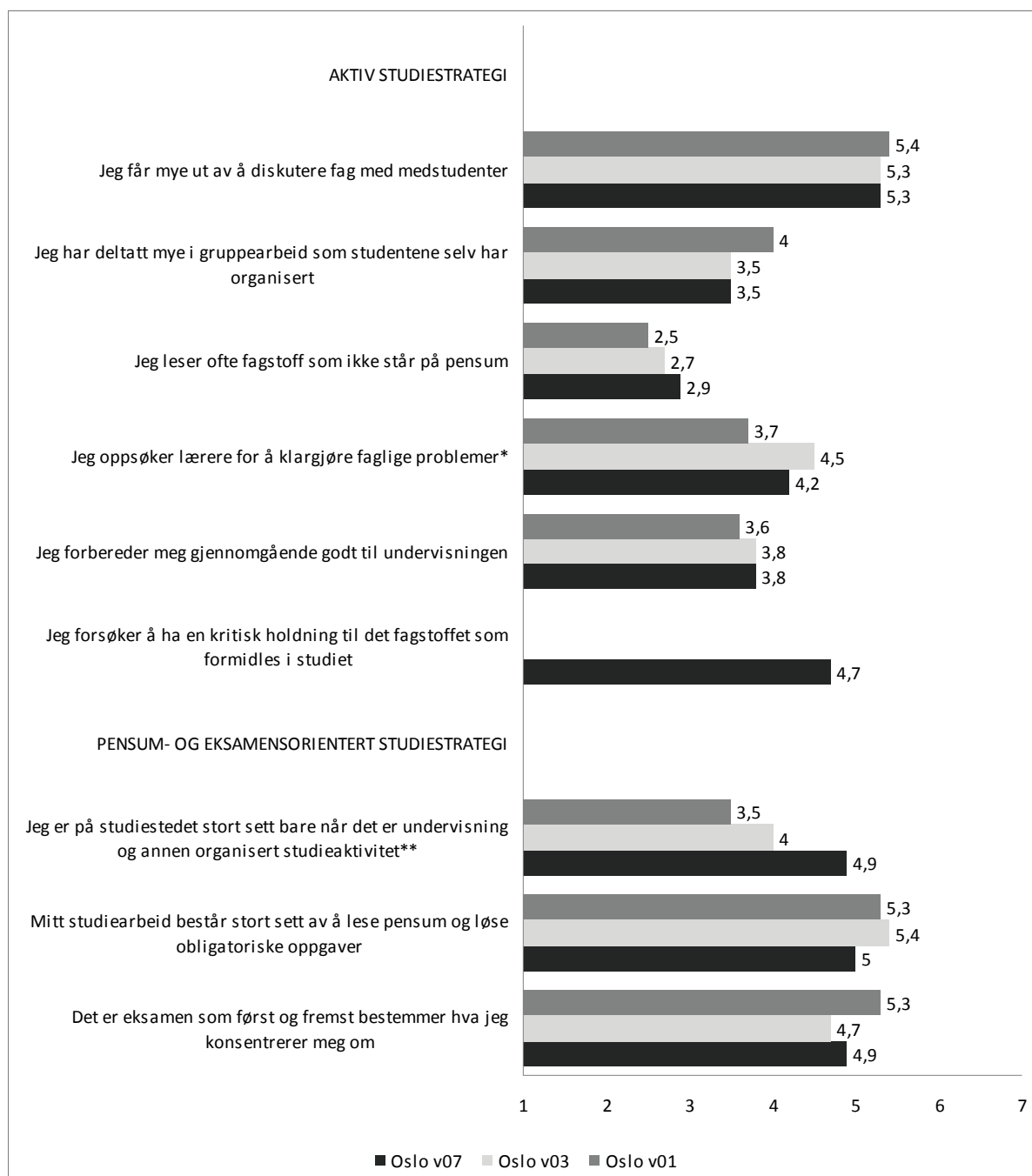
Studentenes studiestrategi kan inndeles og beskrives på ulike måter. Dæhlen og Havnes (2003), Aamodt (2003) og Havnes og Aamodt (2004) beskrev med bakgrunn i StudData tre ulike studiestrategier: autonom, interaktiv og minimalistisk. Havnes og Aamodt (2004) fant at både en autonom og en interaktiv studiestrategi positivt henger sammen (korrelerer) med læringsutbytte, mens en minimalistisk studiestrategi hadde en svak negativ korrelasjon med læringsutbytte. Aamodt (2005) har utarbeidet en indeks for studiestrategi fra 1 til 7 hvor de som skårer 1 på variabelen beskrives som passive og har en pensum- og eksamensorientert studiestrategi, mens de som skårer 7 beskrives som selvstendige og har en mer selvstendig studiestrategi og tar ansvar for egen læring. Denne variabelen gir et sammenfattet mål på studiestrategi og er brukt i sammenligning av studenters studiestrategibruk mellom ulike profesjoner, se Aamodt (2005) og Caspersen (2007). Det er imidlertid mistenkelig ved kun å se på denne variabelen, er detaljer i hvordan studentene svarer på de enkelte utsagnene.

I denne rapporten har vi på bakgrunn av det som er gjort tidligere, valgt å presentere resultatene av hvordan studentene svarer på alle ni utsagnene. For oversiktens skyld har vi delt utsagnene inn i to grupper, en gruppe handler om i hvilken grad studentene forholder seg aktivt til studiet – *aktiv studiestrategi*, og den andre gruppen av utsagn måler i hvilken grad studentene kan sies å ha en mer *pensum- og eksamensorientert studiestrategi* (Figur 9.15). Aktiv studiestrategi belyses gjennom studentenes vurdering av om de er enige eller uenige i påstander som at de får mye ut av å diskutere fag med medstudenter, at de har deltatt i gruppearbeid som studentene selv har organisert, at de ofte leser fagstoff som ikke står på pensum, at de oppsøker lærere for å klargjøre faglige problemer, at de gjennomgående forbereder seg godt til undervisningen og at de forsøker å ha en kritisk holdning til fagstoffet som formidles i studiet. Pensum- og eksamensorientert studiestrategi måles gjennom studentenes vurdering av om de er enige eller uenige i påstander som at de er på studiestedet stort sett bare når det er undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, at studiearbeidet stort sett består av å lese pensum og løse obligatoriske oppgaver og at det først og fremst er eksamen som bestemmer hva de konsentrerer seg om.

Vi vil, i likhet med Caspersen (2007), understreke at en aktiv og en pensum- og eksamensorientert studiestrategi ikke skal brukes som normative kategorier. Men at de kun beskriver ulike måter å legge opp studiearbeidet. Selv om det kan sees som et mål i seg selv at studentene skal være aktive og selvstendige, kan det å fokusere på eksamen og oppfylle de krav som studiet stiller, på mange måter sees på som en fornuftig studiestrategi. En skal ikke se bort i fra at studentenes studiestrategier også avspeiler hvordan studiet er lagt opp og dets eksamensform.

Figur 9.15 Vurdering av påstander som gir uttrykk for studiestrategi i tredje studieår for studenter våren 2001, 2003 og 2007 på bibliotek- og informasjonsutdanningen ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2007 og er signifikant høyere enn for studenter våren 2003 og 2001.

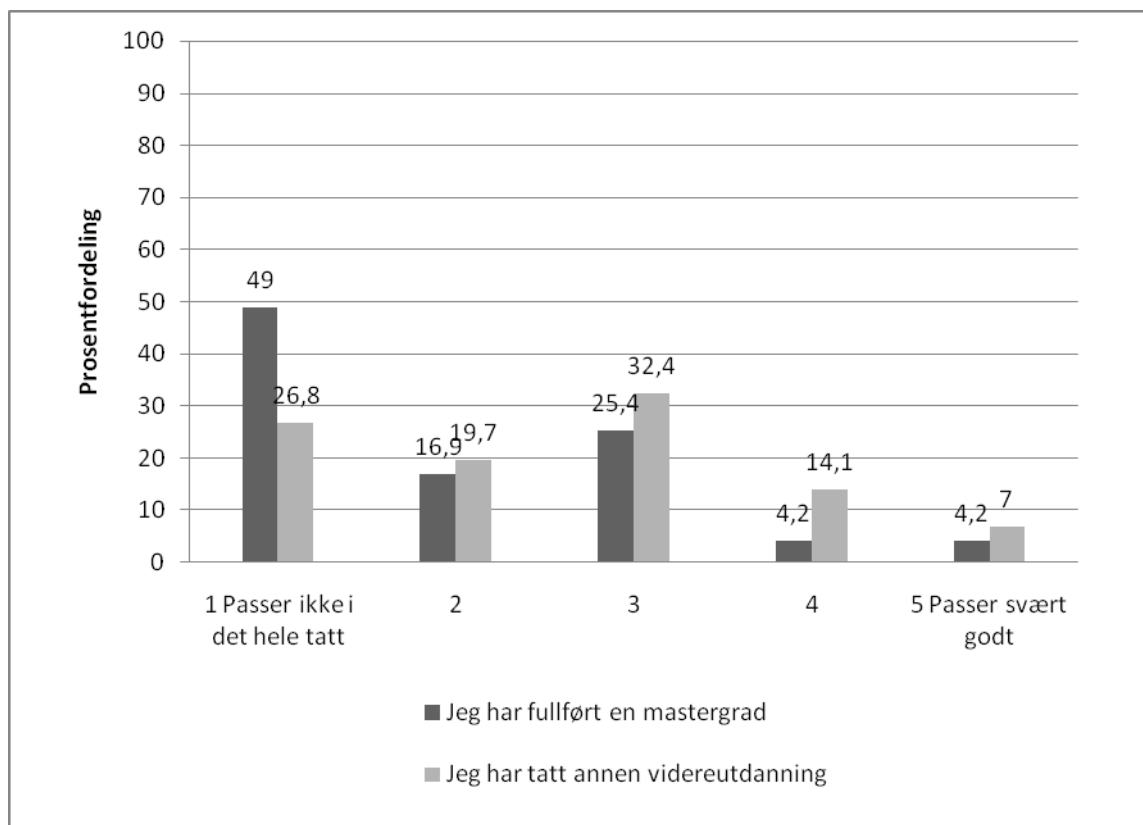
Figur 9.15 viser i hovedsak at studentene i gjennomsnitt, er langt mer enige i utsagn som representerer en pensum- og eksamensorientert studiestrategi, enn i utsagnene som representerer en aktiv studiestrategi. Imidlertid er utsagnet om at de "får mye ut av å diskutere fag med medstudenter" det utsagnet som har høyest gjennomsnitt. Av Figur 9.15 kan en også se at særlig utsagnet om at "Jeg er på studiestedet stort sett bare når det er undervisning og annen

studieaktivitet” har hatt en stor økning fra 2001 og 2003 til 2007. At studentene i 2007 er mindre til stede på studiestedet enn studentene i 2001 og 2003, er ikke overraskende etter som studentene i 2007 brukte dobbelt så mye tid til betalt arbeid sammenlignet med studentene i 2001 og 2003 (se Figur 9.14).

9.8 Etter- og videreutdanning

Studentenes etter- og videreutdanningsmål belyses i Figur 9.16 ved hvor stor andel som oppgir at de tror at de ti år frem i tid vil ha fullført en mastergrad og/eller tatt annen videreutdanning. Studentene ble bedt om å vurdere i hvilken grad utsagnene om at de om 10 år har ”fullført en mastergrad” og ”tatt annen videreutdanning” på en fempunktskala der 1 er ”passer ikke i det hele tatt” og 5 er ”passer svært godt”.

Figur 9.16 Studenter på bibliotek- og informasjonsutdanningen sin vurdering (i sitt tredje studieår ved Høgskolen i Oslo) av hvor sannsynlig det er de har tatt en mastergrad eller annen videre utdanning etter 10 år. Prosentfordeling på en fempunktskala (1 ‘Passer ikke i det hele tatt’ til 5 ‘Passer svært godt’).

Figur 9.16 viser at under en av ti studenter på bibliotek- og informasjonsutdanningen tror de vil ha fullført en mastergrad innen 10 år etter endt utdanning. I overkant av en av fem studenter antar at de vil ta en annen videreutdanning i løpet av samme tidsrom.

10 Fysioterapi / mensendieckutdanningen

I dette kapitlet sammenlignes vurderinger gitt av avgangsstudenter på bachelorstudiet fysioterapi / mensendieckutdanningen ved Høgskolen i Oslo som var i sitt tredje studieår våren 2001 eller 2003.

Tabell 10.1 viser hvor mange avgangsstudenter på fysioterapi / mensendieckutdanningen som har besvart spørreskjemaet ved studieslutt i absolutte tall (N) og i form av svarprosent for hvert kull ved Høgskolen i Oslo og for to andre høgskoler våren 2007.

Tabell 10.1 Studenter på fysioterapi / mensendieckutdanningen som har besvart ved studieslutt våren 2001, 2003 og 2007. Antall og svarprosent.

	N	Svarprosent
Høgskolen i Oslo våren 2001	93	69,9
Høgskolen i Oslo våren 2003	103	85,0
Høgskolen i Oslo våren 2007	20	47,6
Høgskolen i Bergen våren 2007	36	65,5
Høgskolen i Sør-Trøndelag våren 2007	36	58,1

Svarprosenten for studenter som var i sitt tredje studieår våren 2007 er så lav at dette kullet utelates, dermed faller også sammenligning med andre læresteder bort. Svar fra de to studieretningene, Fysioterapi og Fysioterapi - mensendieck er gruppert sammen.

10.1 Sammendrag

Studentene på fysioterapi / mensendieckutdanningen er litt fornøyde når de gir sin samlede vurdering av utdanningen de har fått og de er også litt fornøyde med praksisdelen av utdanningen.

Om lag en av fire studenter på fysioterapi / mensendieckutdanningen har alvorlig vurdert å slutte i løpet av utdanningen. Godt over halvparten av studentene oppgir at de ser det som ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme utdanning og samme lærested, dersom de hadde mulighet til å gjøre valget på nytt.

Undervisningskvaliteten belyses gjennom enkelte utsagn som kan avspeile kvaliteten på undervisningen og egen innsats, studentenes vurdering av disse utsagnene tyder på at undervisningen kan bli mer inspirerende og at tilbakemeldinger fra lærere på innleverte arbeider kan bli bedre.

Studentene på fysioterapi / mensendieckutdanningen ble bedt om å vurdere tre utsagn om veiledningen de får i praksis. Studentenes vurdering av disse utsagn tyder på at de mottok god veiledning.

Studentene på fysioterapi / mensendieckutdanningen oppgir i gjennomsnitt å bruke om lag 31 timer per uke på studierelaterte aktiviteter, og er den studentgruppen i denne rapporten, som bruker mest tid per uke på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, mens de er av de studentene som bruker minst tid per uke når det gjelder selvstendige studieaktiviteter. Studentenes vurdering av

utsagn om hvordan de legger opp sitt studiearbeid, tyder på at både en aktiv og en pensum- og eksamensorientert studiestrategi passer som beskrivelse av deres studietilnærming.

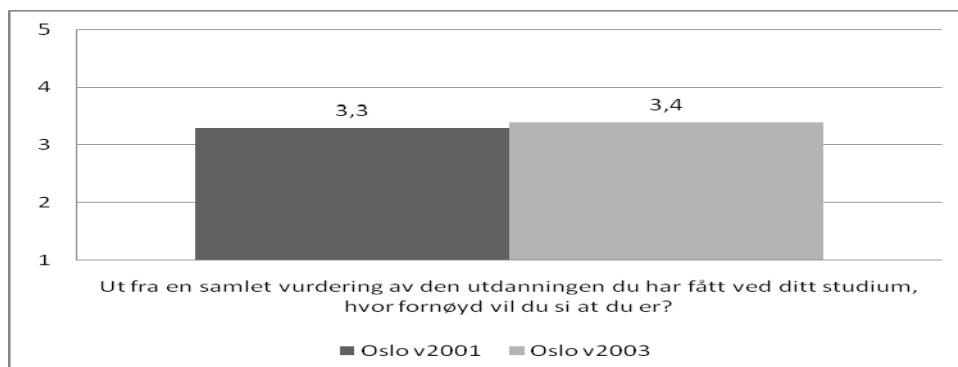
Rammekvaliteten belyses kun av ett spørsmål om sosialt miljø, og studentenes svar tyder på at det er godt miljø blant studentene på fysioterapi / mensendieckutdanningen.

Utdanningens resultat kvalitet belyses her gjennom studentenes egen vurdering av tilegnet kompetanse. Studentene på fysioterapi / mensendieckutdanningen oppgir at de gjennom sin utdanning i stor grad har tilegnet seg relasjonell kompetanse og i ganske stor grad har tilegnet seg teoretisk kompetanse, praktisk kompetanse, refleksjonskompetanse og ledelseskompetanse.

10.2 Samlet vurdering av utdanning og lærested

Studentenes samlede vurdering av fysioterapi / mensendieckutdanningen og lærestedet måles ved først å se på hvor fornøyd de er, ut fra en samlet vurdering, med den utdanningen de har fått (Figur 10.1).¹³ Deretter omtales hvor stor andel som har vurdert å avbryte studiet. Til slutt sees det på hvor sannsynlig studentene tror det er at de ville valgt samme utdanning og samme lærested, dersom de kunne ta valget om igjen (Tabell 10.2).

Figur 10.1 Samlet vurdering av utdanning for studenter på fysioterapi / mensendieckutdanningen i sitt tredje studieår våren 2001 og 2003 ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Svært misfornøyd' til 5 'svært fornøyd'). Gjennomsnitt.

Figur 10.1 viser at avgangsstudentene på fysioterapi / mensendieckutdanningen i gjennomsnitt er litt fornøyd når de gir sin samlede vurdering av utdanningen. Det er ingen signifikante forskjeller i gjennomsnitt for studenter våren 2001 og våren 2003. På spørsmål om de noen gang i løpet av studietiden alvorlig har vurdert å slutte er det en viss variasjon mellom studenter våren 2001 og studenter våren 2003. I 2001 svarte 20,6 prosent av avgangsstudentene ja og i 2003 svarte 27,7 prosent ja. En kan anta at de som har vurdert å avbryte sin utdanning, enten er usikre på om de har valgt riktig utdanning, eller er svært misfornøyd med den opplæringen de mottar. Tabell 10.2 viser hvor sannsynlig studentene oppgir at det er at de ville valgt samme utdanning og samme lærested, dersom det var mulig å velge på nytt.

¹³ Mer detaljert vurdering av undervisning, studieforhold og praksis gis i avsnitt 10.3 og 10.4.

Tabell 10.2 Vurdering av valg av utdanning og lærested for studenter på fysioterapi / mensendieckutdanningen i sitt tredje studieår våren 2001 og 2003 ved Høgskolen i Oslo. Prosentfordeling.

Dersom det hadde vært mulig å gjøre om igjen valget du foretok da du begynte på denne utdanningen. Hvor sannsynlig er det da at du ville ha valgt	Svært lite sannsynlig	Lite sannsynlig	Usikker	Ganske sannsynlig	Svært sannsynlig	Vet ikke
....samme type utdanning (våren 2003)	7,8	10,8	19,6	17,6	41,2	2,9
....samme type utdanning (våren 2001)	7,6	9,8	13	30,4	33,7	5,4
....samme lærested (våren 2003)	7,8	14,7	11,8	20,6	40,2	4,9
....samme lærested (våren 2001)	13,2	16,5	7,7	20,9	31,9	9,9

Tabell 10.2 viser at godt over halvparten av studentene i både 2001 og 2003 oppgir det som ganske eller svært sannsynlig at de ville valgt samme utdanning og samme lærested. Selv om det er noen flere som ville valgt samme lærested blant studentene i 2003 i forhold til 2001, er forskjellene i gjennomsnitt mellom disse kullene ikke signifikante.

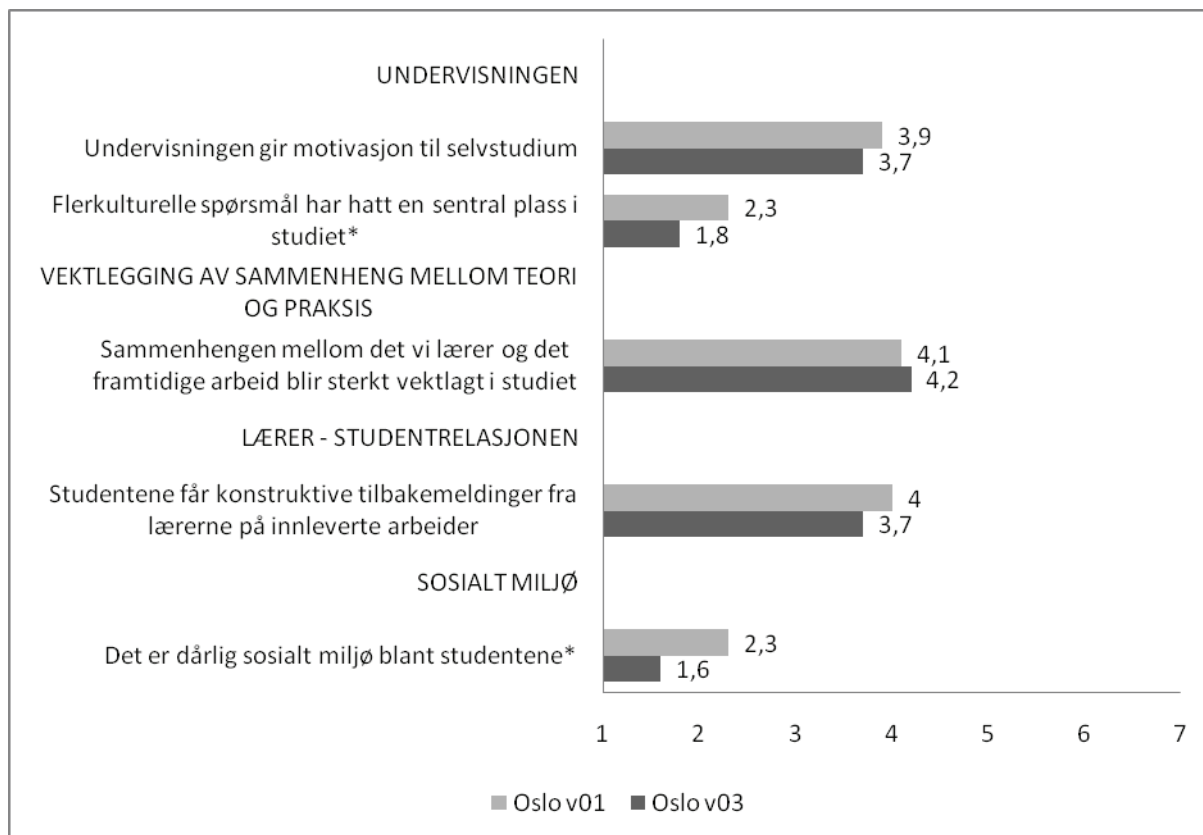
10.3 Undervisning og studieforhold

I dette avsnittet presenteres studentenes vurdering av kvalitetsaspekter knyttet til undervisning og studieforhold. Studentene ble bedt om å vurdere fem utsagn knyttet til undervisning og studieforhold, hvert på en syvpunktskala hvor 1 er "uenig" og 7 er "enig" (Figur 10.2).

Utsagnene studentene ble bedt om å ta stilling til, kan være med på å si noe om utdanningens undervisningskvalitet og sosiale miljø. Figur 10.2 viser i hvilken grad studentene på fysioterapi / mensendieckutdanningen er enige eller uenige i påstandene om at undervisningen gir motivasjon til selvstudium, om at flerkulturelle spørsmål har en plass i studiet, om det er sammenheng mellom det studentene lærer og fremtidig arbeid og om de får konstruktive tilbakemeldinger fra lærerne på innleverte arbeider. Det sosiale miljøet belyses gjennom en påstand om at det er dårlig sosialt miljø blant studentene.

Studentenes vurderinger av de fem påstandene, tyder på at undervisningen på fysioterapi / mensendieckutdanningen kan bli mer inspirerende og at tilbakemeldinger fra lærere på innleverte arbeider kan bli bedre.

Figur 10.2 Vurdering av undervisningen, lærer-studentrelasjonen og sosialt miljø i tredje studieår for studenter våren 2001 og 2003 på fysioterapi / mensendieckutdanningen ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant lavere enn for studenter våren 2001.

Figur 10.2 viser at studentene på fysioterapi / mensendieckutdanningen våren 2003 i gjennomsnitt verken er enige eller uenige i at undervisningen gir motivasjon til selvstudium, i at studentene får konstruktive tilbakemeldinger fra lærerne på innleverte arbeider eller i at sammenhengen mellom det de lærer og det fremtidige arbeid sterkt vektlegges i studiet. Studentene er uenige både i påstanden om at flerkulturelle spørsmål har hatt en sentral plass i studiet og i påstanden om at det sosiale miljøet blant studentene er dårlig. Studentene våren 2003 er signifikant mer uenige enn studentene våren 2001 i begge disse påstandene.

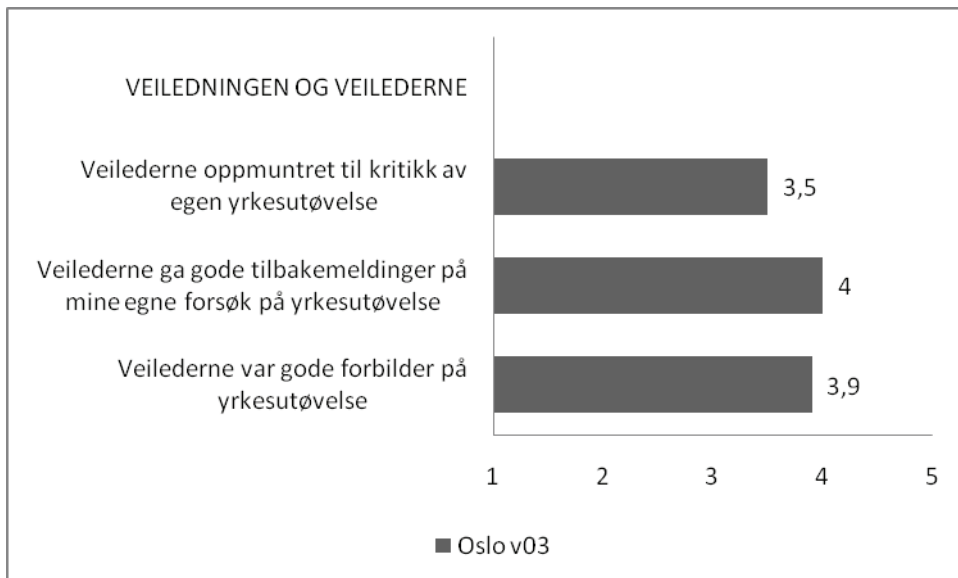
10.4 Praksis

Fysioterapi / mensendieckutdanningen inneholder 30 uker praksis fordelt over alle tre studieårene, men med hovedtyngde i siste studieår, som til sammen utgjør 45 studiepoeng. I dette avsnittet belyses studentenes vurdering av praksisdelen ved å se på i hvilken grad tre utsagn knyttet til veilederne stemmer overens med studentenes erfaringer. Hvert utsagn måles på en fempunktskala hvor 1 er "ikke i det hele tatt" og 5 er "i svært stor grad" (Figur 10.3). Utsagnene studentene ble bedt om å ta stilling til, kan være med på å si noe om utdanningens undervisningskvalitet.

Veiledningen og veilederne

Figur 10.3 viser studentenes vurdering av påstandene om at veilederne oppmuntret til kritikk av studentenes egen yrkesutøvelse, om at veilederen ga gode tilbakemeldinger på studentenes egne forsøk på yrkesutøvelse og om at veilederne var gode forbilder på yrkesutøvelse.

Figur 10.3 Vurdering av praksis og veiledning tilknyttet praksis for studenter på fysioterapi / mensendieckutdanningen i sitt tredje studieår ved Høgskolen i Oslo våren 2001 og 2003 på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

Av Figur 10.3 ser en at studentene ved fysioterapi / mensendieckutdanningen våren 2003 i stor grad opplever at veilederne var gode forbilder på yrkesutøvelse og at de ga gode tilbakemeldinger på studentenes egne forsøk på yrkesutøvelse, studentene opplever også i ganske stor grad at veilederne oppmuntret til kritikk av egen yrkesutøvelse.

10.5 Tilegnet kompetanse

Studentenes læringsresultat måles i denne rapporten ved å se på studentenes egen vurdering av tilegnet kompetanse. Studentene ble bedt om å vurdere i hvilken grad de har tilegnet seg ulike typer kunnskap, totalt 17 utsagn, hvert på en fempunktsskala hvor 1 er "ikke i det hele tatt" og 5 er "i svært stor grad". I Figur 10.4 er, for å gjøre det mer oversiktlig, de ulike utsagnene gruppert under ulike kompetanseområder: Teoretisk kompetanse, Praktisk kompetanse, Relasjonell kompetanse, Refleksjonskompetanse og Ledelseskompetanse. Det er kun studenter våren 2003 som ble bedt om å vurdere 17 utsagn om tilegnet kompetanse, studentene våren 2001 ble bedt om å vurdere 15 av utsagnene.

Teoretisk kompetanse belyses ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg yrkesspesifikk kunnskap, bred generell kunnskap, innsikt i regler og bestemmelser og kunnskap om planlegging og organisering.

Praktisk kompetanse belyses ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg muntlig og skriftlig kommunikasjonsevne, evne til å jobbe selvstendig, praktiske ferdigheter og evne til å arbeide under press.

Relasjonell kompetanse belyses ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg samarbeidsevner, evne til innlevelse i andre menneskers situasjon og toleranse.

Refleksjonskompetanse belyses ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid og etisk vurderingsevne.

Ledelseskompetanse belyses ved å se på studentenes vurdering av i hvilken grad de gjennom sin utdanning har tilegnet seg lederevne, evne til å ta initiativ og evne til å ta ansvar og fatte beslutninger.

Studentenes vurderinger indikerer at studentene gjennom sin utdanning i stor grad har tilegnet seg relasjonell kompetanse og i ganske stor grad har tilegnet seg teoretisk kompetanse, praktisk kompetanse, refleksjonskompetanse og ledelseskompetanse.

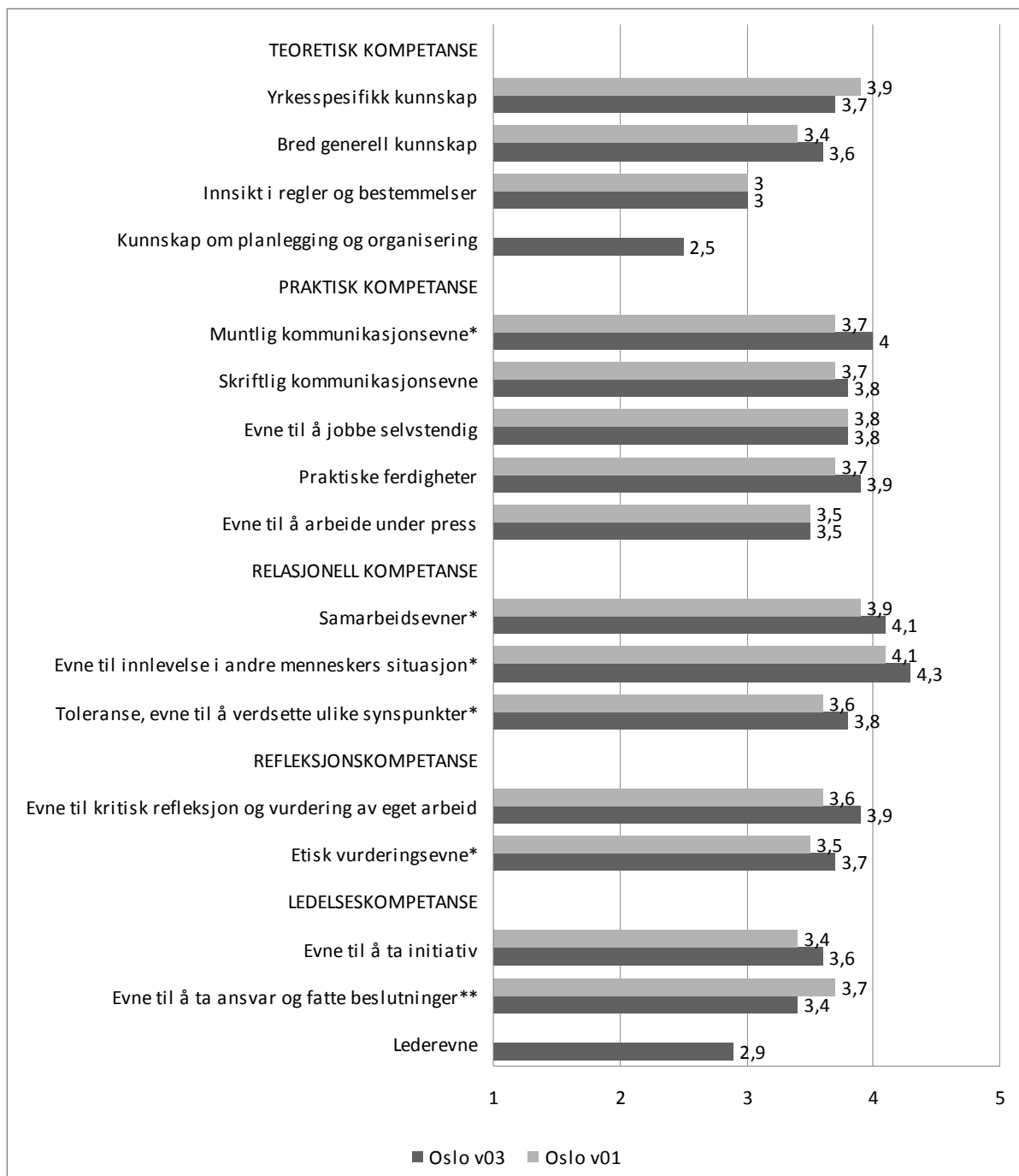
Figur 10.4 viser at av teoretisk kompetanse oppgir studentene ved fysioterapi / mensendieckutdanningen våren 2003 i gjennomsnitt i ganske stor grad å ha tilegnet seg yrkesspesifikk kunnskap og bred generell kunnskap, og til en viss grad innsikt i regler og bestemmelser. Mens de i liten grad har tilegnet seg kunnskap om planlegging og organisering. Når det gjelder praktisk kompetanse oppgir studentene våren 2003 i gjennomsnitt at de i stor grad har tilegnet seg praktiske ferdigheter, at de i ganske stor grad har tilegnet seg muntlig og skriftlig kommunikasjonsevne, evne til å jobbe selvstendig og evne til å jobbe under press. Fra 2001 til 2003 har det skjedd en signifikant positiv endring i vurderingen studentene gir av i hvilken grad de har tilegnet seg muntlig kommunikasjonsevne.

Av Figur 10.4 kan en se at av relasjonell kompetanse oppgir studentene ved fysioterapi / mensendieckutdanningen våren 2003 i gjennomsnitt å ha tilegnet seg stor grad av samarbeidsevner og evne til innlevelse i andre menneskers situasjon, og i ganske stor grad å ha tilegnet seg toleranse. Vurderingen studentene våren 2003 gir av i hvilken grad de har tilegnet seg samarbeidsevner, evne til innlevelse i andre menneskers situasjon og toleranse, er signifikant større enn den vurderingen studentene våren 2001 gir.

Figur 10.4 viser at av refleksjonskompetanse oppgir studentene våren 2003 i gjennomsnitt i stor grad å ha tilegnet seg evne til kritisk refleksjon og vurdering av eget arbeid, og i ganske stor grad etisk vurderingsevne. Studentene våren 2003 oppgir i signifikant større grad enn studentene våren 2001 å ha tilegnet seg etisk vurderingsevne. Studentene oppgir i ganske stor grad å ha tilegnet seg ledelseskompetanse i form av evne til å ta initiativ og evne til å ta ansvar og fatte beslutninger, men kun til en viss grad tilegnet seg lederevne. Imidlertid er studentenes opplevelse av i hvilken grad de har tilegnet seg evne til å ta ansvar og fatte beslutninger signifikant lavere for studenter våren 2003 enn for studenter våren 2001.

Figur 10.4 Vurdering av tilegnet kompetanse i tredje studieår for studenter våren 2001 og 2003 på fysioterapi / mensendieckutdanningen ved Høgskolen i Oslo på en fempunktsskala (1 'Ikke i det hele tatt' til 5 'I svært stor grad'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant lavere enn for studenter våren 2001.

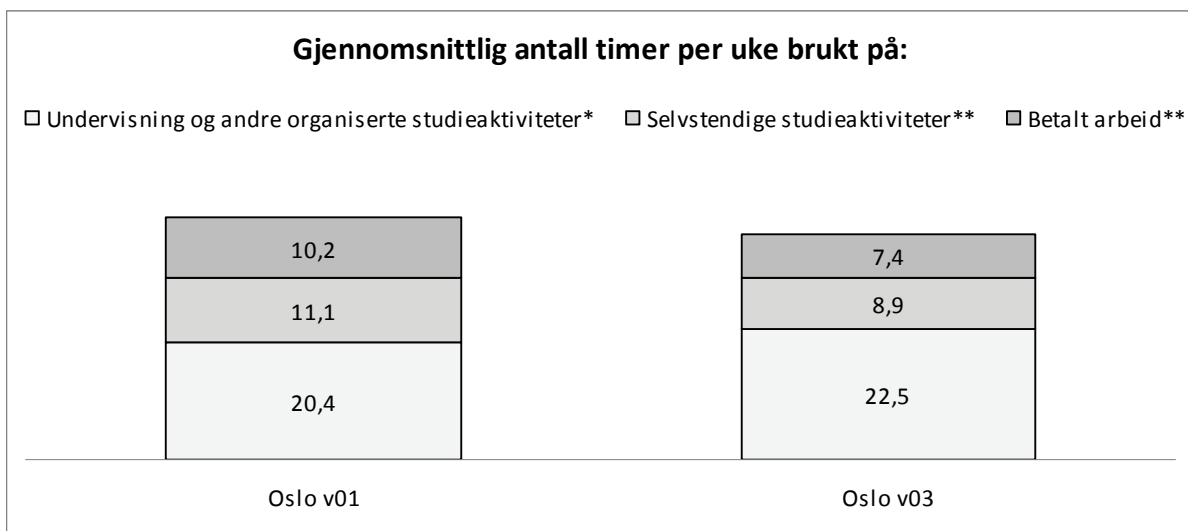
10.6 Studieatferd

Studentenes studieatferd måles i denne rapporten både ved å se på hvor mye tid studentene oppgir å bruke på studierelaterte aktiviteter og betalt arbeid per uke, og hvilke studiestrategier studentene oppgir å bruke når de legger opp sitt studiearbeid.

10.6.1 Tidsbruk

Figur 10.5 viser hvor mange timer i gjennomsnitt studentene på fysioterapi / mensendieckutdanningen ved Høgskolen i Oslo som var i sitt tredje studieår våren 2001 og 2003 oppgir å bruke på henholdsvis undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, selvstendige studieaktiviteter og betalt arbeid i løpet av en vanlig uke.

Figur 10.5 Studenter på fysioterapi / mensendieckutdanningen ved Høgskolen i Oslo sin egenrapportering av omtrent hvor mange timer de bruker på studierelaterte aktiviteter og betalt arbeid i sitt tredje studieår våren 2001 og 2003. Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant høyere enn for studenter våren 2001.

** Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant lavere enn for studenter våren 2001.

Studenter på fysioterapi- og mensendieckutdanningen som var i sitt tredje studieår våren 2003 ved Høgskolen i Oslo brukte i gjennomsnitt i underkant av 23 timer per uke på undervisning eller andre organiserte studieaktiviteter, i underkant av 9 timer på selvstendige studieaktiviteter og i overkant av 7 timer på betalt arbeid.

Av Figur 10.5 ser en at avgangsstudentene våren 2003 i gjennomsnitt brukte noe mer tid på undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, og noe mindre tid på selvstendige studieaktiviteter og betalt arbeid enn studentene våren 2001.

10.6.2 Studiestrategier

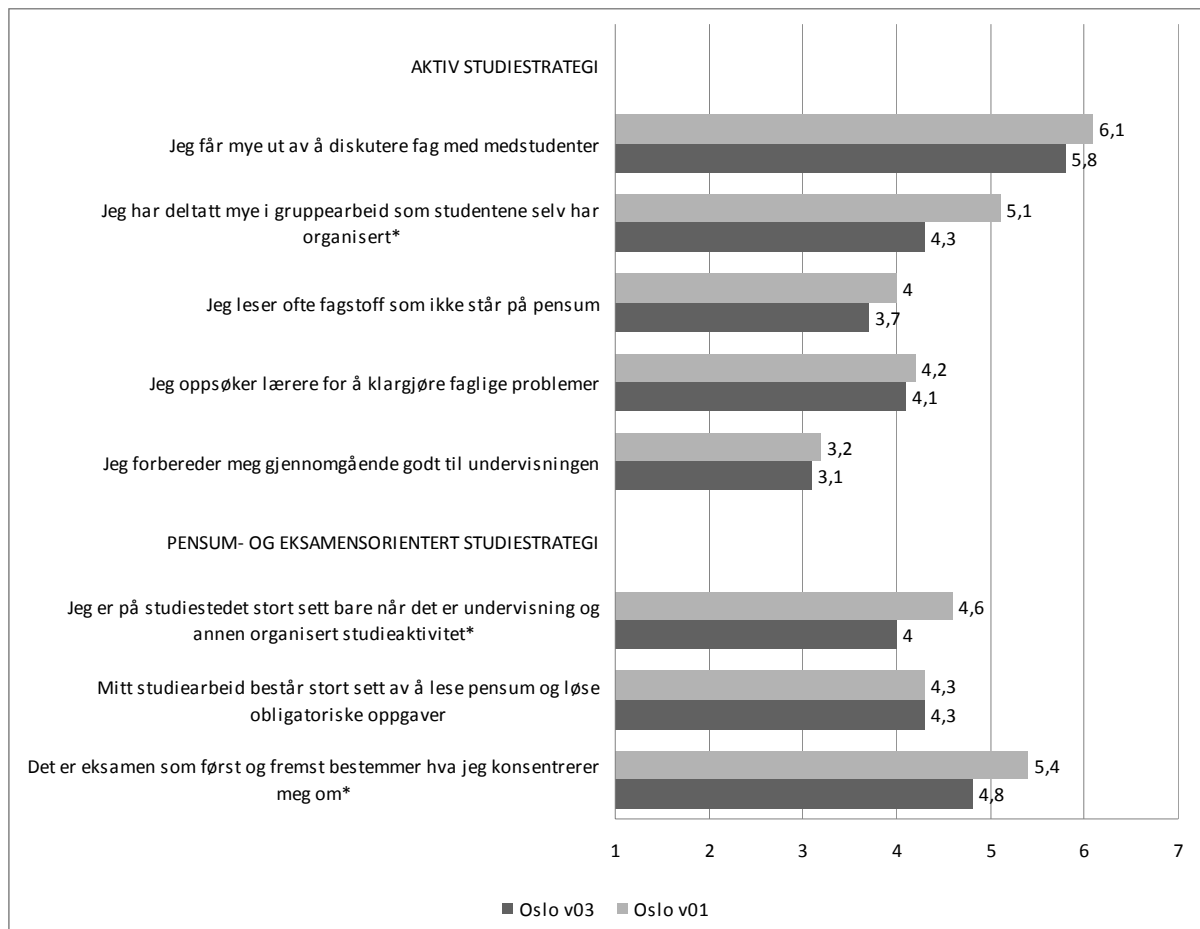
Med studiestrategi siktes det her til studentenes måte å forholde seg til og tilegne seg utdanningens innhold, det vil si hvordan de legger opp sitt studiearbeid. I StudData er studentene bedt om å vurdere åtte utsagn om hvordan de legger opp sitt studiearbeid. Studentene ble bedt om å vurdere hvert utsagn på en sjupunktskala hvor 1 er "uenig" og 7 er "enig" (Figur 10.6).

Studentenes studiestrategi kan inndeles og beskrives på ulike måter. Dæhlen og Havnes (2003), Aamodt (2003) og Havnes og Aamodt (2004) beskrev med bakgrunn i StudData tre ulike studiestrategier: autonom, interaktiv og minimalistisk. Havnes og Aamodt (2004) fant at både en autonom og en interaktiv studiestrategi positivt henger sammen (korrelerer) med læringsutbytte, mens en minimalistisk studiestrategi hadde en svak negativ korrelasjon med læringsutbytte. Aamodt (2005) har utarbeidet en indeks for studiestrategi fra 1 til 7 hvor de som skårer 1 på variabelen beskrives som passive og har en pensum- og eksamensorientert studiestrategi, mens de som skårer 7 beskrives som selvstendige og har en mer selvstendig studiestrategi og tar ansvar for egen læring. Denne variabelen gir et sammenfattet mål på studiestrategi og er brukt i sammenligning av studenters studiestrategibruk mellom ulike profesjoner, se Aamodt (2005) og Caspersen (2007). Det er imidlertid mistenkelig ved kun å se på denne variabelen, er detaljer i hvordan studentene svarer på de enkelte utsagnene.

I denne rapporten har vi på bakgrunn av det som er gjort tidligere, valgt å presentere resultatene av hvordan studentene svarer på alle ni utsagnene. For oversiktens skyld har vi delt utsagnene inn i to grupper, en gruppe handler om i hvilken grad studentene forholder seg aktivt til studiet – *aktiv studiestrategi*, og den andre gruppen av utsagn måler i hvilken grad studentene kan sies å ha en mer *pensum- og eksamensorientert studiestrategi* (Figur 10.6). Aktiv studiestrategi belyses gjennom studentenes vurdering av om de er enige eller uenige i påstander om at de får mye ut av å diskutere fag med medstudenter, at de har deltatt i gruppearbeid som studentene selv har organisert, at de ofte leser fagstoff som ikke står på pensum, at de oppsøker lærere for å klargjøre faglige problemer og at de gjennomgående forbereder seg godt til undervisningen. Pensum- og eksamensorientert studiestrategi måles gjennom studentenes vurdering av om de er enige eller uenige i påstander om at de er på studiestedet stort sett bare når det er undervisning og andre organiserte studieaktiviteter, at studiearbeidet stort sett består av å lese pensum og løse obligatoriske oppgaver og at det først og fremst er eksamen som bestemmer hva de konsentrerer seg om.

Vi vil, i likhet med Caspersen (2007), understreke at en aktiv og en pensum- og eksamensorientert studiestrategi ikke skal brukes som normative kategorier. Men at de kun beskriver ulike måter å legge opp studiearbeidet. Selv om det kan sees som et mål i seg selv at studentene skal være aktive og selvstendige, kan det å fokusere på eksamen og oppfylle de krav som studiet stiller, på mange måter sees på som en fornuftig studiestrategi. En skal ikke se bort i fra at studentenes studiestrategier også avspeiler hvordan studiet er lagt opp og dets eksamensform.

Figur 10.6 Vurdering av påstander som gir uttrykk for studiestrategi i tredje studieår for studenter våren 2001 og 2003 på fysioterapi / mensendieckutdanningen ved Høgskolen i Oslo på en syvpunktskala (1 'Uenig' til 7 'Enig'). Gjennomsnitt.

* Gjennomsnittet for studenter ved Høgskolen i Oslo våren 2003 er signifikant lavere enn for studenter våren 2001.

Figur 10.6 viser at det utsagnet som har høyest gjennomsnitt er "Jeg får mye ut av å diskutere fag med medstudenter", mens utsagnet "Jeg forbereder meg gjennomgående godt til undervisningen" er det som har lavest gjennomsnitt, begge disse utsagnene kan sies å representere en aktiv studiestrategi. For de resterende utsagnene er forskjellene relativt små, og en kan til en viss grad si at i gjennomsnitt så har studentene på fysioterapi- og mensendieckutdanningen både en aktiv og en pensum- og eksamensorientert studiestrategi. Når det gjelder studiestrategi skiller altså studentene på fysioterapi- og mensendieckutdanningen seg fra de øvrige studentgruppene som, med unntak av faglærerutdanningen i formgivning, kunst og håndverk, har en mer pensum- og eksamensorientert studietilnærming.

Referanser

Caspersen, Joakim (2007): *Kvalifisering av nyutdannede sykepleiere – en undersøkelse av læringsstrategier og opplæring i arbeidslivet*, HiO-rapport nr 12/2007, Høgskolen i Oslo, senter for profesjonsstudier.

Dæhlen, Marianne og Anton Havnes (2003): Å studere eller å gå på skole? Studiestrategier i profesjonsutdanningene. I Aamodt, P.O. og L.I. Terum (red.): *Hvordan, hvor mye og hvorfor studerer studentene? Om læringsmiljø, jobbpreferanser og forståelse av kompetanse i profesjonsutdanningene*. Oslo, HiO-rapport nr 8/2003.

Frøseth, Mari Wigum og Jens-Christian Smeby (2007): *Førsteårsstudentene – Utdanningsvalg, studieatferd og vurdering av studiet og undervisningsopplegg*, HiO-notat nr. 1/2007, Høgskolen i Oslo, Senter for profesjonsstudier.

Frøseth, Mari Wigum og Joakim Caspersen (2008) *Tilbakeblikk på utdanningen - Yrkesaktivitet, mestrings av yrke, oppfølging i arbeidslivet og vurdering av utdanningen*, HiO-notat nr. 2/2008, Høgskolen i Oslo, Senter for profesjonsstudier.

Havnes, Anton og Per Olaf Aamodt (2004): Student involvement and Learning Outcome in Professional Education in Norway. Paper presentert på the 12th Improving Student Learning Symposium. Birmingham, 6.-8. september 2004.

Kunnskapsdepartementet (2009, januar 30): *Kvalitetsreformen* (online) - URL: http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/tema/Hoyere_utdanning/kvalitetsreformen.html?id=1416

Norgesnettrådet (1999): *"Basert på det fremste..."? Om evaluering, kvalitetssikring og kvalitetsutvikling av norsk høgere utdanning*. Oslo: Norgesnettrådets Rapporter (2/1999).

Næss, Terje og Nils Vibe (2006): *Gjennomføring og frafall blant allmennlærerstudenter*. Oslo, NIFUSTEP Arbeidsnotat 23/2006.

Aamodt, Per Olaf (2003): Tidsbruk og studieinnsats. I Aamodt, P.O. og L.I. Terum (red.): *Hvordan, hvor mye og hvorfor studerer studentene? Om læringsmiljø, jobbpreferanser og forståelse av kompetanse i profesjonsutdanningene*. Oslo, HiO-rapport nr 8/2003.

Aamodt, Per Olaf (2005): Learning outcome in professional education: The influence of insitutional and students characteristics. SPS arbeidsnotat nr 8. Høgskolen i Oslo, Senter for profesjonsstudier.